

Es plānoju Rīgu

**RĪGAS
ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA
2006.–2012. gadam**

Rīgas dome, 2005

Izmantotie saīsinājumi	3
Ievads	4
1. Pašreizējās situācijas raksturojums	6
1.1. Rīgas fizģeogrāfiskais raksturojums	6
1.1.1. Reljefa formas	6
1.1.2. Sauszeme un ūdeņi	6
1.1.3. Vispārējais ģeomorfolģgiskais apskats un ģeolģgiskā uzbūve	7
1.1.4. Ģeotehniskie apstākļi	8
1.1.5. Klimats	9
1.1.6. Meži un parki	10
1.1.7. Aizsargājamās dabas teritorijas	11
1.2. Iedzģvotāji	11
1.2.1. Iedzģvotāju skaita izmaiņas	11
1.2.2. Iedzģvotāju sastāvs	15
1.2.3. Paredzamais iedzģvotāju skaits, prognozes	18
1.3. Rīgas ekonomiskās attģstģbas tendences	22
1.3.1. Iekšzemes kopprodukta dinamika un pievienotā vērtģba	22
1.3.2. Investģcijas	27
1.3.3. Nodarbinātģba	29
1.4. Rģgas tautsaimniecģbas nozaru attģstģba	34
1.4.1. Ražoģana	34
1.4.2. Zģnātniski tehniskie parki	38
1.4.3. Daģģdu ekonomisko nozaru attģstģbas procesu ietekme uz Rģgas teritoriālo attģstģbu	41
1.5. Rģgas tautsaimniecģbas organizatoriskais aspekts	47
1.5.1. Ekonomiski aktģvie uzņģmumi	47
1.5.2. Nomaksāto nodokļu apjoms teritoriālā aspektā	51
1.6. Infrastruktģra	56
1.6.1. Transports un satiksme	56
1.6.2. Informācijas tehnolģģijas	71
1.6.3. Enerģģtika	74
1.7. Vides kvalitāte	80
1.7.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums	80
1.7.2. Troksnis	84
1.7.3. Ūdens kvalitāte un piesārņojums	85
1.7.4. Piesārņotās grūntis	88
1.7.5. Atkritumu saimniecģba	88
1.8. Nekustamā ģpaģuma tģrgus attģstģba	92
1.8.1. Dzģvokļģ	92
1.8.2. Individuālās dzģvojamās māģas	93
1.8.3. Komercoģjekti	94
1.8.4. Biroģģ	97
1.8.5. Ražoģanas oģjekti	98
1.9. Māģokļģ saimniecģba	99
1.9.1. Iedzģvotāju māģokļģ apstākļģ	100
1.9.2. Māģokļģ pieejamģba daģģdu tipu māģsaimniecģbām	103
1.9.3. Dzģvokļģ tģrgus attģstģba Rģģā	106
1.10. Tģrisms	108
1.11. Veselģbas aprģpe	111
1.12. Sociālie pakalpojumi un sociālā palģdzģba	115
1.12.1. Sociālā aprģpe un rehabilitācija	116
1.12.2. Sociālā palģdzģba	123

1.12.3. Sociālās mājas	124
1.12.4. Iedzīvotāju informēšana	125
1.13. Izglītība	125
1.13.1. Pirmsskolas izglītības iestādes	126
1.13.2. Vispārējās izglītības iestādes	127
1.13.3. Interesu izglītības iestādes un profesionālās ievirzes izglītības iestādes	129
1.13.4. Profesionālās izglītības iestādes	129
1.13.5. Augstskolas un koledžas	129
1.13.6. Pieaugušo iedzīvotāju apmācība	130
1.13.7. Publiskās bibliotēkas	130
1.14. Kultūra un izklaide	130
1.15. Sporta loma pilsētā	133
1.15.1. Sporta organizācijas un sporta klubi	133
1.15.2. Sporta bāzu tīkls	135
1.15.3. Līdzdalība sporta pasākumu organizēšanā	138
2. Rīgas pašvaldības resursi	139
2.1. Pašvaldības struktūra	139
2.2. Rīgas domes budžets, tā veidošanās un attīstības politika	142
2.3. Pašvaldības nekustamie īpašumi	145
3. Rīgas pilsētas attīstības iespējas un problēmas	146
4. Vadlīnijas Pilsētas attīstības plānam	154
5. Rīgas attīstības perspektīva	157
5.1. Rīgas attīstības programmas sasaiste ar ilgtermiņa mērķiem	157
5.2. Programmu detalizācija un rīcības	166
6. Attīstības programmas īstenošana un monitorings	192
6.1. Resursi	192
6.2. Vadība un pārraudzība	192
Veiktie pētījumi	194

Izmantotie saīsinājumi

#	Saīsinājums	Saīsinājuma nozīme
1.	A/S	Akciju sabiedrība
2.	BASS	Bīstamo atkritumu savākšanas stacija
3.	BHS	Baldera hokeja skola
4.	BJSS	Bērnu un jaunatnes sporta skola
5.	BK	Basketbola klubs
6.	BO	Bezpeļņas organizācija
7.	ES	Eiropas Savienība
8.	FK	Futbola klubs
9.	HES	Hidroelektrostacija
10.	HK	Hokeja klubs
11.	IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
12.	IKP	Iekšzemes kopprodukts
13.	IT	Informācijas tehnoloģijas
14.	IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
15.	LHMA	Latvijas Hidrometeoroloģijas stacija
16.	LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
17.	LR	Latvijas Republika
18.	LR MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
19.	LRCSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
20.	LU	Latvijas Universitāte
21.	LZA	Latvijas Zinātņu akadēmija
22.	MA/S	Maksātnespējīga akciju sabiedrība
23.	NVS	Neatkarīgo valstu savienība
24.	P/U	Pašvaldības uzņēmēj sabiedrība
25.	PVAC	Primārās veselības aprūpes centrs
26.	PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
27.	RD	Rīgas Dome
28.	RD IJSD	Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments
29.	RFS	Rīgas Futbola skola
30.	RTKIC	Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centrs
31.	RUAV projekts	Rīgas ūdens un apkārtējās vides projekts
32.	RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
33.	RVS	Rīgas Volejbola skola
34.	SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
35.	SK	Sporta klubs
36.	SVID	Stiprās, vājās puses, iespējas un draudi
37.	t/c	Tirdzniecības centrs
38.	TEC	Termoelektrostacija
39.	UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
40.	VAS	Valsts Akciju sabiedrība
41.	VBS	Valtera basketbola skola
42.	VID	Valsts Ieņēmumu dienests
43.	VOAVA	Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūra
44.	ZAET	Ziemeļaustrumu elektrotīkli
45.	ZTP	Zinātniski tehnoloģiskais parks

Ievads

Nevienas pašvaldības darbs mūsdienās nav iedomājams bez attīstības plānošanas. Attīstības plānošanas procesa galvenais mērķis ir atbilstoši pieejamajiem resursiem censties atbalstīt un veicināt plaša spektra vietējo attīstības dalībnieku (uzņēmēju, pārvaldes darbinieku un iedzīvotāju) sadarbības centienus, lai veicinātu teritorijas ekonomisko uzplaukumu.

Spēkā esošais Rīgas pilsētas attīstības plāns, ko Rīgas dome pieņēma 1995.gada 12.decembrī, tika izstrādāts politisko, ekonomisko un sociālo pārmaiņu laikā. Rīgas attīstības plāns ir konceptuāls dokuments, kas iezīmē pilsētas attīstības galvenos mērķus un uzdevumus, nosaka zemes izmantošanu laikposmam līdz 2005.gadam. Patlaban ir nepieciešamība izstrādāt jaunu Rīgas attīstības plānu laikposmam no 2006.gada līdz 2018.gadam, kas atbilstoši Latvijas likumdošanai sastāv no divām daļām – teritorijas plānojuma (12 gadi) un attīstības programmas (7 gadi). Lai radītu vienotu pamatu attīstības programmai, teritorijas plānojumam un apbūves noteikumiem kā obligātām attīstības plāna sastāvdaļām saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu ir izstrādāta arī Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025.gadam.

Rīgas attīstības programma 2006.–2012.gadam ir izstrādāta saskaņā ar Rīgas domes 2002.gada 4.jūnija lēmumu Nr. 1385 (protokols Nr. 57, 59. §) “Par Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam izstrādes uzsākšanu”, pamatojoties uz šādiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem:

- Latvijas Republikas likums “Par pašvaldībām”;
- Latvijas Republikas “Teritorijas plānošanas likums”;
- Latvijas Republikas Ministru kabineta “Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi” Nr. 34;
- Latvijas Republikas “Reģionālās attīstības likums”.

Reģionālās attīstības likuma 13.pants nosaka: ***“Vietējās pašvaldības attīstības programmu izstrādā katrā vietējā pašvaldībā, un tas ir vidēja termiņa (septiņi gadi)¹ reģionālās politikas plānošanas dokuments, kurā noteiktas attiecīgās vietējās pašvaldības attīstības prioritātes.”***

Faktiski Rīgas attīstības programma 2006.–2012.gadam ir vidēja termiņa dokuments, kurā skaidri definēti uzdevumi, programmas un rīcības, kā arī to īstenotāji, finanšu resursi un rezultāti ilgtermiņa attīstības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanai.

Rīgas attīstības programma 2006.–2012.gadam būs efektīvs instruments un pamats, pieņemot lēmumus par šādiem jautājumiem:

- pilsētas budžeta sastādīšana;
- investīciju piesaiste no dažādiem Rīgas pilsētas, valsts, starptautiskajiem vai speciāli veidotiem sabiedriskajiem fondiem pilsētas attīstības problēmu risināšanai;
- projektu izstrāde un to īstenošana;
- kopīgo pilsētas ilgtermiņa prioritāšu un mērķu integrēšana atsevišķu nozaru attīstības stratēģijās, koncepcijās, plānos, programmās un rīcības plānos;
- sabiedrības informēšana, izglītošana, sabiedrības aktivitātes un apziņas paaugstināšana attiecībā uz pilsētas attīstību un plānošanu.

¹ Atbilstoši Reģionālās attīstības likuma 10.03.2005. grozījumiem vietējās pašvaldības attīstības programma ir ilgtermiņa (divpadsmit gadi) reģionālās plānošanas dokuments. Tā kā Rīgas dome ir aizsākusi programmēšanas procesu un noteikusi Rīgas attīstības programmas 1.redakciju atbilstoši Reģionālās attīstības likumam pirms tā grozījumiem, Rīgas attīstības programma ir vidēja termiņa dokuments.

Izstrādājot Rīgas attīstības programmu, tika veikti daudzi pētījumi, tāpēc šis dokuments jāuztver kā pamatots, balstīts uz precīziem datiem un to analīzi. Rīgas attīstības programma sastāv no vairākām daļām – esošās situācijas izvērtējuma, kas būtībā ir sakārtota informācija par pilsētas sociālekonomisko stāvokli un tā vērtējumu; SVID analīzes jeb reālo iespēju noskaidrošanas un no pilsētas attīstības perspektīvas, kas balstās uz izstrādātajām programmām pilsētas ilgtermiņa mērķu sasniegšanai.

Atbilstoši Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem “Par teritorijas plānojumiem” ***plānojumu izstrādā, pamatojoties uz teritorijas attīstības programmu.*** Tāpēc svarīgi, ka Rīgas attīstības programma sniedz vadlīnijas Rīgas pilsētas attīstības plānam (teritorijas plānojumam) 2006.–2018.gadam. Vadlīnijas tika izstrādātas, balstoties uz Rīgas attīstības programmas ietvaros veiktajām izpētēm un prognozējot nākotnes perspektīvas.

Rīgas attīstības programma 2006.–2012. gadam ir atvērta izmaiņām un papildinājumiem. Nodrošinot programmas īstenošanu un laikus aktualizējot rīcības prioritātes, laika gaitā ir iespējams panākt līdzsvarotu un ilgtspējīgu Rīgas pašvaldības attīstību.

Atbilstoši Rīgas domes 2005.gada 1.marta lēmumam Nr. 3990 “Par Rīgas teritorijas plānojuma 2006.–2018.g. un Rīgas attīstības programmas 1.redakcijas noteikšanu” Rīgas attīstības programmas 2006.–2012.gada 1.redakcijai tika piemērota stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.

1. Pašreizējās situācijas raksturojums

1.1. Rīgas fizģeogrāfiskais raksturojums

1.1.1. Reljefa formas

Rīga atrodas galvenokārt Piejūras zemienes Rīgavas līdzenumā, tikai pilsētas teritorijas austrumu un dienvidaustrumu daļa iestiepjas Viduslatvijas dabas apvidus Ropažu līdzenumā. Reljefs pārsvarā ir plakans vai lēzeni viļņots smilšains līdzenums, kura relatīvais augstums ir 1–11 m virs jūras līmeņa. To saposmo līdz 28 m virs jūras līmeņa augstas kāpas (Dzegužkalns, Āgenskalns), to grēdas un nelieli masīvi. Viens no būtiskākajiem reljefa elementiem ir 30–40 m dziļā un 3–4 km platā Daugavas upes ieleja.

1.1.2. Sauszeme un ūdeņi

Rīgas pilsētā sauszemes dabas teritorijas un dabiskās virszemes ūdens sistēmas aizņem 16 652 ha jeb 54,2%.²

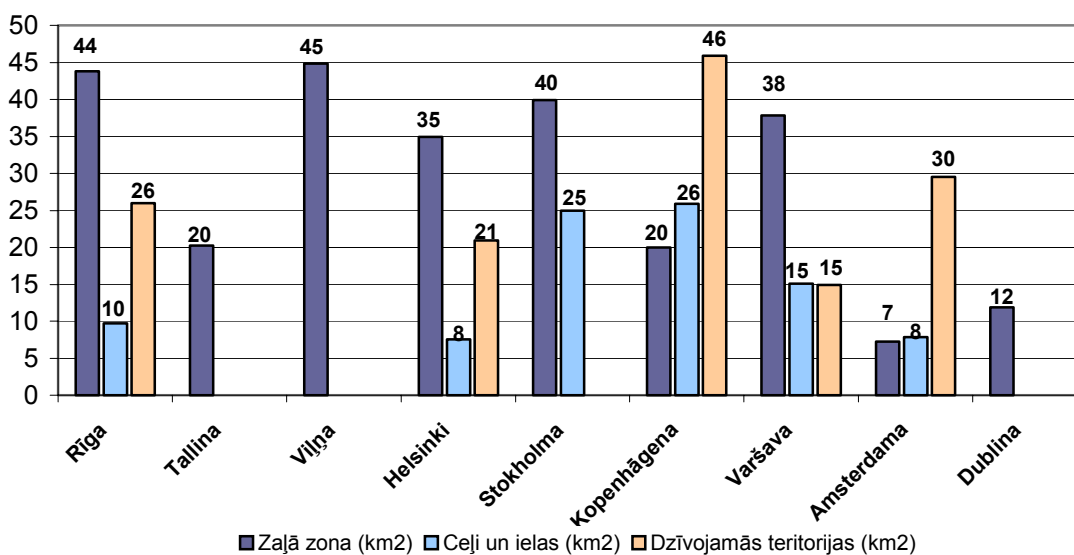
Rīgas teritorija ir bagātīga ar upēm, attekām, kanāliem, ezeriem un dīķiem. Visi hidroloģiskie objekti kopā aizņem 17,6% no pilsētas platības. Pilsētas kopējais upju garums ir 96,4 km, Daugavas garums pilsētas robežās ir ~31 km, platums pie tiltiem ~700 m, dziļums tiltu rajonā ir 6–7 m, lejpus tiem līdz ietekai jūrā dziļums ir 8–15 m. Krastmalas ir nostiprinātas ar granīta plāksnēm. Lielākās Daugavas pietekas ir Mīlgrāvis un Buļļupe. Daugavas ietekas posmā ir daudz salu – Zaķusala, Lucavsala, Ķīpsala, Kundziņsala u.c. No galvenās gultnes ir vairāki atzari un attekas: Mazā Daugava, Bieķengrāvis, Zunds, Hapaka grāvja lejtece, Beķera grāvis, Kojusalas grāvis, Sarkandaugava, Vecdaugava. Ziemeļaustrumos un ziemeļos pilsētu ieskauj divi lieli ezeri – Juglas ezers (5,7 km²) un Ķīšezers (17,4 km²). Pilsētas teritorijā ir daudz nelielu ezeru: Bābelītis (6,9 ha), Gaiļezers (7,6 ha), Linezers (2,3 ha), Velnezers (3,5 ha); dīķi (Māras dīķis, platība 5 ha) un ūdenstilpes.

Rīga, kur ūdens teritorijas aizņem ievērojamu daļu pilsētas – 17,6%, jāvērtē kā ar ūdens teritorijām bagātīga pilsēta, taču atšķirībā no Stokholmas, Helsinkiem un Amsterdamas, kur ūdens teritorijas no pilsētas kopējās platības aizņem attiecīgi 13%, 73% un 24%, ūdens teritorijas netiek pietiekami intensīvi izmantotas.

Pēc sauszemes struktūras Rīga ir ļoti zaļa pilsēta uz citu pilsētu fona (1.attēls).

² Atbilstoši Rīgas attīstības plāna 1995.-2005.gadam teritorijas zonējumam.

Pilsētu sauszemes teritorijas struktūra (%)

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018. gadam apakšprojekts “Rīgas pilsētas attīstības perspektīvas starptautiskā kontekstā”, SIA “Projektu centrs”

Viļņas platība ir ļoti liela, jo daudz teritorijas aizņem lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes, savukārt Rīga un Stokholma būtu uzskatāmas par viszaļākajām pilsētām šo pilsētu grupā. Pilsētas centrā ir arī lielu parku teritorijas, kas citās pilsētās ir retums.

1.1.3. Vispārējais ģeomorfoloģiskais apskats un ģeoloģiskā uzbūve

No ģeomorfoloģiskā aspekta raugoties, Rīgas pilsētas teritorija iekļaujas Baltijas ledus ezera akumulatīvās abraziņas un Litorēnas jūras līdzenuma robežās, ko šķērso Daugavas ieleja un tās baseina hidrogrāfiskā tīkla mazāko upju – Buļļupes, Hapaka grāvja, Mārupītes, Lāčupītes u.c. – ielejas, kuras komplicē kāpu masīvi un purvaini apvidi.

Zemes virsas absolūtās augstuma atzīmes Baltijas ledus ezera līdzenuma robežās 8–12 m, ziemeļrietumu daļā pazeminās līdz 6–7 m. Kāpu rajonos (Vecmīlgrāvis, Bolderāja, Imanta) zemes virsas atzīmes ir līdz 15–20 m un pat vairāk (Vecāķi).

Ģeoloģisko griezumu Rīgas pilsētas teritorijā veido kvartāra un augšējā devona nogulumieži. Kvartāra nogulumieži pārklāj visu Rīgas pilsētas teritoriju. To biezums ir ļoti mainīgs – no 3–10 m dienvidu daļā līdz 30–50 m un vairāk ziemeļdaļā.

Gruntsūdeņus baro atmosfēras nokrišņi, Daugavas ieleja un arī Daugavas upe. Maksimālie līmeņi parasti novēroti aprīlī un jūlijā, minimālie gruntsūdens līmeņi – augustā un janvārī–februārī. Kopējais gruntsūdens plūsmas virziens vērsts pārsvarā uz Daugavu, lokālais – uz tuvumā esošo ūdens baseinu (ezeru, dīķi, novadgrāvi u.c.).

Pilsētas rajonos (Šķīrotava – Rumbula – Jugla, Mārupe, Spilves pļavas) izveidota atklātu novadgrāvju sistēma. Atkarībā no novadgrāvju ekspluatācijas stāvokļa tie daļēji vai pilnīgi regulē gruntsūdens līmeni šajās teritorijās.

Gruntsūdeni saturošā slāņa biezums ir mainīgs – no pāris metriem līdz 6–10 m (Mārupe, Zolitūde, Zaslauks, pilsētas centrālā daļa, Purviems u.c.). Daugavas ielejā un ziemeļu – ziemeļaustrumu daļā (Bolderāja, Mežaparks, Jugla, Mežciems u.c.) tas sasniedz 15–20 m.

1.1.4. Ģeotehniskie apstākļi

Labvēlīgi celtniecības apstākļi

Ģeoloģiskā griezumā raksturīgas vidēji blīvas smilšainas gruntis – pārsvarā smalkas, retāk ar vidēji rupjas smilts starpkārtām (Šķirotava) vai putekļainas smilts iegulas (Āgenskalns, Bolderāja) – tieši no zemes virsas vai zem 2–4 m bieza uzbēruma kārtas. Slāņa biezums ir 3–25 m. Zem tā mainīgā dziļuma iegul blīva putekļaina jeb vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smilts:

- 3–10 m dziļumā (Kleisti, Mārupe, Āgenskalna, Dzirciema ielas rajons, vietām Juglā);
- dziļāk par 10 m (Buļļi, Bolderāja, Pleskodāle, Vecmīlgrāvis, Mežaparks, Jugla u. c.);
- zem 1–3 m biezas blīvo putekļaino smilšu jeb morēna kārtas 9–10 m dziļumā iegul dolomīts vai karbonātisks māls (Iļģuciems, Ziepniekkalns, Rumbula), gruntsūdens līmenis iegul dažādos dziļumos.

Galvenais pamatu veids – seklie, pamatnei izmantojot vidēji blīvas smalkas jeb blīvas putekļainas smiltis. Izvēloties pāļu pamatus, pāļu garumu noteic blīvo smilšu, morēnas vai pamatiežu ieguluma dziļums. Būvlaukuma sagatavošanai nav vajadzīgi speciāli inženiertehniskie priekšdarbi. Gruntsūdens līmeņa pazemināšanai lietojami adatu filtri.

Nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi

Ģeoloģiskā griezumā pārsvarā smalka smilts, vietām ar vidēji rupjas un rupjas smilts kārtām; vidēji blīva ar irdenām starpkārtām, daudzviet pārsegta ar 2–3 m biezu uzbēruma kārtu. Pamatnē iegul:

- 2–9 m dziļumā – blīva putekļaina smilts 3–10 m biežā slānī (Šampēteris, Mārupe, Anniņmuiža, Šķirotava, Kalnciema – Melnsila – Kandavas ielas rajons u. c.);
- 10–18 m dziļumā – blīva putekļaina vai vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smilts (Daugavgrīva, Bolderāja, Bišu muiža, Vecmīlgrāvis, Teika, Šmerlis u. c.);
- 3–10 m dziļumā – karbonātiskie devona pamatieži – māls, mergelis, dolomīts (Pļavnieki, Šķirotava, Rumbula).

Gruntsūdens līmenis iegul dažādos līmeņos, un tā pazemināšanai izmantojami adatu filtri. Šajos rajonos lietojami pāļu, retāk seklie pamati. Pāļu garumu nosaka blīvo smilšu, morēnas vai pamatiežu ieguluma dziļums.

Sarežģīti celtniecības apstākļi

Ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā, daudzviet zem vidēji 2–3 m biezas uzbēruma kārtas, retāk zem līdz 3 m bieza kūdras slāņa iegul irdenas, ar vidēji blīvām starpkārtām smalkas vai vidēji rupjas smiltis, to pamatnē iegul:

- 10–17 dziļumā – blīva putekļaina vai vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smilts. No zemes virsas līdz 3 m dziļumam sastopamas kūdras, dūņainas kūdras vai smilts iegulas – Čiekurkalns, Purvciems, Pļavnieki, Jugla, Torņakalns, Mārupe, Imanta;
- 11–20 m dziļumā – blīva putekļaina smilts, ģeoloģiskā griezumā augšējā daļā smiltis raksturīgas nelielas (līdz 0,5 m) dūņu starpkārtas (Krievu sala, Kundziņsala, Jaunciems – Trīsciems – Vecmīlgrāvis, Vecdaugava);
- 10–15 m dziļumā – karbonātiskie ieži – māls, dolomīts, mergelis – Vecrīga.

Šajā rajonā griezumā augšējā daļā irdenajās smiltīs raksturīgas 1,5–2 m biezas dūņu vai dūņainas smilts starpkārtas. Dabiskās gruntis nosegtas ar 3–7 m biezu sabērtas grunts kārtu. Galvenais pamata veids – pāļi, vieglām būvēm seklie, nomainot vājās gruntis ar minerālām

vai izmantojot esošo labi sagulējušo sabērto grunti (uzbērumu). Mākslīga grants pieblīvēšana nav efektīva. Pāļu garumu izvēlas atbilstoši blīvo smilšu, karbonātisko iežu vai morēnas ieguluma dziļumam. Gruntsūdens līmenis iegul no 0–1,5 m līdz 1,5–3 m dziļi no zemes virsas.

Celtniecībai nelabvēlīgi apstākļi

Rajoni ar šādiem apstākļiem aizņem plašas teritorijas Daugavas ielejā un deltas apvidū, kā arī biezo (3–8 m) kūdras iegulu izplatības vietās.

Geoloģiskā griezumā augšējā daļā raksturīgs irdeni dažādu rupjuma smilšu slāņojums ar 1–3 līdz 6–8 m biezām dūņu kārtām vai 3–8 m biezas kūdras iegulas.

Vājo grunšu pamatnē iegul:

- kūdras izplatības rajonos zem kūdras – vidēji blīva irdena smalka smilts, no 11–19 m dziļuma – blīva putekļaina smilts (Daugavgrīva, Kleisti, Mārupe, Čiekurkalns, Jugla, Gaiļezera un Velnezera apkārtnē, Pļavnieki);
- no 5–15 m dziļuma zem irdeni smilšu un dūņu slāņojuma – blīva putekļaina vai vidēji blīva, ar blīvām starpkārtām smalka smilts (Jaunciems, Vecdaugava, Kundziņsala, Zirņu ielas rajons u.c.) vai morēna jeb devona karbonātiskie ieži (Bieķensalas un Krasta ielas rajons);
- no 18–34 m dziļuma grunšu masīva ar zemām nestspējas īpašībām pamatnē – blīva putekļaina vai grantaina smilts (Voleri, Vējzaķu sala, Ganību dambis – Skanstes iela u. c.), kā arī mālaini morēnas vai karbonātiskie devona veidojumi (Torņakalns, Zaķusala, Ķīpsala, K. Valdemāra ielas – Citadeles ielas rajons u. c.).

Dabiskās grintis pārsegtas ar 4–6 m un biežāku uzbēruma kārtu. Gruntsūdens līmenis iegul 0–1,5 m dziļi. Galvenais pamatu veids ir pāļi, to kopējo garumu nosaka blīvo smilšu, morēnas vai karbonātisko iežu ieguluma dziļums. Būvlaukumu sagatavošanai nepieciešami speciāli inženiertehniskie priekšdarbi.

Izvērtējot grunšu nestspējas īpašības, pamatu nesošo slāņu ieguluma dziļumu, hidroģeoloģiskos apstākļus, jāsecina, ka Rīgas pilsētas teritorijas lielākajā daļā būvniecības apstākļi ir labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi, izņemot Daugavas ieleju un kūdras iegulu izplatības rajonus.

Nelabvēlīgi celtniecību un būvju ekspluatāciju iespaido karsta procesu izpausmes Salaspils svītas devona pamatiežu izplatības robežās (Imanta, Ķengarags, Talsu ielas rajons u.c.).

Labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi celtniecības apstākļi raksturīgi pilsētas centrālajā daļā, Pārdaugavā, Bolderājā, Imantā, Mārupē, Juglā, Šķirotavā u.c. Šie rajoni gandrīz ir apbūvēti, visās šajās teritorijās iespējams turpināt celtniecību nelielā apjomā.

Mazāk apbūvēti rajoni – Bolderāja, Buļļi, Jaunciems, Jugla u.c. – ir perspektīvi saprātīgai apbūvei, saglabājot zaļo zonu un reljefa īpatnības.

1.1.5. Klimats

Klimats ir mēreni silts un mitrs, stipri jūtama Atlantijas okeāna mēreno platumu gaisa masu (ciklonu) un jūras ietekme. 220–230 dienu gadā dominējošās ir jūras gaisa masas, tāpēc vasaras ir relatīvi vēsas un mākoņainas (vairāk nekā 40% dienu gadā), bet ziemas samērā siltas, ar biežiem atkušņiem (līdz 10 dienām mēnesī). Rīgai kā piejūras teritorijai ir

raksturīgais maigais piejūras klimats, kas ir nozīmīgs rekreācijas un kūrortu resurss. 1.tabulā ir parādīti klimatiskie rādītāji laikposmā no 1995.gada līdz 2001.gadam.

1.tabula

Klimatiskie rādītāji Rīgā

Rīga	Vidējā gaisa temperatūra, °C	Nokrišņu daudzums, mm	Dienu skaits ar nokrišņiem	Vidējais relatīvais mitrums,%	Saules spīdēšanas ilgums, stundas
1995	6,0	633	184	80	-
1996	7,2	690	122	78	1843
1997	7,1	737	126	78	1852
1998	6,8	645	130	80	1569
1999	7,9	737	118	78	-
2000	8,3	655	119	80	1793
2001	7,3	837	136	83	1713
2002	7,7	732	120	79	2034
2003	7,1	615	107	79	1832

Avots: LR CSP

Relatīvais mitrums ir vidēji 80%. Nokrišņu gadā – vidēji ap 700 mm. Vidējā temperatūra savu maksimumu laika periodā no 1995.gada līdz 2001.gadam sasniedza 2000.gadā – +8,3°C, kad bija ļoti silta vasara. Rīgas centrā gaisa temperatūra ir par 2–3 °C augstāka nekā pilsētas nomalēs.

2.tabulā ir salīdzināta vidējā temperatūra (pēc ilggadējiem novērojumiem) Rīgā ar citām Eiropas pilsētām.

2.tabula

Vidējās gaisa temperatūras Eiropas pilsētās

	Vidējās gaisa temperatūra °C	
	Janvārī	Jūlijā
Rīga	-4,9	+16,9
Tallina	-6,1	+16,0
Viļņa	-4,9	+17,2
Stokholma	-2,9	+17,8
Kopenhāgena	+0,1	+17,3
Berlīne	-0,4	+18,3
Londona	+4,2	+17,6
Parīze	+3,1	+19,0
Maskava	-10,2	+18,1

Avots: 2001. gada vides pārskats

1.1.6. Meži un parki

Pavisam Rīgā ir 10 mežu masīvi, no kuriem lielākie ir Kleistu – Bolderājas (1018 ha) un Vecāķu – Vecdaugavas (882 ha). Kopējā pašvaldības pārziņā esošo parku, dārzu un skvēru platība ir 280 ha.

Rīgas Meža aģentūra veic Rīgas pilsētas Biķernieku meža masīva labiekārtošanu. Biķernieku meža masīva kopplatība ir 267,3 ha. Projekta mērķis ir izveidot Biķernieku meža masīvu par kompleksu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas iedzīvotāju aktīvās un pasīvās atpūtas teritoriju, vienlaikus nesamazinot meža dabiskās ekosistēmas vērtību.

Pēc “Rīgas dārzi un parki” informācijas, Rīgas teritorijā ir 84 dārzi un apstādījumi.

1.1.7. Aizsargājamās dabas teritorijas

Rīga ir unikāla ar to, ka tās teritorijā atrodas pieci valsts nozīmes dabas liegumi: Daugavgrīvas, Vecdaugavas, Jaunciema, Krēmeru, Vakarbuļļu, kā arī Piejūras dabas parks. Šajās platībās apdzīvotu vietu tiešā tuvumā ir konstatētas vairāk nekā 25 aizsargājamo augu sugas.

3. tabula

Rīgas dabas liegumu platības

Dabas liegums	Platība, ha
Piejūras	4289
Vakarbuļļu	52
Krēmeru	17
Daugavgrīvas	163
Vecdaugavas	233
Jaunciema	332

Avots: LR Vides ministrija

Pēc Rīgas domes Vides departamenta ziņām, patlaban sagatavošanas stadijā ir Vakarbuļļu, Daugavgrīvas, Vecdaugavas un Jaunciema liegumu apsaimniekošanas plāni.

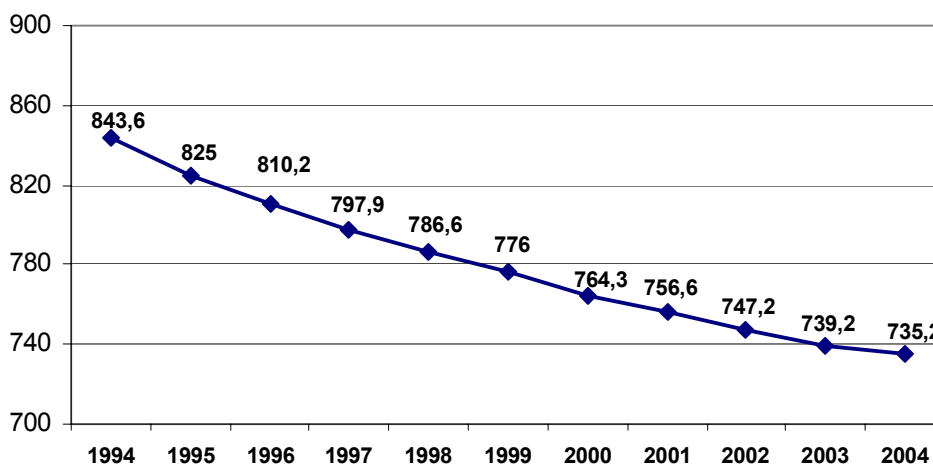
1.2. Iedzīvotāji

1.2.1. Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Rīgā 2004.gada 1.janvārī bija 735 241 iedzīvotājs. Pēdējo desmit gadu laikā Rīgā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 108,3 tūkstošiem jeb 12,8% (2.attēls). Visā Latvijā šajā laikposmā iedzīvotāju skaits samazinājies par 221,7 tūkstošiem jeb 8,7%, tātad Rīgā samazinājums ir 49% no visas Latvijas iedzīvotāju zuduma. Savukārt Rīgas rajona iedzīvotāju skaits kopš 1995. gada ir pat nedaudz palielinājies. Tātad Rīga līdzīgi daudzām lielpilsētām ir sasniegusi to attīstības pakāpi, kad iedzīvotāju koncentrāciju pilsētas centrā nomaina paplašināšanās jeb aglomerācijas veidošanās un iedzīvotāju blīvuma pieaugums tuvējās no centra ērti sasniedzamās piepilsētas teritorijās.

2.attēls

Iedzīvotāju skaita izmaiņas Rīgā 1994.–2004. g. (tūkst.)

Avots: LR CSP

Lielā iedzīvotāju skaita samazināšanās dēļ Rīgas īpatsvars valsts iedzīvotāju kopskaitā ir sarucis no 33,2% līdz 31,7%. Tomēr tas vēl arvien ir viens no lielākajiem Eiropā, ko pārspēj

tikai Reikjavika Islandē (39,4% 2001.gadā) un Lisabona Portugālē (38,2% 2000.gadā). Šis galvaspilsētas īpatsvars raksturo gan tajā izveidojušās demogrāfiskās situācijas lielo lomu valsts kopējās iedzīvotāju skaita un sastāva izmaiņās, gan galvaspilsētām raksturīgā iekšzemes migrantu pieplūduma atkarību no norisēm pārējā valsts teritorijā. Tāpēc Rīgas demogrāfiskā attīstība vērtējama ciešā saistībā ar visā Latvijā paredzamo iedzīvotāju skaita dinamiku, kuru ietekmē iedzīvotāju sadalījums pa apdzīvojuma tipiem un ataudzes īpatnības katrā no tiem.

Iedzīvotāju blīvums Rīgā uz pilsētas kopplatību ir 2393 (cilv./km²), uz pilsētas sauszemes platību – 2845 (cilv./km²). Iedzīvotāju blīvums Rīgā attiecībā uz pilsētas sauszemes teritorijām ir līdzīgs kā citām Ziemeļeiropas pilsētām: Tallinai, Helsinkiem, Stokholmai, Varšavai, Amsterdamai un Dublinai tas svārstās ap 3000 cilvēku uz 1 km². Savukārt atšķirīgs no Viļņas, kur, pateicoties plašajai ekstensīvi izmantotajai teritorijai, iedzīvotāju blīvums ir tikai nepilni 1400 cilv./km², un Kopenhāgenas, kur šis rādītājs ir ļoti augsts (gandrīz 5900 cilv./km²), jo pilsētai raksturīga ļoti blīva apbūve mazās platības dēļ.

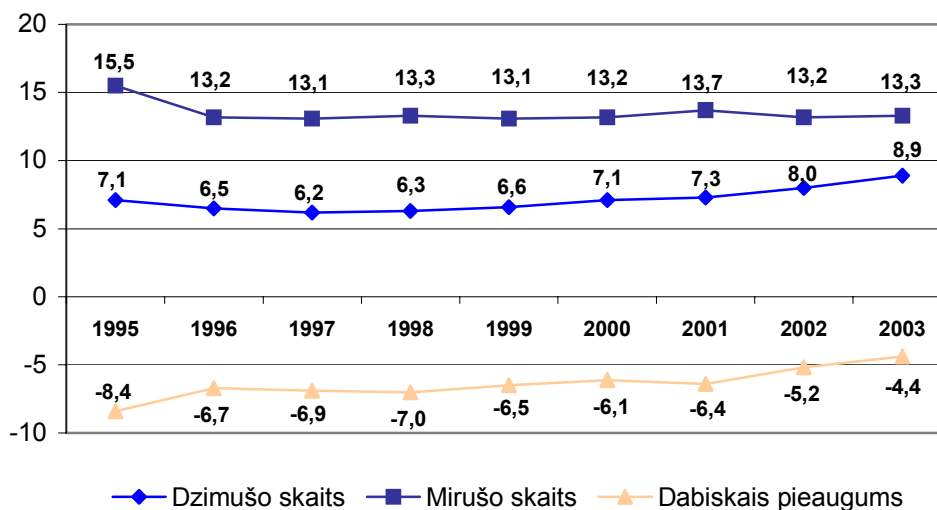
Dabiskā kustība

Rīgā jau deviņdesmito gadu sākumā vidējais dzimušo skaits bija 1,6 reizes mazāks nekā vidēji valstī, un mātes vidējais vecums par 1,4 gadiem lielāks. Turpmākās norises gan visā valstī, gan galvaspilsētā ritēja līdzīgi, tāpēc arī gadsimta sākumā Rīgā bija izteikta zemāka un samērā vēlāka dzimstība. Šādas īpatnības izskaidrojamas ar lielpilsētas īpašajām funkcijām un iedzīvotāju sastāvu, piemēram, studējošo lielais īpatsvars Rīgā, ko veido rīdzinieces un jaunietales no pārējās Latvijas teritorijas, kas iebrukušas studiju nolūkā un ir visražīgākajā ģimenes papildināšanas vecumā.

3.attēlā ir uzskatāmi redzams, ka iedzīvotāju dabiskajā kustībā Rīgā salīdzinājumā ar 1995.gadu ir novērojama pozitīva tendence – dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem palielinās, savukārt mirušo skaits samazinās. Tomēr dabiskais pieaugums joprojām ir negatīvs.

3.attēls

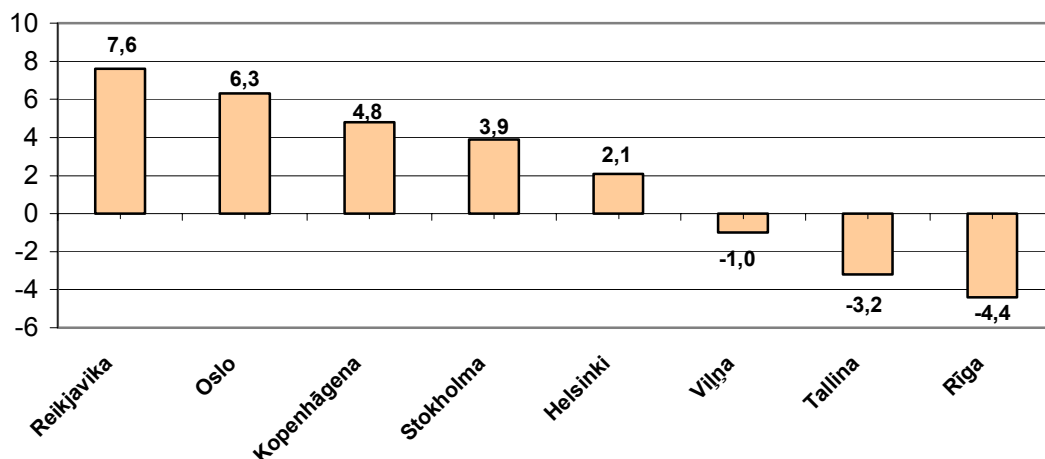
Iedzīvotāju skaita dabiskā kustība (uz 1000 iedzīvotājiem)

Avots: LR CSP

4.attēlā ir redzams, ka Rīgā ir viens no sliktākajiem dabiskajiem pieaugumiem salīdzinājumā ar Ziemeļeiropas pilsētām.

Dabiskais pieaugums Ziemeļeiropas galvaspilsētās (uz 1000 iedzīvotājiem)

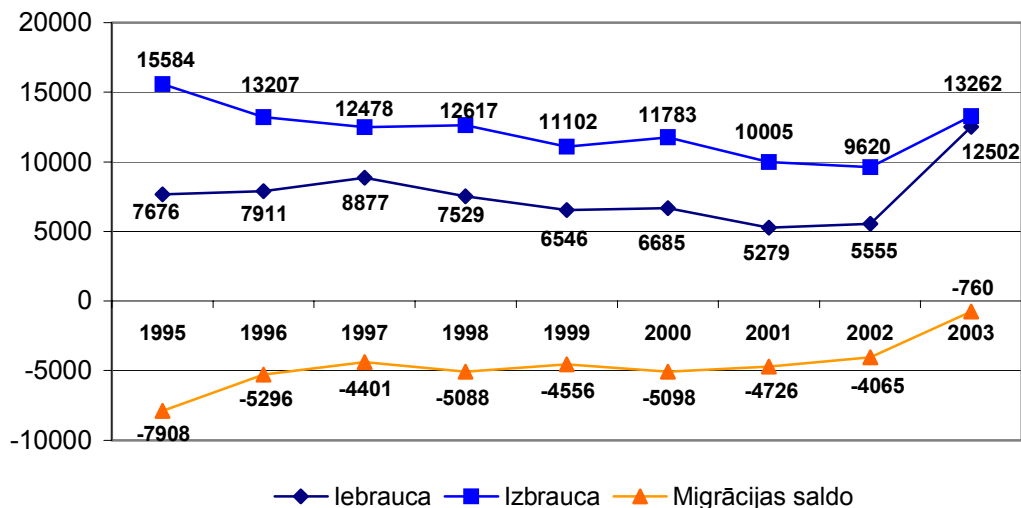

Avots: LR CSP

Mehāniskā kustība

Kopš 1990.gada Rīgas iedzīvotāju skaita zudumi migrācijas dēļ veido 69,5% no kopējā iedzīvotāju skaita samazinājuma. Straujš negatīvā migrācijas saldo pieaugums bija vērojams līdz 1992.gadam, pēc tam tas pakāpeniski samazinājās, vienlaikus pieaugot Rīgas nozīmei kopējā iedzīvotāju skaita samazinājumā migrācijas procesā; laikā no 1990.gada līdz 1995.gadam Rīga deva 55,6% no kopējā negatīvā migrācijas saldo valstī, no 1996.gada līdz 2001.gadam – 80,5%. 5.attēlā parādīts, ka, neraugoties uz svārstībām, kopumā migrācijas negatīvais saldo ar katru gadu samazinās, 2003.gadā sasniedzot līdz šim labāko rādītāju.

Iedzīvotāju ilgtermiņa kustība

Avots: LR CSP

Rīgā iebraukušo un izbraukušo vidū dominē migranti no Latvijas rajoniem un pilsētām (4.tabula), izbraukušo skaitā uz ārvalstīm īpatsvars samazinās – iekšējā migrācija Rīgā kļūst nozīmīgāka salīdzinājumā ar ārējo migrāciju. Krasas migrācijas saldo izmaiņas ir 2003.gadā, kad tas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir samazinājies vairāk nekā 5 reizes.

**Rīgā iebraukušo un no Rīgas izbraukušo
sadalījums pēc pārvietošanās virziena, %**

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Iebraukšanas vietas								
Latvija	89,0	87,	81,9	86,	87	85,	84,	93,
Ārvalstis	11,0	12,	18,1	13,	12	14,	15,	6,
Iebraukušo skaits, kopā	7911	8077	7529	6546	6685	5279	5555	12502
Izbraukšanas vietas								
Latvija	56,7	59,	62,4	71,	62	64,	80,	89,
Ārvalstis	43,3	40,	37,6	28,	37	35,	19,	10,
Izbraukušo skaits, kopā	14775	13959	12622	11106	11783	10005	9620	13262

Avots: LR CSP

Iekšējā migrācijā vērojama izbraukušo un iebraukušo plūsmas saistība ar attālumu: cilvēki no Rīgas izbrauc pārsvarā uz Rīgas rajonu un Jūrmalu, mazāk – uz Vidzemi un Zemgali, izbraukšanas intensitāte uz Latgali un Kurzemi ir viszemākā (5.tabula).

**No Rīgas izbraukušo sadalījums pa reģioniem (uz kuriem izbrauca),
iekšējā migrācija, %**

Uz kuriem izbraukuši (reģioni)	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Rīgas	37,2	36,1	42,1	45,6	42,3	38,5
Vidzeme	23,5	23,3	23,8	20,3	20,3	17,4
Kurzeme	10,6	10,3	7,4	7,4	7,5	7,8
Zemgale	15,4	16,9	16,2	16,3	19,6	25,4
Latgale	13,3	13,4	10,5	10,4	10,3	10,9
Kopā	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Skaitis	8379	8321	7879	7910	7383	6496

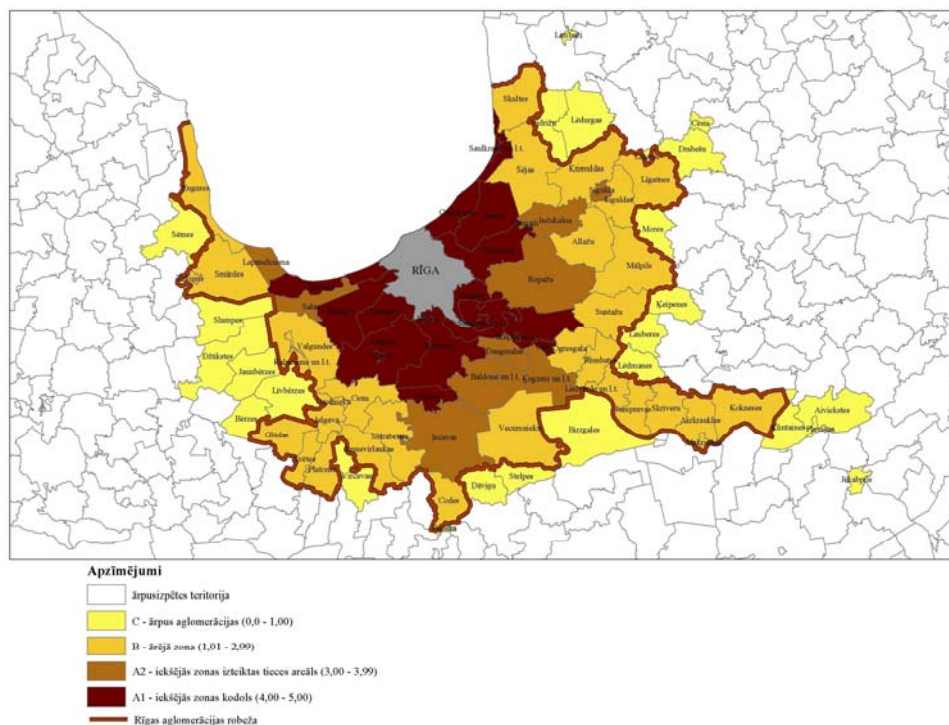
Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

Rīgā iebraukušo un no tās izbraukušo sastāvs pēc vecuma atšķiras nedaudz: iebraukušo vidū lielāka nozīme ir vecuma grupām 25–29, 20–24 un 30–34 gadi, šīs grupas kopā veido gandrīz pusi no iebraukušajiem. Izbraukušo sastāvā salīdzinoši lielāks ir 20–24 gadu vecuma grupas īpatsvars, kā arī vecumā pēc 60 gadiem. Šo atšķirību pamatā ir būtiska ierašanās motivācija Rīgā – uz mācībām, kas vairāk raksturīga vecumā no 15 līdz 19 gadiem, kas ar zināmu nobīdi laikā izraisa migrāciju prom no Rīgas vecumā pēc 20–25 gadiem. Rīgā pozitīvs migrācijas saldo ir vecuma grupās 5–9, 10–14, 20–24, 25–29 un 30–34 gadi.

Ļoti nozīmīgs faktors ir iedzīvotāju labklājības paaugstināšanās pēdējo gadu laikā, kā dēļ radās iespēja daudzām ģimenēm iegādāties privātīpašumus ārpus Rīgas robežām. Iedzīvotāji izvēlas mājokli galvenokārt tuvu galvaspilsētai (aglomerācijas robežās), tādā veidā nezaudējot saikni (darbs, mācības, izklaide) ar metropoli.

Rīgas aglomerācijas teritorija kopš 1995. gada ir pieaugusi par 974,6 km² (14,0%) un 16 419 iedzīvotājiem (1,5%). 2004.gadā Rīgas aglomerācija aizņem 6984 km², un tajā dzīvo 1 148 003 iedzīvotāji (6.attēls). Visbūtiskākais Rīgas aglomerācijas teritorijas paplašinājums ir noticis Jelgavas rajona virzienā, piepulcinot pie Rīgas aglomerācijas Glūdas, Svētes, Platones, Jaunsvirlaukas un Sidrabenes pagastus. Nedaudz Rīgas aglomerācija paplašinājusies Jēkabpils virzienā, aglomerācijā iekļaujoties Kokneses pagastam, kā arī Codes pagastam Bauskas virzienā. Toties pie Rīgas aglomerācijas vairs nevar pieskaitīt Līgatnes pilsētu, kas 1995.gadā bija Rīgas aglomerācijā.

Rīgas aglomerācijas robežas
(pēc LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes izstrādātās metodoloģijas)

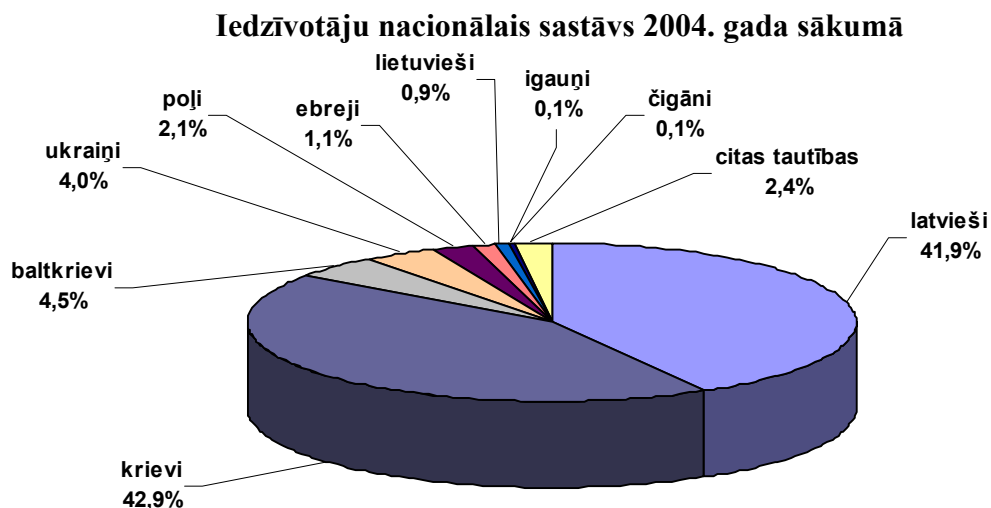

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana, SIA “CTB”

1.2.2. Iedzīvotāju sastāvs

Nacionālais sastāvs

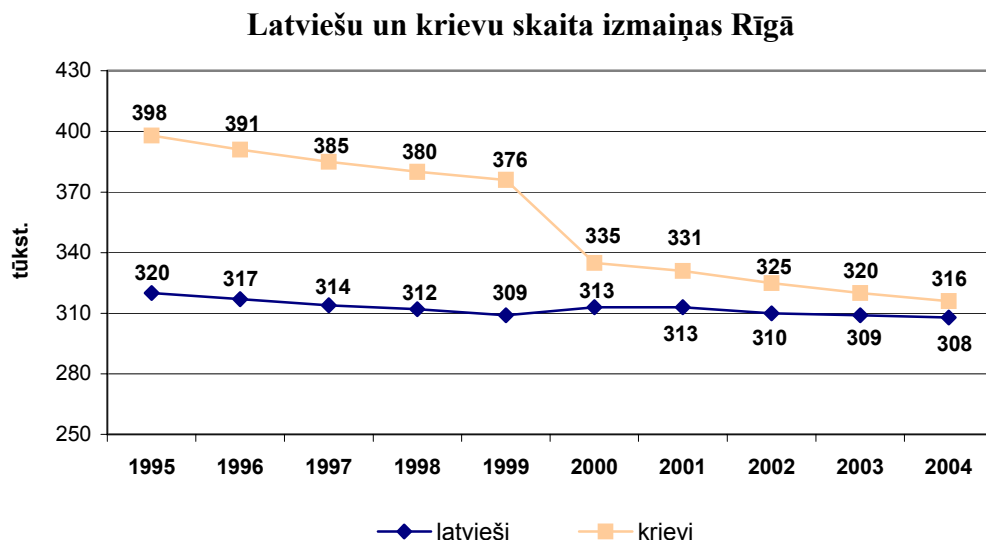
Atbilstoši ieceļotāju nevienmērīgajam izvietojumam Rīgā cittautiešu īpatsvars ir lielāks nekā vidēji valstī. Latviešu galvaspilsētā ir tikai 41,9%, krievu – 42,9%, baltkrievu – 4,5%, ukraiņu – 4,0%, poļu – 2,1%, lietuviešu – 0,9%, ebreju – 1,1%, kā arī 2,4% citu tautību (7.attēls).

Avots: LR CSP

Krievi, ukraiņi un baltkrievi salīdzinoši vairāk ir apmetušies Kurzemes un Latgales priekšpilsētās, kā arī Ziemeļu rajonā, čigāni – Latgales un Zemgales priekšpilsētās, ebreji – Centra rajonā, kā arī Vidzemes un Latgales priekšpilsētās. Vislatviskākie ir Centra rajons, Vidzemes un Zemgales priekšpilsētas, bet tikai Centra rajonā latvieši veido vairāk par pusi no visiem iedzīvotājiem.

8.attēls

Avots: LR CSP

Kā redzams 8.attēlā, krievu un latviešu skaitam ir tendence izlīdzināties, galvenokārt migrācijas un atšķirīgā dabiskā pieauguma dēļ. Tendence norāda, ka nākamo triju gadu laikā latvieši varētu kļūt par lielāko tautību Rīgā.

Etniskajam iedzīvotāju sastāvam ir ietekme uz dzimstības teritoriālajām atšķirībām. Salīdzinot to ar dzimušo sadalījumu pēc mātes tautības gan Latvijā kopumā, gan lielākajās pilsētās un Rīgā, latvietēm dzimušo bērnu īpatsvars ir lielāks par latviešu procentu visu iedzīvotāju vidū, krieviem, – otrādi. No tā secināms, ka padomju laika kolonisti un viņu pēcteči ir mazāk ģimeniski nekā vietējie, toties jūtīgāki pret sociālās un ekonomiskās krīzes laikā piedzīvojamām sadzīves grūtībām, kas īpaši jūtamas, audzinot vairākus bērnus.

Vecumsastāvs

Lielākas urbanizācijas pakāpes nelabvēlīgo ietekmi uz iedzīvotāju sastāva atjaunināšanās norisēm raksturo arī vecumsastāva atšķirības Rīgas centrā un priekšpilsētās. Centra rajonā nepilngadīgo ir salīdzinoši mazāk, bet aktīvo vecumu pārsniegušo – vairāk nekā priekšpilsētās (6.tabula).

6.tabula

Iedzīvotāju vecumsastāvs Rīgas pilsētas rajonos un priekšpilsētās 2000.gadā

	Rīga kopā	Centra rajons	Kurzemes rajons	Latgales priekšpilsēta	Vidzemes priekšpilsēta	Zemgales priekšpilsēta	Ziemeļu rajons
Kopā	764303	35093	143201	207969	184528	106880	86632
0-14*	115617	5280	20596	31601	26556	18442	13142
15-64	528493	24089	99542	145161	125940	73908	59853
65+	120193	5724	23063	31207	32032	14530	13637
Procentos pa rajoniem un priekšpilsētām							
Kopā	100,00	4,59	18,74	27,21	24,14	13,98	11,33
0-14	100,00	4,57	17,81	27,33	22,97	15,95	11,37

15-64	100,00	4,56	18,84	27,47	23,83	13,98	11,33
65+	100,00	4,76	19,19	25,96	26,65	12,09	11,35
Procentos pēc vecuma							
Kopā*	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
0-14	15,13	15,05	14,38	15,20	14,39	17,25	15,17
15-64	69,15	68,64	69,51	69,80	68,25	69,15	69,09
65+	15,73	16,31	16,11	15,01	17,36	13,59	15,74

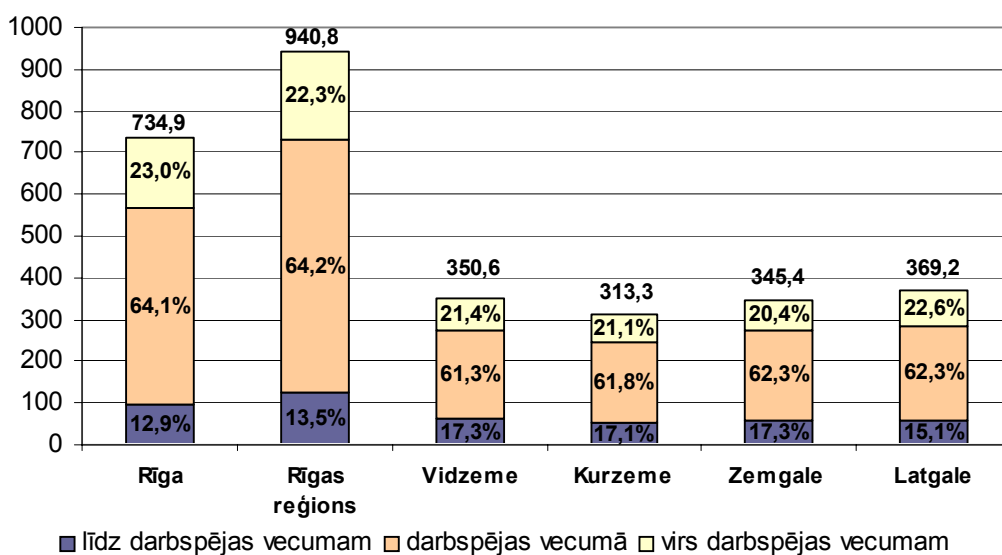
Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018. gadam apakšprojekts “Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

Saprotams, ka vienas pilsētas robežās vecumsastāva atšķirības ir mazākas nekā, piemēram, starp laukiem un galvaspilsētu. Tas liecina, ka Rīgas iedzīvotāji nenodrošina sava kopskaita, kā arī darbaspējīgo skaita un īpatsvara atjaunošanos. Savukārt bērnu un pusaudžu skaita nelabvēlīgais samērs arī visās pārējās valsts daļās jau pēc dažiem gadiem ierobežos arī Rīgas iedzīvotāju skaita papildināšanas un nodarbināto sastāva atjaunināšanas iespējas no laukiem un mazākajām pilsētām.

Tas paātrinās iedzīvotāju sastāva novecošanos, ar ko Rīga jau apsteidz pārējās Latvijas daļas: darbaspējas vecumu pārsniegušo iedzīvotāju īpatsvars Rīgā ir krietni lielāks nekā citos reģionos (9.attēls). Turklāt Latgalē, kas zināmā mērā ir problēmu reģions, jaunākās vecumgrupas īpatsvars ir lielāks nekā Rīgā un tās reģionā, tātad labākas iespējas neatkarīgi atjaunot darbaspējīgo daudzumu.

9.attēls

Pastāvīgo iedzīvotāju galvenās vecuma grupas 2004.gadā

Avots: LR CSP

9.attēlā var uzskatāmi redzēt, ka 2004.gadā Rīgā un tās reģionā darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars bija lielāks nekā vidēji Latvijā un citos reģionos. Tas ir pozitīvs rādītājs, jo uz katru darbaspējas vecuma iedzīvotāju iznāk relatīvi mazāk darbnespējīgo un apgādājamo. Rīgas reģiona pārējā teritorijā jeb Pierīgā gadsimtu mijā iedzīvotāju sastāvā pensijas vecuma cilvēku bija mazāk nekā jebkur pārējā Latvijas teritorijā, bet darbaspējas vecuma – visvairāk. Salīdzinot ar šo lielo darbaspējīgo daļu, bērnu un pusaudžu Pierīgā gan ir vairāk nekā Rīgā, taču mazāk nekā citos reģionos. Tātad, neraugoties uz pašreizējo salīdzinoši nelielo novecošanās pakāpi, paredzams, ka tuvākā nākotnē pensijas vecumu sasniegušo būs salīdzinoši vairāk, bet darbaspējas vecumā ienākošo – mazāk nekā citos Latvijas reģionos. Līdz ar to Pierīga ar savu samērā jaunāko iedzīvotāju sastāvu salīdzinājumā ar galvaspilsētu nespēs

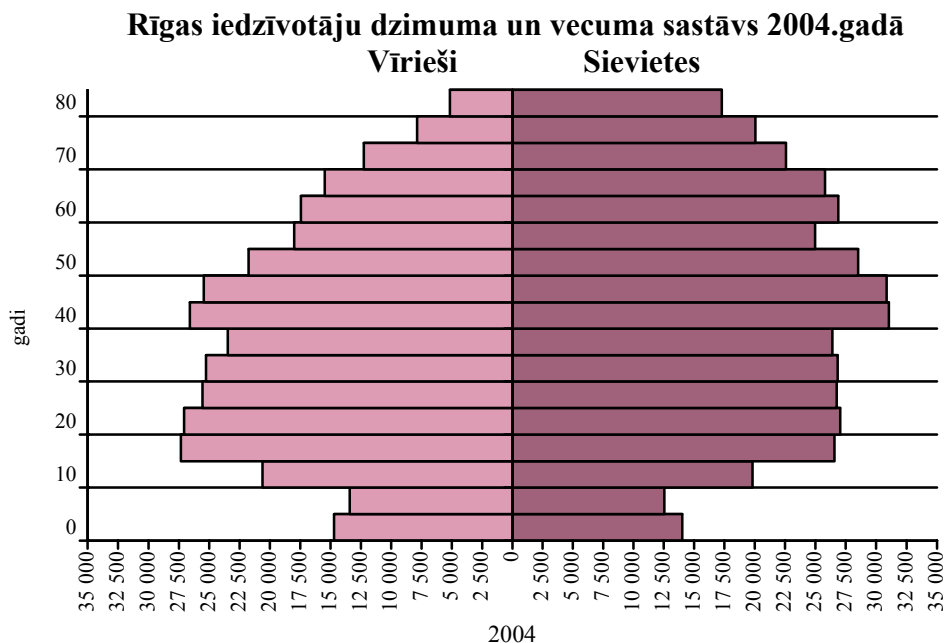
novērst kopējo gaidāmo reģiona arvien straujāku novecošanos, vēl jo vairāk tāpēc, ka Rīgā mīt 78% reģiona iedzīvotāju.

Iedzīvotāju sastāvs pēc dzimuma

Teritorijas iedzīvotāju vecumsastāvu un atjaunošanās iespējas zināmā mērā ietekmē arī iedzīvotāju sastāvs pēc dzimuma. Attīstītās valstīs un visā Eiropā sieviešu vidējais mūža ilgums ir par 5–7 gadiem lielāks nekā vīriešiem. Latvijā šī starpība ir viena no lielākajām: 2003.gadā vīriešu vidējais paredzamais mūža ilgums jaundzimušajiem bija 68,8 gadi, sievietēm – 77,4, tātad – 8,6 gadu starpība. Līdz ar to lielāks sieviešu īpatsvars kādā teritorijā visu citu līdzīgu nosacījumu gadījumā nozīmē arī lielāku iedzīvotāju sastāva novecošanos. Tas varētu būt papildu iemesls Latvijā lielākajam veco ļaužu īpatsvaram tieši Rīgā.

Savukārt vīriešu un sieviešu skaita samērs atbilstošās auglīgā vecuma grupās raksturo ģimenes izveides iespējas un tādējādi iespaido paredzamo dzimstības līmeni. Pirms darbības vecumā (līdz 15 gadiem) vīriešu skaits ir par 2309 lielāks nekā sieviešu. Vīriešu dominante beidzas 35–39 gadu grupā, šajā un pārejās vecumgrupās sieviešu īpatsvars ir lielāks. Darbspējīgajā vecumā sieviešu skaits ir par 39 305 lielāks nekā vīriešu, pēc darbības vecuma šī starpība jau ir 44 526. Kopumā ņemot, Rīgā ir 327 345 jeb 44,5% vīriešu un 407 896 jeb 55,5% sieviešu. Tātad Rīgā sieviešu ir par 80 551 vairāk nekā vīriešu (10.attēls).

10.attēls

Avots: LR CSP

1.2.3. Paredzamais iedzīvotāju skaits, prognozes

Vērtējot Rīgas demogrāfisko situāciju kopumā, jāsecina, ka no iedzīvotāju skaita atjaunošanas viedokļa tā ir kritiska. Rīdzinieku skaita mazināšanās gan var atvieglot mājokļu nodrošinājuma dažādo problēmu risināšanu, taču vienlaikus ar cilvēku skaita zudumu neizbēgami notiek viņu sastāva novecošanās. Novecošanās savukārt apdraud kvalificēta darbaspēka jeb cilvēkkapitāla atjaunošanās iespējas. Tā kā Rīgā iedzīvotāju sastāva novecošanās pakāpe ir augstāka nekā valstī kopumā, pilsētas vadībai būtu jāīsteno pasākumu kopums situācijas atveseļošanai, nepaļaujoties tikai uz valdības (ne)veicamajām darbībām tautas izmiršanas draudu novēršanai.

Tā kā Latvijas un arī Rīgas iedzīvotāju skaita izmaiņas migrācijas īpatsvars jau kopš 1993. gada nemitīgi samazinās un gadsimta sākumā vairs nepārsniedz 13% kopējo zudumu Latvijā un 51% Rīgā, ir pamats domāt, ka prognozes periodā migrācijas apjoms turpinās samazināties un dabiskās kustības iznākums iedzīvotāju skaita dinamikā vēl jo vairāk būs noteicošais. Aprēķini rāda, ka, saglabājoties gadsimtu mijas gados novērotajam dzimstības un mirstības līmenim abiem dzimumiem un katrā vecumgrupā, iedzīvotāju skaits visās Latvijas teritorijas daļās un attiecīgi arī valstī kopumā turpinās samazināties un 25 gadu laikā saruks par 16,5%. Pirmajos 10 gados samazināšanās tempi gaidāmi tuvu līdzšinējiem, bet turpmākā laikposmā tie kļūs vēl graujošāki.

Otrajā variantā, pakāpeniski atveseļojoties demogrāfiskajai situācijai līdz mūsu apstākļos iespējami labākajam, kopējie zudumi būtu “tikai” nepilni 6% no iedzīvotāju skaita bāzes gadā jeb gandrīz 2,8 reizes mazāki. Vismazākie zudumi būtu gaidāmi ap 2010.–2015. gadu, kad visauglīgākajā vecumā būs astoņdesmito gadu otrajā pusē dzimušās skaitliski lielās paaudzes. Sasniedzot šo vecumu skaitliski daudz mazākajām deviņdesmitajos gados, it īpaši to otrajā pusē, dzimušajām paaudzēm, prognozes perioda beigu posmā, neraugoties uz mērķa variantā iespējamo vēl augstāku dzimstību katrā vecumgrupā, kopējie zudumi tomēr no jauna palielinātos. Rīgā ar tajā pastāvošo zemo dzimstību un niecīgo jaunās maiņas īpatsvaru iedzīvotāju sastāvā zudumi abos variantos gaidāmi vēl salīdzinoši lielāki: attiecīgi par 22,5% un 14,6% (7.tabula). Tas vēlreiz apliecina nepieciešamību gan valstī, gan galvaspilsētā neatliekami īstenot iedzīvotāju ataudzi veicinošu pasākumu kopumu.

Migrācijas lomai Latvijas iedzīvotāju skaita dinamikā nav pamata mainīties, kamēr dzīves līmenis valstī netuvosies vismaz Eiropas Savienības vidējam līmenim. Tā kā tas Tautsaimniecības vienotās stratēģijas projektā (2003) tiek paredzēts 20–30 gadu laikā, visā prognozes periodā sagaidāms emigrantu skaita pārsvars pār imigrantiem un atbilstoši iedzīvotāju skaita zudumi. Cerot uz dzīves līmeņa pakāpenisku tuvināšanos, paredzama arī migrācijas izraisīto iedzīvotāju skaita zudumu samazināšanās. Tomēr, izceļojot galvenokārt aktīvā vecuma cilvēkiem, esošo migrācijas virzienu saglabāšanās pat minimālā apjomā mazina paredzamo dzimušo skaitu un līdz ar to attālina kopējās iedzīvotāju ataudzes normalizēšanās iespējas.

Rēķinoties ar Rīgas iedzīvotāju relatīvi augstāku izglītību, tieši rīdziniekiem paredzama augstāka konkurētspēja ES kopējā darba tirgū un līdz ar to izceļošanas varbūtība. Tāpēc Rīgā paredzams lielāks iedzīvotāju skaita zudums migrantu apmaiņas gaitā nekā vidēji valstī.

Kopumā prognozes minimālajā variantā Latvijas iedzīvotāju skaits XXI gadsimta pirmā ceturksnā laikā var samazināties par 476 tūkstošiem jeb 20% no stāvokļa gadsimta sākumā. Maksimālajā variantā, kas šajā situācijā ir mērķa variants, zudumi varētu nepārsniegt 229 tūkstošus jeb 9,6% (8.tabula). Latvijas iedzīvotāju skaits saruktu attiecīgi līdz nepilniem 1900 vai 2144 tūkstošiem 2025. gadā, Rīgā – 524 vai 584 tūkstošiem, t. i., par 32% vai 23%.

7.tabula

Dabiskās kustības paredzamā ietekme uz iedzīvotāju kopskaita pārmaiņām, tūkst.

Teritorija	Vidēji 2000	Prognoze					2025/2000, %
		2005	2010	2015	2020	2025	
Minimālajā (inertes) variantā							
Latvijā	2373,0	2307,6	2241,8	2168,7	2082,2	1982,2	83,5
Tajā skaitā							
Rīgā	762,8	736,6	706,3	671,8	633,1	590,9	77,5
Pārējās pilsētās	855,9	835,9	813,6	786,6	753,3	714,7	83,5
Laukos	754,3	735,1	721,9	710,3	695,8	676,6	89,7
No visa:							

Pierīgā	200,1	195,5	190,3	184,3	177,0	168,4	84,2
Rīgas reģionā	962,9	932,0	896,7	856,1	810,1	759,3	78,8
Maksimālajā (mērķa) variantā							
Latvijā		2318,8	2290,8	2280,8	2270,3	2240,2	94,4
Tajā skaitā							
Rīgā		740,1	720,9	703,5	684,2	659,4	86,4
Pārējās pilsētās		840,4	832,8	828,8	822,0	807,2	94,3
Laukos		738,3	737,0	748,5	764,0	773,6	102,6
No visa:							
Pierīgā		196,5	194,7	194,0	193,0	190,0	94,9
Rīgas reģionā		929,4	905,1	884,8	863,3	833,6	86,6

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

8.tabula

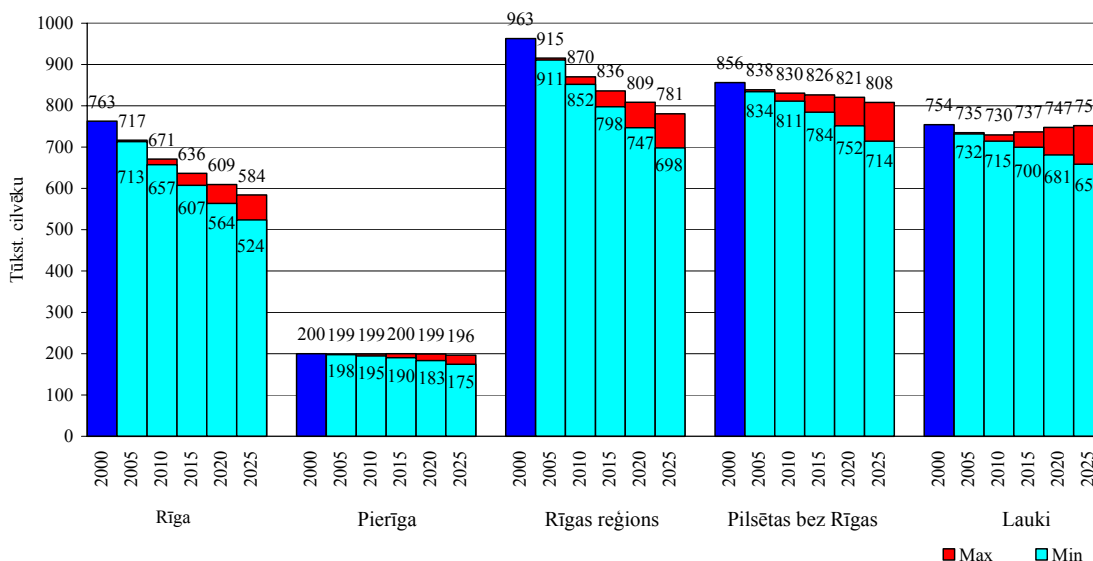
Iedzīvotāju skaita paredzamās pārmaiņas galējos variantos, tūkst.

Teritorija	Vidēji 2000	Prognoze				2025/2000, %	
		2005	2010	2015	2020		2025
Minimālajā (inerces) variantā							
Latvijā	2373,0	2279,0	2183,1	2091,2	1996,7	1896,6	79,9
Tajā skaitā							
Rīgā	762,8	713,2	657,3	607,4	563,8	523,7	68,6
Pārējās pilsētās	855,9	834,0	811,3	784,2	751,6	714,4	83,5
Laukos	754,3	731,8	714,5	699,6	681,3	658,5	87,3
No visa:							
Pierīgā	200,1	197,6	194,7	190,1	183,2	174,6	87,2
Rīgas reģionā	962,9	910,8	852,0	797,5	747,0	698,3	72,5
Maksimālajā (mērķa) variantā							
Latvijā		2290,1	2230,9	2199,4	2177,2	2144,2	90,4
Tajā skaitā							
Rīgā		716,6	670,9	636,1	609,3	584,3	76,6
Pārējās pilsētās		838,5	830,4	826,4	820,5	808,0	94,4
Laukos		735,0	729,6	736,9	747,4	751,9	99,7
No visa:							
Pierīgā		198,7	199,2	199,9	199,3	196,3	98,1
Rīgas reģionā		915,3	870,1	836,0	808,6	780,6	81,1

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

Mazāku Rīgas īpatsvaru tieši aktīvajā variantā izraisa tajā domājamā dabiskās kustības atvēršanās, bet dzimstība galvaspilsētā arī nākotnē, visticamāk, būs zemāka nekā citviet Latvijā. Tiesa, tuvējās Ziemeļvalstu galvaspilsētās dzimstība un dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem ir augstāks nekā vidēji valstī. Taču tas saistāms ar migrācijas pieauguma turpināšanos šajās pilsētās, kamēr Rīgā tāda jau ilgstoši nav. Gluži pretēji, daļa rīdzinieku emigrē un daļa pārceļas uz dzīvi Pierīgā – plašākās savrupmājās un tīrākā vidē. Tāpat tur apmetas daļa pārceļotāju no Latvijas laukiem un mazpilsētām, kas tiecas Rīgā strādāt vai mācīties un nespēj samaksāt par mājokli galvaspilsētā. Iznākumā Pierīgas īpatsvars valsts iedzīvotāju skaitā pretēji pašai galvaspilsētai nesamazinās, un maksimālajā variantā arī viņu skaits gandrīz nemaz nesarūk. Tātad Rīgas demogrāfiskā attīstība būtībā noris ārpus tās administratīvajām robežām (11.attēls). Nākotnē – atkarībā no transporta apstākļiem un mājokļu cenu starpības izmaiņām – atšķirīgā iedzīvotāju skaita dinamika Rīgā un tās piepilsētā, kā arī svārstmigrācija to starpā var vēl pastiprināties.

Iedzīvotāju skaita paredzamās pārmaiņas Rīgā, Pierīgā un pārējās Latvijas teritorijās līdz 2025. g., tūkstošos cilvēku

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

Rīgas līdzšinējā demogrāfiskā attīstība un visā valstī sasniegtā iedzīvotāju sastāva novecošanās pakāpe nenovēršami izraisīs iedzīvotāju skaita turpmāku mazināšanos visā Latvijā un it īpaši galvaspilsētā.

Saglabājoties gadsimtu mijā novērotajām ataudzes norisēm, Latvijā šis samazinājums turpinātos jau deviņdesmitajos gados piedzīvotajā tempā, un turpmākajā gadsimta ceturksnī Rīga zaudētu 240 tūkstošus cilvēku jeb 31% no iedzīvotāju skaita, t. i., vairāk par 1% katru gadu. Tā kā pārējā valsts teritorijā tāpat ir sarucis jauniešu īpatsvars un gaidāma kopēja iedzīvotāju skaita samazināšanās, galvaspilsētas iedzīvotāju zudums nebūs kompensējams ar migrāciju no Latvijas mazākajām pilsētām un laukiem. Latvijas un ES dzīves līmeņa starpības dēļ vēl vismaz 20–30 gadu laikā ne Latvijā, ne Rīgā nav paredzams migrantu pieplūdums no citām valstīm. Darbaspēka samazināšanos Rīgā ierobežotu vienīgi Pierīgas iedzīvotāju nodarbinātība galvaspilsētā, jo tai tuvējā teritorijā iedzīvotāju skaits tikpat kā nemainīsies.

Paredzamos iedzīvotāju skaita zudumus un viņu sastāva vēl stiprāku novecošanos var samazināt, bet ne pilnībā novērst, vienīgi iedzīvotāju ataudzes atveseļošanās, t. i., dzimstības pieaugums un mirstības samazinājums. Ja norisinātos demogrāfiskās situācijas uzlabošanās un turpmākajā gadsimta ceturksnī sasniegtu XX gadsimta piecdesmito gadu beigās Latvijā jau piedzīvoto dzimstības līmeni (ar mūsdienām līdzīgu mātes vidējo vecumu un patlaban ES valstīs esošo mirstības līmeni katrā vecumgrupā), kopējie zudumi varētu būt ievērojami mazāki – Rīgā par nepilniem 180 tūkstošiem jeb 23%, visā Latvijā – par 230 tūkstošiem jeb nepilniem 10%.

Prognozes minimālajā (inerces) un maksimālajā variantā neizbēgama ir Rīgas īpatsvara mazināšanās valsts iedzīvotāju kopskaitā. Samazināsies arī aktīvā vecuma iedzīvotāju skaita īpatsvars, savukārt pieaugs pensijas vecumu sasniegušo cilvēku īpatsvars. Tomēr maksimālajā variantā valstī kopumā būtu iespējams atjaunot gadsimtu mijā faktiski bijušo bērnu un pusaudžu skaitu, kas radītu priekšnoteikumus paaudžu skaitliskai nomaiņai un skaita atjaunošanai tālākā nākotnē. Tādējādi tiktu nodrošināta arī jauniešu iecelšana Rīgā no pārējām Latvijas daļām.

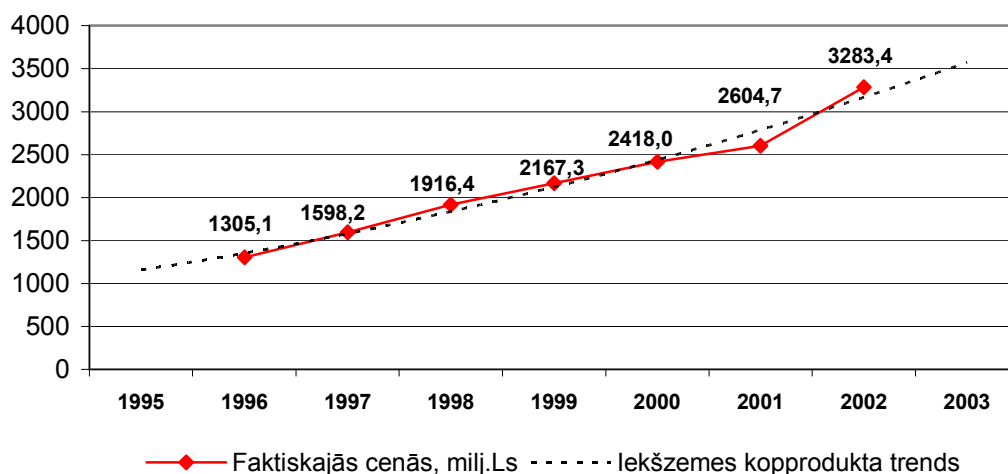
1.3. Rīgas ekonomiskās attīstības tendences

1.3.1. Iekšzemes kopprodukta dinamika un pievienotā vērtība

Kopš valstiskās neatkarības atjaunošanas 1991.gadā Latvijas valdība veikusi dažādus pārkārtojumus, lai uzlabotos ekonomiskā situācija valstī. Līdzšinējās konsekventās reformas un stingrā monetārā politika ir nostiprinājušas tirgus ekonomikas pamatus valstī, radījušas stabili makroekonomisko vidi un nodrošinājušas investoru uzticību. Latvijas Centrālā statistikas pārvalde iekšzemes kopprodukta dalījumu lielo pilsētu un rajonu griezumā ir sākusi 1996.gadā un līdz šim laikam šāds dalījums ir pabeigts tikai par 2002.gadu. Provizoriskie Centrālās statistikas pārvaldes aprēķini liecina, ka 2002.gadā IKP varētu būt 3 283,4 milj. Ls, kas ir 57,7% no valsts IKP. Rīgas iekšzemes kopprodukta dinamika šajā periodā parādīta 12.attēlā.

12.attēls

Rīgas IKP faktiskajās cenās, miljonos latu*

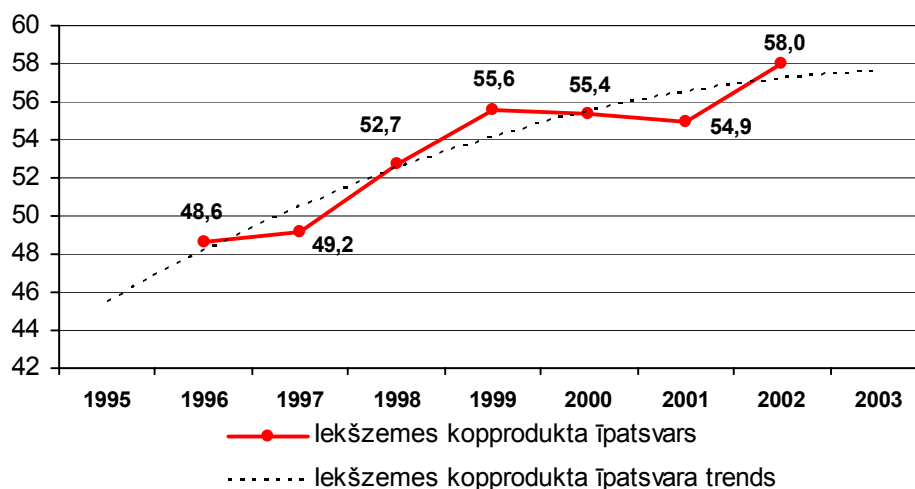

* 2002. gada dati – CSP provizoriskie aprēķini

Avots: LR CSP

Kopš deviņdesmito gadu otrās puses, kad Latvijas tautsaimniecībā atsākās ekonomiskā izaugsme, Rīga ir palielinājusi savu lomu valsts ekonomiskajos un sociālajos procesos ievērojami straujākā tempā nekā pārējie Latvijas reģioni. Rīgā pastāvīgo iedzīvotāju skaits ir nedaudz mazāks par 1/3 no valsts iedzīvotāju kopskaita, bet iekšzemes kopprodukts jau ir pārsniedzis 1/2 no kopējuma valstī (13.attēls).

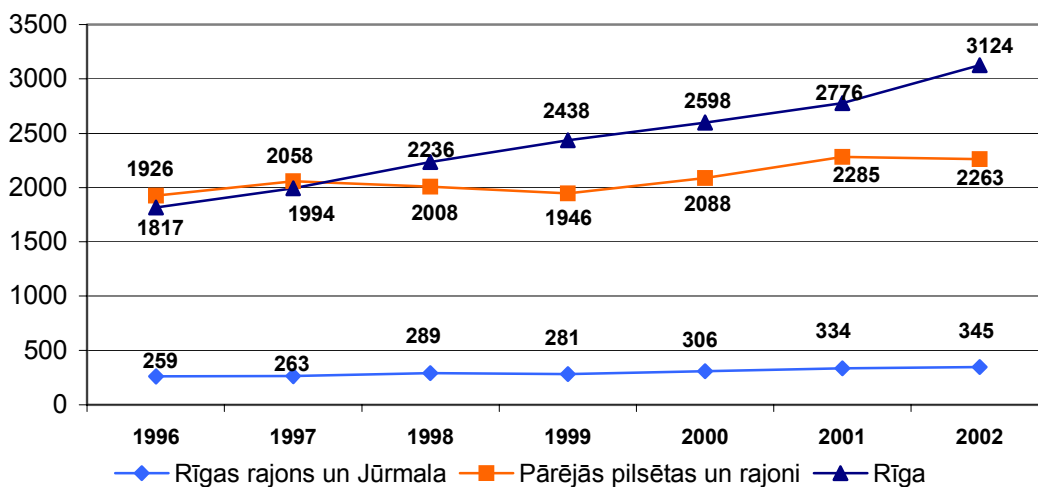
**Rīgas iekšzemes kopprodukta īpatsvars
Latvijas iekšzemes kopproduktā, %**

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Vispārējā Rīgas ekonomiskā attīstība”, SIA “Konsorts”

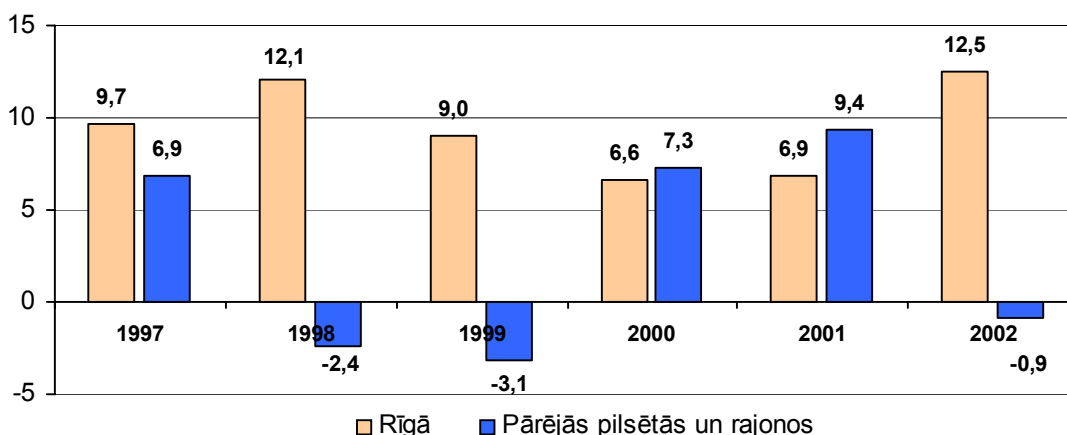
Salīdzinot Rīgu ar pārējām Latvijas pilsētām un rajoniem, iekšzemes kopprodukts Rīgā kopumā pieaudzis straujāk (14., 15.attēls).

IKP 2000.gada vidējās cenās, miljonos latu

Avots: LR CSP

IKP pieaugums Rīgā un pārējās pilsētās un rajonos 2000.gada vidējās cenās, procentos pret iepriekšējo gadu

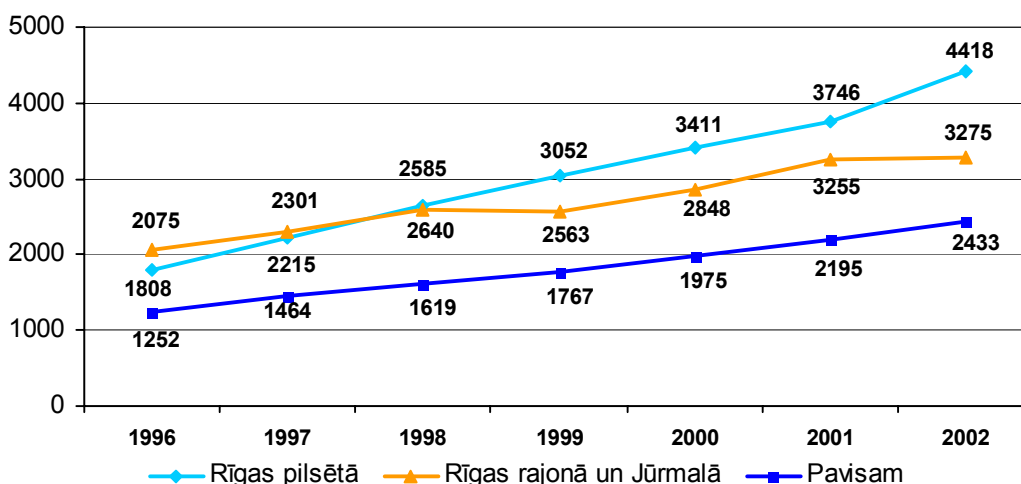

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Vispārējā Rīgas ekonomiskā attīstība”, SIA “Konsorts”

Rīgas IKP pieauguma tempu samazināšanās 1999.–2001.gadā ir rezultāts tam, ka pakalpojumu sniegšanas darbības veidi ir sasnieguši savu kopējās pievienotās vērtības optimālo pieauguma tempu. Faktiskajās cenās to var kāpināt, galvenokārt ar cenu (tarifu) palielināšanu, ko ierobežo patērētāju maksātspējas pieauguma tempi. IKP pieauguma tempu kāpināšanai salīdzināmās cenās pakalpojumu sniegšanas darbības veidos nepieciešams pakalpojumu apjoma pieaugums. Pastāvot pašreizējam maksātspējīgajam pieprasījuma līmenim, kura veidošanā arvien lielāka loma ir banku izsniegto kredītu apjoma pieaugumam, kā arī reālajām starpvalstu attiecībām, nav saskatāmi objektīvi priekšnosacījumi straujākam pakalpojumu sniegšanas pieprasījuma pieaugumam iekšzemē un eksportam, nekā sasniegts.

Kopumā IKP Rīgā uz vienu iedzīvotāju sasniedz 4418 Ls.

IKP faktiskajās cenās uz vienu iedzīvotāju, Ls

Avots: LR CSP

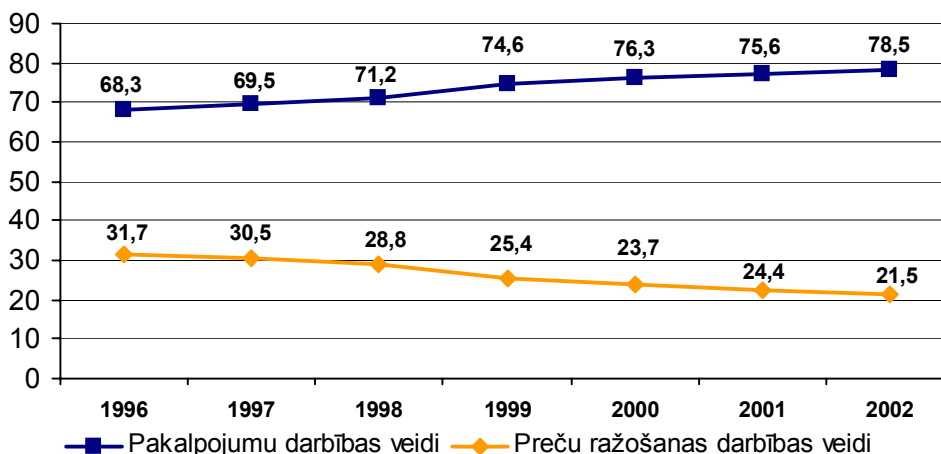
Rīgas īpatsvars Rīgas reģiona (kurā pēc CSP iedalījuma bez Rīgas ietilpst Rīgas rajons un Jūrmala) iekšzemes kopproduktā apskatāmajā periodā ir audzis no 87% 1996.gadā līdz 89% 2001.gadā, bet pastāvīgo iedzīvotāju skaita īpatsvars attiecīgi samazinājies – 80% un 79%.

Tā kā Latvijas attīstītākā pilsēta ir Rīga, nākotnē tās īpatsvars valsts IKP varētu nedaudz samazināties, ja pārējā Latvija sāktu attīstīties straujāk. Atbilstoši pašreizējai situācijai Rīgas IKP īpatsvars Latvijas kopējā IKP arī nākotnē veidos vidēji 50%. Rīgas IKP prognozes ir atkarīgas galvenokārt no konkurētspējas ES vienotajā tirgū. Cik veiksmīgi Rīga un Latvija spēs izmantot ES fondu līdzekļus un kādi būs ārējie apstākļi, attiecīgi tik lielu ieguvumu gūs valsts un pilsēta, kas atspoguļosies IKP pieauguma tempos. Tuvākajos prognozētajos gados ir paredzēti straujāki IKP pieauguma tempi – 6– 8% gadā, kas pēc 2010.gada varētu nedaudz samazināties, jo, paaugstinoties IKP līmenim, nav iespējams uzturēt augstus pieauguma tempus. Tāpēc no 2010.gada līdz 2018.gadam IKP pieauguma tempi būs nedaudz mazāki – 5– 7,5% gadā, bet joprojām salīdzinoši augsti. Pat strauju IKP pieauguma tempu gadījumā Rīga 2018.gadā nespēs sasniegt attīstīto rietumvalstu rādītājus.

Kopējo pievienoto vērtību veido divas atšķirīgas darbības veidu grupas – preču ražošana un pakalpojumu sniegšana. Šo darbības veidu grupu devums kopējās pievienotās vērtības veidošanā parādīts 17.attēls.

17.attēls

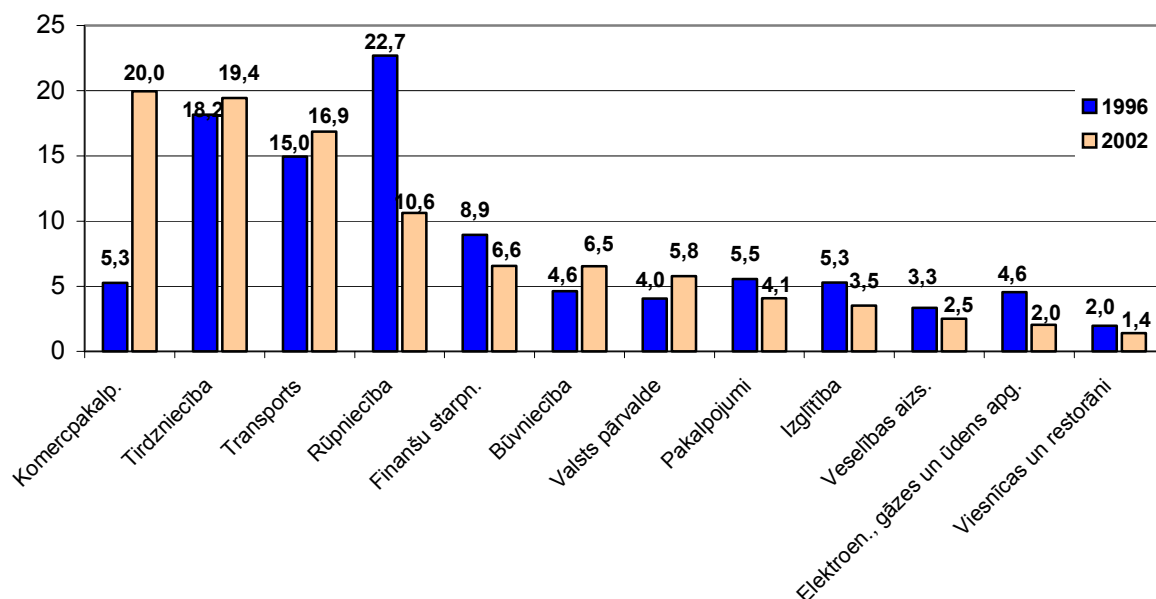
**Rīgas reģiona kopējās pievienotās vērtības sastāva īpatsvars
faktiskajās cenās, %**

Avots: LR CSP

Pēdējo gadu laikā diezgan būtiski ir samazinājies preču ražošanas darbības veidu īpatsvars kopējā Rīgas reģiona pievienotajā vērtībā. Ekonomikas izaugsmi līdz šim ir nodrošinājušas galvenokārt pakalpojumu, nevis preču ražošanas nozares, kur nepieciešami lieli kapitālieguldījumi. Tās balstās pamatā uz vietējo tirgu, tāpēc arī ienākumi ir stabili, lai gan zemi, jo tos ierobežo maksātspēja. Tas mazina Latvijas un arī Rīgas izaugsmes iespējas, jo tirdzniecība un citas pakalpojumu nozares vairāk ir vērstas uz iekšējo tirgu. To var saistīt ar valsts un pilsētas pielāgošanos tirgus ekonomikai, kur tradicionāli ļoti liels ir pakalpojumu sektora īpatsvars. Rīgas iepriekš piedzīvotā smagā industrializācija, kurai nesejoja strauja izaugsme un pielāgošanās tirgus ekonomikas apstākļiem, var tikt skatīta kā galvenais iemesls rūpniecības īpatsvara kritumam pievienotās vērtības struktūrā. Rūpniecības kopapjoma pieaugums notiek, pateicoties galvenokārt produkcijas pieaugumam ar zemu pievienoto vērtību. Tas norāda, ka galvenais ekonomiskais dzinējspēks pagaidām saistās ar pakalpojumu sniegšanas darbības veidiem.

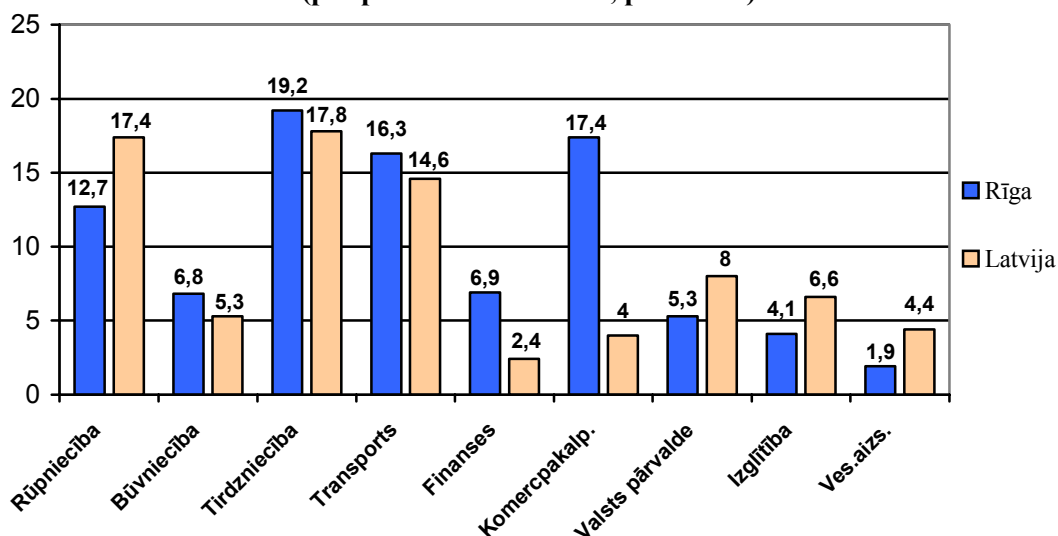
Rīgas ekonomikas nozaru īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā, %

Avots: LR CSP

Preču ražošanas darbības veidu īpatsvara samazināšanos kopējā pievienotajā vērtībā izraisīja apjomīgākā darbības veida – apstrādes rūpniecības – īpatsvara sarukšana, ko tikai nedaudz kompensē būvniecība. Tā kā kopējās pievienotās struktūras kontekstā pastāv mijiedarbība starp dažādu sektoru attīstības tendencēm, izmaiņas kādā sektorā kopējās pievienotās struktūrā atspoguļojas ar proporcionālām izmaiņām citos sektoros. Līdz ar rūpniecības īpatsvara samazināšanos pilsētas pievienotajā vērtībā pakalpojumu īpatsvars ir pieaudzis. Ļoti liels īpatsvars pievienotajā vērtībā ir tirdzniecības un transporta nozarēm, kamēr finanses veido tikai 6,6%, zināmā mērā kļiedējot mītu par Rīgu kā Baltijas finanšu metropoli. Vislielākais kāpums salīdzinājumā ar 1996.gadu ir komercpakalpojumiem, kuru īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā pieaudzis gandrīz četras reizes. Komerccpalpojumi kopumā veido 20% no kopējās pievienotās vērtības, un izaugsmes iemesls ir saistīts galvenokārt ar aktīvu nekustamā īpašuma tirgu.

19.attēls

Nozaru struktūra Rīgā un Latvijā 2001.g.
(pēc pievienotās vērtības, procentos)

Avots: Rīgas domes Finanšu departaments

Rīgas ekonomikas nozaru struktūra parāda tautsaimniecības kvalitatīvo attīstības procesu, ko raksturo pakalpojumu sektora, it īpaši komercpakalpojumu jomas, pieaugums. Rīgas ekonomikā komercpakalpojumu sektors ieņem 17% īpatsvaru, pārējā Latvijas teritorijā – tikai 4%. Savukārt publiskā sektora nozares, kurās valsts sektoram joprojām ir liela loma – izglītība, veselības aprūpe un valsts pārvalde, Rīgas ekonomikā ieņem relatīvi mazāku īpatsvaru (ap 11%) nekā pārējā Latvijas teritorijā (ap 19%).

Nākotnē varētu vēl skaidrāk iezīmēties jau esošā tendence – pievienotā vērtība pilsētā palielinātos dažādu veidu pakalpojumiem, būvniecībai, neliels pieaugums būtu vērojams arī finanšu starpniecībā. Jau pēdējos gados ir samazinājies preču ražošanas īpatsvars pilsētas pievienotā vērtībā, un arī nākotnē tas varētu saglabāt līdzšinējās tendences. Šī tendence norāda, ka pilsētas dzinējspēki nākotnē saistās ar pakalpojumu sfēru, kurā būs vērojams straujāks pievienotās vērtības pieaugums. Šis pieaugums varētu augt, bet nepārsniedzot patērētāju maksāspējas pieaugumu. Pretējā gadījumā ievērojami saruktu patērētāju loks.

1.3.2. Investīcijas

Rīgas straujā ekonomiskā izaugsme ir radījusi labvēlīgus priekšnosacījumus gan nefinanšu, gan ārvalstu investīciju apjoma pieaugumam pilsētā. Rīgā koncentrējas lielākā daļa no Latvijā veiktajām investīcijām. Šāds investīciju līmenis pamatā atbilst Rīgas īpatsvaram kopējā Latvijas ekonomiskajā potenciālā un pievienotajā vērtībā, kas ir aptuveni 58%.

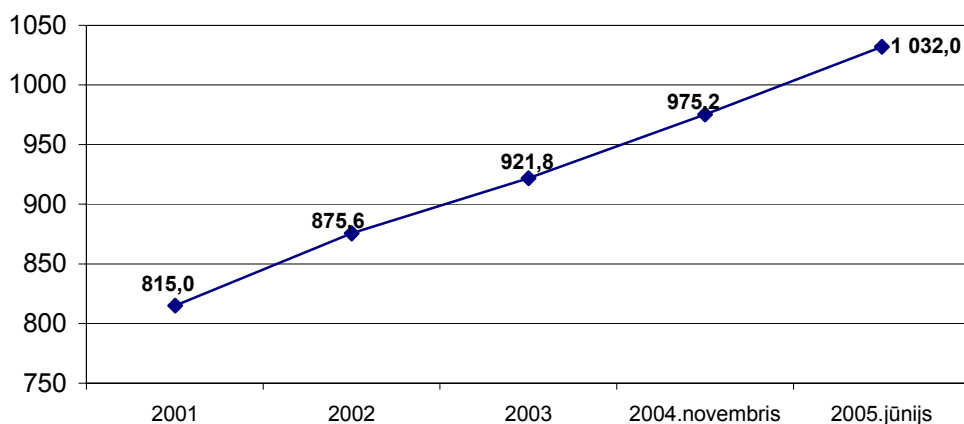
Ārvalstu investīcijas

Rīgā koncentrējas vairāk nekā puse no uzkrātajām ārvalstu investīcijām Latvijā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā, un to īpatsvars Rīgas uzņēmumu pamatkapitālā vērtējams 25% apmērā. Tās izvietotas galvenokārt pa darbības veidiem, kas nodrošina drošu un augstu atdevi, un ir ļoti tuvas Rīgas kopējās pievienotās vērtības pieaugumam šajos darbības veidos.

Ārvalstu investīcijas kopš 1995.gada pakāpeniski ir pieaugušas, sevišķi liels pieaugums vērojams pēc 2000.gada. Uzkrāto ārvalstu investīciju apjoms Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā īpaši ir pieaudzis tirdzniecībā, automobiļu un sadzīves priekšmetu remontā. Vislielākais pieaugums nozarē attiecībā pret 1995.gadu bija darbībās ar nekustamo īpašumu, nomā un citā komercdarbībā.

Kopš 2000.gada uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā tiek uzskaitītas "Lursoft" datu bāzē. 2005.gada 3.jūnijā (kopš 1991.gada 1.janvāra) tās veidoja vairāk nekā 1 miljardu latu, ko ir ieguldījuši vairāk nekā 12,5 tūkstoši investoru no dažādām valstīm. Vislielākais investīciju apjoms ir no ASV, kas veido 149 miljonus latu, ko ir investējuši 1599 investori. Nākamā valsts ar lielāko investīciju apjomu – vairāk nekā 119 miljoniem latu – ir Zviedrija (581 investori). Arī Latvijas kaimiņvalstis Igaunija un Lietuva attiecīgi ir investējušas 77 (1251 investori) un 14 (980 investori) miljonus latu. Krievijas investīcijas veidojušas gandrīz 54 miljonus latu, ko ir investējuši 2139 investori. Lai gan Krievijas investīciju apjoms nav pats lielākais, tomēr investoru skaits, kas veic ieguldījumus, ir vislielākais.

Latvijas uzņēmēju vēlme pārdot savus uzņēmumus vai to daļas radījusi situāciju, kad ievērojami pieaug ārvalstu investīciju apjoms. Ārvalstu investīciju apjoms Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā pēdējo gadu laikā ir pieaudzis vidēji par 6,4% un 2005.gadā pārsniedzis 1 miljardu latu (20.attēls).

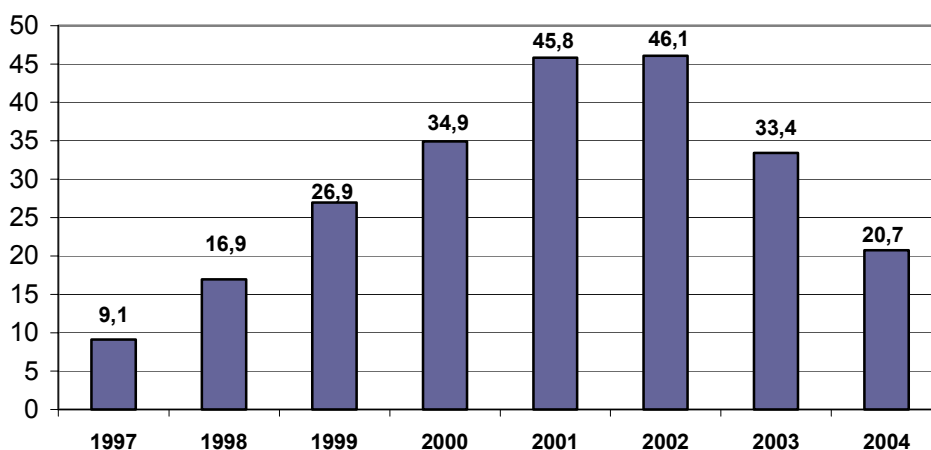
Uzkrātās ārvalstu investīcijas Rīgā reģistrēto uzņēmumu pamatkapitālā, miljonos latu

Avots: "Lursoft" datu bāze

Ražošanā ārvalstu investīcijas koncentrējas pārtikas rūpniecībā („Aldaris”, „Latvijas balzams”, „Laima”, „Hanzas maiznīca”), kā arī kokrūpniecībā (A/S „Bolderāja”). Ārvalstu investori salīdzinoši daudz izvēlas ieguldīt pakalpojumu sektorā. Tirdzniecībā tie ir *Varner Hakon Invest, Stockmann, Kesko* u. c. Skandināvijas giganti. Transporta sektorā tās ir gan ostas stividorkompānijas, gan degvielas uzpildes staciju tīkli. *Statoil* un *Neste* investēja arī naftas termināļos, tādā veidā optimizējot savu degvielas izplatīšanas sistēmu. Lielas investīcijas piesaista sakari un komunikācijas (*Lattelekom, Telia, Tele2*), kā arī informācijas tehnoloģijas (*IBM, Hewlett Packard*).

Investīcijas no Rīgas pilsētas budžeta

Investīciju apjoms pilsētā no Rīgas pilsētas budžeta 2002.gadā salīdzinājumā ar 1997.gadu ir pieaudzis par 29,1 miljonu latu jeb 171,8%. Lielākais investīciju pieaugums no pilsētas budžeta bija izglītībai, kur investīciju apjoms pieauga par 12,1 milj. Ls, sabiedriskajam transportam – par 4,2 milj. Ls – un transporta infrastruktūrai – par 3,7 milj. Ls (21.attēls).

Investīcijas no Rīgas pilsētas budžeta, miljonos latu

Avots: Rīgas Dome

Investīciju apjoma pieaugumu ietekmēja iedzīvotāju labklājības un dzīves kvalitātes pieaugums, kas pilsētā radīja pastiprinātu nepieciešamību pēc pilsētvides infrastruktūras un pašvaldības sniegto sabiedrisko pakalpojumu kvalitātes un apjoma pieauguma. Pieaugot ekonomiskajai aktivitātei, privātajām un ārvalstu investīcijām, atbilstoši palielinājās arī

pieprasījums pēc investīcijām pilsētas infrastruktūrā, kur tradicionāli galvenais investīciju avots ir valsts vai pašvaldība.

Tomēr 2003.gadā, sākot īstenot ilgtermiņa finanšu politiku ar mērķi samazināt budžeta deficītu un nepieļaut pilsētas parādu apjoma turpmāku pieaugumu, investīciju apjoms tika samazināts, kas notiek arī 2004. gadā. Arī turpmākajos gados investīciju apjoms tiks samērots ar pašvaldības finanšu iespējām, vienlaikus piesaistot citus investīciju avotus (ES fondus, privāto kapitālu valsts un privātās partnerības formā) infrastruktūras attīstības finansēšanai.

1.3.3. Nodarbinātība

Cilvēkresursi

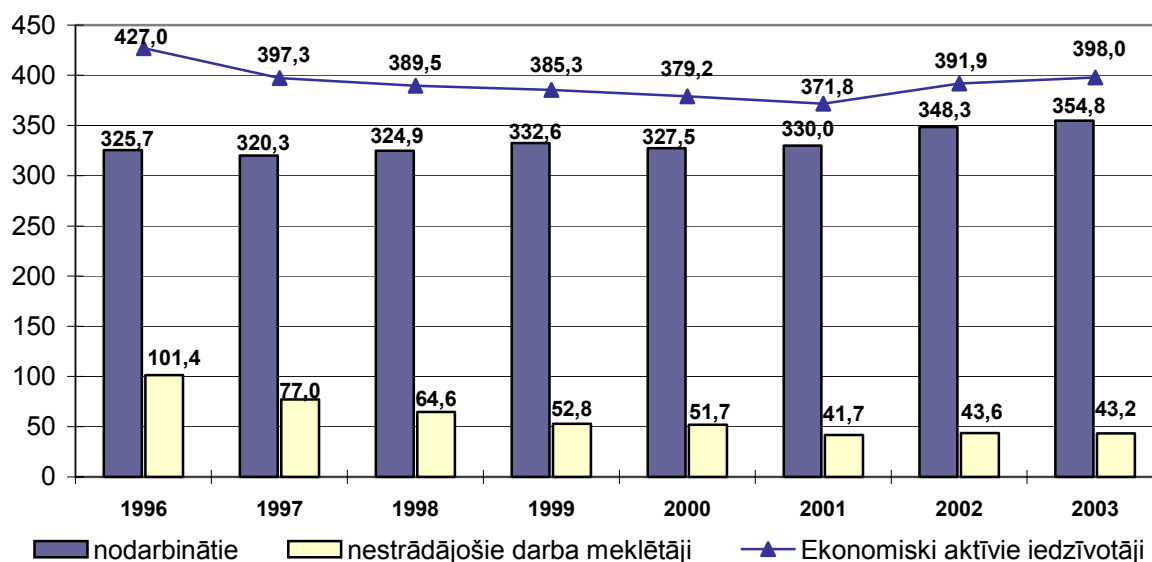
Viens no galvenajiem Rīgas ilgtermiņa ekonomiskās attīstības un dzīves līmeņa uzlabošanas priekšnoteikumiem ir cilvēkresursu attīstība. Paaugstinot cilvēkresursu attīstības līmeni, ir iespējama strauja un kvalitatīva Rīgas ekonomiskā attīstība.

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits Rīgā laikposmā no 1996.gada līdz 2003.gadam ir samazinājies par 29 tūkst. jeb 6,8% (22.attēls). Šīs izmaiņas ir notikušas, samazinoties nestrādājošo darba meklētāju skaitam par 58,2 tūkst. jeb 42,6% un pieaugot nodarbināto iedzīvotāju skaitam par 29,1 tūkst. jeb 8,9%. Tas liecina, ka nestrādājošie darba meklētāji arvien mazāku īpatsvaru ieņem ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā. 1996.gadā nestrādājošo darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā bija 23,7%, savukārt 2003.gadā vairs tikai 10,9%. Nodarbināto skaita pieaugums skaidrojams ar daudzu jauno uzņēmumu dibināšanu, kas rada arvien jaunas darba vietas, kā arī ar izglīto to iedzīvotāju skaita pieaugumu, kuru profesionālā sagatavotība sāk atbilst darbaspēka pieprasījuma prasībām. Savukārt kopējais ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita samazinājums skaidrojams ar kopējo iedzīvotāju skaita samazinājumu pilsētā, kas rodas svārstmigrācijas un negatīva dabiskā pieauguma ietekmē.

22.attēls

Iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte Rīgā

Avots: LR CSP

Rīgas nodarbināto iedzīvotāju prognoze līdz 2020.gadam paredz nodarbināto īpatsvara pieaugumu darbaspējas vecuma iedzīvotāju kategorijā. Neraugoties uz šo pieaugumu, kopējais nodarbināto skaits nākotnē saruks demogrāfiskās situācijas dēļ. Līdz ar to ekonomiskā

attīstība nākotnē būs vairāk atkarīga no darbaspēka kvalitātes, nevis no kvantitātes. Tāpēc ir svarīgi celt cilvēkkapitāla vērtību, ieguldot finanšu līdzekļus tā izaugsmē.

Svārstmigrācija

Uz Rīgu brauc strādāt cilvēki no pārējiem Latvijas apgabaliem, un veidojas tā sauktā svārstmigrācija – strādā Rīgā, bet dzīvo ārpus tās teritorijas. Vislielākais svārstmigrantu skaits ir no tām pašvaldībām, kas robežojas ar Rīgu. No Mārupes pagasta un Salaspils pilsētas uz Rīgu brauc strādāt vairāk par 40% no pašvaldību darbspējīgo iedzīvotāju skaita, seko Baloži (36%), Saulkrasti (33%), Jūrmala (31%) un Ogre (30%). Arī no dažiem attālākajiem pagastiem uz Rīgu dodas strādāt samērā liels darba svārstmigrantu skaits, piemēram, no Lapmežciema pagasta – 28%, no Skrīveru pagasta – 27%. Rīgas rajona un Jūrmalas vispārinātie svārstmigranti (brauc katru dienu vai 3–4 reizes nedēļā) ir 10% no visiem Rīgā strādājošajiem un 55% no tiem svārstmigrantiem, kas brauc uz Rīgu.

Nodarbinātības struktūra

1996.gadā nodarbināto vidējais skaits bija 325,7 tūkstoši cilvēku, dominējošais darbības veids bija rūpniecība ar 76,4 tūkstošiem nodarbināto. Savukārt 2003.gadā nodarbināto skaits salīdzinājumā ar 1996.gadu palielinājies par 8,9% un sasniedzis 354,8 tūkstošus iedzīvotāju. 2003.gadā dominējošā nozare ar 67,9 tūkstošiem nodarbināto bija vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu un sadzīves aparatūras un iekārtu remonts, Rūpniecības nozare atvirzījās otrajā plānā ar 65,2 tūkstošiem nodarbināto. Šajā nozarē strādājošo skaits 2002.gadā salīdzinājumā ar 1996.gadu ir pieaudzis par 27,3%, kas skaidrojams ar daudzu lielveikalu atvēršanu un jaunu darba vietu radīšanu. Taču 2003.gadā šīs nozares īpatsvars salīdzinājumā ar 2002.gadu ir samazinājies par 3,9%. Saistībā ar būvniecības apjomu pieaugumu ir palielinājies nodarbināto skaits būvniecības nozarē. Salīdzinājumā ar 1996.gadu pieaugums ir 71,4%. Par 13,5% salīdzinājumā ar 2002.gadu ir pieaudzis nodarbināto skaits transporta, glabāšanas un sakaru nozarē.

Diezgan stabils ir nodarbināto skaita pieaugums viesnīcu un restorānu nozarē (salīdzinājumā ar 1996.gadu pieauga par 34,7%, salīdzinājumā ar 2002.gadu – par 12,7%).

Nodarbināto skaits ir samazinājies šādās nozarēs – izglītība, veselība un sociālā aprūpe, valsts pārvalde un aizsardzība un sociālā apdrošināšana. Tas noticis galvenokārt zemā atalgojuma dēļ. Neliels samazinājums ir vērojams vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā.

Nodarbinātības tendenču raksturojumā jāņem vērā slēptā nodarbinātība un slēptais bezdarbs. Saskaņā ar CSP aplēsēm Latvijas mērogā ēnu ekonomikas daļa no IKP ir 16–17% apmērā, un aptuveni puse no tās ir saistīta ar neregistrēto nodarbinātību. Visvairāk nodarbināto netiek oficiāli noformēti celtniecībā, tirdzniecībā un dažādos pakalpojumos.

No visiem nodarbinātajiem 2003.gadā 63,7% bija vidējā, 28,7% – augstākā, 6,5% – pamatskolas izglītība, tikai 0,7% nodarbināto izglītība bija zemāka par pamatskolas izglītību.

Nodarbināto iedzīvotāju vecumstruktūra un dzimumstruktūra

Rīgas nodarbināto iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā procentuāli pa vecuma grupām laikposmā no 2000.gada līdz 2003.gadam kopumā pieaug. Vislielākais nodarbināto īpatsvars ir brieduma gados, tas ir darbspējas ražīgākais vecums grupā no 25 līdz 59 gadiem.

Vīriešu nodarbinātības līmenis pa visām vecuma grupām ir augstāks nekā sievietēm. Vidēji 11,4% vīriešu sāk savas darba gaitas jau darbspējas vecuma sākumā, kas ir skaidrojams ar lielo vēlmi vai nepieciešamību ātrāk gūt ienākumus, bieži vien atsakoties investēt izglītībā. Tā kā liela daļa vīriešu sāk strādāt samērā agri un daudzi ir nodarbināti fiziski smagā darbā, viņu

nodarbinātības procentuālais maksimums iestājas agrāk nekā sievietēm. Tas ir 30–34 gados. Arvien samazinās fiziski smago darbu veicamais apjoms, un sāk pieaugt biroja darbs. Līdz ar to ir skaidrojama tendence – pēdējos gados palielinās nodarbinātība gados vecāko vīriešu vidū, to ietekmē arī paaugstinātais pensijas vecums. Vislielāko nodarbinātības vidējo rādītāju vīrieši sasniedz vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem – 85,6%, tad samērā strauji sarūk nodarbināto īpatsvars, līdz tas sasniedz vidēji 2,7 % vecuma grupā virs 70 gadiem.

Savukārt sievietes piesardzīgāk attiecas pret agro darba gaitu sākšanu, vidēji tikai 7,6% sieviešu strādā vecuma grupā no 15 līdz 19 gadiem. Līdz 25 gadiem sieviešu zemākā nodarbinātības aktivitāte ir skaidrojama ar lielāku vēlmi iegūt labu izglītību nekā vīriešiem. Savukārt nākamie gadi – 25–35 gadi – sieviešu zemākajā nodarbinātības procesā skaidrojami ar grūtniecības, dzemdību un bērna kopšanas atvaļinājumiem. Tieši šajā vecumā sievietēm ir visaugstākā dzimstība. Nākamajās vecuma grupās nodarbinātības procents pieaug, bet tas ir lēzenāks nekā vīriešiem un savu maksimumu sasniedz 45–49 gadu vecuma grupā, un vidēji tas ir 80% no iedzīvotāju kopskaita. 55–64 gadu vecuma grupā ir pieaudzis nodarbināto sieviešu skaits, tas skaidrojams ar pensionēšanās vecuma palielināšanu. Pēdējā vecuma grupā – virs 70 gadiem – ir nodarbinātas vidēji tikai 0,7% sieviešu.

Nozares, kurās nodarbināti galvenokārt vīrieši, ir būvniecība – 84%, rūpniecība – 58%, transports, glabāšana un sakari – 68,3%. Arī darījumos ar nekustamo īpašumu nodarbināti ir galvenokārt vīrieši – 58%. Šīs nozares prasa fiziski smagāku atdevi no darbinieka. Sievietes šajās profesijās veic galvenokārt dažādus administrēšanas darbus.

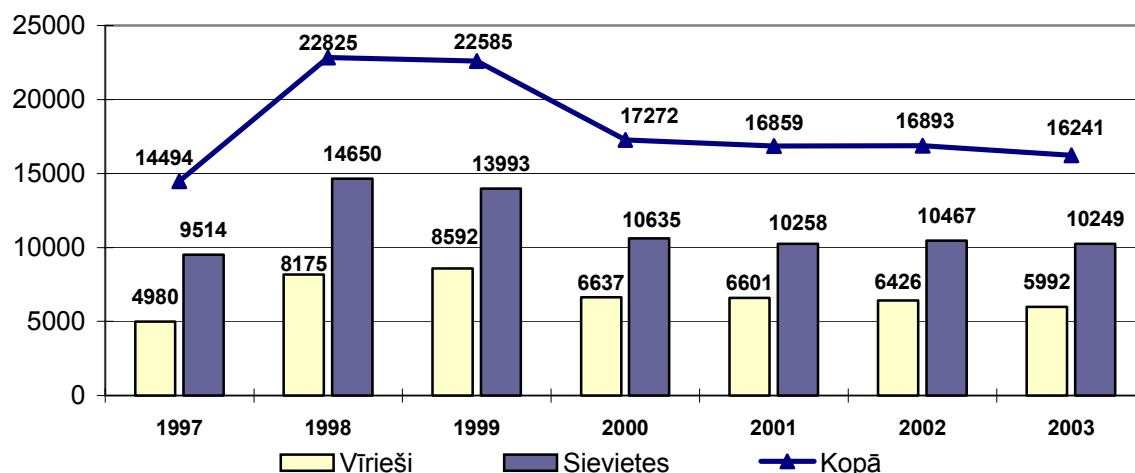
Nozares, kurās nodarbinātas galvenokārt sievietes, ir veselība un sociālā aprūpe – 90%, izglītība – 84,6%, viesnīcas un restorāni – 77%, finanšu starpniecība – 68%. Vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā ir nodarbinātas 57% sieviešu. Sieviešu vairāk nekā puse ir arī sabiedriskajos, sociālajos un individuālajos pakalpojumos. Šīs nozares ir vairāk orientētas sociālajā sfērā un pakalpojumu sniegšanā, kas prasa mazāku fizisko atdevi.

Bezdarbs

Rīgā 2003.gadā salīdzinājumā ar 1996.gadu bezdarba līmenis ir krities nodarbināto skaita pieauguma dēļ, un tas veido 4,4% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Savukārt 2002.gadā salīdzinājumā ar 2001.gadu ir pieaudzis bezdarbnieku skaits, kas noticis 2002.gada 1.jūlijā izdotā “Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma” ietekmē. Jaunais likums ir vienkāršojis bezdarbnieka statusa iegūšanu. Tomēr ne visiem ir iespējams saņemt bezdarbnieka pabalstu, jo ne visi ir veikuši sociālās apdrošināšanas iemaksas, daudzi nav ieinteresēti vai nav spējīgi apgūt pārkvalifikācijas programmas, it īpaši pirmspensijas vecuma cilvēki, nereti ir arī apgrūtināti izpildīt visus reģistrētā bezdarbnieka noteikumus.

Visaugstākais bezdarba līmenis bija 1998.gadā un 1999.gadā, kad augsto bezdarba līmeni radīja 1998.gada Krievijas krīze un tās sekas.

Laikposmā no 1995.gada līdz 2003.gadam ir saglabājusies tendence, ka bezdarbnieku sieviešu skaits ir lielāks nekā bezdarbnieku vīriešu skaits (23.attēls). Visaugstākais bezdarba līmenis bija 1998.gadā, kad sieviešu bezdarbnieču skaits bija pārsniedzis 14 tūkstošus.

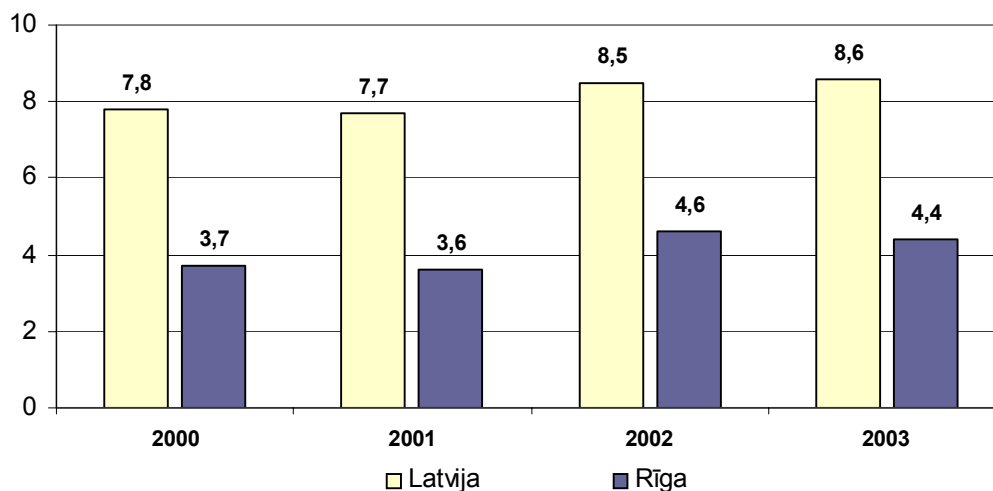
Vīriešu, sieviešu un kopējā bezdarbnieku skaita dinamika

Avots: LR CSP

Bezdarba pakāpe Rīgā salīdzinājumā ar Latviju

Bezdarba pakāpe gan valstī, gan pilsētā ir pakļauta līdzīgiem ekonomiskiem, sociāliem un politiskiem notikumiem. Tomēr bezdarba pakāpe Latvijā ir gandrīz uz pusi augstāka nekā Rīgā. Tas liecina par augsto Rīgas darba tirgus potenciālu.

24.attēls

Bezdarba pakāpe Rīgā un Latvijā, %

Avots: LR CSP

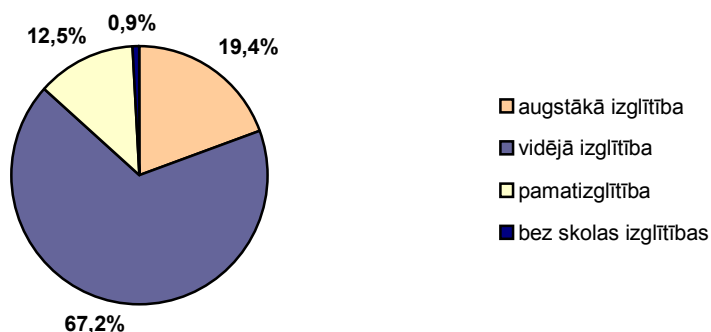
Bezdarbnieku vecumstruktūra

Vislielākais bezdarbnieku skaits ir vecumā no 30 līdz 49 gadiem. Salīdzinājumā ar 1995.gadu 2003.gadā šajā vecuma grupā esošo bezdarbnieku skaits ir palielinājies par 6% un sasniedzis 8410 cilvēkus, kas ir vairāk nekā puse no visiem bezdarbniekiem. Tas skaidrojams ar darbaspēka tirgus pieprasījuma un piedāvājuma kvantitatīvu un kvalitatīvu atbilstību.

Salīdzinājumā ar 1995.gadu ir pieaudzis pirmspensijas vecuma bezdarbnieku skaits. Bieži vien daudzi pirmspensijas vecuma cilvēki nav ieinteresēti vai nav spējīgi apgūt pārkvalifikācijas programmas, tādējādi šajā vecumā grupā aug bezdarba līmenis.

Bezdarbnieku izglītības līmenis

25.attēls

Bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības līmeņa 2003. gada beigās

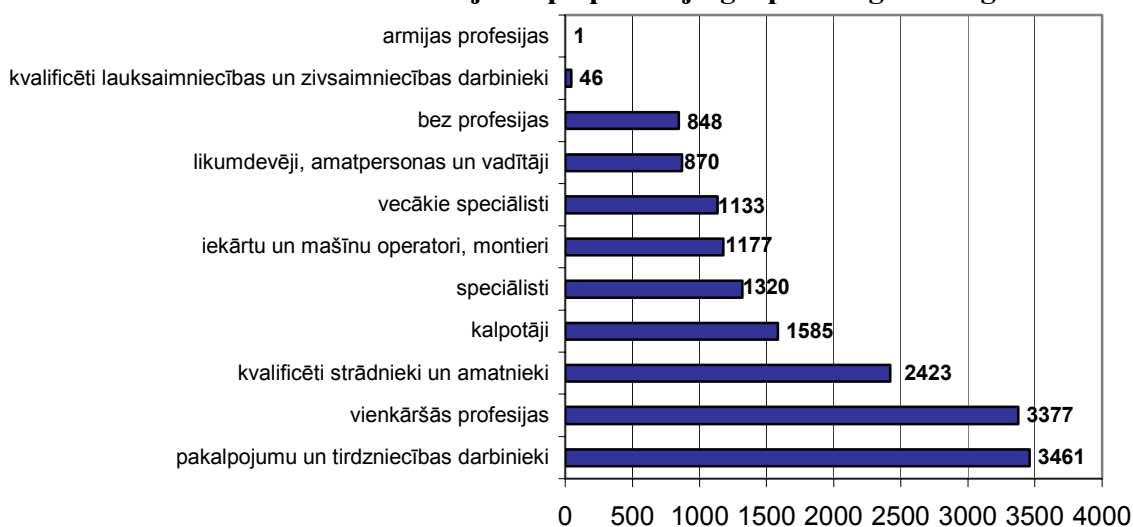
Avots: LR CSP

Vislielākais bezdarbnieku skaits ir starp iedzīvotājiem ar vidējo izglītību – 9543 cilvēku, kas veido 67,2% no visiem bezdarbniekiem. Bezdarbnieku skaits ar augstāko izglītību 2003.gadā salīdzinājumā ar 2002.gadu ir palielinājies. Tas izskaidrojams ar to, ka iegūtajai profesijai ir šaurs profils vai tā neatbilst esošajām prasībām.

Bezdarbnieku sadalījums pēc profesiju grupām

Vislielākais bezdarba līmenis ir pakalpojumu un tirdzniecības darbiniekiem – 2003.gada beigās 3461 cilvēks jeb 21,3% – un vienkāršās profesijas pārstāvjiem – 3377 cilvēki jeb 20,8% (26.attēls). Tas ir skaidrojams ar darba tirgus pieprasījuma maiņu. Sāk pieaugt pieprasījums pēc augstu kvalificētiem un izglītotiem darbiniekiem, kas spēj lietot jaunas tehnoloģijas. Lielais bezdarbs, kas vērojams pakalpojumu un tirdzniecības darbinieku vidū, skaidrojams ar lielu skaitu iedzīvotāju, kas specializējušies tieši šajā profesijā, kurā jau ir liela konkurence darba tirgū. Procentuāli no bezdarbnieku skaita vismazākais bezdarba līmenis ir armijas profesijās, jo šī ir ļoti specifiska profesija, kurā darba pieprasījums ar piedāvājumu ir samērā līdzvērtīgi.

26.attēls

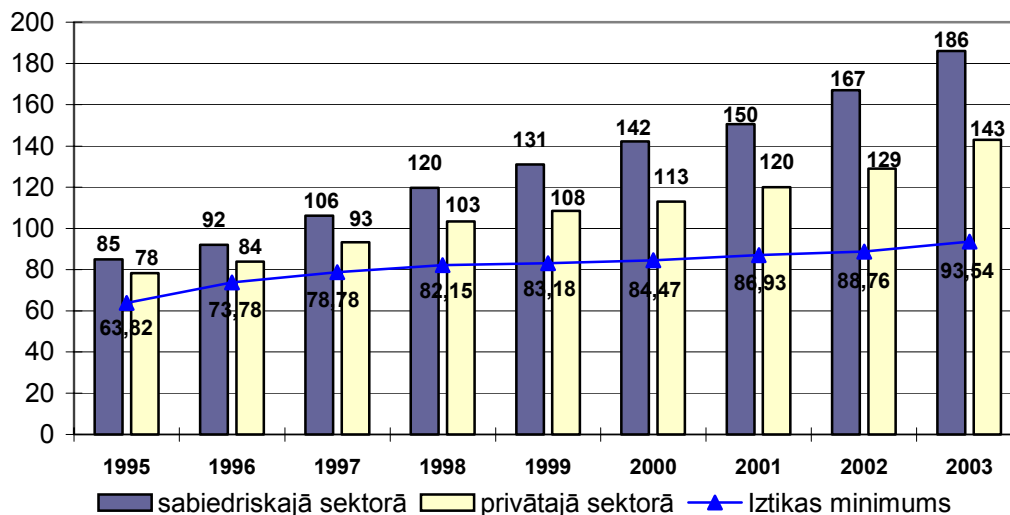
Bezdarbnieku sadalījums pa profesiju grupām Rīgā 2003.gadā

Avots: LR CSP

Strādājošo vidējā darba samaksa

Uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, pieaug arī iedzīvotāju ienākumi. 2003.gadā salīdzinājumā ar 1995.gadu strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa ir pieaugusi par 93% jeb 90 Ls. Straujāks atalgojuma pieaugums ir vērojams sabiedriskajā sektorā 119% jeb 101 Ls, savukārt privātajā sektorā par 83% jeb 65 Ls (27.attēls). Tomēr šie skaitļi neatbilst reālo situāciju, kas lielā mērā saistīta ar nepilnīgu darba samaksas atspoguļojumu pārskata dokumentos privātā sektora uzņēmumos.

27.attēls

Strādājošo vidējā neto darba samaksa sabiedriskajā un privātajā sektorā Rīgā (Ls)

Avots: LR CSP

Ņemot vērā inflāciju, strādājošo reālie ienākumi 2001.–2003.gadā palielinājās vidēji par 3,5% gadā. Taču 2004.gadā vērojamas lielas izmaiņas – inflācija 2004.gadā bija lielākā pēdējo sešu gadu laikā, sasniedzot 7,3%, precēm cenas pieauga par 7,8%, pakalpojumiem – par 6,1%. Līdz ar to gaidāmas izmaiņas strādājošo reālo ienākumu struktūrā.

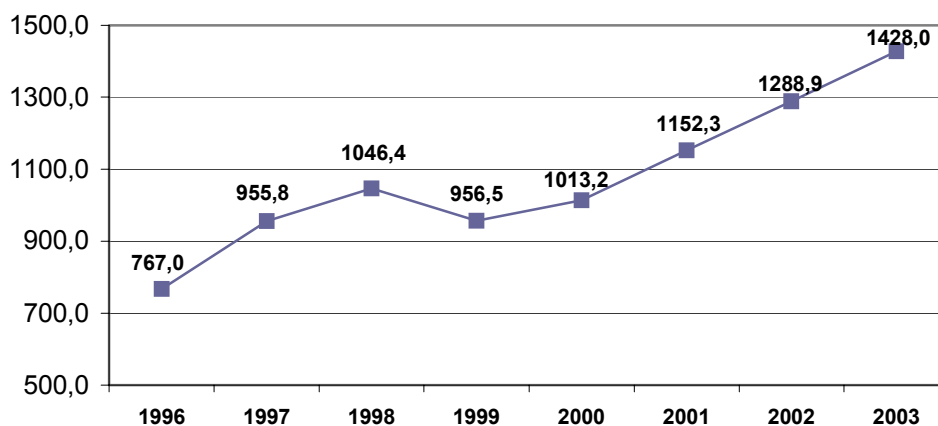
Sabiedriskajā sektorā vidējā mēneša bruto samaksa procentuāli lielākam strādājošo skaitam ir viesnīcu un restorānu nozarē un transporta, glabāšanas un sakaru nozarē pēc darbības veida – attiecīgi 29,2% un 27,6% strādājošo saņem vidējo bruto algu no Ls 200 līdz 300.

Privātajā sektorā daudzās nozarēs (būvniecība, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu, personisko mantu un mājāsaimniecības piederumu remonts, viesnīcas un restorāni, transports, glabāšana un sakari, nekustamo īpašumu izmantošana, noma un komercdarbība) mēneša vidējā bruto samaksa lielākoties ir robežās no Ls 100 līdz 200.

Tikai finanšu starpniecības nozarē procentuāli strādājošo skaits saņem līdzīgu vidējo bruto mēneša samaksu gan sabiedriskajā, gan privātajā sektorā – no Ls 400 līdz 700.

1.4. Rīgas tautsaimniecības nozaru attīstība**1.4.1. Ražošana****Rūpniecība**

Rūpniecība un tās attīstība ir nozīmīga Rīgas ekonomiskajai izaugsmei. 2003.gadā Rīgā tika saražots 52,1% no Latvijas rūpniecības produkcijas kopapjoma, līdz ar to Rīgu var uzskatīt par lielāko rūpniecības centru Latvijā, turklāt stabili, jo Rīgas īpatsvars Latvijas rūpniecībā virs 50% ir saglabājies kopš 1997.gada.

Rūpniecības produkcijas kopapjoms Rīgas pilsētā, faktiskajās cenās, miljonos latu

Avots: LR CSP

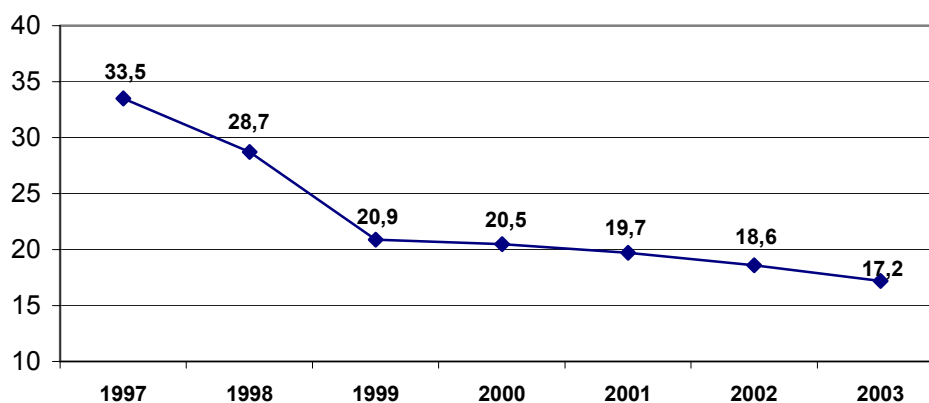
Rūpniecības produkcijas kopapjoms no 1997.gada līdz 2001.gadam pieauga par 50,32% jeb vidēji par 9% gadā. Savukārt 1998.gadā bija vērojams apjoma samazinājums par 8,6%, kas notika Krievijas krīzes ietekmē. Turpmākajos gados bija vērojama vērtīgas izaugsme.

Rūpniecības nozaru struktūra

Kopējās apstrādes rūpniecības ražošanas apjoms Rīgā no 1996. līdz 2003.gadam pieaudzis par 86% jeb gadā vidēji par 9,7%.

Viena no lielākajām apstrādes rūpniecības nozarēm Rīgā ir pārtikas rūpniecība. Pārtikas rūpniecību dziļāk nekā citas nozares ietekmēja Krievijas krīze, un tās ražošanas apjoms krietni samazinājās. Nozares 2003.gada produkcijas izlaides īpatsvars no kopējās izlaides pilsētā ir samazinājies par 48,7% salīdzinājumā ar 1997.gadu (29.attēls), kas liecina arī par pārējo apstrādes rūpniecības nozaru attīstību. Kaut arī nozares īpatsvars pēdējos gados ir samazinājies, izlaides apjoms ir palielinājies.

29.attēls

**Pārtikas produktu un dzērienu ražošanas īpatsvars
% no kopējās produkcijas izlaides Rīgā**

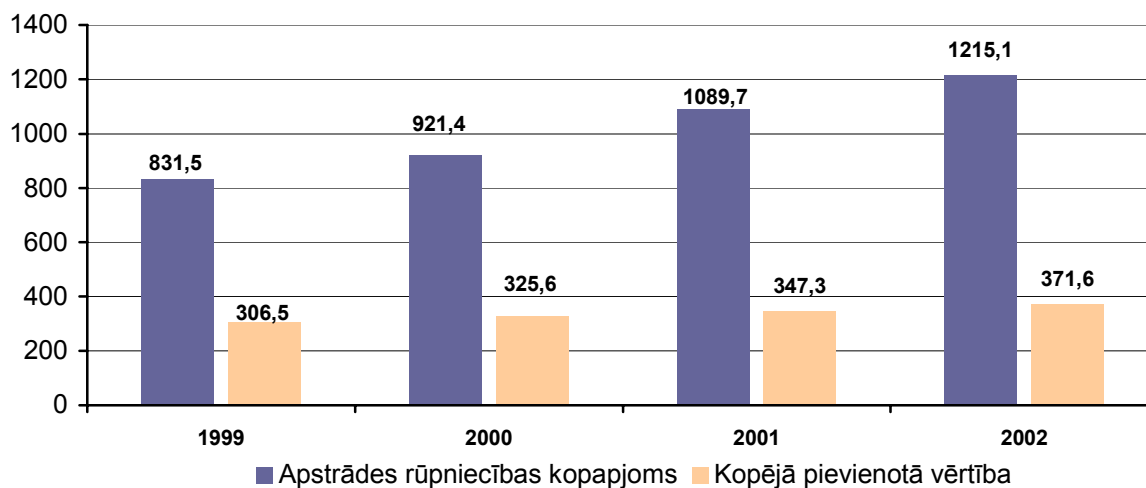
Avots: LR CSP

Pēdējos gados Rīgā strauji ir attīstījusies koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana – no 6,8% 1995.gadā līdz 15,2% 2003.gadā ir pieaudzis nozares īpatsvars kopējā izlaidē. Stablu vietu kopējā rūpniecības izlaidē ieņem mēbeļu ražošana. Laikam ejot, nozares īpatsvars saglabājas ievērojami stabils – vidēji 3,7%. Ārējais pieprasījums ir noteicis poligrāfijas, izdevējdarbības un ierakstu producēšanas nozares attīstību Rīgā, kuras īpatsvars no kopējās izlaides ir pieaudzis 1,7 reizes laika periodā no 1995.gada līdz 2003.gadam.

Samērā straujam apstrādes rūpniecības kopapjoma pieaugumam Rīgas reģionā neseko tikpat straujš kopējās pievienotās vērtības pieaugums šajā nozarē ietilpstošajiem darbības veidiem. Rīgas reģionā apstrādes rūpniecības kopapjoms no 1999.gada līdz 2002.gadam ir pieaudzis par 46,1%, savukārt kopējā pievienotā vērtība tikai par 14,9%. Tas nozīmē, ka apstrādes rūpniecības kopapjoms pieaug, palielinoties produkcijas veidu ražošanai ar zemu pievienoto vērtību. Kopējā pievienotā vērtība pret kopapjomu ir samazinājusies no 38,9% 1999.gadā līdz 30,6% 2002.gadā (30.attēls).

30.attēls

Apstrādes rūpniecības kopapjoma un kopējās pievienotās vērtības dinamika Rīgas reģiona apstrādes rūpniecībā faktiskajās cenās, miljonos latu

Avots: LR CSP

Apstrādes rūpniecības darbības veidu īpatsvara samazināšanās kopējā reģiona pievienotajā vērtībā no 20,2% 1996.gadā līdz 11,3% 2002.gadā ataino procesus, kas noritēja valstī šajā laikā, – novēlota parādos iestīgušu rūpniecības uzņēmumu privatizācija, lietojot likvidācijas metodes, liedzot jebkādu valsts atbalstu šiem uzņēmumiem ražošanas restrukturizācijai, kā arī ārvalstu investoru nevēlēšanās iesaistīties pasākumos, kas negarantē augstu ieguldīto līdzekļu atdevi.

Būvniecība

Joprojām lielākā daļa būvniecības (pēc faktiskās būvdarbu izpildes vietas) koncentrēta Rīgā – vairāk nekā 60%. Rīgā ekspluatācijā 2004.gadā tika pieņemti 1755 objekti – par 270 objektiem vairāk nekā 2003.gadā.

2003.gadā pirmie realizētie daudzdzīvokļu namu projekti liecināja, ka pieprasījums pēc jauniem dzīvokļiem ir liels. Arī hipotekāro kredītu pieejamība veicina pieprasījuma pieaugumu. 2004.gadā ekspluatācijā nodoti liela daļa veiksmīgu privātmāju, rindu māju un daudzdzīvokļu namu (mazstāvu un daudzstāvu) projektu – gan samērā ekskluzīvu, piemēram, “Tomsona terases”, gan vienkāršāki projekti. 2004.gadā ir uzbūvēti 1000 dzīvokļu ar pašvaldības līdzdalību. 2005.gadā plānots uzbūvēt vēl 1500 dzīvokļu.

Pēdējo gadu laikā ekspluatācijā pieņemti daudzi svarīgi tirdzniecības un pakalpojumu centri – 2003.gada rudenī „Stockmann centrs”, kura kopējā platība ir 31 tūkstošus kvadrātmetru, tajā atrodas universālveikals, kā arī Latvijā pirmais daudzzaļu kinoteātris; tirdzniecības centrs „Domina Shopping” ar 42 000 kvadrātmetru lielu tirdzniecības platību, kas tapis, daļēji izmantojot kādreizējās rūpnīcas VEF korpusus.

Pēdējos gados tapuši loģistikas centri noliktavām un biroja telpām – „Valdo” centrs Bauskas ielā un „Rimi” noliktavu un biroju komplekss A. Deglava ielā.

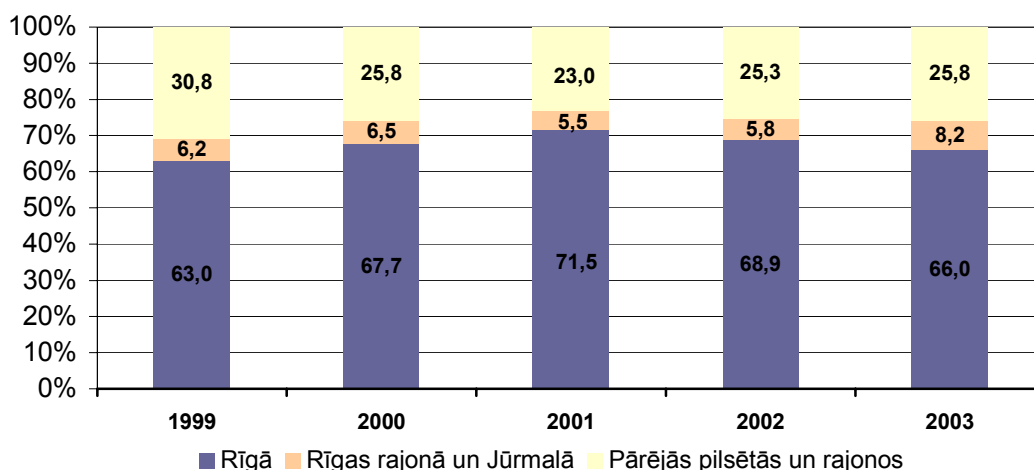
Lielas kompānijas arvien biežāk izvēlas celt biroju telpas tikai savām vajadzībām. Rīgā ir tapušas biroja ēkas „LMT”, „Re&Re”, „Unibankai” un „Hansabankai”. 27 stāvus augstā „Hansabankas” biroja ēka ir jauns būvniecības kvalitātes apliecinājums.

Būvniecības kontroli Rīgā līdz 2002.gadam veica Rīgas būvinspekcija, kad tika izveidota Rīgas būvvalde. Kopumā Rīgas pilsētas būvvaldē 2004.gadā akceptēti 5036 projekti, no tiem – 1594 dzīvojamās ēkas, 1289 nedzīvojamās ēkas, 1701 inženiertīkls, 246 īslaicīgās būves u. c. 2004.gadā būvvalde saņēmusi 11 958 iesniegumus – būvniecības ieceres, sūdzības un citus iesniegumus. 5465 iesniegumus iesniegušas juridiskas personas, 6493 iesniegumus – fiziskas personas.

Būvorganizāciju veikto būvdarbu apjoms laika gaitā pieaug. Salīdzinājumā ar 1999.gadu būvdarbu apjoms ir pieaudzis par 145%. Būvorganizāciju veiktais būvdarbu apjoms koncentrējās galvenokārt Rīgā. 2003.gadā būvniecības apjoms Latvijā veidoja 794 miljonus latu, no kuriem Rīgā bija koncentrēti 66%. (31.attēls). Pēdējo gadu laikā gan Rīgas pārsvars samazinās, kas liek domāt, ka būvniecības apjoms pieaug pārējā Latvijas teritorijā.

31.attēls

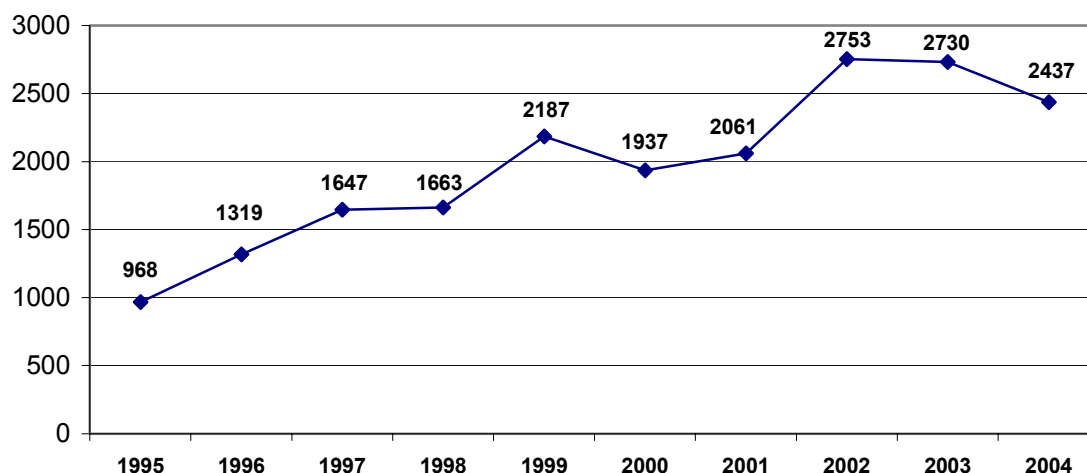
Latvijas būvorganizāciju veikto būvdarbu apjoma sadalījums pēc būvorganizāciju atrašanās vietas, %

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Vispārējā Rīgas ekonomiskā attīstība”, SIA “Konsorts”

Izdotās būvatļaujas ēkām un inženierbūvēm

2004.gadā Rīgas pilsētas būvinspekcija izsniegusi 2437 būvatļaujas, kas ir nedaudz mazāk nekā 2003.gadā. Taču salīdzinājumā ar 1995.gadu izsniegto būvatļauju skaits ir pieaudzis par 35% (32.attēls).

Izsniegto būvatļauju skaits

Avots: Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments

Straujais būvorganizāciju veikto darbu apjoma pieaugums laikposmā no 1998. līdz 1999.gadam noritēja augstas konkurences apstākļos, kā dēļ, sākot ar 1999. gadu, būvniecības cenas Latvijā sāka samazināties, un 2001.gadā tās jau bija par 7% zemākas par 1999.gada līmeni. 2002.gadā tās turpināja samazināties. Būvniecības cenu samazināšanās un ražošanas izmaksu pieauguma dēļ kopējā pievienotā vērtība būvniecībā pieauga ievērojami lēnāk. Dati par Rīgas reģionu liecina, ka, šajā laikposmā būvdarbu apjomam pieaugot vairāk nekā divas reizes, kopējā pievienotā vērtība būvniecībā ir palielinājusies par 30%. Straujās vispārējās inflācijas dēļ valstī arī būvniecības cenām pēdējā laikā ir tendence pieaugt.

1.4.2. Zinātniski tehniskie parki

Arvien lielāka nozīme ekonomiskajā attīstībā ir zinātniski tehnoloģiskajiem parkiem (ZTP), kas sevī akumulē lielas cilvēkkapitāla vērtības un rada augstu pievienoto vērtību. Inovatīvā darbība ir viens no nākotnes Rīgas dzinējspēkiem, kas veicinās pilsētas straujāku attīstību. Pieaugot saimniekošanas efektivitātei, ko veicinās zinātniskie sasniegumi, pieaugs pilsētas un tās iedzīvotāju labklājības līmenis.

Nesenā pagātnē Rīgā sāka veidot pirmos zinātniski tehnoloģiskos parkus. Patlaban ir daudz jaunu projektu, kas nākotnē veicinātu pilsētas, tās iedzīvotāju un uzņēmumu straujāku attīstību. Tomēr, neraugoties uz lielajiem ieguvumiem no šiem parkiem, to izveide ir darba un laika ietilpīgs process, sadarbojoties vairākām institūcijām – pašvaldībām, universitātēm (pētnieciskiem institūtiem) un uzņēmējiem. Valsts atbalsts inovāciju jomā pagaidām ir samērā neliels, valsts veic galvenokārt vispārīga koordinatora funkciju.

Rīgā jau darbojas vairāki Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) atbalstīti zinātniski tehnoloģiskie parki.

Rīgā strādājošie ZTP 2004.gada sākumā

Nr.	ZTP atrašanās vieta	ZTP darbības virziens
1.	Latvijas Tehnoloģiskais centrs (LTC)	LTC dibināts 1993. gadā. Patlaban LTC darbojas 30 firmas. Galvenie LTC firmu darbības zinātniski tehniskie virzieni: <ul style="list-style-type: none"> • medicīniskā un biotehnoloģiskā aparātība; • elektronika un telekomunikācijas; • datortehnika un poligrāfija; • materiālu tehnoloģija un vides aizsardzība; • dizains, pilsēt būvniecība.
2.	Latvijas Elektrorūpniecības biznesa inovāciju centrs (LEBIC)	LEBIC dibināts 1997. gada oktobrī. LEBIC ir izveidots kā atbalsta centrs mazās uzņēmējdarbības attīstībai Latvijas elektronikas un informācijas tehnoloģiju nozaru uzņēmumu tehnoloģiskajai modernizācijai, produkcijas eksporta veicināšanai un inženiertehniskā personāla profesionālai apmācībai.
3.	Latvijas Tehnoloģiskais parks (LTP)	LTP dibināts 1996. gadā. LTP darbības galvenais uzdevums ir komercializēt zinātniskās izstrādes – veikt inovatīvu darbību. Inovatīvās darbības zinātnes nozares: <ul style="list-style-type: none"> • ekoloģija un medicīna; • elektronika un komunikācijas; • elektrotehnika un enerģētika; • informātika un dabaszinības; • ķīmija un biotehnoloģija; • mašīnbūve un aparātība; • transporta sistēmas.

Avots: <http://www.innovation.lv>; <http://www.lebic.lv>; http://www.rtu.lv/www_ltp/tadarbib.htm

Daži ZTP vēl ir izveides stadijā, top arī vairāki projekti jaunu parku veidošanai (10.tabula).

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras atbalstītie ZTP projekti

Projekts
Dizaina inkubators
<u>Projekta mērķi</u> <ul style="list-style-type: none"> • Izveidot Latviju par līderi Eiropas Savienībā IT un multimediju tehnoloģiju bāzēta produktu dizaina jomā specifiskās tirgus nišās, kur Latvijai ir atbilstošie dabas un cilvēku resursi. • Veicināt Latvijas izglītības un tautsaimniecības konkurētspēju, attīstot unikālu prasmju un zināšanu kombināciju informācijas tehnoloģijās, mākslā, industriālajā dizainā un mārketingā. • Radīt Latvijā uz multimediju tehnoloģijām bāzētu ES mēroga produktu dizaina un mārketinga platformu.

<p>ZTP RVR</p> <p><u>Projekta mērķi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sekmēt tautsaimniecības izaugsmi, veicinot zināšanu ietilpīgu nozaru īpatsvara pieaugumu iekšzemes kopproduktā un zināšanu ietilpīgu produktu daļas pieaugumu. • Sekmēt augsti attīstītu tehnoloģiju ieviešanu mašīnbūvē, elektrotransportā un metālapstrādē. • Veicināt jaunu darba vietu radīšanu, attīstīt labvēlīgu vidi un infrastruktūru jaunu un konkurētspējīgu produktu radīšanai Baltijas un Eiropas tirgum. • Veidot sabalansētas partnerattiecības valdības, sabiedrisko un privāto organizāciju vidū pētniecības, izglītības un ražošanas efektīvai sadarbībai.
<p>Elektroniskās aparātūves apvienība EuroDASP</p> <p><u>Projekta mērķis</u> – atjaunot Latvijā spēcīgu elektroniskās aparātūves papildu darba vietas augsti kvalificētam darbspēkam, lai veicinātu šādu, ļoti trūkstošu speciālistu apmācību maģistru un zinātņu doktoru līmenī.</p>
<p>Organiskās sintēzes, farmācijas un medicīnas materiālu pētniecības un ražošanas attīstības centrs</p> <p><u>Projekta mērķis</u> – veicināt uz zināšanām balstītas ekonomikas attīstību Latvijā, integrējot mācību un zinātniskā darba procesus farmācijas un ķīmijas zinātņu nozarēs Latvijā uz RTU un LOSI bāzes ar mērķi veicināt konkurētspējīgas farmācijas nozares attīstību Latvijā.</p>
<p>Biomateriālu un elektromateriālu ražošanas attīstības centrs</p> <p><u>Projekta mērķis</u> – izveidot biomateriālu un ekomateriālu pilotražotnes un testēšanas laboratorijas, attīstīt šo materiālu lietišķo pētījumu veikšanai nepieciešamo pētniecības infrastruktūru, sniegt apmācību un konsultāciju pakalpojumus un veicināt starptautiski konkurētspējīgas materiālzinātnes un uz eksportu orientētu augstas pievienotās vērtības izstrādājumu ražošanas attīstību Latvijā.</p>
<p>Biomedicīnas zinātnes un tehnoloģiju parks “Gailezers”</p> <p><u>Projekta vispārīgie mērķi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Radīt labvēlīgu vidi inovatīvu un pasaulē konkurētspējīgu produktu izstrādei un ieviešanai ražošanā. • Veicināt sadarbību starp biomedicīnas sektora uzņēmumiem, pētniecības iestādēm un izglītības iestādēm. • Izveidot biznesa inkubatoru, lai veicinātu jaunu biomedicīnas uzņēmumu radīšanu. • Izveidot tehnoloģiju parku, kurā varētu ražot patlaban biomedicīnas uzņēmumiem un citiem trūkstošās iekārtas un aprīkojumu.
<p>ZTP Biotehnoloģijas un vides tehnoloģiju inovāciju un biznesa atbalsta centrs</p> <p><u>Centra mērķis</u> – izveidot starpinstitucionālu un starpdisciplināru centru ar atjaunotu, papildinātu un biznesa attīstību veicinošu infrastruktūru Latvijā vadošajās biotehnoloģijas un vides tehnoloģiju nozarēs – farmācijas un vides ķīmijā, molekulārajā bioloģijā, biomedicīnā un agrobiotehnoloģijā. Centrs tiks izveidots uz nozarēs nozīmīgāko mācību un zinātnes institūciju bāzes. Centra mērķis ir vietējo resursu koncentrēšana, lai radītu vidi inovatīvai darbībai un veicinātu mazo uzņēmumu veidošanos. Centrs piedāvās telpas, infrastruktūru (tīklus, unikālu aparatūru u. c.), biznesa menedžmenta un zinātnisko atbalstu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, starptautiskiem standartiem atbilstošu pielietojamo un fundamentālo pētniecības projektu realizāciju, atbalstu zinātnes komercializācijas procesā un nodrošinās priekšnosacījumus konkurētspējīgu jauno speciālistu sagatavošanai – maģistra un doktora studijas dabaszinātnēs, farmācijā un medicīnā.</p>

Avots: Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

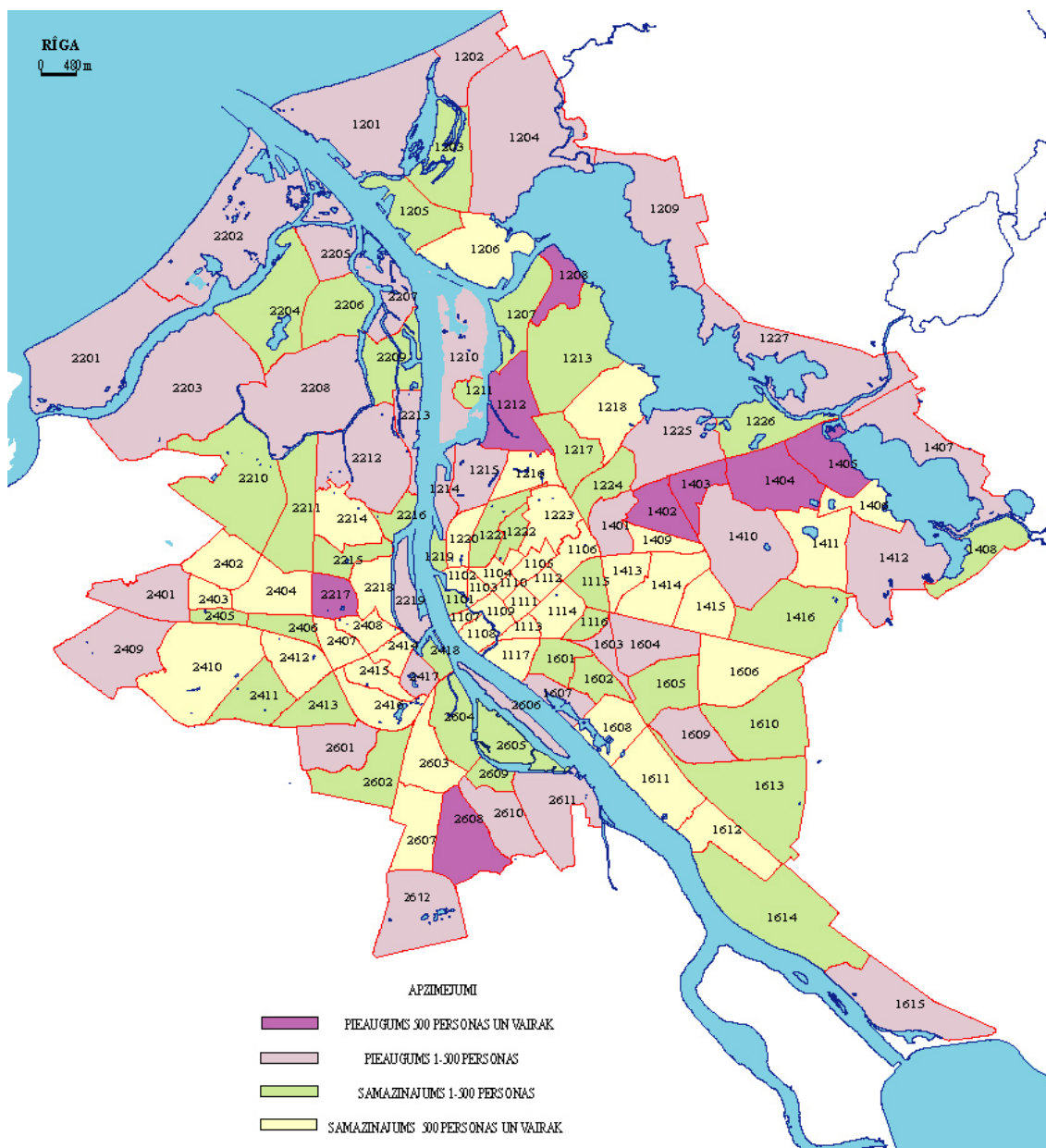
1.4.3. Dažādu ekonomisko nozaru attīstības procesu ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību

Iedzīvotāju skaits Rīgā

Iedzīvotāju skaits Rīgā gadu no gada samazinās iedzīvotāju negatīvā dabiskā pieauguma un negatīvā migrācijas saldo ietekmē. No 1997.gada līdz 2004.gadam iedzīvotāju skaits pilsētā ir samazinājies vidēji par 7,8%. Šāds process notiek vienmērīgi visās Rīgas apkaimēs, kas uzskatāmi redzams 33.attēlā, kur pilsēta sadalīta 124 statistiskajos apgabalos.

33.attēls

Rīgas iedzīvotāju skaita izmaiņas Rīgas statistiskajos apgabalos no 1997.gada līdz 2001.gadam

Avots: Ilgvara Franča dati

33.attēlā uzskatāmi iezīmējas iedzīvotāju skaita samazinājums pilsētā, īpaši tās centrālajā daļā. Vislielākais iedzīvotāju skaita samazinājums ir noticis pilsētas centrālajā daļā, kur ietilpst Vidzeme (visos Vidzemes statistiskajos apgabalos iedzīvotāju skaits samazinājies vairāk nekā par 10 tūkstošiem iedzīvotāju) un Bulvāri (visos Bulvāru statistiskajos apgabalos iedzīvotāju skaits samazinājies vairāk nekā par 8 tūkstošiem iedzīvotāju), kā arī attālākajos

pilsētas apgabalos – Ozolciemā, Pļavniekos, Grīziņkalnā u. c. Lielākajā daļā šo centrālo apgabalu ir liels denacionalizēto namu īpatsvars, kuru īpašnieki ir izbrīvējuši dzīvokļus, lai iekārtotu telpas birojiem, veikaliem un citām peļņu nesošām aktivitātēm, tostarp veidojot labiekārtotus dzīvokļus iedzīvotājiem, kuru ienākumi ļauj tos īrēt. It īpaši tas attiecināms uz Bulvāru apgabalu un Vecrīgu. Ievērojams samazinājums vērojams arī Purvciemā un Imantā, kur iedzīvotāju skaits sarucis aptuveni par 2 tūkstošiem. Arī Mežaparkā iedzīvotāju skaits ir samazinājies, kas ir saistīts ar daudzu individuālo dzīvojamo māju atdošanu to bijušajiem īpašniekiem vai viņu pēcnācējiem, kas savukārt daudzos gadījumos pārtrauca īres attiecības ar kādreiz nacionalizācijas laikā iemitinātajiem īrniekiem.

Bieriņu, Čiekurkalna, Ķengaraga un citos apgabalos iedzīvotāju skaits ir samazinājies mazāk nekā vidēji Rīgā – no 1000 līdz 100 iedzīvotājiem. Mazāk par 100 iedzīvotājiem iedzīvotāju skaits ir samazinājies Bieķensalas, Jaunmīlgrāvja, Lāčupes, Grīziņkalna, Bolderājas un citos apgabalos. Savukārt Kleistos, Kundziņsalā, Rumbulā, Lucavsalā, Dreiliņos un citur iedzīvotāju skaits ir samazinājies mazāk nekā par 10 cilvēkiem. Vēl joprojām Rīgā pieci apgabali, kuros vispār nav iedzīvotāju, – Zaķu sala, Ekspostosta, Krievu sala, Kundziņsala un Lapene.

Vairākos Rīgas apgabalos iedzīvotāju skaits šajā laika periodā ir pieaudzis. Vislielākais iedzīvotāja skaita pieaugums bija vienā no Ozolciema statistiskajiem apgabaliem – vairāk nekā par 5 tūkstošiem iedzīvotājiem. Teikā un Šmerlī iedzīvotāju skaits pieauga gandrīz par 3 tūkstošiem, savukārt Sarkandaugavā un Dzegužkalnā – vairāk nekā par tūkstoti, Aplokciemā un Juglā – vairāk nekā par 700 cilvēkiem. 33.attēlā redzams, ka gandrīz visu apgabalu, kuros pieaug iedzīvotāju skaits, izvietojums ir attālināts no pilsētas centrālās daļas. Ir pamats uzskatīt, ka šajos apgabalos izvietojušies iedzīvotāji, kas dažādu iemeslu dēļ bija spiesti atstāt denacionalizētos namus, kā arī mainīt dzīvokļus uz mazāku platību. Arī daudzu namīpašumu rekonstrukcija, atjaunošana un dzīvokļu labiekārtošana tajos sekmēja daudzu ģimeņu pārcelšanos uz šiem apgabaliem, lai dzīvotu klusākā un veselīgākā vidē. Raksturīgs piemērs tam ir Teikas apgabals. Teikā un Šmerlī iedzīvotāju skaits ir palielinājies, pateicoties galvenokārt veiktajām ēku rekonstrukcijām, pārbūvēm un uzceltajām jaunajām mājām. Vairāk nekā par 100 cilvēkiem iedzīvotāju skaits ir pieaudzis Ķīpsalā, Dārziemā, Ziepniekkalnā, Berģos un citur.

Paredzams, ka iedzīvotāju skaits tuvākajos gados varētu pieaugt vairākos apgabalos, piemēram, Krūzmuižā, Ozolciemā, Dreiliņos, Ziepniekkalnā, Daugavgrīvā, Torņakalnā un citur. Kā liecina Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta dati, līdz 2006.gadam Rīgā varētu tapt 4000–5000 jaunu dzīvokļu. Pašreizējās tendences nekustamā īpašuma tirgū liecina, ka jaunu dzīvokļu piedāvājums augs arī nākotnē, līdz ar to varētu pieaugt Rīgas iedzīvotāju skaits.

Strādājošo skaits Rīgā

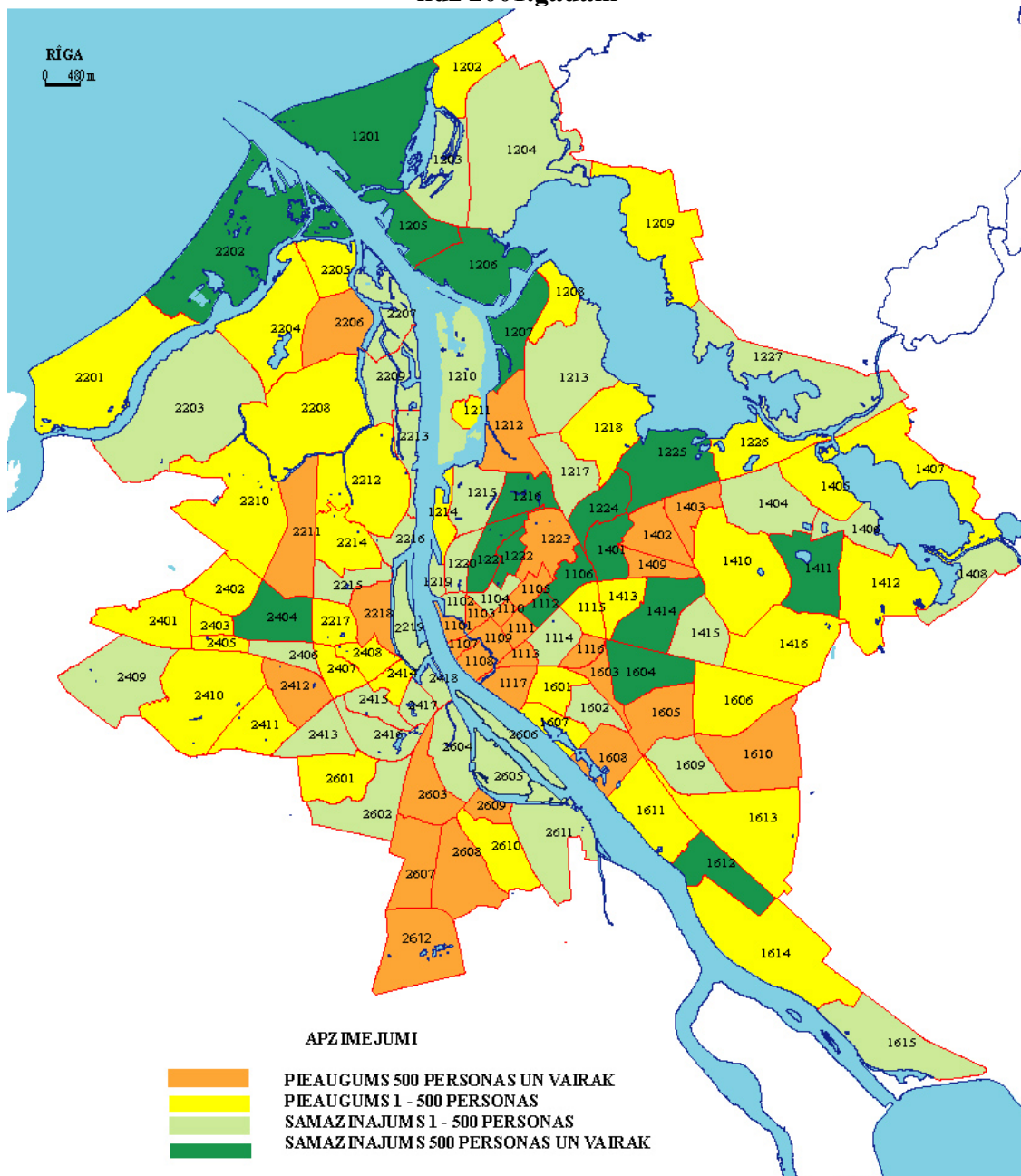
Laikposmam no 1997. līdz 2001.gadam raksturīga ekonomikas atveseļošanās un pārstrukturizācija. Lielo rūpnīcu vietā, kas dažādu iemeslu dēļ bija pārtraukušas savu darbību, katru gadu arvien vairāk radās jauni mazie un vidējie uzņēmumi. Tie veidojās galvenokārt pakalpojumu nozarēs – tirdzniecībā un transportā. Saimnieciskās aktivitātes pieauguma dēļ strādājošo skaits 2003.gadā ir par 13,2 tūkstošiem jeb par 4% lielāks nekā 1997.gadā. Tas lielā mērā atspoguļojas iekšzemes kopproduktā, kas pēdējos gados Rīgā ir sasniedzis augstus pieauguma tempus.

Pēc strādājošo kopskaita 2001.gadā un tā palielināšanās salīdzinājumā ar 1997.gadu īpaši jāpiemin Vecrīgas, Bulvāru un Vidzemes statistiskie apgabali ar 109 623 jeb 25,9% no visiem Rīgā strādājošajiem. Šie trīs apgabali veido Rīgas vēsturiskā centra kodolu, un tieši šajos

apgabalos iedzīvotāju skaits šajā periodā ir samazinājies – Vidzemes statistiskajos apgabalos par 27%, Vecrīgas – par 31%, Bulvāru – par 41%, savukārt strādājošo skaits apgabalos pieaudzis attiecīgi par 14,6%, 12,2% un 16,1%. Strādājošo skaita pieaugums apgabalos ir saistīts ar valsts un pašvaldības iestāžu koncentrāciju un strādājošo skaita pieaugumu tajās, jaunu tirdzniecības objektu un biroju izveidošanu un paplašināšanu. Strādājošo skaita izmaiņu dinamika ir attēlota 34.attēlā.

34.attēls

Nodarbināto Rīgas iedzīvotāju skaita izmaiņas Rīgas statistiskajos apgabalos no 1997.gada līdz 2001.gadam

Avots: Ilgvara Franča dati

Vairākos Rīgas statistiskajos apgabalos vērojams strādājošo skaita pieaugums neatkarīgi no iedzīvotāju skaita izmaiņām tajos. Šajos apgabalos ir rastas iespējas saimnieciskās attīstības veicināšanai. Piemēram, Lāčupē strādājošo skaits pieaudzis par 3365 cilvēkiem, Stacijas – Tirgus statistiskajā apgabalā – par 2101 cilvēku, Šampēterī – 1756 cilvēkiem. Pēc deviņdesmito gadu sākuma krīzes, kad samazinājās saimnieciskā darbība, ekonomiskie procesi pilsētā sāka

atjaunoties, izvērsties un sekmēt jaunu saimniecisko objektu ienākšanu tirgū. Laikposmā no 1997. līdz 2001.gadam apgabala teritorijās, kur kādreiz atradās lielas specializētas vairumtirdzniecības bāzes Latvijā, darbību sāka ļoti daudzas nelielas firmas, kas turpināja attīstīt sāktu darbības virzienu ar ievērojami plašāku preču nomenklatūru. Pašlaik, ņemot vērā notikušos procesus, redzams, ka Lāčupes apgabals veidojas par vienu no nozīmīgiem pilsētas loģistikas centriem.

Strādājošo skaita samazināšanās dažos pilsētas apgabalos ir saistāma galvenokārt ar to, ka 1997.gadā vēl turpināja darbu vairāki rūpniecības uzņēmumi, kas vēlākajos gados ir likvidēti vai pārstrukturizācijas gaitā sadalīti sīkākos, arī cita, mazāk darbietilpīga profila, uzņēmumos, kuru darbībai nav nepieciešams iepriekšējais strādājošo skaits. Raksturīgs piemērs ir VEF, arī Gaisa tilts un Vecmīlgrāvis. Spilves apgabalā 1997.gadā nebija un arī 2001.gadā nav nodarbināto.

Strādājošo skaita samazinājuma papildu faktors ir jaunu tehnoloģiju ieviešana ostā ienākošo kravu apstrādē un kuģu apkalpošanā, piemēram, Mangaļsalā un Kundziņsalā. Savukārt Daugavgrīvā strādājošo skaita samazināšanās lielā mērā saistīta ar PSRS kara flotes aiziešanu, kuras remonts un apkalpošana piesaistīja daudz darbaspēka.

Saimniecisko objektu skaits pa nozarēm pēc faktiskās adreses

Rīgā 2003.gadā darbojās nedaudz mazāk kā 40 tūkstoši saimniecisko objektu dažādās nozarēs. Salīdzinājumā ar situāciju pirms sešiem gadiem šis skaits ir ievērojami pieaudzis – vairāk nekā 3 reizes jeb par 25 932 objektiem.

Pilsētas saimnieciskā dzīve koncentrējas galvenokārt galvaspilsētas centrā – apgabalos, kas ietilpst Rīgas vēsturiskā centra teritorijā. Tik straujš saimniecisko objektu skaita pieaugums ir skaidrojams ar izmaiņām tautsaimniecības struktūrā (lielu uzņēmumu bankroti un mazo un vidējo uzņēmumu veidošanās to teritorijās), kā arī vispārējā stāvokļa uzlabošanās pilsētā un valstī – palielinās ārvalstu investīciju apjoms, palielinās eksporta un importa darījumu apjoms utt. Saimniecisko objektu skaits ir pieaudzis gandrīz visos apgabalos un visās nozarēs. Tas, cik lielas ir bijušas izmaiņas pa darbības veidiem, parādīts 11.tabulā.

11.tabula

Saimniecisko objektu skaits Rīgā 1997. un 2003. gadā un tā izmaiņas šajā periodā pa nozarēm

	Pārtika, ēdināšana, dzērieni, tabaka	Apģērbs, audumi, apavi, rotas	Transports, auto, degviela	Celtniecība, būvmateriāli	Veselība, skaistums	Ekonomika, finanses, apdrošināšana	Pakalpojumi	Sakari, informācija, reklāma	Valsts, sabiedrība, reliģija	Atpūta, tūrisms, sports	Darbarīki, instrumenti, iekārtas	Informācijas un sakaru tehnoloģijas	Elektronika, elektrotehnika, sadzīves tehnika	Tiesību aizsardzība, drošība, glābšana	Apmācība, izglītība, zinātne	Kokapstrāde, mēbeles	Energoapgāde, ūdensapgāde	Kultūra, māksla	Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zvejniecība	Ķīmiskās preces, papīrs, stikls	Metāls	Daba, ekoloģija	Kopā
1997.gads	1713	742	1274	900	1101	465	932	757	610	673	408	143	341	433	654	266	227	208	166	101	87	98	12299
2003.gads	4520	3001	3468	2854	2971	2288	2598	2285	1926	1986	1510	1138	1132	1219	1357	948	720	634	573	415	372	316	38231
Izmaiņas (skaits)	2807	2259	2194	1954	1870	1823	1666	1528	1316	1313	1102	995	791	786	703	682	493	426	407	314	285	218	25932
Izmaiņas (%)	164	305	172,2	217	169,9	392,0	178,8	202	215,7	195	270	696	232,0	182	107,5	256	217	205	245,2	311	328	223	210,9

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts "Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze", SIA "ZR un Partneri"

Neraugoties uz pārtikas preču īpatsvara samazināšanos mazumtirdzniecības apgrozījumā, būtiskākais uzņēmumu skaita pieaugums vērojams pārtikas, ēdināšanas, dzērienu un tabakas

nozārē. Strādājošo saimniecisko objektu skaits 2003.gadā tajā bija par 2807 vienībām lielāks nekā pirms sešiem gadiem. Šajā un pārējās nozarēs strādājošo uzņēmumu, iestāžu un organizāciju skaita pieaugums skaidrojams ar to, ka padomju laikā šī sfēra bija vāji attīstīta, kā arī ar kopējās ekonomiskās situācijas uzlabošanu pilsētā, iedzīvotāju pirktspējas pieaugumu pēdējos gados un izmaiņām fiskālajā politikā.

Strādājošo objektu īpatsvars visos Rīgas apgabalos ir salīdzinoši vienāds (apgabalos atrodas mazāk nekā 5% no visiem nozares saimnieciskajiem objektiem). Uzņēmums ir teritorijas pilsētas centrā, blīvi apdzīvotos apgabalos, arī tur, kur ir liela transportlīdzekļu plūsma. Visām nozarēm raksturīga tendence darboties Rīgas centra teritorijā, jo šajos apgabalos koncentrējas lielākā daļa patērētāju, finanšu iestāžu un ir citi stimulējoši faktori.

Pilsētā strādājošie saimnieciskie objekti ir izvietoti galvenokārt pilsētas centrā – 4 apgabalos, kas ietilpst Rīgas vēsturiskajā centrā vai tā blakus teritorijās. Kopā tajos darbojas 34,6% no visiem Rīgā strādājošajiem saimnieciskajiem objektiem, t.i., 13 209 objekti. Ņemot vērā apgabala teritoriālo izvietojumu, lielākā daļa (13,7%) saimniecisko objektu darbojas Centra rajona Centrā. Ģeogrāfiskie, ekonomiskie, sociālie un citi faktori veicina uzņēmumu īpašniekus strādāt tieši šajās pilsētas teritorijās, jo tur uzturas liela daļa Rīgas un citu pilsētu vai rajonu iedzīvotāju, blakus atrodas uzņēmumi, kas sniedz citus pakalpojumus, izvietotas lielākās valsts un finanšu iestādes.

Uzņēmējdarbību dažādās Rīgas teritorijās ietekmē katra apgabala atrašanās vieta, iedzīvotāju skaits tajā, pieejamā infrastruktūra un citi faktori. To, cik pievilcīgs ir apgabals uzņēmējiem, darbojoties kādā teritorijā, var novērtēt pēc tur veiktajiem darījumiem ar nekustamo īpašumu. Nosakot katra apgabala zemes bāzes vērtību, vērā tiek ņemts tas, cik aktīvi tiek pirkti un pārdoti nekustamie īpašumi, nomāta zeme, biroju un veikalu telpas, kā arī apgabala apdzīvotība un tajā pieejamā infrastruktūra.

Rīga ir visu pārmaiņu sākuma procesā. Paredzams, ka ar laiku daļa saimniecisko objektu savu darbību pārcels no Rīgas centrālajiem apgabaliem uz attālākām pilsētas vietām vai ārpus tās robežām. Līdzīgi procesi norisinājās Kopenhāgenā, kas arī ir liela ostas pilsēta. Uzņēmumu dibināšana un pārvietošana attālākos pilsētas apgabalos būtu jāveicina, domājot par pilsētas attīstību. Tas mazinātu ne tikai saimnieciskās darbības centralizāciju, bet arī transportlīdzekļu plūsmu pilsētas centrā. Uzņēmumu un iestāžu koncentrācija dažos rajonos neveicina vienmērīgu pilsētas ekonomisko situāciju, palielinās atšķirības arī pilsētas sociālajā vidē.

Juridisko personu skaits pa nozarēm pēc juridiskās adrese

Rīgā reģistrēto uzņēmumu skaits 2003.gadā gandrīz sasniedza 47 tūkstošus, kas ir 1,92 reizes vairāk nekā pirms sešiem gadiem. 1997.gadā pilsētā tika nodibināti 24 tūkstoši jaunu uzņēmumu (12.tabula). Reģistrēto uzņēmumu skaita palielinājums Rīgā ir pozitīvs rādītājs. Tas liecina ne tikai par saimnieciskās dzīves nostiprināšanos, bet arī rada iespēju palielināt ieņēmumus no nomaksājamiem nodokļiem. Rīgas apgabalos dibināto uzņēmumu skaita pieaugums var norādīt uz darbaspēka pieprasījuma pieaugumu katrā apgabalā. Uzņēmēju vēlmi dibināt uzņēmumus Rīgā nosaka vairāki faktori. Jaunu saimniecisko objektu atrašanās vieta var noteikt, vai tas spēs sekmīgi darboties, atrast savu mērķa tirgu un iegūt noteiktu tirgus daļu.

Rīgā reģistrēto uzņēmumu skaits pa nozarēm 1997. un 2003.gadā

Nozare, NACE	2003. gads	1997. gads	Izmaiņas (skaits)	Izmaiņas (%)
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, remonts (G)	19898	11536	8362	72,5
Operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, komercdarbība (K)	8357	3384	4973	147,0
Apstrādes rūpniecība (D)	5403	3016	2387	79,1
Būvniecība (F)	3296	1508	1788	118,6
Transports, glabāšana, sakari (I)	2829	1646	1183	71,9
Viesnīcas un restorāni (H)	1918	1025	893	87,1
Pārējie komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi (O)	1706	943	763	80,9
Lauksaimniecība, medniecība, mežsaimniecība (A)	1368	268	1100	410,5
Finanšu starpniecība (J)	831	405	426	105,2
Veselība un sociālā aprūpe (N)	535	318	217	68,2
Izglītība (M)	497	278	219	78,8
Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde (E)	114	27	87	322,2
Ieguves rūpniecība (C)	65	11	54	490,9
Zvejniecība (B)	64	20	44	220,0
Valsts pārvalde, aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (L)	42	20	22	110,0
KOPĀ	46 923	24 405	8362	72,5

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze”, SIA “ZR un Partneri”

Vērtējot juridisko personu skaitu pa darbības veidiem Rīgā, gan 1997., gan 2003.gadā visvairāk uzņēmumi tika dibināti G nozarēs (vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, remonts), K (operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, cita komercdarbība) un D (apstrādes rūpniecība). Procentuāli G un D nozares kopējā dibināto uzņēmumu skaitā 1997. gadā veidoja lielāku īpatsvaru nekā 2003. gadā, tomēr kopējās tendences tas būtiski nemainīja. Uzņēmēju vēlme sākt darbu šajās nozarēs pamatojama ar mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības apgrozījuma pieaugumu pilsētā, juridisko un fizisko personu vēlmi arvien vairāk iesaistīties nekustamā īpašuma un finanšu tirgos, iespējām iesaistīties starptautiskajos tirgos, preču nu pakalpojumu klāsta pieaugumu, kā arī ar citiem uzņēmējdarbību stimulējošiem faktoriem.

Liela daļa tirdzniecībā strādājošo saimniecisko objektu ir mazie uzņēmumi – veikali, bāri, kioski, ģimenes un citi uzņēmumi ar nelielu strādājošo skaitu, tas būtiski ietekmēja rādītāja apmērus G nozarē. Tomēr, ņemot vērā tendenci, ka tirgū ienāk lielveikalu tīkli, paredzams, ka jau tuvākajos gados šis process stabilizēsies. Attīstoties lielveikalu tīklu darbībai, tajos lietotajām veicināšanas kampaņām, vairāku mazo veikalu īpašnieki būs spiesti beigt savu darbību vai meklēt veidus, kā to pārstrukturizēt.

Vairāk nekā puse no visiem Rīgā reģistrētajiem uzņēmumiem 2003.gadā tika nodibināti pilsētas centrālajos apgabalos un lielākajos mikrorajonos (13.tabula).

Rīgas apgabali ar augstāko uzņēmumu intensitāti 1997. un 2003.gadā un skaita izmaiņas šajā periodā

Apgabala nosaukums	2003.gads		1997.gads		Skaita izmaiņas
	Skaitis	%	Skaitis	%	
Centrs	12 004	25,6	6 111	25,0	5 893
Purvciems	3 652	7,8	1 871	7,7	1 781
Pļavnieki	2 642	5,6	1 436	5,9	1 206
Ķengarags	2 102	4,5	1 182	4,8	920
Imanta	2 072	4,4	1 204	4,9	868
Vecrīga, Centrs	2 044	4,4	1 243	5,1	801
Kopā	24 516	52,3	13 047	53,5	11 469

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze”, SIA “ZR un Partneri”

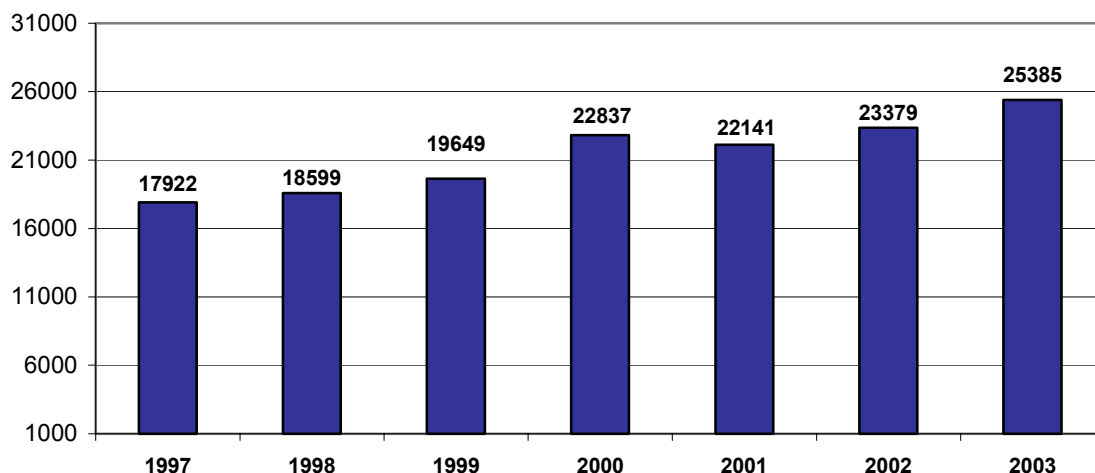
Šajos apgabalos arī pirms 6 gadiem uzņēmumi tika dibināti ar lielāku intensitāti nekā citos pilsētas rajonos un koncentrēja 53,5% no visiem reģistrētajiem saimnieciskajiem objektiem. Salīdzinājumā ar 1997.gadu, kad apgabalos kopā tika nodibināti 13 tūkstoši uzņēmumu, reģistrēt gribētāju skaits pieauga vairāk nekā par 11 tūkstošiem. ¼ daļa uzņēmumu Rīgā tiek reģistrēti Centrā (Vidzemes un Latgales priekšpilsētās, kā arī Centra un Ziemeļu rajonā kopā), kas 1997.gadā bija 6000, bet 2003.gadā jau 2 reizes vairāk – 12 000. Izņemot Centru un Vecrīgu, liela daļa uzņēmumu tiek reģistrēti arī citos lielos un apdzīvotos Rīgas apgabalos. Šie ir apgabali, kas uzņēmējiem šķiet pievilcīgi sava ģeogrāfiskā izvietojuma, klientu daudzuma, apgabalā esošās infrastruktūras un citu iemeslu dēļ.

1.5. Rīgas tautsaimniecības organizatoriskais aspekts

2003.gadā Rīgā bija reģistrēti 56% no visiem valstī reģistrētajiem uzņēmumiem. Tas norāda, ka pašlaik Rīga Latvijā pilda arī ekonomisko aktivitāšu jeb darījumu centra funkciju. Rīgas pilsētas kā administratīvā centra funkcija ir ļoti būtiska konkurētspējas stiprināšanā. Patlaban šī funkcija nodrošina Rīgai priekšrocības salīdzinājumā ar pārējo Latvijas teritoriju. Taču perspektīvā kā ES dalībvalsts galvaspilsēta Rīga var kļūt par reģionālo administratīvo centru, kas pārstāv ne tikai nacionālā vai lokālā līmeņa publiskās pārvaldes iestādes, bet arī ES institūcijas. Šādu pieņēmumu pastiprina arī Rīgas ģeogrāfiskais novietojums. Rīgā var kalpot kā teicams administratīvais centrs, attīstoties sadarbībai starp ES un Krieviju. Papildus tam Rīgas ģeogrāfiskā atrašanās vieta ir izdevīga centrālo biroju vai pārstāvniecību izvietošanai uzņēmumiem, kas darbojas Baltijas valstu tirgū. Tas ļauj secināt, ka Rīgas kā administratīvā un darījuma centra funkcija lielā mērā patlaban nosaka un noteiks arī nākotnē pilsētas ekonomisko konkurētspēju ne tikai vietējā, bet arī starptautiskā kontekstā.

1.5.1. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi

Kopējais ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Rīgā laikposmā no 1997. līdz 2003.gadam ir pieaudzis par 42% jeb 7463 uzņēmumiem (35.attēls). Kopš 1997.gada uzņēmumu skaits nepārtraukti pieaug, vienīgais kritums bija vērojams tikai 2001.gadā, kad tika pieņemts Komerclikums.

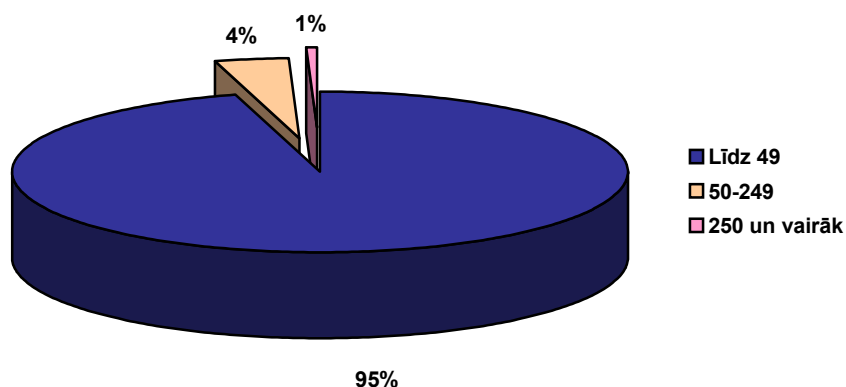
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits Rīgā

Avots: LR CSP

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita šajā laika periodā ir palikusi nemainīga (36.attēls). 95% veido uzņēmumi ar strādājošo skaitu līdz 49 strādājošajiem, 4% – ar 50–245 strādājošajiem, un tikai 1% no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem ir uzņēmumi ar nodarbināto skaitu 250 un vairāk. Lielākais ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita pieaugums bija vērojams ar mazāku nodarbināto skaitu, kas liecina, ka uzņēmēji nelabprāt attīsta kapitālietilpīgas uzņēmējdarbības nozares.

36.attēls

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no nodarbināto skaita Rīgā 2003.gadā

Avots: LR CSP

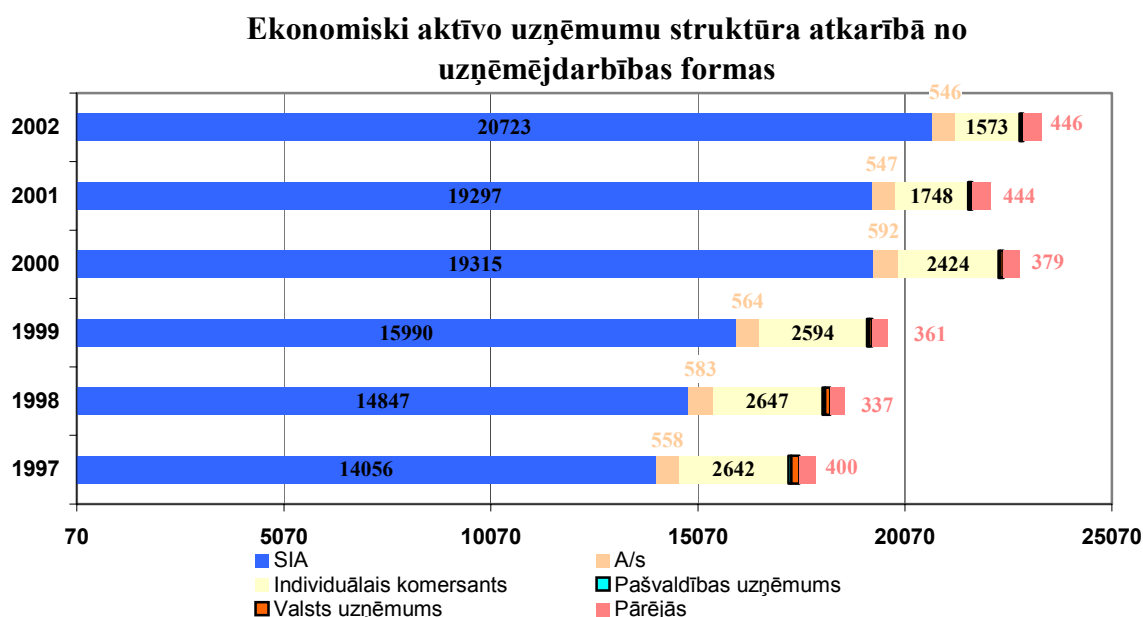
Valstī kopumā ir uzlabojusies uzņēmējdarbības vide. Laikposmā no 2001.gada līdz 2004.gadam diezgan būtiski ir samazināta uzņēmuma ienākuma nodokļa likme – no 25% 2000.gadā līdz 15% 2004.gadā. Tas nozīmē, ka uzņēmējdarbība tiek legalizēta, līdz ar to oficiāli nodarbināto iedzīvotāju arī kļūst vairāk.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no uzņēmējdarbības formas

No visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem vislielāko daļu veido sabiedrības ar ierobežotu atbildību (37.attēls). 2002.gadā tās veidoja 88,6% no visiem uzņēmumiem. No 1997.gada līdz 2002.gadam to skaits pieauga par 47,4%. Individuālie komersanti 2002.gadā uzņēmumu struktūrā veidoja 6,7% (1997.gadā – 14,7%), tātad vērojama šīs uzņēmējdarbības

formas uzņēmumu skaita samazināšanās, 5 gadu laikā to skaits samazinājās par 40,5%. Akciju sabiedrības 2002.gadā no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem ir 2,3%, valsts uzņēmumi – 0,2%, pašvaldību uzņēmumi – 0,16%.

37.attēls

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Vispārējā Rīgas ekonomiskā attīstība”, SIA “Konsorts”

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no īpašuma formas

No visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem 2003.gadā sabiedriskā sektora uzņēmumi bija tikai 1% (14.tabula), no tiem 58% – valsts īpašumā esoši uzņēmumi, 29,6% – pašvaldību īpašumā esoši uzņēmumi, 12,4% – uzņēmumi, kuros valsts vai pašvaldības daļa pamatkapitālā ir 50% un vairāk. Tas nozīmē, ka privatizācija Rīgā pamatā ir pabeigta.

14.tabula

Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmējdarbības 2003.gadā Rīgā

	Skaitis	No tiem ar nod. skaitu		
		0–49	50–249	>250
Sabiedriskajā sektorā	257	111	103	43
No tiem Valsts īpašums	149	61	62	26
Pašvaldību īpašums	76	30	33	13
Uzņēmumi un uzņēmējdarbības, kurās valsts vai pašvaldību daļa pamatkapitālā ir 50% un vairāk	32	20	8	4
Privātajā sektorā	25128	24161	841	126
No tiem Privātīpašums	20773	20279	461	33
Ārvalstu juridisko vai fizisko personu īpašums	1706	1564	122	20
Uzņēmumi un uzņēmējdarbības, kurās valsts vai pašvaldību daļa pamatkapitālā ir mazāka par 50 %	104	61	28	15
Citas īpašuma formas	2545	2257	230	58
Pavisam	25385	24272	944	169

Avots: LR CSP

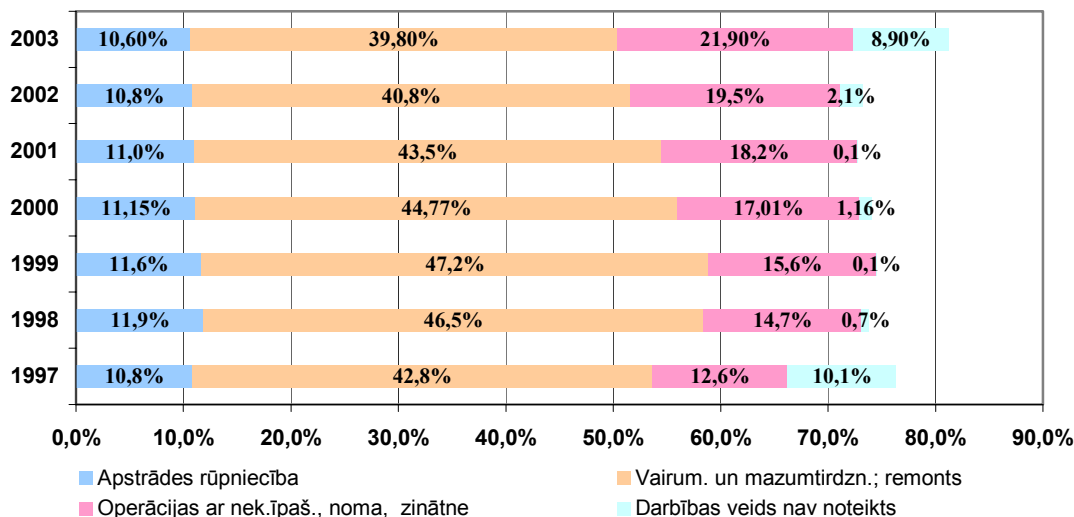
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita struktūra atkarībā no darbības veida

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā Rīgā sadalījumā pa darbības veidiem (38. un 39.attēls) kopā sabiedriskajā un privātajā sektorā vislielāko īpatsvaru ieņem vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas

priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts, kas veido 42–47% (2003.gadā – 39,8%). Pieaudzis ir operāciju ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumu, zinātnes un citu komercpakalpojumu īpatsvars – no 12,6% 1997.gadā līdz 21,9% 2003.gadā. Apstrādes rūpniecības īpatsvars 5 gadu laikā tikpat kā nemainās un ir ap 11%. Šie trīs darbības veidi kopumā veido ap 75% no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem.

38.attēls

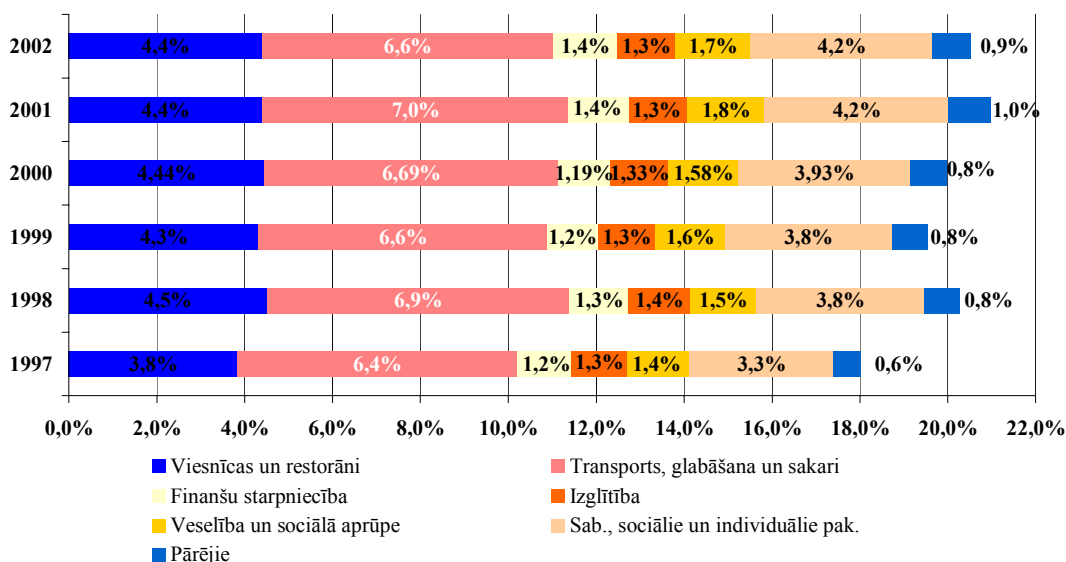
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Rīgā sadalījumā pa galvenajiem darbības veidiem kopā sabiedriskajā un privātajā sektorā

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Vispārējā Rīgas ekonomiskā attīstība”, SIA “Konsorts”

39.attēls

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūra Rīgas pilsētā sadalījumā pa darbības veidiem kopā sabiedriskajā un privātajā sektorā

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Vispārējā Rīgas ekonomiskā attīstība”, SIA “Konsorts”

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā Rīgā sadalījumā pa darbības veidiem sabiedriskajā sektorā vislielāko īpatsvaru ieņem operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumi, zinātne un citi komercpakalpojumi, šim darbības veidam ir tendence nepārtraukti pieaugt – no 27,8% 1997.gadā līdz 36,2% 2002.gadā. Pieaug arī sabiedriskie, sociālie un individuālie pakalpojumi – 1997.gadā tie veidoja 9,9%, 2002.gadā – jau 12,7%. Valsts pārvaldes un aizsardzības un obligātās sociālās apdrošināšanas īpatsvars pieauga no 3,2% 1997.gadā līdz

12% 2002.gadā. Savukārt apstrādes rūpniecības īpatsvaram ir tendence samazināties – no 19,9% 1997.gadā līdz 3,6% 2002.gadā.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā Rīgā sadalījumā pa darbības veidiem privātajā sektorā vislielāko īpatsvaru ieņem vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparātūras un iekārtu remonts, kas svārstās no 41,2% (2002.gadā) līdz 48% (1999.gadā). Nākamais nozīmīgākais darbības veids ir operācijas ar nekustamo īpašumu, noma, datorpakalpojumi, zinātne un citi komercpakalpojumi, kura daļa nepārtraukti pieaug – no 12,2% 1997.gadā līdz 19,3% 2002.gadā. Pārējo darbības nozaru īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu struktūrā ir salīdzinoši pastāvīgs.

1.5.2. Nomaksāto nodokļu apjoms teritoriālā griezumā

Rīgas pilsētas galvenais ienākuma avots ir nomaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN). 2003.gadā IIN īpatsvars budžeta ieņēmumos veidoja 62%. 71,4% no nomaksātā IIN apjoma ieskaita pašvaldību budžetos pēc strādājošo deklarētās (pieraksta) dzīvesvietas, pārējo – valsts pamatbudžetā.

Pēc Latvijā iekasētā IIN, Rīgas pilsētas budžetā, pēc Valsts ieņēmumu dienesta (VID) datiem, faktiski iemaksāti 158,9 milj. Ls, no kuriem lielāko daļu – 29,9% – veido lieli nodokļu maksātāji, 96,6% no tiem ir no Rīgā reģistrētiem uzņēmumiem. Lielie uzņēmumi ir VAS „Latvenergo”, SIA „Lattelekom”, a/s „Latvijas Dzelzceļš” un citi, pārējie ir no citiem Latvijā reģistrētiem lieliem nodokļu maksātājiem. 15,1% ir iekasēti no Rīgas Vidzemes priekšpilsētas, 13,4% – Latgales priekšpilsētas, 2%–9% – no pārējām Rīgas nodaļām. Pārējā iekasētā nodokļu summa, kas veido 1,4% no kopējās, ir no pārējiem Latvijas uzņēmumiem, neskaitot lielos nodokļu maksātājus.

Rīgā reģistrētie uzņēmumi, pēc VID datiem, 2003.gadā kopā nodokļos ir nomaksājuši 592 milj. Ls, tajā skaitā IIN ir nomaksāts 125,5 milj. Ls bez lielajiem nodokļu maksātājiem (15.tabula).

15.tabula

Kopējie nodokļu maksājumi un iedzīvotāju ienākuma nodoklis 2003.gadā Rīgas apgabalu grupās, tūkstošos latu un procentos (bez lielajiem nodokļu maksātājiem)

Apgabalu nosaukums	Kopējie nodokļu maksājumi		Tajā skaitā iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN)	
	Tūkstoši latu	% no kopsummas	Tūkstoši latu	% no IIN kopsummas
Centrs, Centra rajons	77 524,6	13,09	15 454,7	12,31
Centrs, Vidzemes priekšpilsēta	53 054,3	8,96	11 379,5	9,06
Vecrīga, centrs	50 711,7	8,57	14 999,5	11,94
Centrs, Latgales priekšpilsēta	32 376,6	5,47	10 808,2	8,61
Centrs, Ziemeļu rajons	27 801,8	4,70	8 403,7	6,69
Centrālo apgabalu grupa	241 469,0	40,79	61 045,6	48,61
Pļavnieki	23 402,7	3,95	3 131,3	2,49
Purvciems	22 891,1	3,87	4 422,8	3,52
Tirgus, Centrs	19 519,2	3,30	2 682,6	2,14
Ķengarags	17 124,1	2,89	2 634,6	2,10
Pētersala, Andrejsala	16 992,6	2,87	2 462,7	1,96
Dārzciems	13 648,0	2,31	1 860,7	1,48
Imanta	13 011,6	2,20	1 899,3	1,51
Teika	12 811,9	2,16	2 138,9	1,70
Āgenskalna priedes	12 795,1	2,16	2 334,0	1,86

Āgenskalns, Zemgales rajons	12 584,2	2,13	3 540,6	2,82
Brasa	12 144,8	2,05	3 205,8	2,55
Maskavas forštate	12 019,0	2,03	2 919,6	2,33
Ziepiņkalns	11 949,5	2,02	1 787,1	1,42
Sarkandaugava	10 469,3	1,77	2 289,7	1,82
“Guļamapgabali”	21 1362,8	35,70	37 309,9	29,71
Ilģuciems	97 82,7	1,65	1 213,9	0,97
Pārdaugava	9 623,2	1,63	1 763,4	1,40
Vecmīlgrāvis, Ziemeļblāzma	9 151,2	1,55	2 178,0	1,73
Dzirciems	8 906,9	1,50	1 795,1	1,43
VEF	8 758,4	1,48	1 511,2	1,20
Mežciems	7 142,8	1,21	2 366,0	1,88
Kleisti	7 133,0	1,20	380,8	0,30
Šķirotava	6 902,4	1,17	1 234,9	0,98
Krasta masīvs	6 514,2	1,10	1 188,4	0,95
Čiekurkalns, Ziemeļu rajons	5 368,4	0,91	1 088,8	0,87
Grīziņkalns, Centrs	5 330,4	0,90	954,3	0,76
Jaukta tipa apgabali 1	84 613,6	14,29	15 674,7	12,48
Bišumuiža, Katlakalns	4 848,3	0,82	617,2	0,49
Jugla	4 361,0	0,74	1 209,2	0,96
Klīversala	3 716,1	0,63	814,4	0,65
Dārziņi	3 618,8	0,61	282,4	0,22
Āgenskalns, Kurzemes priekšpilsēta	3 431,1	0,58	869,6	0,69
Bolderāja	3 363,7	0,57	635,2	0,51
Šampēteris	3 300,1	0,56	794,3	0,63
Zolitūde	2 987,5	0,50	679,4	0,54
Šmerlis	2 797,6	0,47	517,2	0,41
Jaukta tipa apgabali 2	3 2424,2	5,48	6 419,0	5,11
Ķīpsala	2 409,5	0,41	467,7	0,37
Ozolciems, Petriņciems, Bieriņi	2331,3	0,39	193,1	0,15
Jaunmīlgrāvis	1 993,2	0,34	535,2	0,43
Mežaparks	1 977,9	0,33	419,5	0,33
Čiekurkalns, Ziemeļu rajons	1 701,3	0,29	233,3	0,19
Dreiliņi	1 305,6	0,22	108,7	0,09
Vējzaķusala, Mazā Vējzaķusala	1 266,8	0,21	486,9	0,39
Torņakalns	1 207,0	0,20	283,0	0,23
Atgāzene, Šosociems	1 192,6	0,20	165,3	0,13
Pleskodāle	1 110,7	0,19	167,9	0,13
Daugavgrīva	1 088,3	0,18	240,6	0,19
Mangaļsala	1 058,6	0,18	707,4	0,56
Zasulauks	1 014,2	0,17	299,3	0,24
Jaukta tipa apgabali 3	19 657,0	3,32	4 307,9	3,43
Kundziņsala	783,8	0,13	108,6	0,09
Jaunciems	557,5	0,09	54,5	0,04
Berģi	388,8	0,07	76,6	0,06
Zaķusala	286,5	0,05	101,3	0,08
Rītabuļļi	252,5	0,04	75,3	0,06
Vecāķi	199,4	0,03	52,1	0,04
Juglas papīrfabrikas ciemats	179,2	0,03	32,5	0,03
Vecdaugava	105,2	0,02	22,7	0,02
Bukulti	36,3	0,01	1,5	0,00
Mūkupurvs	3,0	0,00	2,2	0,00
Beberbeķi	1,0	0,00	0,5	0,00

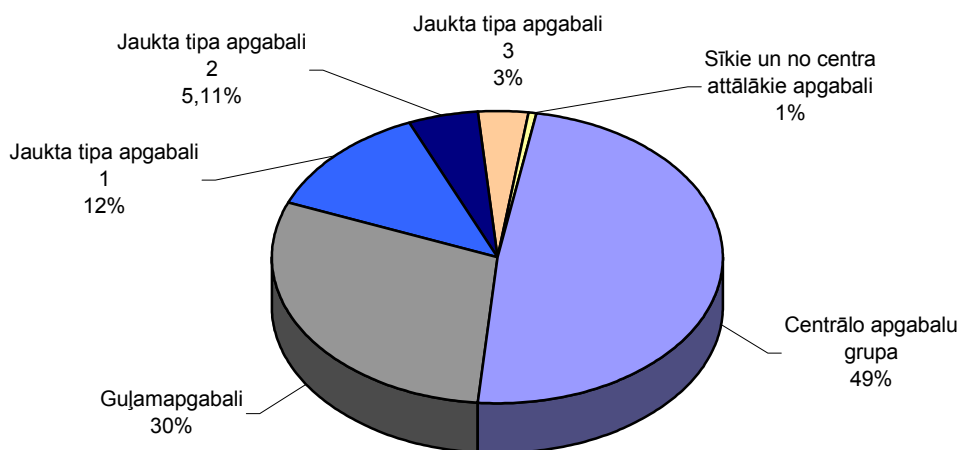
Zvēraudzētavas ciemats Jugla	0,4	0,00	14,2	0,01
Lejas Podrags	-25,2	x	231,1	0,18
Aplokciems	-266,0	x	44,0	0,04
Sīkie un no centra attālākie apgabali	2 502,5	0,42	817,1	0,65
RĪGĀ KOPĀ	592 029,1	100,00	125 574,2	100,00

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze”, SIA “ZR un Partneri”

Ja visi Rīgā strādājošie būtu arī Rīgas iedzīvotāji un Rīgas iedzīvotāji nestrādātu citās pašvaldībās, kas neatbilst reālai situācijai, tad VID norādītā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa būtu aptuveni 80% no šā nodokļa ieņēmumiem Rīgas domes budžetā 2003.gadā.

40.attēls

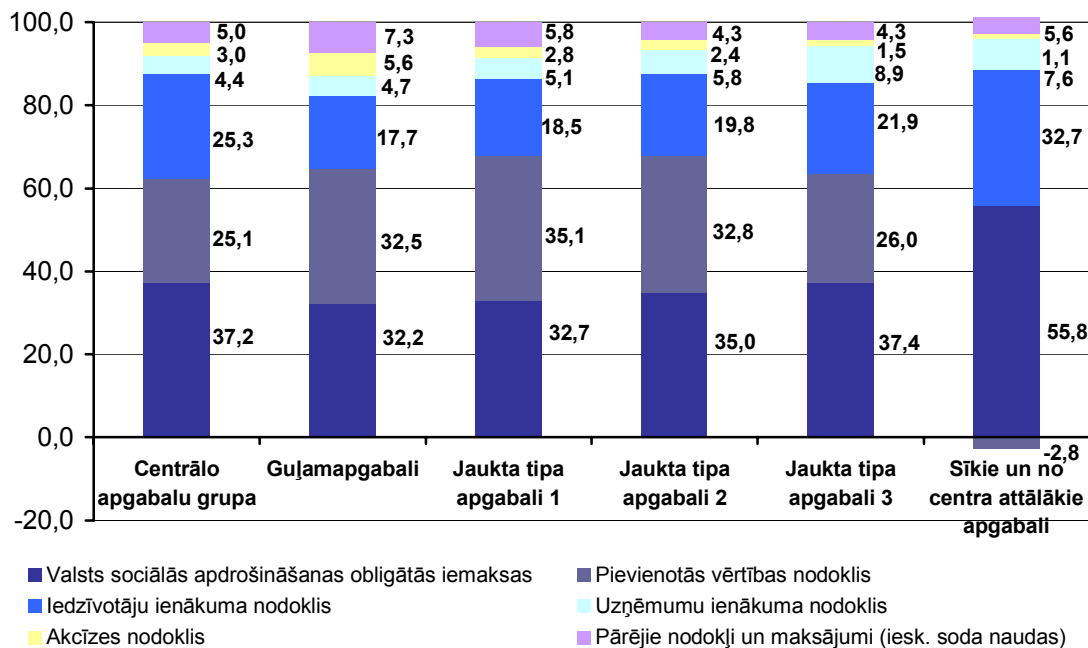
**Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi Rīgas apgabalu grupās
2003.gadā, miljonos latu (bez lielajiem nodokļu maksātājiem)**

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze”, SIA “ZR un Partneri”

Pirmajās trīs apgabalu grupās koncentrējas 91% iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumu, kas veido pašvaldības budžeta ieņēmumu apjoma galveno daļu. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvars kopējos nodokļu maksājumos pa visām apgabalu grupām, ko sniedz pieejamā informācija, ir 21,2%.

**Atsevišķu nodokļu īpatsvars kopējos nodokļu maksājumos
Rīgas apgabalu grupās 2003.gadā, %
(bez lielajiem nodokļu maksātājiem)**

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018. gadam apakšprojekts “Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze”, SIA “ZR un Partneri”

Ja abstrahējas no maznozīmīgās pēdējās apgabalu grupas, vislielākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvars – 25,3% – kopējos nodokļu maksājumos ir centrālo apgabalu grupā. Šajā apgabalu grupā nodokļu maksājumu struktūras veidošanā salīdzinājumā ar citiem apgabaliem lielāka nozīme ir šādiem nodokļu maksātāju darbības veidiem: valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana, operācijas ar nekustamo īpašumu, noma un cita komercdarbība un finanšu starpniecība, kam raksturīga augstāka darba samaksa, kas arī kopā ar valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām ir galvenais nodokļu maksājumus veidojošais postenis.

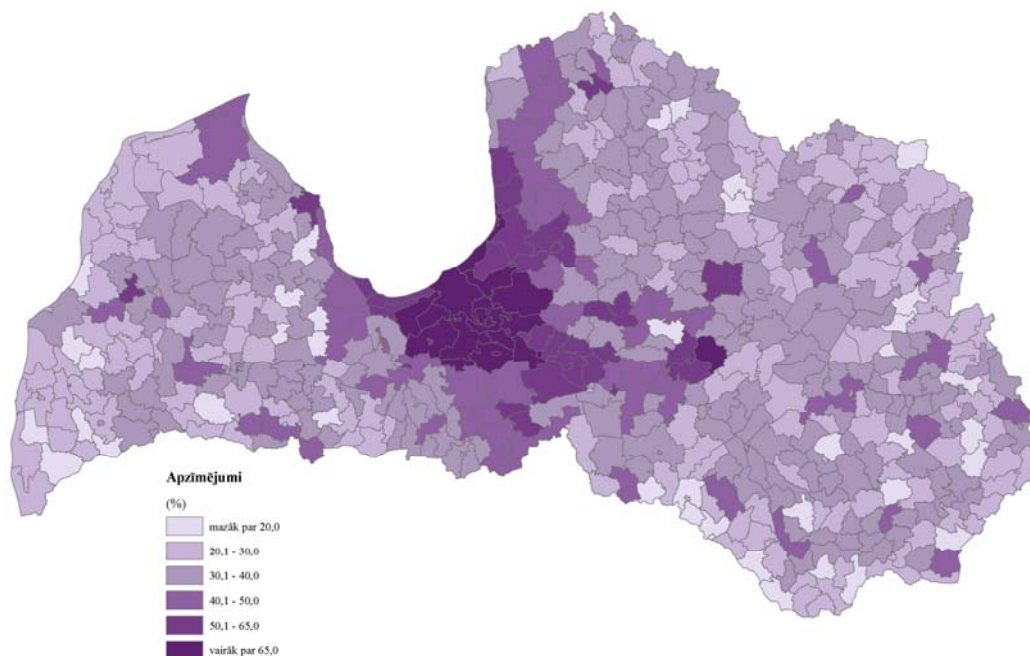
Ievērojami zemāks iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvars kopējos nodokļu maksājumos – par 3,5 procentu punktiem zemāks nekā vidēji Rīgā – ir „guļamapgabalu” grupā. Salīdzinājumā ar centrālo apgabalu grupu šajā grupā lielāka nozīme ir nodokļu maksātāju darbības veidam, kas aptver tirdzniecību un remontu; salīdzinājumā ar centrālo un pārējām apgabalu grupām – izglītība, veselība un sociālā aprūpe un pārējie komunālie, sociālie un individuālie pakalpojumi. Visos šajos darbības veidos darba samaksa ir zemāka, kas arī atspoguļojas zemākā iedzīvotāju nodokļa īpatsvarā kopējos nodokļu maksājumos.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi, rēķinot uz vienu strādājošo, ir gandrīz proporcionāli strādājošo darba samaksas lielumam, kas būtiski atšķiras atkarībā no uzņēmuma darbības veida. Ja pieņemam mēneša vai gada darba samaksu Rīgā 2002.gadā par 1,0, tad iedzīvotāju ienākuma nodoklis, ko samaksā viens strādājošais finanšu starpniecībā, ir 2,3 reizes lielāks nekā vidēji pilsētā, valsts pārvaldē un aizsardzībā – 1,4 reizes lielāks, operācijās ar nekustamo īpašumu, nomu un citu komercdarbību – 1,1 reizi lielāks, bet viesnīcās un restorānos viena strādājošā iedzīvotāju ienākuma nodoklis veido tikai 0,6 no vidējā pilsētā, vairumtirdzniecībā, mazumtirdzniecībā un remontā – 0,7, būvniecībā – 0,8.

IIN nonāk tās pašvaldības budžetā, kurā ir pierakstīts darbinieks. Ne visi Rīgā nodarbinātie iedzīvotāji ir pierakstīti Rīgā, līdz ar to daļa no Rīgā nomaksātā IIN nonāk citu pašvaldību budžetā. Rīga 2003.gadā veidoja 65,1% no valstī faktiski iemaksātā IIN kopsummas. Rīgā nodarbinātie iemaksāja 149 miljonus latu jeb 202,19 latus uz 1 iedzīvotāju, no kuriem 83 miljonus latu pārskaitīja citām pašvaldībām, kurus Rīgā ir nopelnījuši šajos pagastos un pilsētās dzīvojošie (reģistrētie) iedzīvotāji. 42.attēlā parādīts, ka Rīgas darba devēju nomaksātais IIN 2003.gadā vairāk nekā 50 pašvaldībās veido vairāk nekā pusi no IIN summas. Vairāk nekā 200 pagastos un pilsētās šis rādītājs pārsniedz 30% no iedzīvotāju ienākuma nodokļa kopējā apjoma. Pagastiem, kuros vairāk nekā 65% no iedzīvotāju ienākuma nodokļa kopējā apjoma tiek pārskaitīti no Rīgas pilsētas darba devējiem, raksturīga ļoti cieša saite ar Rīgu, jo 2/3 no pašvaldības iedzīvotāju ienākumu nodokļu bāzes veido Rīga. Carnikavas un Mārupes pagastā, Baložos un Ikšķilē šie rādītāji pārsniedz pat 75%. Madonas rajona Kalsnavas pagastā Rīgas īpatsvars sasniedz gandrīz 73%, jo šajā teritorijā atrodas viens no “Latvenergo” (ZAET) tīklu centriem, kura galvenais uzņēmums ir reģistrēts Rīgā. Līdzīga situācija ir arī tajos centros, kuros atrodas HES (Ķegums, Aizkraukle). Pagastos, kas atrodas tālu no Rīgas, – Vecates (Valmieras rajons) un Īvandes (Kuldīgas rajons) pagastā –, Rīgas īpatsvaru IIN struktūrā nosaka iedzīvotāji, kas ir deklarējuši savu dzīvesvietu šajās teritorijās, bet strādā un dzīvo Rīgā, vai arī lielākie vietējie uzņēmumi ir reģistrēti Rīgā, bet iedzīvotāji faktiski strādā uz vietas. 42. attēlā ir uzskatami redzams, ka, attālinoties no Rīgas, pakāpeniski mazinās Rīgas īpatsvars pilsētu un pagastu iedzīvotāju ienākuma nodokļa struktūrā. Rīga ir nozīmīgs IIN nodokļa avots pašvaldībām ne tikai aglomerācijas teritorijā, bet arī citās vietās Latvijā.

42.attēls

No Rīgas pārskaitītā iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvars pašvaldībās 2003.gadā

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana” SIA “CTB”.

1.6. Infrastruktūra

Rīga ir nozīmīgs transporta un komunikāciju centrs ne tikai vietējā, bet arī starptautiskā mērogā. Atrašanās starptautiskas nozīmes dzelzceļu un autoceļu krustpunktā, kā arī starptautiskas lidostas un ostas pieejamība ir ļoti būtiski faktori, kas nosaka Rīgas pilsētas ekonomisko konkurētspēju tieši starptautiskā kontekstā. Atrisinoties politiskām nesaskaņām, Rīga potenciāli varētu kļūt par ļoti nozīmīgu loģistikas centru, kas nodrošinātu kravu pārvadāšanas un citus loģistikas pakalpojumus starp Krieviju un ES. Taču šā centra funkcija patlaban netiek visā pilnībā izmantota. Rīgas pasažieru osta pilnībā neizmanto savu potenciālu. Šādi faktori norāda uz vēl neizmantotajām iespējām, ko sniedz Rīgas kā transporta un komunikāciju centra loma. Nostiprinot esošās pozīcijas un aktīvi realizējot patlaban neizmantoto potenciālu, Rīgas ekonomiskā konkurētspēja transporta un komunikāciju jomā var kalpot kā nozīmīgs dzinējspēks ne tikai pilsētas, bet arī valsts un starptautiskajā kontekstā.

1.6.1. Transports un satiksme

Transports

Izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis ir sekmējis Rīgas straujo attīstību, tādējādi Rīga ir Latvijas galvenais starptautisko un vietējo pasažieru un kravu transporta mezgls. Visi galvenie ceļi un dzelzceļi Latvijā iet cauri Rīgai, vai arī tāds ir šo ceļu galamērķis.

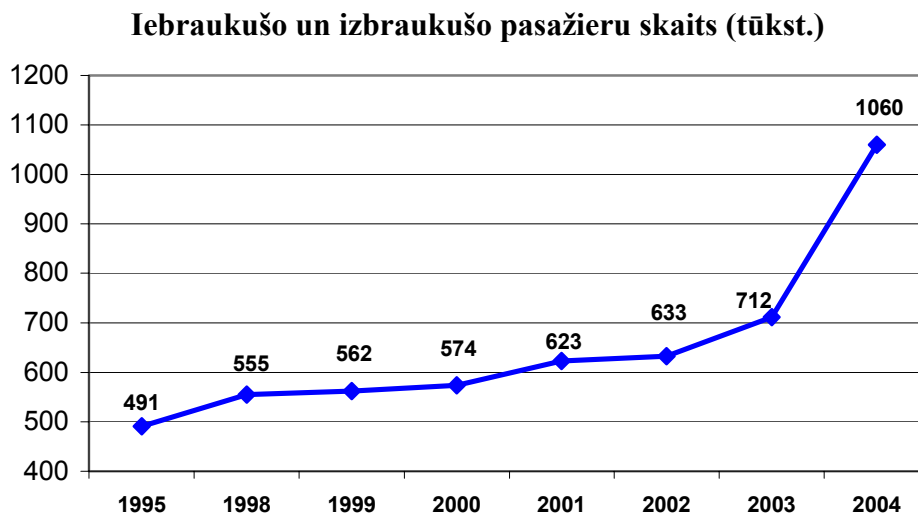
Starptautiskās lidostas „Rīga” darbība

Lidostas “Rīga” kopējā aizņemtā zemes platība ir 643 ha. Aptuveni 36% šīs teritorijas aizņem skrejceļš, tā pievedceļi, perons, ieskaitot drošības joslas.

Starptautiskos sakarus nodrošina galvenokārt starptautiskā lidosta „Rīga”, kas joprojām ir galvenā lidosta Latvijā, veicot 99% no Latvijas lidostu pasažieru apgrozījuma kopapjoma. Būtiski ir mainījies apkalpoto aviokompāniju skaits, sasniedzot vidēji 20 gadā, pārsvarā tās ir ārvalstu aviokompānijas.

1995.gadā iebraukušo un izbraukušo pasažieru skaits bija 491 607; 2003.gadā – jau 711 753, bet 2004.gadā pasažieru apgrozījuma skaits jau sasniedza 1 060 426, kas ir par 49% vairāk nekā iepriekšējā gadā (43.attēls). Tas saistīts arī ar lēto izmaksu aviosabiedrību ienākšanu. 2004.gadā Rīgas lidostā darbību sākušas sešas jaunas aviosabiedrības un atklāti 14 jauni lidojumu virzieni.

2005.gadā miljono pasažieri lidosta „Rīga” sagaidīja jau 1.augustā. Tas liek secināt, ka straujais pasažieru skaita kāpums ir gaidāms arī turpmāk. Starptautiskā lidostu asociācija lidostu „Rīga” ir atzinusi par labāko Eiropā kategorijā no 1 līdz 5 miljoniem pasažieru.

Avots: LR CSP

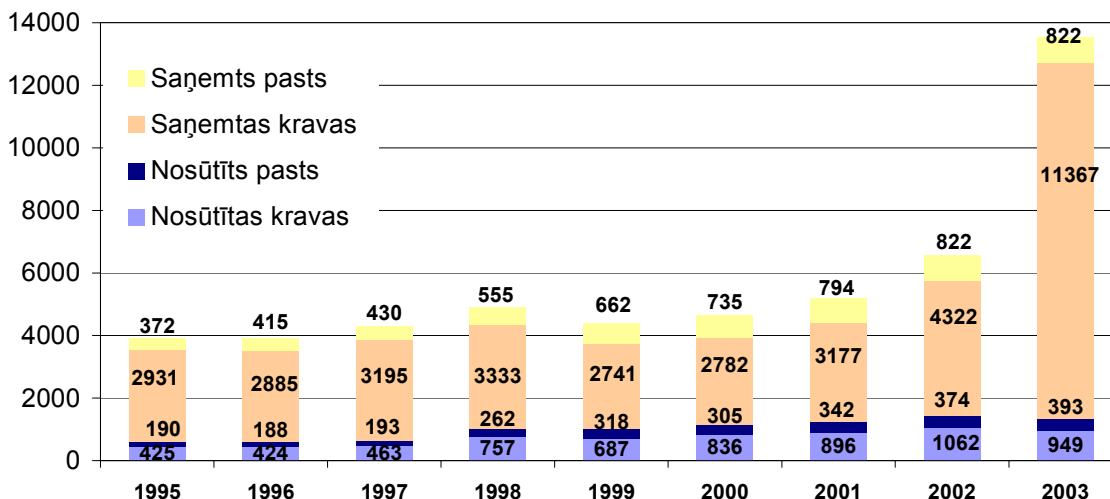
2005.gada vidū tieša satiksme bija jau ar 34 pilsētām. Lielāko daļu veido reisi uz Rietumeiropas, Centrāleiropas un Skandināvijas valstīm. 2003.gadā atklāja četrus jaunus maršrūtus ar Hamburgu, Minsku, Briseli un Amsterdamu. Tika veiktas izmaiņas aviobiļešu cenu politikā, ieviešot vienvirziena biļetes.

Visaktīvākās pasažieru plūsmas ir bijušas virzienā no un uz Dāniju (1995.gadā 77 tūkst.; 2003.gadā šis skaits ir dubultojies – 166 tūkst.), Somiju (2003.gadā 79 tūkst.) un Vāciju (99 tūkst.). Būtiski palielinājusies ir pasažieru plūsma no un uz Igauniju un Lietuvu, bet stipri samazinājusies – no un uz Krieviju.

Lidmašīnu skaitam starptautiskajā lidostā “Rīga” laikposmā no 1995.gada līdz 1998.gadam vērojams kāpums (maksimums tika sasniegts 1998.gadā – 19 483 lidmašīnas), bet pēc 1998.gada vērojams kritums – 2000.gadā bija 18 070 lidmašīnu. Pēdējos gados lidmašīnu skaitam ir tendence stabilizēties – 2001. un 2002.gadā lidmašīnu skaits bija attiecīgi 18 910 un 18 676. Pāravadājumu kapacitāte palielinājās arī pēc gaisa kuģu flotes papildināšanas ar „Boeing 737 – 500” lidmašīnu.

Kravu apgrozība lidostā „Rīga” atspoguļota 44.attēlā.

Kravu apgrozība lidostā „Rīga”, tonnas

Avots: LR CSP

Kravu apgrozība lidostā „Rīga” laikposmā no 1995. līdz 2002.gadam ir pieaugusi par 68%. Vislielākais īpatsvars kravu apgrozībā ir saņemtajām kravām, tas svārstās no 59,7% līdz 74,8%, taču 2003.gadā saņemto kravu apjomā vērojams ļoti straujš kāpums. Nosūtītās kravas svārstās intervālā no 10,8 līdz 17,9% (1995.– 2002., 2003.gadā – 7%). Saņemtā pasta apjoms lidostā „Rīga” ir vairāk nekā 2 reizes lielāks nekā nosūtītā pasta apjoms.

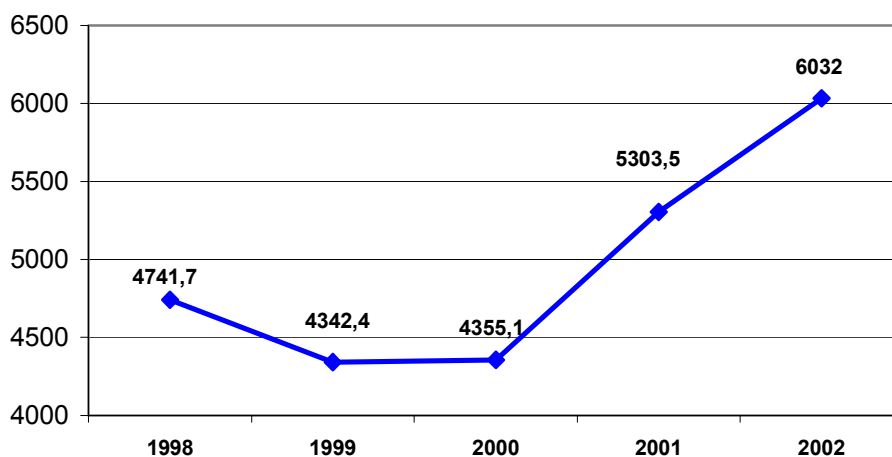
Kravu pārvadājumi ar autotransportu

Lai noteiktu kravu pārvadājumu apjomu ar autotransportu Rīgas pilsētā, ir jāveic specializēts pētījums. Centrālajā statistikas pārvaldē ir pieejami tikai dati par Latvijā reģistrētiem transporta līdzekļiem un to pārvadāto apjomu uz valsts robežām (muitā).

Kravu apjoma apsekojumi atbilstoši Eiropas praksei Latvijā ir sākti kopš 1998.gada. Pieļaujot, ka tās kravu pārvadājumu plūsmas, kas iet cauri Rīgai, dodas uz vai no Rīgas ostas, var iegūt šādus relatīvus rādītājus (45.attēls), kas ir aprēķināti, no Rīgas ostā iekrauto kravu apjoma atņemot Rīgas ostā ievestās kravas pa dzelzceļu. Tā kā nav datu, cik daudz kravu tiek izvests no Rīgas ostas pa dzelzceļu, dati ir relatīvi.

45.attēls

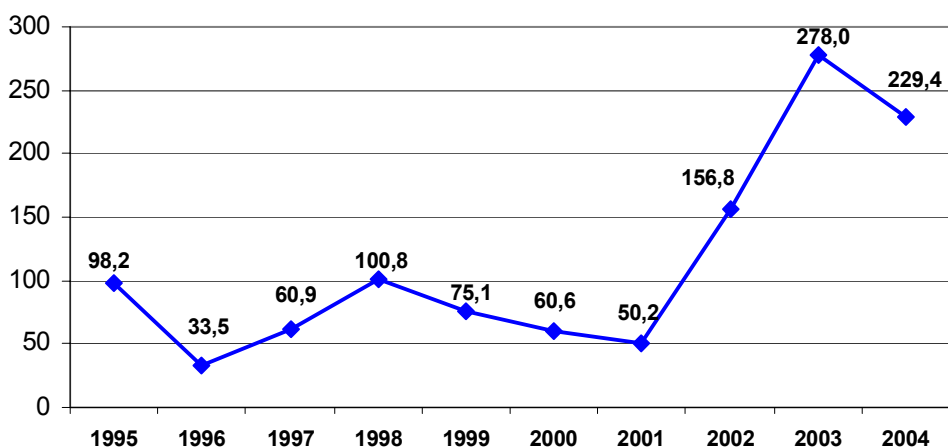
Autotransporta kravu apjoms Rīgā (tūkstošos tonnu)

Avots: LR Satiksmes ministrija

Pasažieru apgrozījums Rīgas ostā

Latvija ir ļoti ērts pārvadājumu mezgls gan Skandināvijas, gan Rietumeiropas virzienā. 2001.gadā tika veikta reorganizācija Rīgas pasažieru ostā. Rīgas brīvdostas pārvalde ir pārņēmusi Rīgas pasažieru ostas tiesības un saistības, nodrošinot muitas zonas darbību un citas funkcijas.

Iebraukušo un izbraukušo pasažieru skaits Rīgas pasažieru ostā, tūkstošos

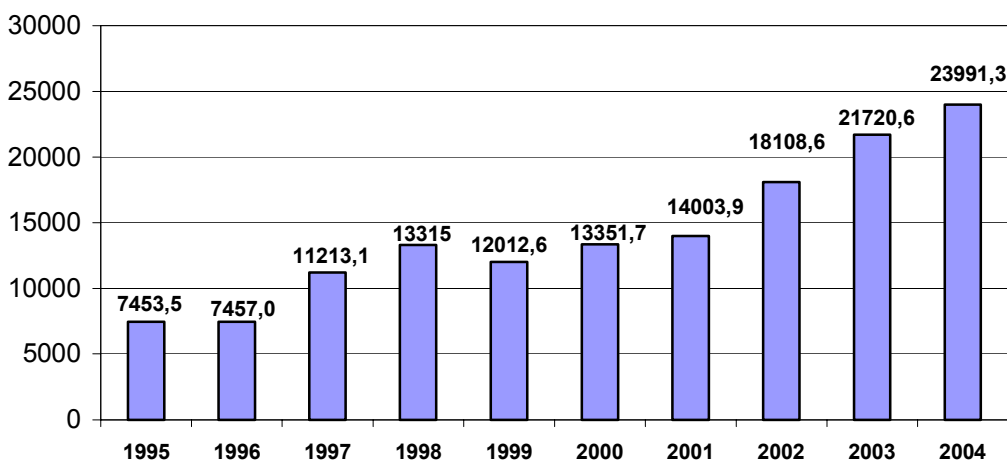
Avots: Rīgas brīvostas pārvalde

Pasažieru skaits Rīgas ostā 2003.gadā sasniedza maksimumu – 278 tūkstošus cilvēku, kas ir par 73,3% vairāk nekā 2002.gadā. Tas izskaidrojams ar jaunatvērto prāmju līniju uz Stokholmu. Taču 2004.gadā ir vērojams neliels kritums. 2004. gadā Rīgas pasažieru ostā iebrauca un izbrauca 229,4 tūkstoši pasažieru, kas ir par 17% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Iespējams, ka pasažieri no Rīgas ostas gaida jaunus piedāvājumus un braucienus arī uz citām valstīm, ne tikai uz Zviedriju, jo tieši Stokholma Zviedrijā veido lielāko daļu pasažieru apgrozījuma. No Rīgas ir iespējams nokļūt arī uz Lībeku un Ķīli. Rīgā bieži ienāk lielie kruīzu kuģi no Skandināvijas valstīm. Tomēr Rīgas pasažieru osta visā pilnībā vēl neizmanto savu potenciālu. Attīstot Rīgas pasažieru ostas darbību, Rīgā palielināsies arī iebraukušo ārvalstu tūristu skaits.

Kravu apgrozība Rīgas ostā

Rīgas osta vēsturiski ir bijusi pilsētas attīstības un tās iedzīvotāju labklājības avots. Kravu apgrozījuma ziņā Rīga ir otra lielākā Latvijas osta un ceturrtā lielākā osta Baltijas jūras austrumu piekrastē. Pēdējo gadu laikā nosūtīto un saņemto kravu skaitam Rīgas ostā ir tendence pieaugt, kravu apjoma kritums bija tikai 1999.gadā, pēc tam atkal seko kāpums, 2003.gadā sasniedzot 21 721,7 tūkstošus tonnu. 2004.gadā kravu apgrozība bija 24 milj. tonnu, kas ir par 9,5% vairāk nekā 2003.gadā. Pēdējo astoņu gadu laikā nosūtīto un saņemto kravu apjoms Rīgas ostā ir gandrīz trīskāršojies (47.attēls).

47.attēls

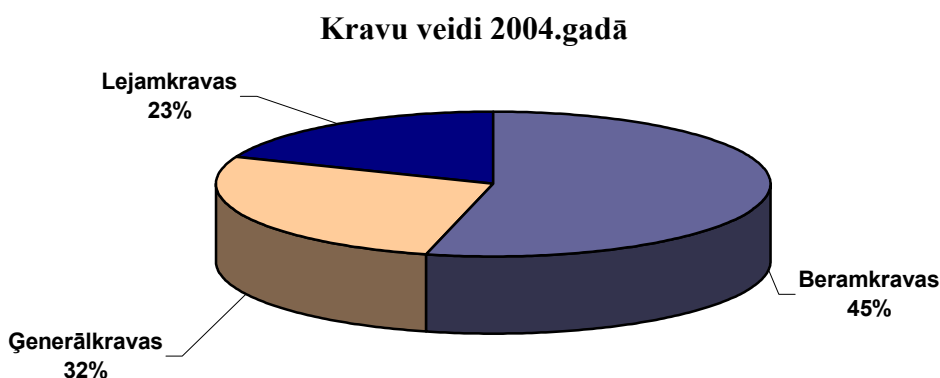
Kravu apgrozība Rīgas ostā, tūkstošos tonnu

Avots: LR CSP

No visām kravām Rīgas ostā 2004.gadā 92% bija nosūtītās kravas un 8% – saņemtās kravas. Kravu struktūra kopš 1995.gada katru gadu mainās par labu nosūtītajām kravām. Ievērojamu daļu (66%) kravu apgrozījuma veido tieši tranzīts, kas ir izejmateriālu eksports no Krievijas Federācijas, NVS uz Rietumeiropu. Galvenās tranzītkravas ir ogles, minerālmēsli, naftas produkti, ķīmiskās kravas. Gada laikā Rīgu apmeklē aptuveni 4500 dažādu tirdzniecības kuģu. Rīgas ostas priekšrocība ir daudzprofilu pārvadājumu apkalpošanas iespējas, kas ļauj sekmīgi konkurēt ar Latvijas lielākajām ostām.

Rīga ir multifunkcionāla osta un pārkrauj gandrīz visu veidu kravas. Nosūtīto kravu struktūrā septiņu gadu laikā ir notikušas ievērojamas izmaiņas. 1995.gadā 72,9% bija ģenerālkravas, 24% – beramkravas, 2,4% – lejamkravas. 2004.gadā šī struktūra starp kravu veidiem ir izlīdzinājusies (beramkravas – 54%, ģenerālkravas – 32%, lejamkravas – 19%).

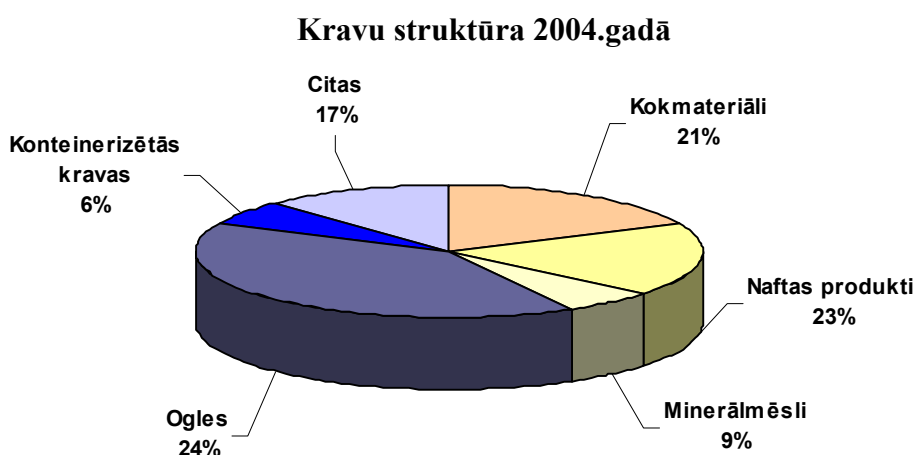
48.attēls

Avots: Rīgas brīvosta

Analizējot pārkrautās kravas, jāsecina, ka lielāko apjomu veido ogles – 40%, naftas produkti – 18% – un kokmateriāli – 18%. Pārējo apjomu veido ķīmiskās kravas, konteineri un citas kravas.

49.attēls

Avots: Rīgas brīvosta

Ostā izveidoti aptuveni 60 ar kravu pārkraušanu, apstrādi, kuģu būvi, remontu, ražošanu un dažādiem pievienotās vērtības pakalpojumiem saistīti uzņēmumi. Kravu pārkraušanu veic 31 stividorkompānija, to skaitā 10 brīvās zonas režīmā licencētās uzņēmējdarbības. SIA “Rīgas ostas konteineru objekts” veic ostas tehnikas, dažādu iekārtu remontu, konteineru izgatavošanu un sniedz citus pakalpojumus. Jaunizveidotais uzņēmums SIA „Gaujas granulas” plāno ražot kokskaidu granulas eksportam uz Skandināviju un Rietumeiropas valstīm.

Rīgas brīvostas 10 pēc kravu apgrozījuma lielākās stividorkompānijas 2004.gadā

Uzņēmuma nosaukums	2004.gads (tūkstošos)
SIA "Rīgas Centrālais Termināls"	4 495,2
SIA "STREK"	3 898,9
A/S "B.L.B. Baltijas Termināls"	2 201,4
SIA "Lacon"	1 856,9
SIA "Alfa osta"	1 488,0
SIA "Baltic Container Terminal"	1 422,2
SIA "MAN-TESS"	1 345,4
MA/S "Rīnūži"	1 039,0
SIA "JM ostas KO"	785,1
SIA "Krievu Salas Termināls"	720,8

Avots: Rīgas brīvosta

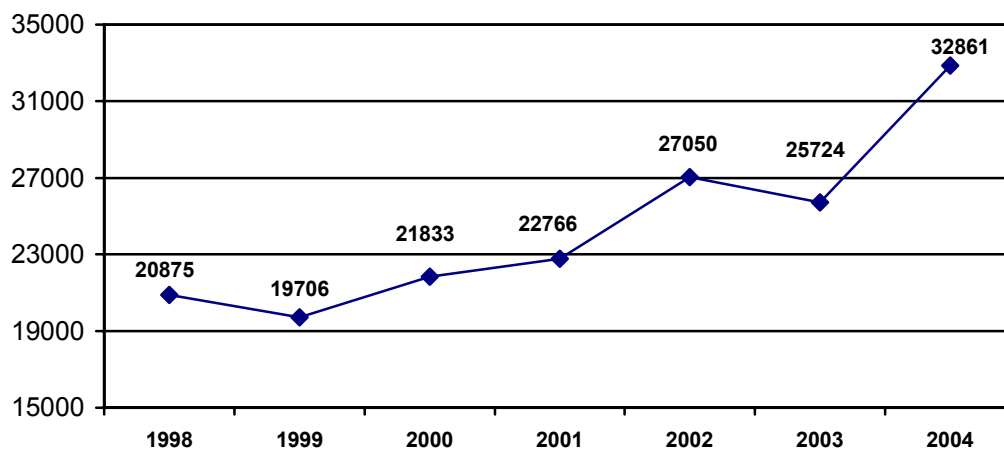
Ostas turpmākās attīstības kontekstā svarīga loma ir esošo termināļu Andrejostā pārvietošanai uz Daugavas grīvu, ostā līdz šim saimnieciski izmantoto teritoriju (Spilves pļavas, daļa Kundziņsalas, Mangaļsalas un Daugavgrīvas) apgūšanai, kā arī ostas infrastruktūras uzlabošanas pasākumiem: galvenā kuģošanas kanāla padziļināšanai, pievedceļu un komunikāciju tīkla uzlabošanai.

Rīgas brīvosta plāno nākotnē ostā īstenot vairākus nozīmīgus projektus: jaunu beramkravu un ģenerālkraavu termināļu kompleksu Mangaļsalā, lejamkravu termināļus Daugavgrīvā un daļā Kundziņsalas, jaudīgus beramkravu termināļus ar dziļūdens piestātnēm Rīnūžos, loģistikas, kravu sadales centru un ražotņu piesaisti Spilves pļavās.

Dzelzceļa transports – dzelzceļa kravu apgrozījums

Dzelzceļš ir galvenais kravu pārvadājumu veids Latvijā. Latvijas dzelzceļa kravu apjomi cauri Rīgas mezglam kopumā ir pieauguši par 57% salīdzinājumā ar 1998.gadu (50.attēls).

50.attēls

Dzelzceļa kravu apgrozība, tūkstošos tonnu

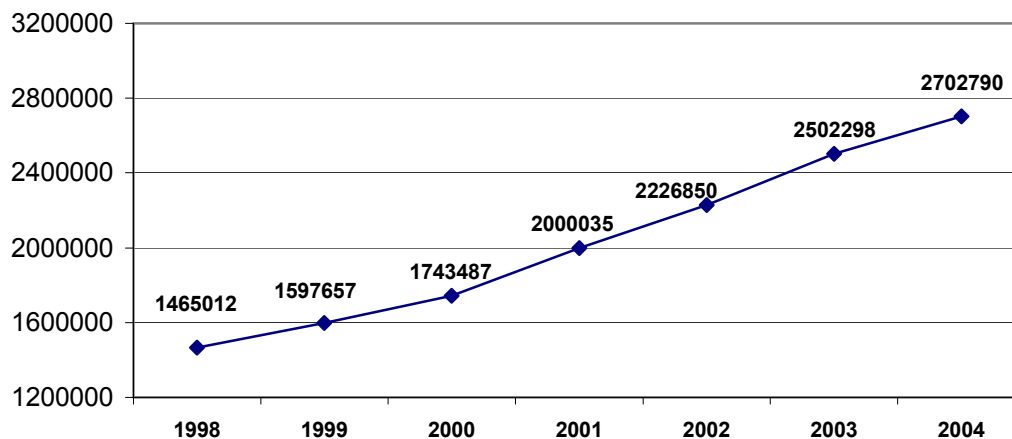
Avots: LR Satiksmes ministrija

Vislielākie kravu apjomi caur Rīgu notiek Austrumu – Rietumu dzelzceļa koridorā, bet Rīgā – Daugavas kreisā un labā krasta stacijās un parkos.

Autoostas darbība

Kopš 1998.gada a/s “Rīgas starptautiskās autoosta” darbībā ir vērojama attīstība. Pēc a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” apkopotajiem datiem par laika periodu no 1998. līdz 2004.gadam, ir redzams (51.attēls), ka katru gadu a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” apkalpoto pasažieru skaits pieaug caurmērā par 11% gadā. Salīdzinot autoostas apkalpoto pasažieru skaitu 1998.gadā un 2004.gadā, ir vērojams pieaugums 84,5% apmērā.

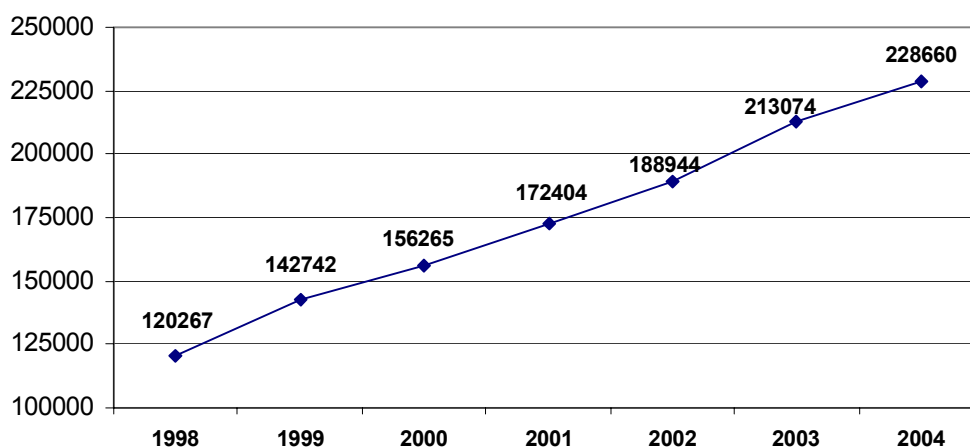
51.attēls

Apkalpoto pasažieru skaits a/s “Rīgas autoosta”

Avots: a/s “Rīgas starptautiskā autoosta”

Nodrošinot pasažieru apkalpošanu, 2004.gadā a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” bija noslēgusi līgumus ar 49 pārvadātāju firmām, no kurām 31 veic iekšzemes pārvadājumus un 18 – starptautiskos pārvadājumus. A/s “Rīgas starptautiskā autoosta” kopējais 2004.gadā izpildīto reisu skaits ir 228 660 – par 15 586 vairāk nekā 2003.gadā, un pieaugums salīdzinājumā ar 1998.gadu ir 90%. Salīdzinājumā ar 2003.gadu par 23% ir pieaudzis starptautisko reisu un par 6% – iekšzemes reisu skaits. Kopīgā aina redzama 52.attēlā. Vidēji dienā 2004.gadā bija 630 reisu.

52.attēls

Izpildīto reisu skaits

Avots: a/s “Rīgas starptautiskā autoosta”

Analizējot a/s “Rīgas starptautiskā autoosta” rīcībā esošos datus par gada laikā veiktajiem reisiem un apkalpoto pasažieru skaitu, sākot ar 1998.gadu un beidzot ar 2004.gadu, katru gadu šiem rādītājiem ir vērojams pieaugums. Kopš 2002.gada 16.septembra Rīgas starptautiskajā autoostā darbojas Rīgas domes organizētais Tūrisma informācijas centrs. Tūristiem tiek

sniegta mutiska bezmaksas informācija par tūrisma iespējām Rīgā un Latvijā, tiek piedāvāti bezmaksas reklāmas un informācijas materiāli.

Satiksmē

Kopš 1992.gada satiksmes organizācijas jautājumi bija dažādu institūciju pārziņā. 1997.gadā tika izveidota atsevišķa struktūrvienība – Rīgas domes Satiksmes departaments. 1999.gadā Rīgas dome pieņēma Rīgas satiksmes koncepciju laikposmam līdz 2003.gadam, kurā noteikti galvenie satiksmes un transporta attīstības virzieni galvaspilsētā. 2005.gada sākumā tika pieņemta Sabiedriskā transporta attīstības koncepcija laika posmā no 2005.-2018.gadam.

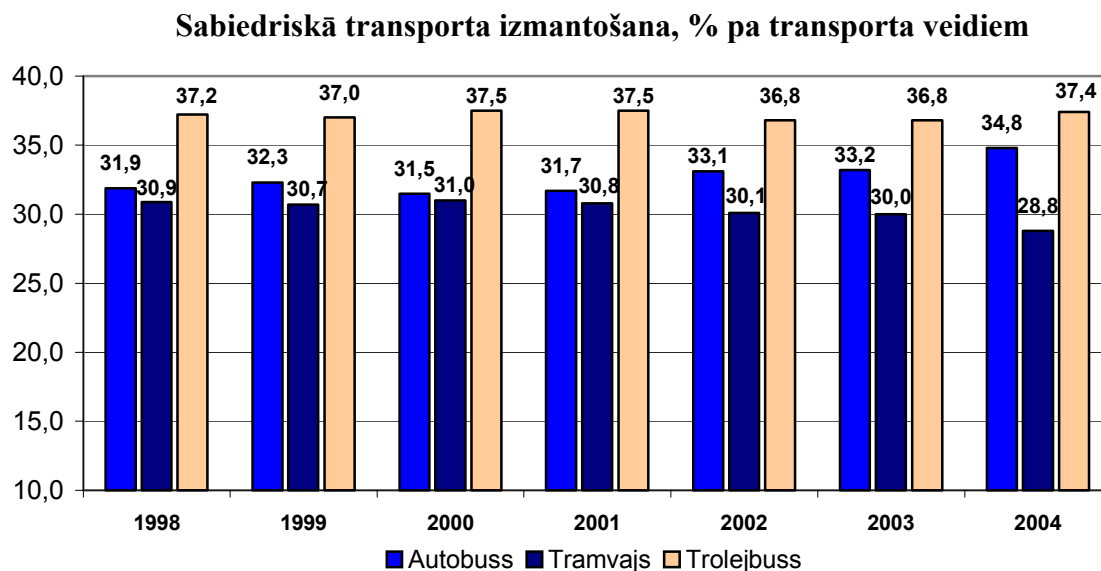
Sabiedriskais transports

Patlaban regulārus pasažieru pārvadājumus ar sabiedrisko transportu nodrošina Rīgas pašvaldības SIA “Rīgas satiksme”, kā arī 8 privātās kompānijas, kas veic pārvadājumus ar maršruta taksometriem.

Sabiedriskā transporta izmantošana pa transporta veidiem

Transporta veidu izmantošanā laikposmā no 1995.gada līdz 2004.gadam ir vērojamas izmaiņas (53.attēls).

53.attēls

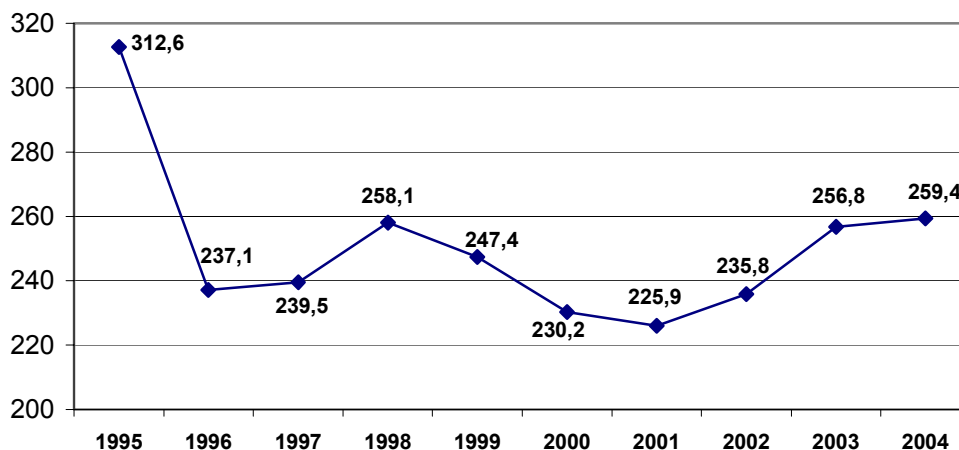

Avots: Rīgas domes Satiksmes departaments

1998.gadā un arī patreiz visiecientākais transporta veids ir trolejbuss. Tramvajā pārvadāto pasažieru skaits samazinās, savukārt autobusu pārvadājumos palielinās.

Salīdzinājumā ar 1995.gadu ar sabiedrisko transportu pārvadāto pasažieru skaits ir samazinājies par 17% (54.attēls), kas liecina, ka ir palielinājusies pirktspēja un iedzīvotāji vairāk pārvietojas ar privāto transportu vai kājām. Tajā pat laikā, 2001.gadā uzsākot autobusu parka ritošā sastāva atjaunošanu (pilnībā pabeigta 2005.gadā), pārvadāto pasažieru skaits 2004.gadā palielinājies par 15% salīdzinājumā ar 2001.gadu.

**Pārvadāto pasažieru skaits Rīgas pilsētas pašvaldības sabiedriskajā transportā,
miljonos pasažieru**

Avots: Rīgas dome Satiksmes departaments

Latvijas Uzņēmumu reģistrā 2005.gada 3.janvārī ir reģistrēta Rīgas pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Rīgas satiksme”, kas ir izveidota reorganizējot pašvaldības uzņēmumus – autobusu parkus “Imanta” un “Tālava”, Tramvaju un trolejbusu pārvaldi, Rīgas autostāvvietas un Rīgas domes autobāzi.

Rīgas pašvaldības SIA “Rīgas satiksme” pasažieru pārvadājumus veic 63 autobusu maršrutos, 10 tramvaju un 20 trolejbusu maršrutos. Uzņēmuma bilancē 2005.gadā (1.oktobrī) ir 460 autobusi, no tiem:

- 96 “Ikarus” midibusi (ar zemo grīdu);
- 181 “Mercedes-Benz” (89 ar zemo grīdu)
- 167 “Solaris” (ar zemo grīdu)
- 16 “Ikarus”, kā arī 311 trolejbusi, no tiem 39 ar zemo grīdu, un 252 tramvaji, no kuriem 191 modernizēti.

Rīgā izveidoti 38 maršruta taksometru maršruti. Maršruta taksometru skaits uz līnijas dienā ir 286 transporta vienības.

Dzelzceļa pasažieru transports

Līdz 2002.gadam pasažieru pārvadājumus veica a/s “Latvijas Dzelzceļš”, kopš 2002.gada – a/s “Pasažieru vilciens”. Pasažieru pārvadājumu sistēmā ir veikti vairāki uzlabojumi – kopš 1995.gada ir ieviesti konduktori kontrolieri dīzeļvilcienos, kopš 2001.gada jūnija – elektriskajos vilcienos. Tādējādi ir palielinājušies ienākumi, samazinājušies vandālisma akti vilcienos, un pasažieri jūtas psiholoģiski komfortablāk.

Patlaban nav plānots slēgt nevienu pieturu Rīgas administratīvajās robežās. 2003. gadā tika atvērta jauna pietura pie augstskolas “Turība”. Šo pieturu apsaimniekos pati augstskola. Pēc vienošanās ar a/s “Pasažieru vilciens” šajā maršrutā kursējošie vilcieni noteiktos laikos pieturēs.

Vecdaugavā, Gaismā, Rumbulā un Dārziņos pasažieru apgrozījums vislielākais ir vasarās, kad iedzīvotāji brauc uz savām vasarnīcām un dārziņiem, tāpēc pārējā sezonā šajās pieturās vilcieni lielākoties nepietur.

Rīgas pilsētas sabiedriskajā transportā no Rīgas pilsētas budžeta tiek dotētas skolēnu, studentu, politiski represēto personu un pensionāru biļetes, vilcienā Rīgas administratīvajās robežās biļetes netiek dotētas.

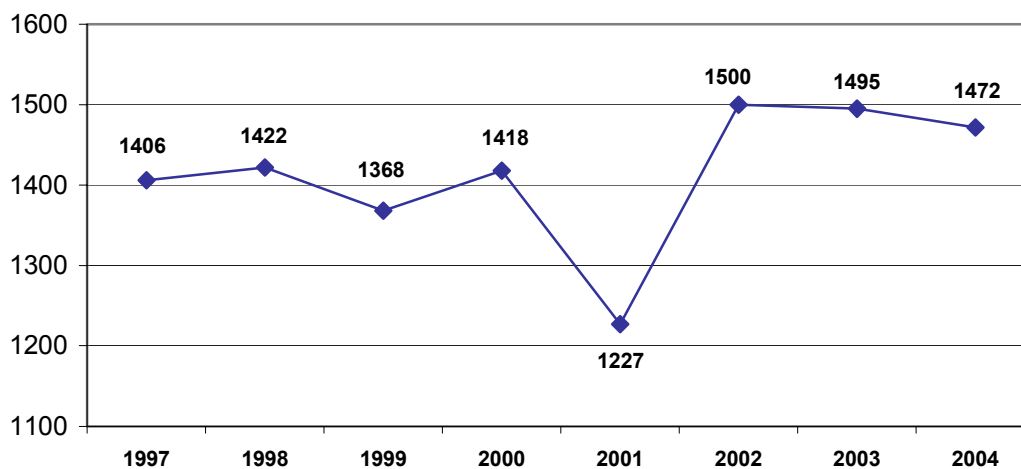
Pārvadājumi ar vieglajiem taksometriem

2004. gadā Rīgā bija 37 pārvadātāju firmas ar 1472 auto un 5 individuālā darba veicēji. Lielākās firmas ir SIA “Rīgas motors” (184 auto), a/s “Zelta zirgs” (136 auto), SIA “Vita vox” (131 auto) un SIA “Rīga taxi” (121 auto).

Vieгло taksometru skaita dinamika parādīta 55.attēlā. Rīgas dome ir noteikusi vieгло taksometru skaitu Rīgas pilsētā jeb izsniedzamo licences kartīšu skaitu, kas ir 1500.

55.attēls

Vieгло taksometru skaita dinamika

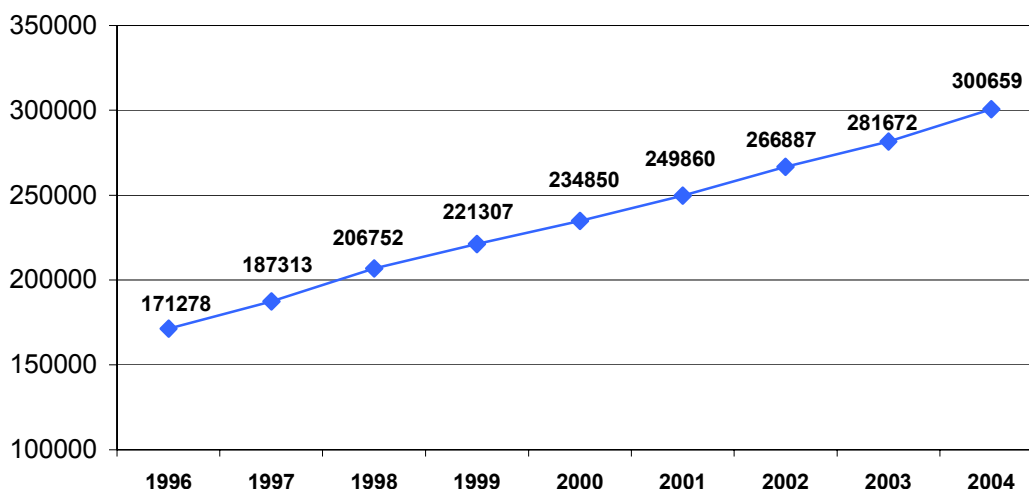
Avots: Rīgas domes Satiksmes departaments

Reģistrēto transporta līdzekļu skaits (pēc izlaiduma gada)

Latvijā jaunu, starptautiskiem standartiem atbilstošu autotransporta līdzekļu reģistru sāka veidot 1993.gada 1.janvārī Ceļu satiksmes drošības direkcijā. 1993.–1994.gadā notika automobiļu pārreģistrācijas process.

Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas notikušas lielas izmaiņas – automašīnu skaits kopš 1995.gada pieaudzis par 75,5%. Kopējā aina par transporta līdzekļu skaita dinamiku laikposmā no 1995.gada līdz 2004.gadam atspoguļota 56.attēlā.

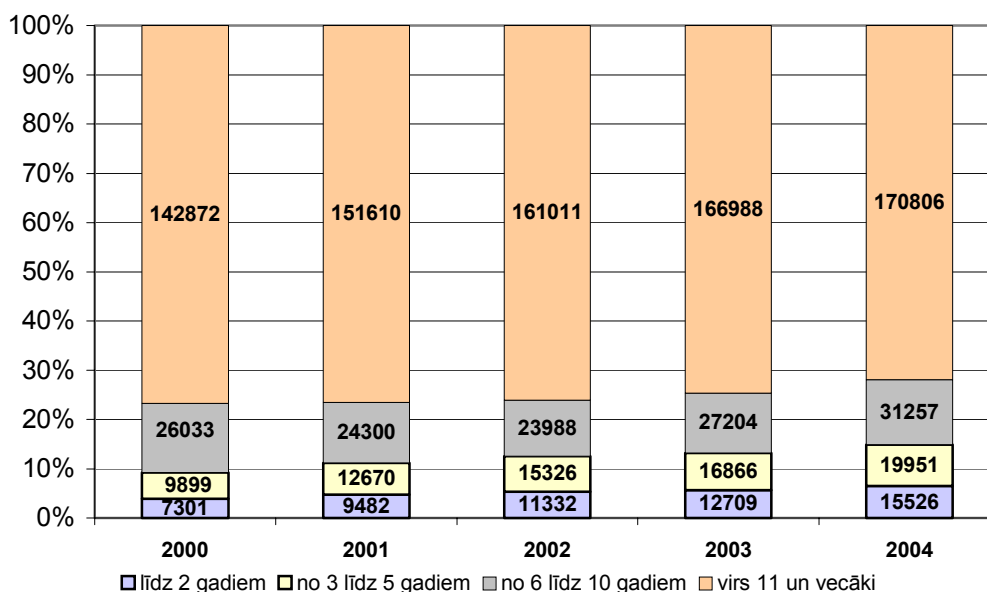
Reģistrēto transporta līdzekļu skaits

Avots: CSDD

57.attēlā ir redzams vieglo transporta līdzekļu sadalījums pēc vecuma.

Vieglo transporta līdzekļu skaits pēc vecuma

Avots: CSDD

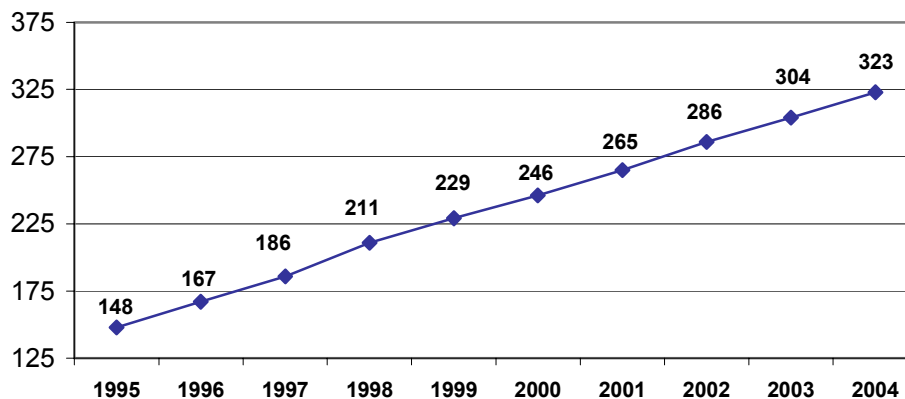
Lielākā daļa reģistrēto automobiļu ir vecāki par 11 gadiem – vidēji 71,9%. Jaunāku izlaidumu automobiļu skaitam ir tendence pieaugt, kas liecina par iedzīvotāju lielāku pirktspēju. 2000.gadā bija 7301 automobilis, kas nav vecāki par 2 gadiem, taču 2004.gadā – jau 15 526 šādi automobiļi.

Kravas automobiļu grupā visvairāk ir automobiļu, kas ir vecāki par 11 gadiem, un, tāpat kā vieglajiem automobiļiem, to skaitam ir tendence pieaugt. Šajā grupā dominē izlaidumi no 1986.gada līdz deviņdesmito gadu sākumam visos apsekotajos gados. Vecuma grupā no 6 līdz 10 gadiem visos reģistrētajos automobiļu tipos ir tendence šo transporta līdzekļu skaitam samazināties. Autobusu grupā visvairāk ir izlaidumi no 1987.gada līdz deviņdesmito gadu sākumam.

Rīgā reģistrēto vieglo automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem gadu no gada pieaug. Kā tas redzams 58.attēlā, līdz 1998. gadam vidēji gadā par 11–13%. Kopš 1998.gada pieauguma temps ir samazinājies – gadā 7–8. Desmit gadu laikā Rīgā reģistrēto automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir pieaudzis par 118%. 2004.gadā uz 1000 iedzīvotājiem bija 323 vieglās automašīnas jeb trešajai daļai iedzīvotāju.

58.attēls

Vieglo automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem

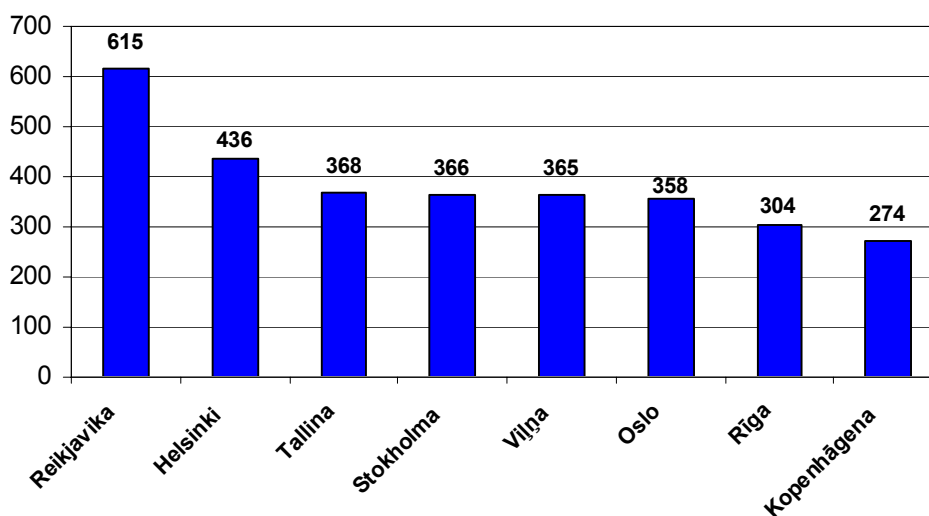

Avots: LR CSP

Salīdzinājumā ar citām Ziemeļeiropas valstu galvaspilsētām (59.attēls) šis rādītājs Rīgā ir krietni zemāks nekā pārejām pilsētām (dati bija pieejami tikai par 2003.gadu). Vienīgi Kopenhāgenā ir mazāk (274) automašīnu uz 1000 iedzīvotājiem. Tomēr tendence, kas atspoguļota 64.attēlā, rāda, ka Rīga drīz varētu sasniegt vidējo Eiropas līmeni.

59.attēls

Vieglo automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem 2003.gadā

Avots: LR CSP

Velotransports

Velosipēdi Rīgā kā pārvietošanās līdzeklis nav plaši izplatīti, jo nav atbilstošas satiksmes drošības, līdz ar to tie vairāk tiek izmantoti atpūtai un tūrismam. Netiek apkopota statistika par velosipēdu skaitu un pieauguma dinamiku pēdējos gados, bet esošā situācija rāda, ka pēdējo gadu laikā velosipēdistu skaits Rīgas ielās ir pieaudzis.

Rīgā velotransporta satiksmes attīstība ir apgrūtināta, jo ielu tīkls (to platums) un liels automašīnu skaits var apdraudēt velosipēdistu drošību, tāpēc tika izveidota Velotransporta attīstības programma (Rīgas domes 2000.gada 22.augusta lēmums Nr. 8762 “Par Velotransporta attīstības programmu Rīgas pilsētai”). Viens no galvenajiem šīs programmas

uzdevumiem ir veloceļu infrastruktūras radīšana (mikrorajonu un centru savienojošu ceļu, drošu stāvvietu un velonovietņu izveidošana). Pašlaik ir tikai viens veloceļņš – Vecrīga–Imanta–Jūrmala.

Satiksmes organizācija

Rīgas ielās ir uzstādīts 21,9 tūkstoši ceļa zīmju, 30 lielformāta maršruta shēmas, 246 luksoforu objekti un 49 regulējamās gājēju pārejas. 45 luksoforu ir savienoti ar vadības centru.

Sākot ar 1995.gadu, Rīgā tiek atjaunotas un uzstādītas kvalitatīvas jaunas, Eiropas standartiem atbilstošas ceļa zīmes. Ceļa satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzturēšanai, uzstādīšanai un rekonstrukcijai atvēlētie līdzekļi salīdzinājumā ar 1995.gadu ir palielinājušies, tomēr piešķirtā finansējuma nepietiek pilnīgai drošības līmeņa izveidei. Novecojusī luksoforu tehnoloģiskā bāze neļauj operatīvi mainīt satiksmes regulēšanas režīmus.

Satiksmes organizācijas uzlabošanai 2002.gadā ir izveidots Lielrīgas reģiona kustības vadības centrs, kura galvenās funkcijas ir iegūt informāciju par satiksmes situāciju pilsētā, sistematizēt, analizēt šo informāciju un operatīvi veikt nepieciešamās izmaiņas satiksmes organizācijā. Atbilstoši šim projektam jau ir izvietotas 35 videonovērošanas kameras, galvenokārt pie tiltiem un Vecrīgā.

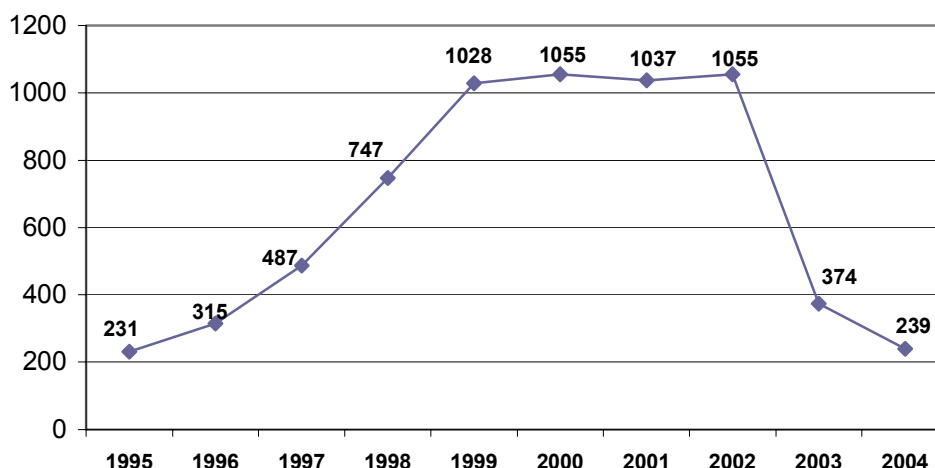
Tehniskā infrastruktūra

Ielas

Ielas ir pilsētas transporta sistēmas pamatsastāvdaļa. Rīgas ielās intensitāte ir 12 reižu lielāka nekā vidēji valstī. Tas nozīmē, ka Rīgas ielu seguma kalpošanas laiks, kas izbūvēts atbilstoši vienotiem standartiem, izmantojot vienādas tehnoloģijas un materiālus, ir īsāks nekā valsts autoceļiem. Esošo ceļu standarti ir GOST 9128-84 un CEĻŠ-94. Ceļš-94 (Road-94) ir adaptēts zviedru ceļu standarts, kas paredz jaunu ceļu seguma konstrukciju izmantošanu. Jaunās ielas ir ne tikai izturīgākas un ilgāk kalpo, bet arī ievērojami samazina trokšņu līmeni, kas nav mazsvarīgi intensīvas satiksmes apstākļos.

Rīgas aptuveni 1510 ielu kopējā platība ir 8,94 milj. m², tajā skaitā maģistrālās ielas 4,7 milj. m². Kopējais ielu garums 1054 kilometri, tajā skaitā maģistrālo ielu kopgarums ir 500 km. Rīgas brauktuvju kopplatība (tajā skaitā maģistrālās ielas, rajonu nozīmes ielas un tiltu brauktuves un uzbrauktuves) ir 9309 tūkstoši m². Ielu segums (brauktuvju un ietvju) kopā veido 10260 tūkst. m².

Kopējais atjaunoto ielu segumu apjoms laikposmā no 1995.gada līdz 2004.gadam ir 6568 tūkst. m². Atjaunoto segumu apjoms pa gadiem redzams 60.attēlā.

Atjaunotie ielu segumi laikposmā no 1995.gada līdz 2004.gadam, tūkst. m²

Avots: Rīgas domes Satiksmes departaments

Kopš 1999.gada katru gadu tiek atjaunots aptuveni vienāds ielu segumu daudzums, kas salīdzinājumā ar 1995.gadu ir pieaudzis gandrīz 5 reizes. Diemžēl 2003.gadā ir vērojams straujš kritums, kas saistīts ar līdzekļu trūkumu. Pēc Rīgas domes Satiksmes departamenta datiem, uzkrātais remonta deficīts veido 41 milj. latu.

Tilti, satiksmes pārvadi, tuneļi un krastmalas

Rīgas ielu tīklā ir 32 tilti, 35 satiksmes pārvadi, 11 gājēju tilti un 22 satiksmes tuneļi. Tiltu un satiksmes pārvadu kopgarums ir 9,1 kilometrs. Tuneļu kopgarums ir 680 metru, krastmalu kopgarums – 38 kilometri.

Inženierbūves veidotas galvenokārt dzelzsbetona konstrukcijā. Lielākajiem tiltiem pār Daugavu – Akmens tiltam un Vanšu tiltam, kā arī nelieliem tiltiņiem pār Pilsētas kanālu Kronvalda bulvārī un Zundu, Basteja bulvārī laiduma konstrukcijas ir no metāla. Pirmajos septiņos valsts neatkarības gados nepietiekama uzturēšanas un atjaunošanas darbu finansējuma dēļ Rīgas tiltu, satiksmes pārvadu un tuneļu ekspluatācijas stāvoklis ir būtiski pasliktinājies. Kopš 1997.gada stāvoklis ir pakāpeniski uzlabojies.

2004.gadā sākusies Dienvidu tilta celtniecība, nākamais būs Ziemeļu šķērsojums.

Kabeļu infrastruktūras raksturojums

Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas gaisma” apkalpo 42 314 gaismas punktus (kopējā uzstādītā jauda 8000 kW), 26 805 balstus, 1202 km zemē ieguldītu kabeļu un 503 km gaisa vadu un piekarkabeļu līnijas, 2928 elektriskos sadales punktus. Aģentūra apkalpo arī 46 Rīgā uzstādītos elektriskos pulksteņus.

Rīgas pilsētas apgaismojums

Rīgas ārējā apgaismojuma tīkla ekspluatāciju veic Rīgas pašvaldības “Rīgas gaisma”. Uzņēmēj sabiedrības pamatuzdevums ir nodrošināt apgaismojumu pilsētas ielās, laukumos, parkos, kā arī veikt ārējā apgaismojuma tīkla remontu un uzlabot kvalitatīvos rādītājus.

Pašlaik Rīgā kopskaitā ir 1510 izgaismotas ielas, parki, skvēri, dzīvojamie masīvi 1705 km apgaismojuma līniju kopgarumā. Rīgas pilsētā ir 201 neapgaismota iela, tajā skaitā:

- Centra rajonā – 3 ielas;
- Kurzemes rajonā – 49 ielas;

- Latgales priekšpilsētā – 31 iela;
- Vidzemes priekšpilsētā – 30 ielas;
- Zemgales priekšpilsētā – 41 iela;
- Ziemeļu rajonā – 47 ielas.

Kopējais nepieciešamo apgaismojuma līniju garums ir 114,465 km.

Laikposmā no 1991.gada līdz 1996.gadam pilsētas ielas tika apgaismotas vissliktāk, jo līdzekļu trūkuma un elektroenerģijas tarifu dēļ netika nodrošināts nepieciešamais finansējums ne pilsētas apgaismošanai, ne infrastruktūras uzturēšanai. Nepilnīgais apgaismojums (tika ieslēgta tikai trešā daļa pilsētas gaismas ķermeņu) pilsētas parkos, skvēros, dzīvojamos masīvos un ielās pazemināja iedzīvotāju un pilsētas viesu drošību. Kopš 1997.gada situācija pakāpeniski uzlabojās. No 1997. līdz 2003.gadam ir nomainīti 22,6 tūkstoši gaismas ķermeņu ar energoefektīvākām spuldzēm (vecu 250–400 W vietā – energoefektīvākas 100–200W). Līdz ar to kopš 2002.gada, nepalielinot finansējumu, tiek nodrošināts pilns apgaismojums diennakts tumšajā laikā (līdz tam 10 gadus bija taupības režīms).

Piešķirto līdzekļu apjoms apgaismojuma sistēmas uzturēšanai laikposmā no 1995.gada līdz 2002.gadam ir 11,5 miljoni latu, celtniecībai, rekonstrukcijai un projektēšanai – 2,4 miljoni latu. 2003.gadā par investīciju līdzekļiem faktiski izpildīto ielu apgaismojuma rekonstrukcijas un būvniecības darbu apjoms ir 103 867,16 Ls, tajā skaitā neapgaismoto ielu apgaismojuma izbūvei 17 495,12 Ls un kapitālo remontu un rekonstrukcijas darbiem 86 372,04 Ls, savukārt 2004.gadā – 403 334,10 Ls, tajā skaitā neapgaismoto ielu apgaismojuma izbūvei 135 469,46 Ls un kapitālo remontu un rekonstrukcijas darbiem 267 864,61 Ls.

Autostāvvietas

Lai palielinātu Rīgas centra ielu caurlaidību, ir nepieciešams atbrīvot ielu braucamo daļu no automašīnu stāvvietām, automobiļus pārvietojot uz daudzstāvu vai pazemes autostāvvietām. Pašlaik Rīgā automašīnas var novietot gan uz ielas braucamās daļas (2002.gadā bija 1656 stāvvietas), gan pazemes autostāvvietā Kronvalda parkā un Basteja bulvārī “Jēkaba arkādē”, gan daudzstāvu garāžās “Car parking” pie Ģertrūdes baznīcas, Prāgas ielā pie Centrāltirgus, Republikas laukumā, pie Sporta pils K. Barona ielā un citur.

Vislielākā autostāvvietā ir Rīgas 1.garāža Republikas laukumā 2a – 320 vietas. Vēl ir vairākas daudzstāvu autostāvvietas, kas paredzētas darbiniekiem vai veikala klientiem:

- Jeruzalemes ielā – tikai ēkas biroja nomniekiem (celta 2002.gadā);
- Ģertrūdes ielā (t/c “Barona centrs” (2001);
- pie t/c “Mols” – veikala klientiem (2002);
- pie t/c “Olimpija” – veikala klientiem (2002);
- zem t/c “Origo”;
- zem t/c “Stocmann”.

Pakāpeniski turpinās maksas stāvvietu ierīkošana arī uz ielas braucamās daļas – vietās, kur līdz šim automašīnas varēja novietot bez maksas.

Saskaņā ar spēkā esošajiem likumdošanas aktiem par maksas autostāvvietām, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās (uz ielu braucamās daļas), atbild pašvaldība. Pārvaldītājs ir bezpeļņas organizācija SIA “Rīgas autostāvvietas”.

Izstrādājot Rīgas satiksmes koncepciju, tā pilsētas virzienā no Vecrīgas uz Juglu tika sadalīta trīs zonās – A, B un C. Saskaņā ar šo zonējumu un pēc principa – jo tuvāk pilsētas centram, jo dārgāk – ir noteikti dažādi tarifi. A un B zonā visas maksas stāvvietas ir paredzētas īslaicīgai

stāvēšanai ar mērķi nodrošināt iespējami lielāku automašīnu apriti vienā autostāvvietā. Maksa pagaidām tiek iekasēta tikai darbdienās no pulksten 8.00 līdz 20.00.

1.6.2. Informācijas tehnoloģijas

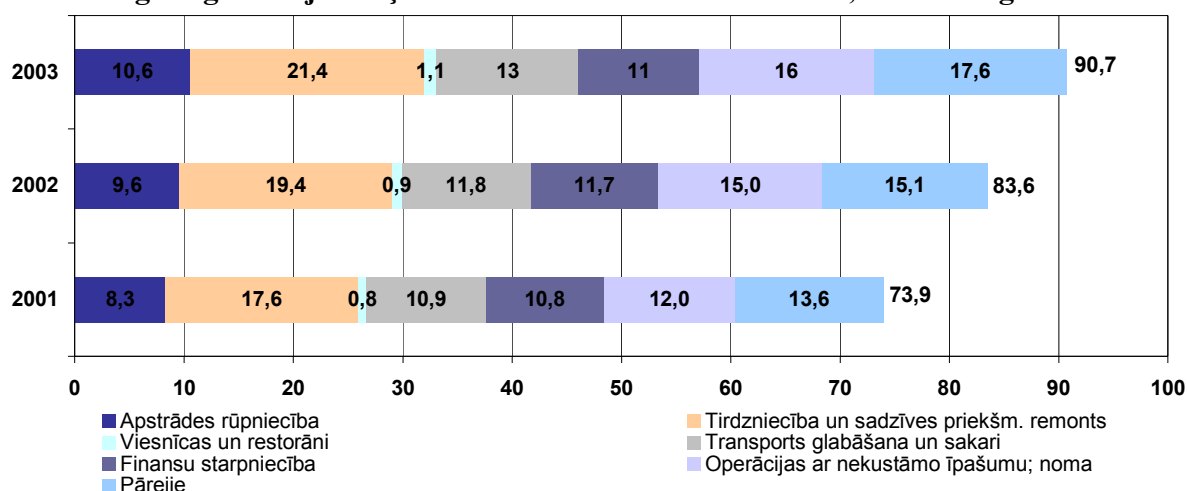
Datoru skaits Rīgā reģistrētajos uzņēmumos

Rīgā ar katru gadu pieaug uzņēmumu skaits, kas lieto datorus. 2000.gadā 44,7% uzņēmumu lietoja datorus, 2001.gadā – 54,1%. 2003.gadā šādu uzņēmumu skaits jau pieauga līdz 56,8%. Uzņēmumos datorus izmanto galvenokārt lietotāju līmenī ar vispārīgajām programmām (piemēram, *MS Office*), kā arī uzņēmuma specifikai nepieciešamajām programmatūrām, piemēram, programmu *Amadeus* tūrisma vajadzībām.

2003.gadā salīdzinājumā ar 2000.gadu Rīgā reģistrētajos uzņēmumos izmantoto datoru skaits ir pieaudzis par 16,8 tūkstošiem, t. i., par 22,7%. Uzņēmumos, kas darbojas tirdzniecībā un remontā, ir visvairāk datoru, 2003.gadā tajos izmantoja 21,4 tūkstoši datoru. Vislielākais izmantoto datoru skaita pieaugums ir uzņēmumos, kas veic operācijas ar nekustamo īpašumu un nomu, – par 4 tūkstošiem jeb 33,3%. Procentuāli vislielākais datoru skaita pieaugums uzņēmumos pa nozarēm bija viesnīcās un restorānos – 37,5%, skaitliskā izteiksmē tie bija 300 datoru. Vismazākais pieaugums bija finanšu starpniecībā – tikai 200 datoru. Pārējos uzņēmumos datoru skaits pieaudzis no 2 līdz 4 tūkstošiem (61.attēls).

61.attēls

Rīgā reģistrētajos uzņēmumos izmantoto datoru skaits, tūkstošos gabalu

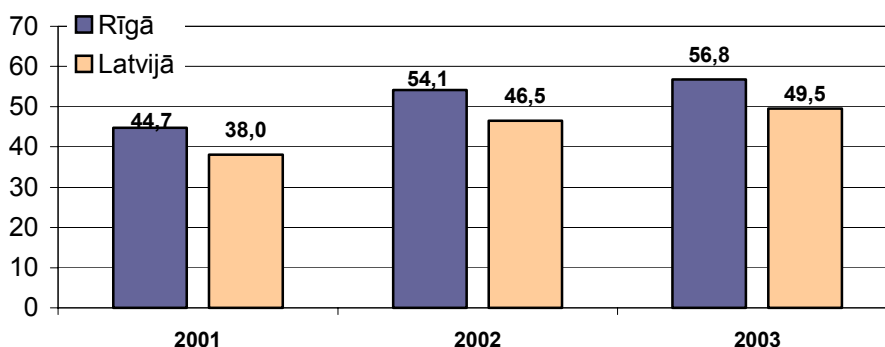

Avots: LR CSP

Uzņēmumi, kas procentuāli visvairāk lieto datorus savā nozarē, veic finanšu starpniecību 67,6% un operācijas ar nekustamo īpašumu un nomu 66,2% (61.attēls). No 2001.gada līdz 2003.gadam procentuāli visstraujākais kāpums – par 35% – ir uzņēmumos, kuru darbības joma ir transportu glabāšana un sakari. Mazāk par 50% no visiem attiecīgās grupas kopskaita uzņēmumiem datorus lieto firmas, kuru nozare ir viesnīcu un restorānu darbība, tirdzniecība un sadzīves priekšmetu remonts. Uzņēmumos, kuros nodarbināti mazāk par 10 cilvēkiem, datorus lieto gandrīz uz pusi mazāk nekā uzņēmumos ar nodarbināto skaitu vairāk par 10 cilvēkiem.

Rīgas uzņēmumos ir augstāks datorizācijas līmenis nekā Latvijā. 2001.gadā Rīgā par 16,3% vairāk uzņēmumu lietoja datorus nekā vidēji Latvijā, taču 2003.gadā šī starpība izlīdzinājās un bija tikai 6%. Pieauguma temps Latvijā bija straujāks nekā Rīgā, kas saistīts ar Rīgas uzņēmumu jau iepriekš augstāku datorizācijas pakāpi (62.attēls).

**Datoru lietošana uzņēmumos gada beigās,
% no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita**

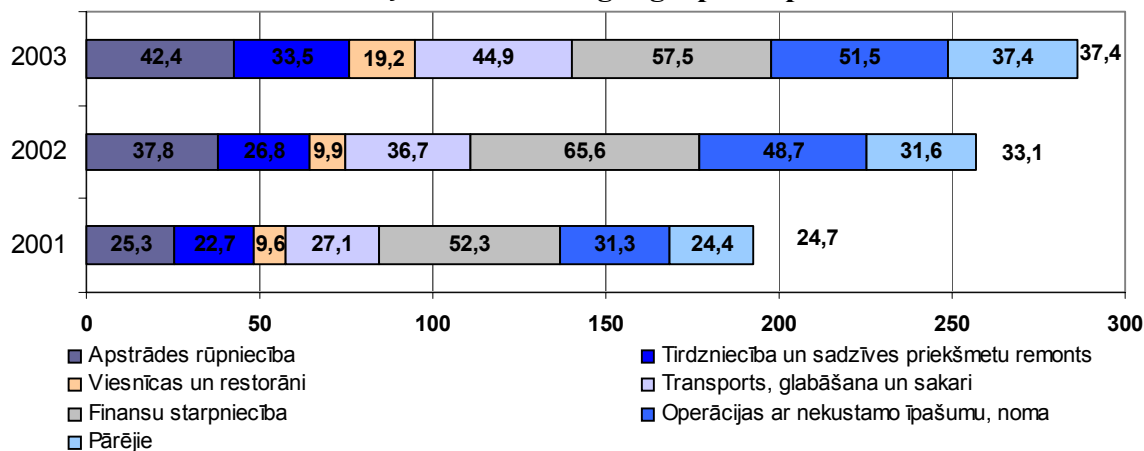

Avots: LR CSP

Internetam pieslēgto datoru skaits Rīgā reģistrētajos uzņēmumos

Mūsdienās arvien pieaug vajadzība pēc interneta pieslēguma darba datoram, kas veicina ātrāku informācijas apmaiņu. Internetam pieslēgto datoru skaits 2003.gadā salīdzinājumā ar 2001.gadu pieaudzis par 12,7 procentiem (63.attēls). Lielākais pieaugums bija vērojams 2002.gadā. Visstraujākais internetam pieslēgto datoru skaita pieaugums 2003.gadā bija viesnīcu un restorānu jomā (9,2%) un transporta, glabāšanas un sakaru jomā (8,2%).

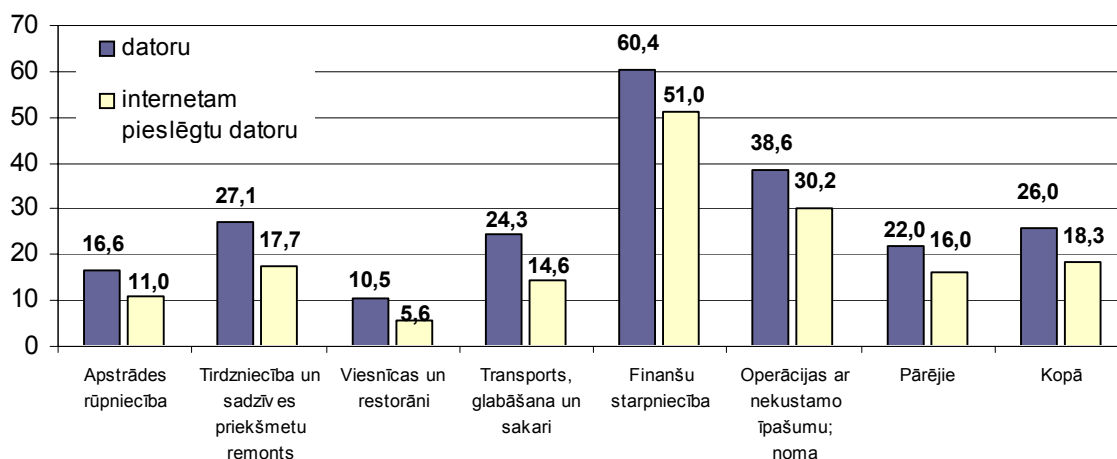
**Interneta lietošana uzņēmumos,
% no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita**

Avots: LR CSP

2003.gadā datoru darbā lietoja 26% no uzņēmumu darbiniekiem no attiecīgās grupas darbinieku kopskaita, savukārt internetu – 18,3% (64.attēls). Visvairāk gan datoru, gan internetu darbā lietoja darbinieki, kas strādā uzņēmumos, kas nodarbojas ar finanšu starpniecību, vismazāk – ar viesnīcu un restorānu biznesu. Visās uzņēmumu grupās pieaug datoru skaits, kas pieslēgti internetam. Visstraujāk tas pieaudzis viesnīcās un restorānos – par 30%, vismazāk – finanšu starpniecībā – par 3%.

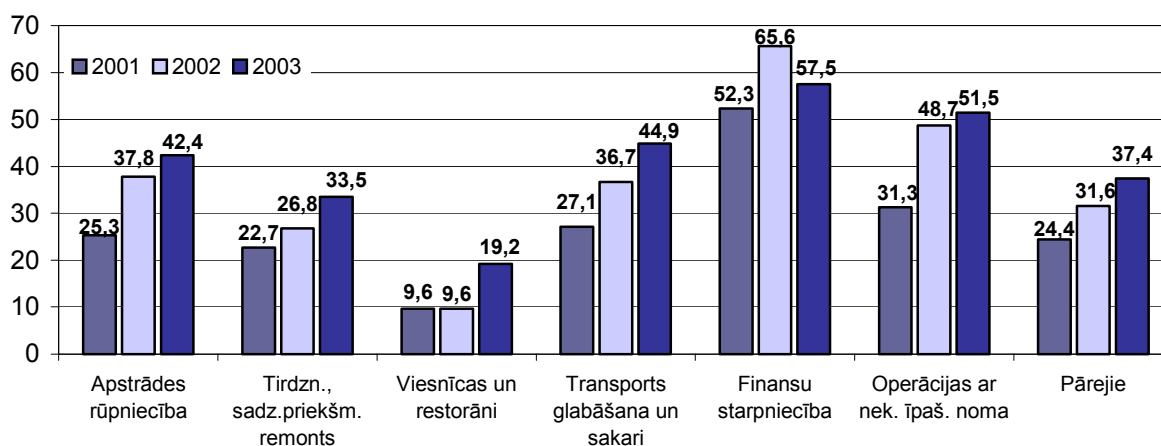
**Uzņēmumu darbinieki, kuri regulāri lietoja datoru, 2003.gada sākumā,
% no uzņēmumu attiecīgās grupas darbinieku kopskaita**

Avots: LR CSP

2003.gadā uzņēmumi, kas procentuāli visvairāk lietoja internetu savā nozarē, nodarbojās ar finanšu starpniecību – 57,5% – un operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu – 51,5% (65.attēls). Finanšu starpniecībā 2003.gadā salīdzinājumā ar 2002.gadu ir nedaudz samazinājies interneta lietošanas apjoms. Savukārt operācijām ar nekustamo īpašumu un nomu kopš 2000.gada saglabājas interneta lietošanas pieaugums, visstraujākais kāpums bija 2002.gadā. Vismazāk no visiem attiecīgās grupas kopskaita uzņēmumiem internetu lieto firmas, kas strādā viesnīcu un restorānu jomā, – 19,2%. Tomēr 2003.gadā salīdzinājumā ar 2002.gadu procentuāli vislielākais interneta lietošanas pieaugums savā nozarē – 100% – bija vērojams tieši viesnīcās un restorānos. Pārējos uzņēmumos no attiecīgā kopskaita ir aptuveni līdzvērtīgs interneta lietošanas apmērs – 33% – 45%.

**Interneta lietošana uzņēmumos gada sākumā,
% no uzņēmumu attiecīgās grupas kopskaita**

Avots: LR CSP

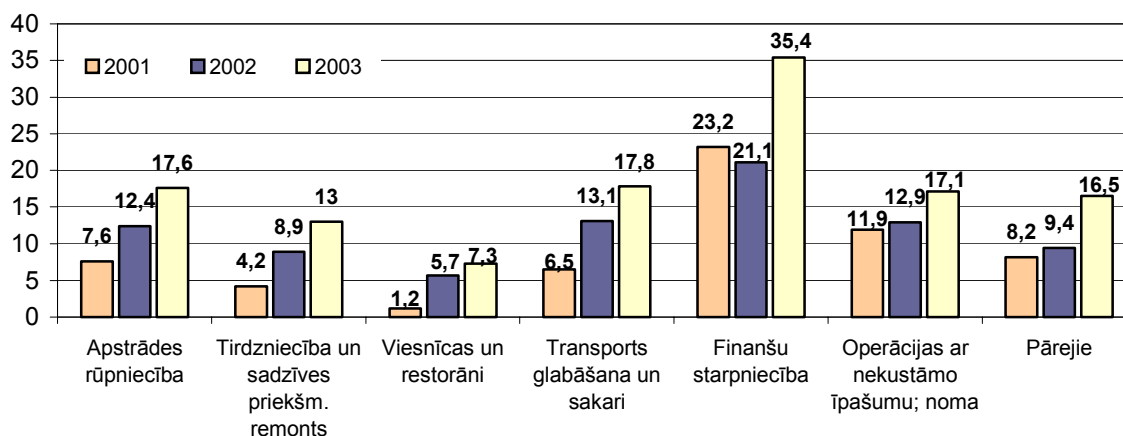
Uzņēmumos, kuros nodarbināti mazāk par 10 cilvēkiem, internetu izmanto gandrīz uz pusi mazāk – 30,2% – nekā uzņēmumos ar nodarbināto skaitu vairāk par 10 cilvēkiem – 68,4%.

Interneta mājaslapas Rīgā reģistrētajiem uzņēmumiem

2000.gadā interneta mājaslapas bija 6,7% no Rīgā reģistrētiem uzņēmumiem, 2003.gadā – jau 15,2% (66.attēls). Salīdzinājumā ar 2001.gadu interneta mājaslapu skaits uzņēmumiem kopā pieauga par 127%. Visvairāk interneta mājaslapu ir uzņēmumiem, kuru galvenais darbības veids ir finanšu starpniecība, – 35,4% 2003.gadā. Vislielākais interneta mājaslapu skaita pieaugums bija uzņēmumiem, kas nodarbojas ar viesnīcu un restorānu biznesu, salīdzinājumā ar 2001.gadu to skaits pieauga vairāk nekā 6 reizes.

66.attēls

**Interneta mājas lapa uzņēmumos gada sākumā,
% no attiecīgās grupas kopskaita**

Avots: LR CSP

Interneta mājaslapu uzņēmumos 2003.gadā, kur ir līdz 10 nodarbinātajiem, ir 9,4%, kas ir gandrīz 4 reizes mazāk nekā uzņēmumos, kur ir 10 un vairāk nodarbināto, – 34,2%. Uzņēmumos pa darbības veidiem šī atšķirība ir ļoti liela – no 3 līdz 4 reizēm.

Interneta pieslēguma veidi

Uzņēmumos visvairāk izmanto iezvanpieejas interneta pieslēguma veidu, tomēr tam ir tendence strauji samazināties. 2003.gadā salīdzinājumā ar 2002.gadu tas ir kopumā samazinājies par 17,43%. Vienīgi viesnīcās un restorānos šā pieslēguma veids ir audzis par 54,81%. Arvien vairāk uzņēmumi izvēlas platjoslu (tajā skaitā xDSL) pieslēguma veidu, kas ir ērtāks lietošanai. Visvairāk to izmanto uzņēmumi, kas veic operācijas ar nekustamo īpašumu un nomu, – 40,1%, savukārt vismazāk – viesnīcās un restorānos. Pārējie uzņēmumi pa darbības veidiem šo pieslēgumu izvēlas 30–40% robežās. ISDN pieslēgumu veidu izvēlas arvien vairāk uzņēmumu, kopumā 2002. gadā to lieto 15–25% robežās katrā nozarē. Bezvadu interneta pieslēgumu izmanto procentuāli vismazāk, tomēr tā lietojums ar laiku nozīmīgi augs. 2003. gadā to visvairāk izmantoja uzņēmumi, kas darbojas ar finanšu starpniecību, – 25,7%, vismazāk – viesnīcas un restorāni – 7,2%.

1.6.3. Enerģētika

Rīgā ir pieejama visu veidu enerģētikas infrastruktūra – gan siltumenerģija, gan elektroenerģija, gan gāze. Tomēr atsevišķās vietās nav iespējas piekļūt pilnīgi visiem infrastruktūras pieslēgumiem, tāpēc tajās esošās saimniecības ir spiestas izvēlēties nevis pēc ekonomiski izdevīgākā enerģētikas veida, bet gan pēc pieejamākā. Galvenie enerģētikas piegādātāji Rīgai – Rīgas HES un TEC-2 ražotne – atrodas ārpus Rīgas pilsētas teritorijas.

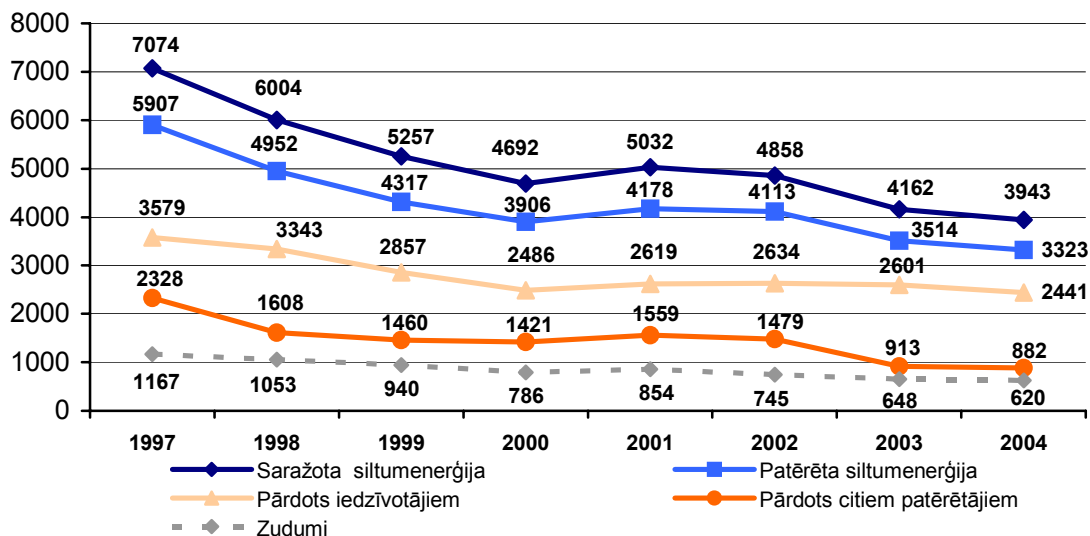
Siltumenerģija

Siltumenerģijas ražošana, patēriņš un zudumi no 1997. līdz 2000.gadam samazinājušies, ko noteica vairāki faktori – patērētās siltumenerģijas patēriņa uzskaites pilnveidošana, iespēja

regulēt piegādātās siltumenerģijas apjomu, vairāku patērētāju atteikšanās no centralizētās siltumapgādes, siltumenerģijas piegādes tīklu atjaunošana. Pēdējos gados siltumenerģijas ražošana un patēriņš ir stabilizējušies un neliecina par jauna, apjomīga pieprasījuma palielināšanos. Zudumi samazinās ne tikai absolūtā izteiksmē, bet arī procentuāli pret saražotās siltumenerģijas apjomu (67.attēls).

67.attēls

Saražotā un patērētā siltumenerģija Rīgā, tūkstošos MWh

Avots: a/s “Rīgas siltums”

Siltumenerģijas tarifs iedzīvotājiem kopš 1997. finanšu gada bija Ls 15,93 par 1 MWh (ieskaitot priekšnodokli) un bija nemainīgs sešus gadus, bet, sākot ar 2003.gada 1.oktobri, pieauga par 8,2%, un patlaban tarifs ir Ls 17,24 par 1 MWh (ieskaitot priekšnodokli). Pārējiem lietotājiem siltumenerģijas tarifs ir 15,16 Ls/MWh (bez PVN). Tarifa pieaugums ir saistīts ar a/s “Latvijas gāze” dabasgāzes un VAS “Latvenergo” ražotņu TEC-1 un TEC-2 tarifu paaugstināšanu.

Elektroenerģija

Elektroapgādē dominējošā loma ir VAS “Latvenergo”. Elektroenerģijas patēriņš Rīgā 2004.gadā apstrādes rūpniecības uzņēmumos bija 566 tūkst. MWh, kas ir 37% no kopējā patēriņa valstī.

VAS “Latvenergo” jānodrošina liela apjoma elektroenerģijas padeve un jāuzlabo pakalpojuma kvalitāte, tādējādi nepieciešams veikt jaunu apakšstaciju izbūvi, jaunu līniju izbūvi un rekonstruēt jau esošos objektus. VAS “Latvenergo” laika periodā no 2005. līdz 2012.gadam ir paredzēti vairāki izbūves un rekonstrukcijas darbi, kas nodrošinātu kvalitatīvāku elektroenerģijas padevi Rīgā (17.tabula).

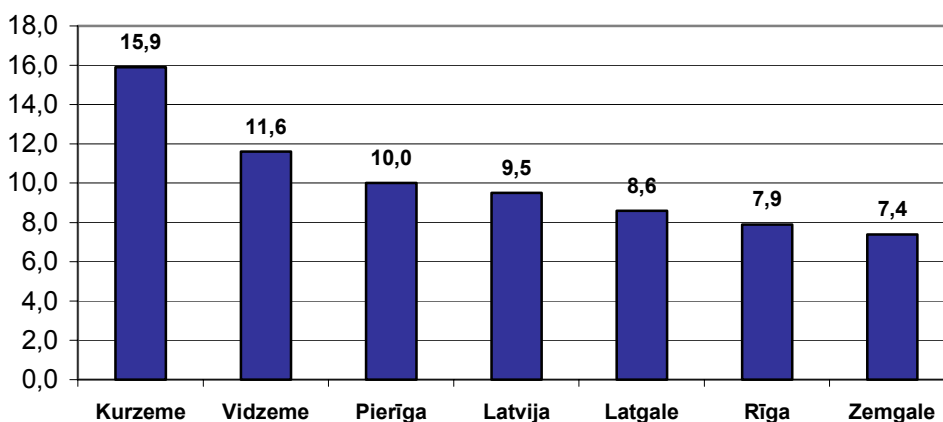
**AS “Latvenergo” plānotie izbūves un rekonstrukcijas darbi laika periodā līdz
2012.gadam**

Projekta nosaukums	Darbības	Pārraudzības iestāde	Finansējums		Plānotais realizācijas laiks		Rezultāts
			Summa	Avots	Iesākts	Pabeigts	
Apakšstacija “Tiraine”	10 kV sadales izbūve	AS “Latvenergo” filiāle “Rīgas elektrotīkls”		AS “Latvenergo” attīstības kapitāls	2005	2006	Elektroenerģijas kvalitātes uzlabošana esošajiem lietotājiem
Apakšstacija “Sarkandaugava”	10 kV sadales rekonstrukcija				2005	2006	
Apakšstacija “Zunda”	Apakšstacijas izbūve				2005	2006	
Apakšstacija “Zolitūde”	Apakšstacijas izbūve				2006	2007	
Apakšstacija “Osta” Kundziņsalā	Apakšstacijas izbūve			Pieslēguma maksa	2006	2007	Jaunu patērētāju pieslēgšana
Apakšstacija Barona ielas rajonā	Apakšstacijas izbūve				2007	2008	Elektroenerģijas kvalitātes uzlabošana esošajiem lietotājiem
Apakšstacija “Daugavgrīva”	10 kV sadales izbūve				2007	2008	
Apakšstacija Deglava ielas rajonā	Apakšstacijas izbūve				2008	2009	
Apakšstacija “Ilģuciems”	10 kV sadales rekonstrukcija				2008	2009	
Apakšstacija “Jānciems”	Apakšstacijas sadales izbūve			AS “Latvenergo” attīstības kapitāls	2009	2010	
Apakšstacija “Centrālā”	10 kV sadales rekonstrukcija				2010	2011	
Apakšstacija “Šķirotava”	10 kV sadales rekonstrukcija				2010	2011	
Apakšstacija “Vairogs”	10 kV sadales rekonstrukcija				2011	2012	
Apakšstacija Lucavsalā, Skanstes ielas rajonā, Spilves lidlauka rajonā, Rumbulā, Bierīnos	Apakšstacijas izbūve			2009–2014	2010–2015		
T - 5102	TP rekonstrukcija		4550		05.2006.	05.2006.	
Z - 4120	20 kV EPL-1 km, TP-1 gab., 0,4 kV EPL-1 km būvniecība		52000	AS “Latvenergo” attīstības kapitāls	06.2006.	08.2006.	
Z - 4120	0,4 kV EPL-2,5 km būvniecība		25 000		04.2007.	05.2007.	
Z - 5409	0,4 kV EPL-0,8 km būvniecība		8000		07.2007.	08.2007.	
Z - 4104	0,4 kV EPL-1 km, TP-1 gab., 0,4 kV EPL-1 km būvniecība		40 000		06.2008.	07.2008.	

Elektroenerģijas patēriņš uz vienu nodarbināto Rīgā apstrādes rūpniecībā ir 7,9 tūkst. MWh. Salīdzinājums ar pārējiem Latvijas rajoniem ir dots 68.attēlā.

68.attēls

**Elektroenerģijas patēriņš apstrādes rūpniecībā uz vienu nodarbināto
2004.gadā, tūkstošos MWh**

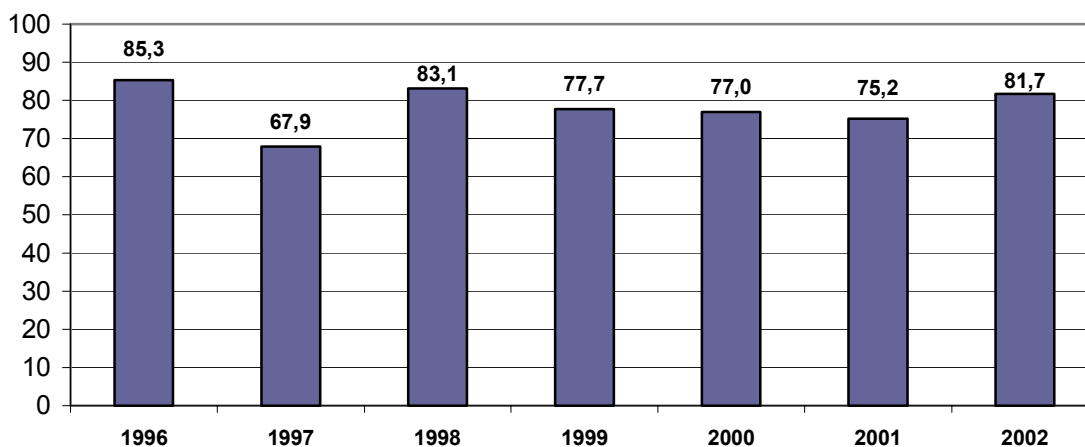

Avots: LR CSP

Enerģētikas kā kompleksa preču ražošanas darbības veida, kas aptverts statistiskajā rādītājā – elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde, ekonomiskos darba rezultātus raksturo kopējās pievienotās vērtības dinamika šajā darbības veidā (69.attēls).

69.attēls

**Elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes
kopējā pievienotā vērtība Rīgas reģionā, milj. Ls**

Avots: LR CSP

Kopš 2004.gada 1.janvāra ir apstiprināti VAS “Latvenergo” elektroenerģijas gala (diferencētie) tarifi (bez pievienotās vērtības nodokļa). Patērētājiem ir iespējams izvēlēties sev izdevīgāko tarifu veidu. Piemēram, T-1 (lietotājiem ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu līdz 40 A ieskaitot). Maksa par elektroenerģiju ir 0,045 Ls/kWh (ar PVN). Tarifu likme lielā mērā ietekmē tautsaimniecības attīstību.

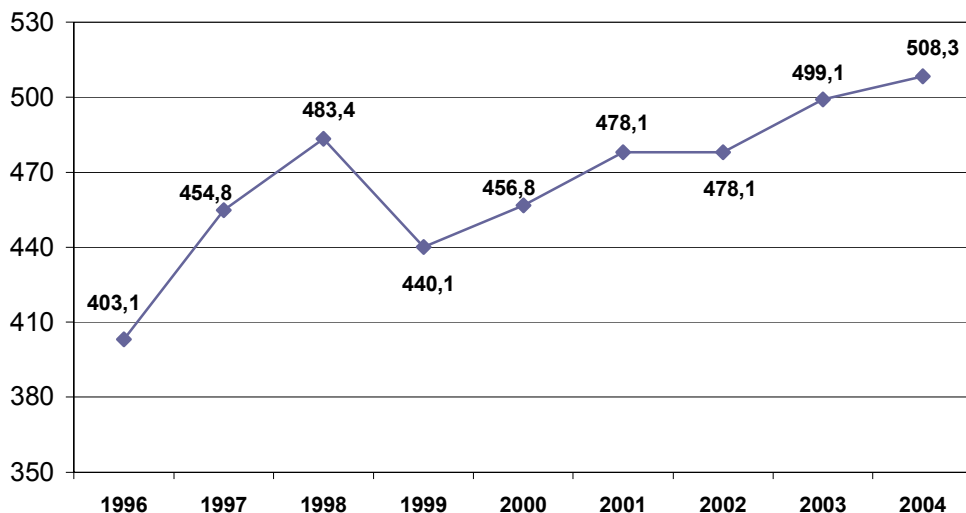
Gāze

Energoresursu apgādes uzņēmums AS “Latvijas gāze” ar pamatprecī dabasgāzi Latvijā aizņem 35% no energoresursu patēriņa tirgus. Visvairāk dabasgāze tiek patērēta siltuma un elektroenerģijas ražošanā un rūpnieciskajā ražošanā, attiecīgi – 63% un 22% no Latvijā patērētā dabasgāzes daudzuma. Gāzes abonēšanas maksa mēnesī iedzīvotājiem ir Ls 0,77 (ar

PVN), savukārt tarifs ir diferencēts atkarībā no patēriņa, piemēram, 1 kubikmetrs dabasgāzes Latvijā ar gada patēriņu līdz 500 m³ dabasgāzes maksā Ls 0,12001 (ar PVN).

70.attēls

Gāzes patēriņa dinamika Rīgā (milj. m³)

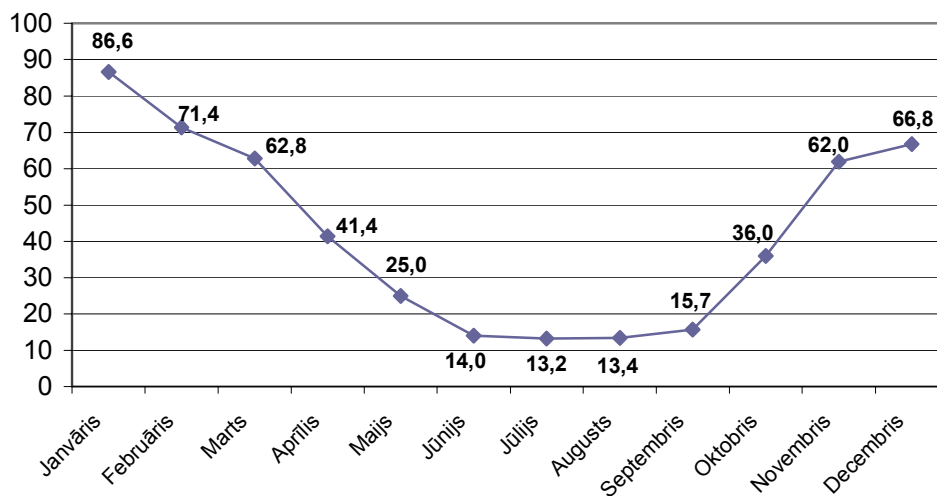
Avots: a/s "Latvijas gāze"

Gāzes patēriņš pēdējos gados ir audzis (70.attēls). Viszemākais gāzes patēriņš no 1995.gada līdz 2002.gadam bija 1995.gadā un 1996.gadā, kad lielie patērētāji ("Rīgas siltums" un "Latvenergo") vairāk izmantoja mazutu, kura cena šajos gados bija zemāka nekā gāzei. 1996.gadā "Latvenergo" patērēja 2,8 milj. m³ no visa gāzes patēriņa gadā, "Rīgas siltums" – 0,6 milj. m³. 1997.gadā patēriņa apjoms sasniedza attiecīgi 6 milj. m³ un 1,3 milj. m³. "Latvenergo" gāzes patēriņa, līdz ar to arī Rīgas patēriņa, pieaugums ir skaidrojams ar to, ka šajā gadā ekspluatācijā tika pieņemts TEC-2.

Gāzes patēriņā var novērot sezonālas svārstības. Vislielākais gāzes patēriņš ir ziemas mēnešos, īpaši decembrī, vismazākais – jūlijā, kas saistīts ar apkures sezonu. Tas liecina, ka gāze ir izplatīts un izdevīgs apkures veids (71.attēls).

71.attēls

Dabasgāzes realizācija Rīgā 2004.gadā, pa mēnešiem (milj. m³)

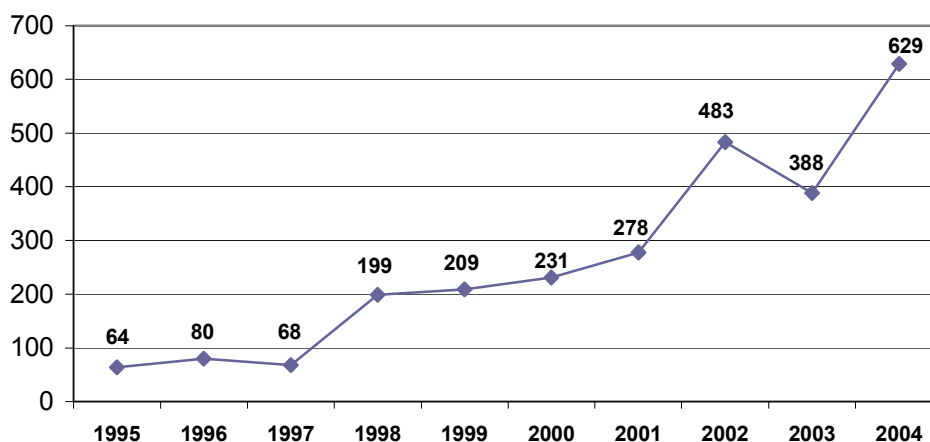

Avots: a/s "Latvijas gāze"

Jauno gāzes vadu dinamika pēdējos gados ir strauji augusi, kas pamatojams ar jaunu apbūves objektu pieņemšanu ekspluatācijā (72.attēls). Straujais pieaugums liecina arī par gāzi kā ekonomisku, ekoloģisku un ērtu produktu.

72.attēls

Jaunu gāzes vadu pieslēguma skaita dinamika Rīgā

Avots: a/s "Latvijas gāze"

Gāzes infrastruktūra nenodrošina visus Rīgas iedzīvotājus, uzņēmējus u. c. ar gāzi, tādēļ, lai sniegtu savus pakalpojumus iespējami lielākā mērogā, AS "Latvijas gāze" ir izvērtējusi lielākos perspektīvos gāzes apgādes būvobjektus periodā no 2006. līdz 2012.gadam (18.tabula). 18.tabulā nav iekļauti iespējamie perspektīvie sadales gāzesvadi Rīgas pilsētas teritorijā, ko nevar prognozēt, jo tehniskā projekta izstrāde un sadales gāzesvadu būvniecība atkarīga no konkrēta gāzes lietotāja pieprasījuma vai konkrētas teritorijas detālplānojuma izstrādes sākšanas.

18.tabula

Iespējamie gāzes apgādes būvobjekti 2006.–2012.gadam Rīgas pilsētas teritorijā

Nr. p.	Projekta nosaukums	Darbības (projekta ietvaros)	Pārraudzības iestāde	Būvniecības realizācijas laiks	
				Iesākts	Pabeigts
1.	Mangaļsalas teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2005.	2008.
2.	Vecdaugavas, Zvejniekciema, Vecāķu teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2006.	2009.
3.	Kundziņsalas teritorijas gāzes apgāde	B	"LG"	2007.	2008.
4.	Trīsciema teritorijas gāzes apgādes	PB	"LG"	2006.	2012.
5.	Aplokciema (Jaunmīlgrāvis) gāzes apgāde	PB	"LG"	2008.	2012.
6.	Jaunciema teritorijas gāzes apgāde (no 4. līnijas līdz 10. līnijai)	PB	"LG"	2006.	2009.
7.	Sužu teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2008.	2012.
8.	Brīvības gatves, Kanāla ielas rajona gāzes apgāde	PB	"LG"	2008.	2012.
9.	Čiekurkalna teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2006.	2009.
10.	Makšķernieku ielas rajona gāzes apgāde	PB	"LG"	2008.	2010.
11.	Skanstes, Zirņu, Bukultu ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2005	2012.
12.	Andrejsalas teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2007.	2010.
13.	Juglas krastmalas, Dzirnupes ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2007.	2010.
14.	Mazās Juglas ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2006.	2010.
15.	Kaivas ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	"LG"	2007.	2012.
	Juglasciema teritorijas (blakus Juglas				

16.	papīrfabrikai) gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2008.
17.	Biķernieku ielas, Ulbrokas ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2010.
18.	Dārziņu teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2012.
19.	Rumbulas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”		
20.	Krustpils ielas, Šķirotavas ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2008.	2012.
21.	Bišumuižas teritorijas (Komētas, Mazās Bauskas ielas) gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2009.
22.	Lucavsalas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2012.
23.	Dienvidu tilta pievedceļu teritorijas esošo gāzesvadu pārlikšana	PB	“LG”	2008.	2010.
24.	Vienības gatves, Ozolciema ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2010.
25.	Mūkupurva, Priedaines, Gaviezes un Ciema ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2012.
26.	Salgales ielas, Platones ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2010.
27.	Jūrkalnes ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2007.	2010.
28.	Šampētera rajona teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2010.
29.	Daugavgrīvas ielas, Ūdens ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2007.	2012.
30.	Jūrmalas gatves, Beberbeķu, Ķiburgas, Ērkšķu ielas gāzes apgāde	PB	“LG”	2005.	2012.
31.	Kleistu ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2008.	2012.
32.	Vakarbuļļu, Rītabuļļu teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2008.	2011.
33.	Anņīpmuižas bulvāra, Lielās Loka, Mazās Loka ielas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2007.	2010.
34.	Imantas 7. līnijas, 8. līnijas teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2007.	2009.
35.	Ādama, Lielupes, Lielās, Platās ielas Bolderājā teritorijas gāzes apgāde	PB	“LG”	2006.	2010.

Piezīmes: **P** – būvprojekta izstrāde

B – būvniecība

“LG” – pārraudzības iestāde – akciju sabiedrība “Latvijas gāze”

Avots: a/s Latvijas gāze

1.7. Vides kvalitāte

Vides kvalitāte tieši ietekmē cilvēka veselību, darba spējas un labklājību. Strauji attīstoties pilsētas ekonomikā, pastiprinās negatīvā ietekme uz vidi un pasliktinās tās kvalitāte.

1.7.1. Gaisa kvalitāte un piesārņojums

Rīgas dome veic gaisa monitoringu pašvaldības līmenī, izmantojot 3 monitoringa stacijas – divas DOAS tipa un vienu – ar “Horiba” analizatoriem katrai gāzei un putekļiem. Viena DOAS stacija novietota Rīgas centrā, Brīvības ielā (starp Ķertrūdes un Bruņinieku ielu), otra jau piekto gadu atrodas pie SIA “ManTess”, nosakot gaisa piesārņojumu, ko rada transports Tvaika ielā un kas nāk no uzņēmuma “ManTess” naftas produktu pārkraušanas termināļa. Monitoringa stacija “Horiba” atrodas Rīgas centrā, K. Valdemāra ielā, pie 18.nama, un mēra gaisa piesārņojumu, ko galvenokārt rada intensīvā transporta kustība šajā ielā.

Rīgas domes Vides departamentā ir gaisa kvalitātes modelēšanas un pārraudzības sistēmas EnviMan un AIRVIRO. Abās sistēmās ir informācija par stacionārajiem un mobilajiem piesārņojuma avotiem, kas regulāri tiek atjaunota, izmantojot informāciju no Latvijas Vides aģentūras, Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes, Satiksmes departamenta un citiem avotiem.

Latvijas Hidrometeoroloģijas aģentūra (LHMA) ir atbildīga par apkārtējā gaisa monitoringu valsts līmenī un Rīgā kontrolē gaisa piesārņojumu fona līmenī (juntu augstumā). Pašlaik (2004.gads – 18.tabula un 73.attēls) gaisa kvalitātes monitoringu Rīgā nodrošina trīs valsts monitoringa tīkla stacijas, trīs pašvaldības monitoringa tīkla stacijas un divas speciālas nozīmes monitoringa stacijas, kas izvietotas Rīgas brīvostas teritorijā. Valsts monitoringa tīkla stacijas ir izvietotas atbilstoši kritērijiem, ko izvirza ES direktīvas un tām atbilstošie Latvijas Republikas normatīvie akti. Savukārt pašvaldības monitoringa stacijas izvietotas, vadoties no lokāliem kritērijiem – nodrošināt lēmuma pieņēmējus ar pilsētas infrastruktūras plānošanai nepieciešamo informāciju, informēt iedzīvotājus par atsevišķu pašvaldības teritorijā izvietoto uzņēmumu piesārņojošo darbību, transporta radīto piesārņojumu pilsētas ielās u. c.

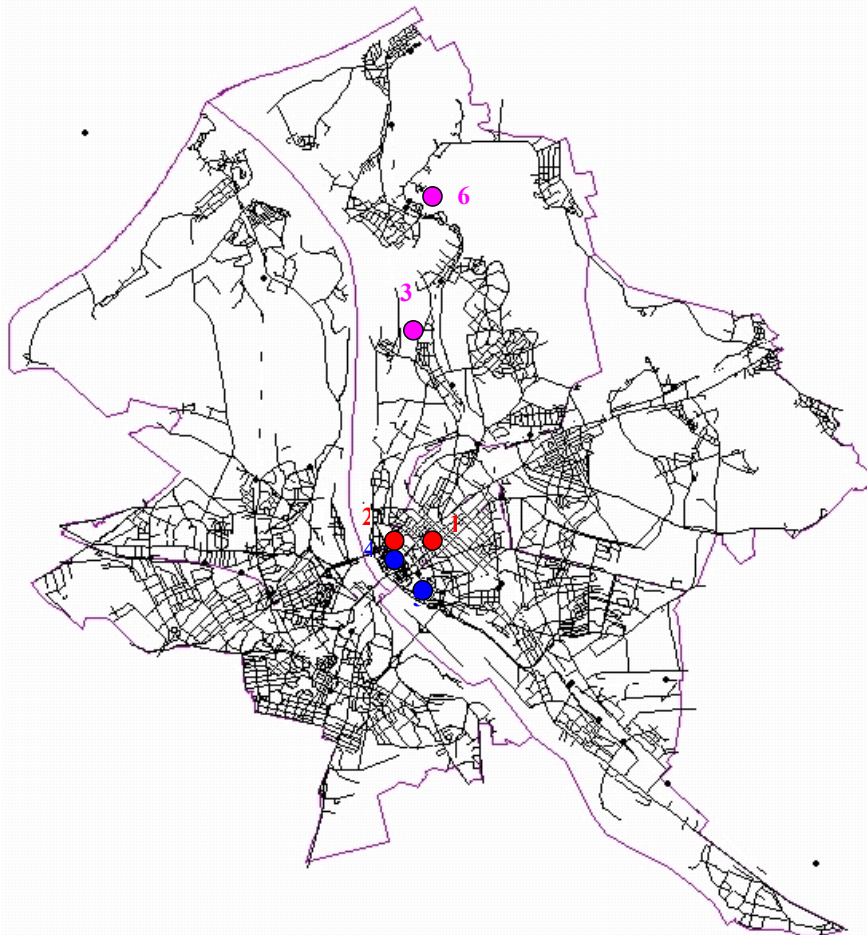
Gaisa monitoringa Rīgā tiek veikts tām vielām (19.tabula), kurām ir noteikti gaisa kvalitātes robežlielumi jeb Ministru kabineta noteikumiem atbilstoši normatīvi.

19.tabula

Gaisa monitoringa staciju izvietojums Rīgā 2004.gadā

Stacijas numurs kartē	Stacijas nosaukums	Stacijas tips (piesārņojuma avoti)	Atrašanās vieta	Mērāmās vielas
1	Brīvības iela	Transporta piesārņojums	Rīga, Brīvības iela 73	SO ₂ , NO ₂ , O ₃ , benzols, PM10, Pb
2	K. Valdemāra iela	Transporta piesārņojums	K.Valdemāra iela 18	CO, NO, NO ₂ , O ₃ , benzols, PM10
3	Sarkandaugava	Transporta un rūpniecisko avotu piesārņojums	Tvaika iela 44	SO ₂ , NO ₂ , O ₃ , benzols
4	Parks	Pilsētas fona stacija	Rīga, Raiņa bulvāris 19	SO ₂ , NO ₂ , O ₃
5	Ķengarags	Pilsētas fona stacija	Rīga, Maskavas iela 165	SO ₂ , NO ₂ , O ₃
6	Mīlgrāvis	Pilsētas fona stacija	Rīga, Viestura prospekts 24	SO ₂ , NO ₂ , O ₃

Avots: Rīgas domes Vides departaments

Gaisa monitoringa staciju izvietojums Rīgā 2004.gadā

Avots: Rīgas domes Vides departaments

Galvenie gaisa piesārņojuma avoti

Gaisa piesārņojumu Rīgā rada rūpniecības uzņēmumi, siltumenerģētikas objekti un transports. Atbilstoši izmaiņām Latvijas ekonomikā ir mainījies arī dažādu nozaru radītā gaisa piesārņojuma īpatsvars – ievērojami samazinājies atmosfērā gada laikā izmesto vielu daudzums no rūpniecības uzņēmumiem un siltumenerģētikas objektiem, bet pieaudzis transporta radītais gaisa piesārņojums.

Mobilie piesārņotāji

2005.gadā jau gandrīz trešajai daļai rīdzinieku ir automašīna. Daudzi Rīgā strādājošie nedzīvo pilsētā un uz darbu brauc no Jūrmalas, Saulkrastiem, Jelgavas un pat no tālākām vietām (svārstmigrācija), turklāt katru dienu Rīgā iebrauc automašīnas no visas Latvijas un citām valstīm, līdz ar to automašīnu skaits ir vēl lielāks. Autotransports ir galvenais gaisa piesārņotājs Rīgā. Kopējais piesārņojošo vielu daudzums, ko emitē autotransports, ir ievērojami lielāks nekā stacionāro piesārņotāju radītais. Rīgas ielās to veido galvenokārt vieglās automašīnas, bet gaisu piesārņo arī kravas autotransports un autobusi. Rīgā nozīmīga transporta plūsmas sastāvdaļa ir pilsētas sabiedriskais transports. Rīgas sabiedriskais transports ir elektriskie (tramvaji, trolejbusi) un motorizētie (autobusi, mikroautobusi) transporta līdzekļi. Elektriskais transports tiešu emisiju veidā gaisa piesārņojumu nerada, taču pārvietojoties aktivizē sekundāros piesārņotājus – dažādu izmēru daļiņas, tajā skaitā PM₁₀ daļiņas.

Lielākā daļa reģistrēto vieglo automašīnu – 76% – ir 11 gadu vecas un vecākas. Jaunākajiem automašīnu modeļiem ir katalizatori, kas samazina kaitīgās izplūdes gāzes, taču šādu automašīnu skaits nav lielāks par 5% (Rīgas domes Vides departamenta dati). Sēra dioksīda vislielākais piesārņojums novērots 11.novembra krastmalā. Centrā sēra dioksīda piesārņojuma galvenais avots ir kravas automašīnas un autobusi, kas izmanto dīzeļdegvielu.

Sarkandaugavā un Mīlgrāvī sēra dioksīda koncentrācija lielā mērā ir atkarīga no naftas produktu pārkraušanas operācijām, uzglabāšanas tīpumiem, kā arī no tankkuģu darbības, jo tie kā kurināmo izmanto sēru saturošo dīzeļdegvielu. Mīlgrāvī vērojama izteikta sēra dioksīda koncentrācijas palielināšanās.

Galvenais slāpekļa dioksīda piesārņojuma avots ir transports (rada aptuveni 90% no slāpekļa dioksīda koncentrācijas). Augstākā koncentrācija ir reģistrēta 11.novembra krastmalā, slāpekļa dioksīdam noteiktie robežlielumi nav pārsniegti.

Kopumā mērījumu vietās novērojams slāpekļa dioksīda koncentrācijas pieaugums (izņemot Imantas monitoringa stacijā), kas izskaidrojams ar joprojām intensīvo transporta kustības pieaugumu Rīgā.

Galvenais benzola avots arī ir transports, kas izmanto benzīnu. Troposfēras ozons ir cilvēkiem, augiem un dzīvniekiem bīstams oksidētājs. Pēc Rīgas domes Vides departamenta datiem, ozona koncentrācija Rīgā periodiski pārsniedz atļauto robežlielumu – diennakts vidējo koncentrāciju $65 \mu\text{g}/\text{m}^3$ – vairākas nedēļas pavasarī un vasarā. Tā sauktās fotoķīmiskā smoga situācijas, kad saulainās bezvēja dienās pilsētā intensīvās autotransporta pārvietošanās dēļ ir liela ne tikai slāpekļa oksīda, CO un ogļūdeņraža koncentrācija, bet aug arī ozona piesārņojums, Rīgā vērojamas reti (ne biežāk kā 3–4 dienas gadā).

Kopējais NO₂ emisijas daudzums ir 3725 tonnas gadā, CO – 4238 tonnas gadā, benzola – 47 tonnas gadā (2003.gada dati, pieņemot, ka benzola saturs degvielā ir 1%).

Stacionārie piesārņotāji

Rīgas stacionāro piesārņotāju skaits pēdējos gados ir svārstījies robežās no 595 līdz 736. Stacionāro piesārņojuma avotu skaits Rīgā skaitliski ir mainījies galvenokārt dažādu ekonomisku faktoru ietekmes dēļ.

Kopējais NO₂ emisijas daudzums no Rīgas teritorijā esošajiem stacionārajiem piesārņojuma avotiem ir 845 tonnas gadā, SO₂ – 703 tonnas gadā, CO – 1504 tonnas gadā (2002.gada dati).

Rīgā skaitliski lielāko stacionāro piesārņotāju daļu veido siltumenerģijas ražotāji, kuru kopējais NO₂ emisijas apjoms ir 765 tonnas gadā, SO₂ – 689 tonnas gadā, CO – 1026 tonnas gadā (2002.gada dati). Šī piesārņotāju grupa ir ļoti daudzveidīga. Tajā ietilpst ne tikai lieli siltumenerģijas ražotāji – VAS “Latvenergo” TEC-1 un TEC-2 (teritoriāli atrodas ārpus Rīgas robežām), siltumcentrāle “Andrejsala”, AS “Rīgas siltums” siltumcentrāles (“Vecmīlgrāvis”, “Daugavgrīva”, “Zasulauks”, “Imanta”, “Ziepniekkalns”), bet arī 33 AS “Rīgas siltums” pārziņā esošās katlumājas un vairāki simti dažādas jaudas katlumāju, ieskaitot rūpnīcu un ražotņu katlumājas.

Otru lielāko stacionāro piesārņotāju grupu veido dažādi rūpniecības uzņēmumi un ražotnes. Latvijas neatkarības gados šajā piesārņotāju grupā notikušas būtiskas izmaiņas. Lielās rūpnīcas, kurām bija vairāki simti izmešu avotu, ir slēgtas vai strādā ierobežotā apjomā. Atsevišķos rūpnīcu korpusos darbojas ražotnes vai darbnīcas. Lielu rūpnīcu Rīgā nav daudz, dominē nelielas ražotnes. To darbības veidi visbiežāk ir automašīnu remonts, krāsošana,

kokapstrāde, metālapstrāde, pārtikas produktu ražošana un citi. Kopumā Rīgā ievērojami samazinājies no ražotņu skursteņiem un ventilācijas caurulēm apkārtējā gaisā izmesto kaitīgo vielu spektrs un daudzums. Kopējais NO₂ emisijas daudzums ir 43 tonnas gadā, CO – 105 tonnas gadā, SO₂ – 8,4 tonnas gadā, benzola – 15 tonnas gadā (2002.gada dati).

Rīgā lokāli var izdalīt rūpniecības zonas, kurās koncentrējas rūpnīcas un ražotnes. Ziemeļu rajonā tāds ir Ganību dambis (24 uzņēmumi), Sarkandaugava, Vecmīlgrāvis un Jaunmīlgrāvis; Latgales priekšpilsētā – Katlakalna, Krustpils un Maskavas iela (kopā 28 rūpnīcas un ražotnes); Kurzemes rajonā ražošana koncentrējas Iļģuciemā, Daugavgrīvas un Bolderājas rajonā.

Rīgas privātmāju jeb mazstāvu apbūves aizņemtās teritorijas vēsturiski izvietojušās pilsētas nomalēs. Privātmāju ietekmei uz gaisa kvalitāti ir lokāls raksturs. Atbilstoši 2000.gada tautas skaitīšanas datiem Rīgā ir 9000 privātmāju, no kurām aptuveni 30% apkurei izmanto gāzi. Pēdējos gados Rīgā notiek intensīva pāreja uz gāzes izmantošanu privātmāju apkurei. Saskaņā ar AS “Latvijas gāze” datiem 2002.gadā Rīgā un Rīgas rajonā uz gāzes apkuri pārgāja 800 privātmāju.

Rīgā pēdējos gados strauji izveidojies plašs pilsētu aptverošs degvielas uzpildes staciju tīkls. Saskaņā ar Latvijas Vides aģentūras datiem Rīgā 2002.gadā bija 101 degvielas uzpildes stacija. Apkārtējā gaisā no šīs piesārņotāju grupas nonāk benzīna un dīzeļdegvielas tvaiki; propāns, butāns un metilmerkaptāns (kā odorants) no sašķidrinātās gāzes. Kopumā degvielas rezervuāru un automašīnu uzpildes laikā apkārtējā gaisā nonāk salīdzinoši nenozīmīgs piesārņojošo vielu daudzums. Būtiskāk ir tas, ka katra degvielas uzpildes vieta rada transporta līdzekļu pieplūdumu, savukārt iebraucošās un izbraucošās mašīnas rada papildu gaisa piesārņojumu.

Rīgas stacionāro piesārņotāju skaits ir liels, bet lielākā daļa piesārņotāju ievada apkārtējā gaisā nelielu piesārņojošo vielu daudzumu. Rīgā kopumā samazinās sēru saturoša kurināmā izmantošana siltumenerģijas ražošanā un notiek intensīva pāreja uz videi draudzīgu kurināmo – gāzi.

1.7.2. Troksnis

Līdz 2003. gada sākumam cīņa ar trokšņa problēmām pilsētā notika epizodiski un haotiski, taču, pateicoties Latvijas virzībai uz ES un Eiropas direktīvu pārņemšanai, vērojamas pozitīvas izmaiņas Rīgā arī trokšņu jomā. Direktīvas 2002/49/EC prasības Rīgas aglomerācijai ir saistošas un iestrādātas likumā “Par piesārņojumu”, nosakot, ka pašvaldībai ir jānodrošina trokšņa kartēšana, trokšņa stratēģiskās kartes un rīcības plāna izstrāde trokšņa samazināšanai un tā ieviešana.

Galvenie trokšņu avoti Rīgā ir autotransports, dzelzceļš (un tramvajs), lidosta, kā arī atsevišķi uzņēmumi, naktsklubi un bāri. Autotransports lielpilsētās Eiropā un visā pasaulē tiek uzskatīts par lielāko trokšņu avotu (troksnis no motoriem, no ātri braucošu transportlīdzekļu riepu saskares ar ceļa segumu). Autotransporta trokšņa radītā slodze Rīgā aug, palielinoties automašīnu skaitam.

Dzelzceļa līniju kopgarums pilsētā ir ap 55 km, pasažieru vilcieni kursē pa 45 km garām līnijām, kravas vagonu sastāvi – pa visām. Rīgā ir vairākas vietas, kur dzelzceļa līniju attālums no dzīvojamām mājām ir mazāks par 40–50 m (Centrā, Ķengaragā, Imantā, Sarkandaugavā, Vecmīlgrāvī, Bolderājā u.c.), un daudz ir iedzīvotāju sūdzību no šādām vietām par dzelzceļa radīto troksni un vibrācijām (vidēji 10–15 sūdzības gadā). Akustisko

situāciju, ko izraisa dzelzceļš, Rīgā pasliktina apstākļi, ka dzelzceļa ekspluatācija notiek arī nakts laikā – no vienpadsmitiem vakarā līdz septiņiem rītā –, sevišķi tas attiecas uz dzīvojamiem namiem šķirotavu tuvumā (Vecmīlgrāvis, Ķengarags, Bolderāja). Turklāt pēdējos gados palielinās dzelzceļa kravu apjoms un aktivizējas uzņēmumi Rīgas ostā, veidojot jaunas pārkraušanas stacijas naftas produktiem Kundziņsalā un Daugavgrīvā.

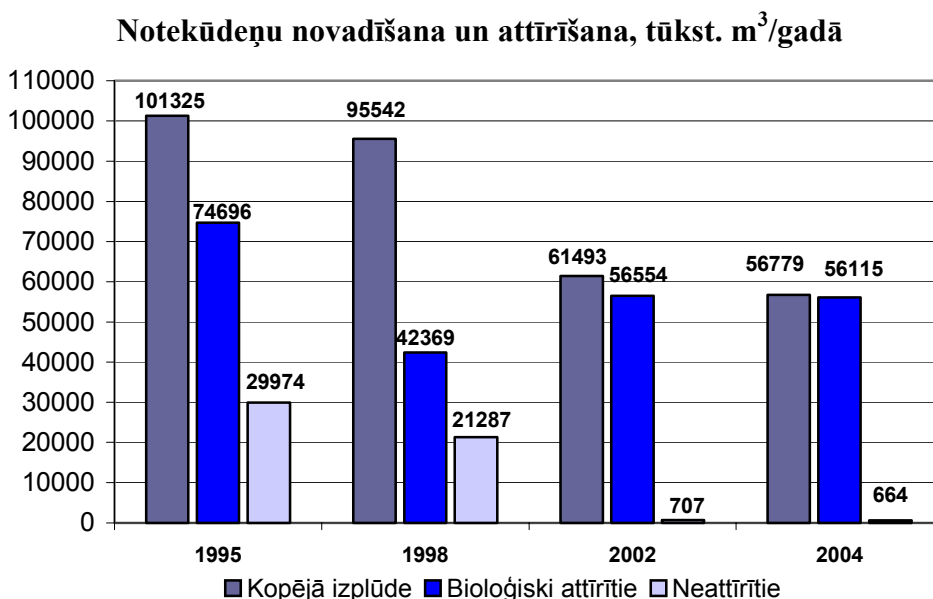
Rīgas lidosta, kaut arī neatrodas pilsētas teritorijā, ir cieši tai blakus un ar saviem trokšņiem ietekmē plašas teritorijas Zolitūdes un Imantas rajonā. Lidojumu skaits lidostā pēdējos desmit gados uzrāda strauju pieauguma tendenci.

Pie citiem trokšņu avotiem Rīgā jāpieskaita gan izklaides vietas (kafejnīcas, bāri, diskotēkas, naktsklubī, spēļu zāles), gan tehniskie trokšņi (ventilatori, siltuma mezgli, autoservisa darbnīcas u. c.). Rīgas Pašvaldības policijas veikto trokšņa mērījumu statistika liecina, ka no kopējo mērījumu skaita trokšņu līmenis parasti tiek pārsniegts 50–70% gadījumu, kas minēti sūdzībās. Iedalot pēc trokšņu avota, 15–30% sūdzību ir par tehniskām iekārtām (siltuma mezgli, ventilācijas šahtas, saldējamās iekārtas u.c.), 70–85% gadījumu sūdzas par kafejnīcām, bāriem, klubiem, arī karuseļu atrakcijas parku, kas tiek izvietots pilsētas centrā.

1.7.3. Ūdens kvalitāte un piesārņojums

Rīgas ūdeņu kvalitāti tās iekšējos ūdeņos – Daugavā, Ķīšezerā un Juglas ezerā – nosaka ne tikai tiešās noplūdes no pilsētas teritorijas, bet arī tas, ka šeit nokļūst pārnestais piesārņojums, kura izcelsme ir ārpus Rīgas pilsētas ietekmes. Tā kā daudzos parametros “Rīgas ūdens” saimniecība neatbilda vides standartiem, – ievērojami piesārņoja Baltijas jūru, kā arī neapmierināja Rīgas iedzīvotāju nepieciešamību pēc kvalitatīva dzeramā ūdens –, bija nepieciešams Rīgā veikt ūdenssaimniecības un kanalizācijas sistēmas rehabilitāciju, un tika sagatavots Rīgas ūdens un apkārtējās vides (RŪAV) projekts. Projekta realizācija tika sākta 1996.gadā, un tā galvenais realizētājs ir p/u “Rīgas ūdens”. Projekta atsevišķu komponentu ieviešana laikā no 1995.gada līdz 2004.gadam samazinājusi piesārņoto notekūdeņu novadīšanu no punktveida izplūdes vietām pilsētas teritorijā. Rezultāti ir atspoguļoti 74. attēlā.

74.attēls

Avots: “Rīgas ūdens”

Rīgas p/u “Rīgas ūdens” kopš 1996.gada RŪAV projekta 1.fāzes ietvaros paveica liela apjoma darbus, kas bija vērsti galvenokārt uz dzeramā ūdens kvalitātes paaugstināšanu,

notekūdeņu attīrīšanas pakāpes nodrošināšanu, neattīrītu notekūdeņu novadīšanas pārtraukšanu ūdenstilpēs. Turpmāk ievērojamas investīcijas būs nepieciešamas esošo ūdens un kanalizācijas tīklu rehabilitācijai un jaunu tīklu izbūvei, kā arī citu sistēmas objektu pilnveidošanai atbilstoši aizvien pieaugošajām tehniskajām, tehnoloģiskajām un ekonomiskajām prasībām.

RŪAV projekta 2.fāzes galvenie uzdevumi:

- centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas izveide Mežaparkā, Vecāķos un daļā Mārupes;
- notekūdeņu attīrīšanas stacijas “Daugavgrīva” dūņu krātuve;
- ūdensvada tīklu rekonstrukcija un ūdens mērītāju uzstādīšana;
- notekūdeņu novadīšana no a/s “Bolderāja” notekūdeņu attīrīšanas stacijas uz notekūdeņu attīrīšanas staciju “Daugavgrīva”;
- ūdensvada un kanalizācijas tīklu paplašināšana.

Lielākā daļa izvirzīto uzdevumu ir jau realizēti, nodrošinot Daugavas ūdeņu sagatavošanas tehnoloģiju optimizāciju, līdz ar to ūdens kvalitāte atbilst Eiropas standartiem. Uzlabojumi pārējās ūdens gultnēs nodrošina pilsētas ūdens patēriņu un iespēju atteikties no Juglas ezera ūdens izmantošanas.

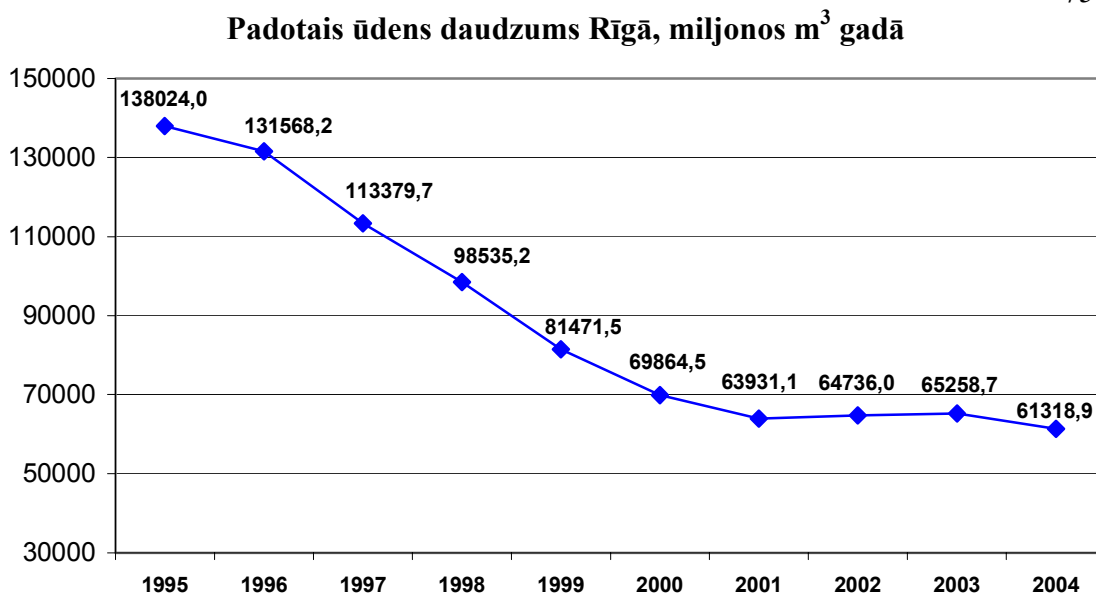
Notekūdeņu attīrīšanas stacijas rekonstrukcija un kanalizācijas izbūve ir samazinājusi piesārņojumu, kas nonāk Rīgas jūras līcī. Kvalitatīvi notekūdeņus tīra divās vietās – notekūdeņu attīrīšanas stacijā “Daugavgrīva” un a/s “Bolderāja”. A/s “Bolderāja” tiek attīrīti p/u “Rīgas ūdens” savāktie notekūdeņi no Jaunmīlgrāvja un Vecmīlgrāvja.

Dzeramā ūdens kvalitāte un ķīmiskais sastāvs

SIA “Rīgas ūdens” sagatavotā dzeramā ūdens kvalitāte kopumā atbilst Eiropas Savienības direktīvā 98/83/EC noteiktajiem normatīviem. 2002. un 2003.gadā dzeramā ūdens kvalitātes rādītājus apkopoja saskaņā ar LR MK noteikumiem Nr. 63 “Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma prasības”, kopš 2004.gada – pēc LR MK noteikumiem Nr. 235 “Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība”. Rīgas dzeramais ūdens par 99,7% atbilst iepriekš minētajiem noteikumiem.

Palielinājusies ir ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība Rīgas pašvaldības iedzīvotājiem, t. i., 1995.gadā – 90%, 2004.gadā – 94%, papildus kvalitatīvā dzeramā ūdens piegādē Ādažu un Titurgas iedzīvotājiem – aptuveni 1460 m³ diennaktī. Salīdzinot ar Latvijas dzeramā ūdens standartu, atbilstība ir palielinājusies līdz 72%, Baltezera gruntsūdeņu kvalitāte neatbilst attiecībā uz mangānu un dzelzi patlaban noteiktajiem standartiem.

Padotā ūdens daudzums (1995.–2004.gads) samazinās (75.attēls), ko zināmā mērā ietekmē ūdens skaitītāju uzstādīšana.

Avots: "Rīgas ūdens"

Notekūdeņi

Vairāk nekā 81,4% Rīgas pilsētas iedzīvotāju (2001.gads) izmanto centralizētās kanalizācijas pakalpojumus, un notekūdeņi no šiem mājokļiem tiek bioloģiski attīrīti. Pēc provizoriskiem aprēķiniem, aptuveni 19% Rīgas iedzīvotāji izmanto krājrezervuārus vai vietējās izplūdes melioratīvās sistēmas un upītes. Piesārņojumu uzņem galvenokārt pilsētas teritorijā esošās mazās upītes – Mārupīte, Šmerļupīte, Strazdupīte. Upju hidrobioloģiskās izpētes vai regulāra monitoringa līdz šim nav bijis. Tikai 2003. gadā sākta Mārupītes apsekošana.

Analizējot rādītājus par notekūdeņu attīrīšanu un novadīšanu apkārtējā vidē, salīdzinājumā ar 1995.gadu situācija ir ievērojami uzlabojusies. 1995.gadā no visu savākto notekūdeņu daudzuma pilnībā attīrīti tika 77,7%, taču 2004.gadā šis rādītājs ir sasniedzis 99%.

Esošā situācija notekūdeņu sadalījumā pa Rīgas administratīvajiem rajoniem ir parādīta 18.tabulā. Vislielākais notekūdeņu ražotājs ir Ziemeļu rajons.

20.tabula

Ūdeņu novadīšana virszemes ūdens objektos 2004.gadā

	Novadīšanas vietu skaits (izplūdes)	Bez attīrīšanas normatīvi tīri	Bez attīrīšanas normatīvi netīri	Ar attīrīšanu normatīvi netīri	Ar attīrīšanu normatīvi tīri	Citi	Kopā
Centra rajons	9	7891,70	663,76	11483,45	46912,21		66 951,12
Kurzemes rajons	7	221,19			134,46		355,65
Latgales priekšpilsēta	3	145,90			5,45		151,35
Vidzemes priekšpilsēta	3		0,09		44,75		44,83
Zemgales priekšpilsēta	9	99,42		15,65	26,03		141,09
Ziemeļu rajons	17	16 076,28		30,84	465,63	482,00	17 127,79
Kopā	48	24 434,49	663,85	11 529,93	47 588,52	482,00	84 771,83

Avots: Latvijas Vides aģentūra

1.7.4. Piesārņotās gruntis

Saskaņā ar Latvijas Republikas likuma “Par piesārņojumu” 33.pantu Rīgas pilsētā ir identificētas 80 piesārņotas un aptuveni 52 potenciāli piesārņotas vietas.

SIA “Baltic Associates” 1996.gadā Latvijas – Dānijas kopprojekta ietvaros veica gruntsūdens piesārņojuma ar naftas produktiem izpēti bijušās lidostas “Rumbula” teritorijā. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Dānijas Vides aizsardzības aģentūru un vides konsultācijas firmām “Hedelselskabet (Dānija) un SIA “VentEko” (Latvija) sadarbojās projekta “Naftas produktu piesārņojuma attīrīšana Rumbulas lidostā Rīgā” realizācijā. Rīgas dome piedalījās ar līdzfinansējumu.

Vienīgā zināmā piesārņotā teritorija, kurā veikti rekultivācijas darbi, ir Rumbula. Atsevišķi eksperimenti veikti “Wudisona” termināla teritorijā, “Hansa – bunkering” teritorijā. Viena no visvairāk pētītajām teritorijām ir Getliņu piesārņojuma areāls. Vienlaikus ar vecās izgāztuves slēgšanu ir paredzēts turpināt organizēti savākt filtrātu un iespēju robežās nodrošināt tā attīrīšanu.

Potenciāls pazemes ūdens piesārņotājs ir neapsaimniekotie un pamestie dziļurbumi, ap kuriem netiek ievērotas stingrā režīma aizsargjoslas un kuru tehnisko stāvokli dažkārt var raksturot kā neapmierinošu un antisantitāru. Kopumā Rīgas pilsētā identificēti 895 dziļurbumi. Pilsētvides uzraudzības nodaļas speciālisti sadarbībā ar Valsts ģeoloģijas dienestu 1998.gadā apsekoja 198 hidroģeoloģiskās izpētes urbumus, kas tika ierīkoti, plānojot metro celtniecību Rīgā, un sagatavoja priekšlikumus urbumu turpmākajai izmantošanai vai likvidācijai. Patlaban aptuveni tikai 6% no kopējā urbumu skaita ir tamponēti.

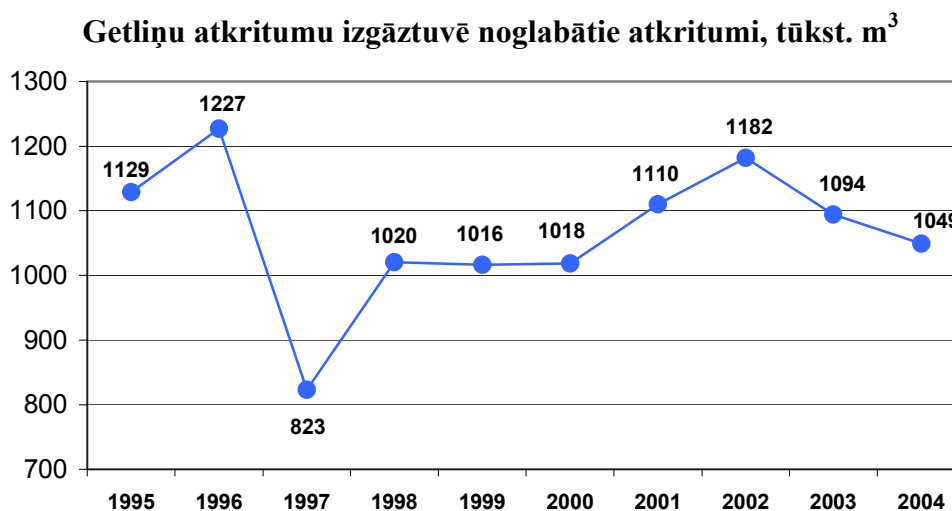
1.7.5. Atkritumu saimniecība

Atkritumu apsaimniekošana Rīgas pilsētā tiek realizēta saskaņā ar 2000.gada 20.maijā apstiprināto “Rīgas vides stratēģiju” un 2002.gada 11.maijā apstiprināto “Rīgas vides stratēģijas rīcības programmu”.

Ir izstrādāts “Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanas plāns 2005. – 2012.gadam”. Pamatojoties uz plānā izstrādātajām rīcībām, tiks realizēta atkritumu apsaimniekošana pilsētā.

Lielāko daļu atkritumu pilsētā veido sadzīves atkritumi, relatīvi daudz ir arī celtniecības atkritumu, bīstamo sadzīves atkritumu, veselības aprūpes atkritumu un bīstamo atkritumu.

Rīgas pilsētas atkritumus izvieta Getliņu sadzīves atkritumu poligonā, kas atrodas Stopiņu pagasta teritorijā 15 kilometrus uz dienvidaustrumiem no Rīgas. Tā darbojas jau 25 gadus un aizņem 87 ha lielu teritoriju. Getliņu atkritumu izgāztuvē tiek noglabāti cietie rūpnieciskie un sadzīves atkritumi (76.attēls).

Avots: Rīgas domes Vides departaments

Saskaņā ar Vides departamenta Atkritumu saimniecības nodaļas veikto atkritumu plūsmas analīzi ir konstatēts, ka daļa Rīgas pilsētas savākto sadzīves atkritumu nenonāk Getliņu poligonā. Ļoti iespējams, ka daļa sadzīves atkritumu tiek noglabāti tuvāko pagastu teritorijās esošajās izgāztuvēs, tomēr oficiāla informācija par to nav pieejama.

Getliņu izgāztuve ir pārveidota par modernu sadzīves atkritumu noglabāšanas poligonu, kurā samazināta atmosfēras piesārņošana ar „siltumnīcas efektu” izraisošo gāzi metānu, to savācot un izmantojot elektroenerģijas un siltuma ražošanā. Novērsti ūdens piesārņošanas cēloņi un veikta to attīrīšana.

Sadzīves atkritumi

Rīgas pilsētā sadzīves atkritumu savākšanu un izvešanu līdz 16.12.2004. veica divi atkritumu apsaimniekotāji – SIA „Nehlsen-Rīga atkritumu saimniecība” un A/S „L&T Hoetika”, kuriem ir ilgtermiņa līgumi ar Rīgas domi līdz 31.12.2020. Bez iepriekš minētajiem sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem Rīgas dome šobrīd ir noslēgusi papildus ilgtermiņa līgumus līdz 31.12.2020. par atkritumu apsaimniekošanu ar SIA Cleanway”, PS „EXTO D”, SIA „Eko Kurzeme” un SIA „Eko Rīga”.

21.tabula

Kopējais savāktais sadzīves atkritumu daudzums		
Gads	Savāktais atkritumu daudzums (m³)	Sadzīves atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju (m³)
2000	622 462	1,6
2002	684 872	1,8
2004	1 084 839	1,8

Avots: Rīgas domes Vides departaments

Sadzīves atkritumu daudzums ir krietni pieaudzis (21.tabula). Lai gan vislielākais iedzīvotāju skaits ir Latgales priekšpilsētā, vislielākais savākto atkritumu daudzums ir Vidzemes priekšpilsētā un Kurzemes rajonā – attiecīgi 245 414 m³ un 198 652 m³, savukārt vislielākais sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju ir Ziemeļu rajonā – vidēji 2 m³. Visā Rīgā vidējais sadzīves atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju ir 1,8 m³.

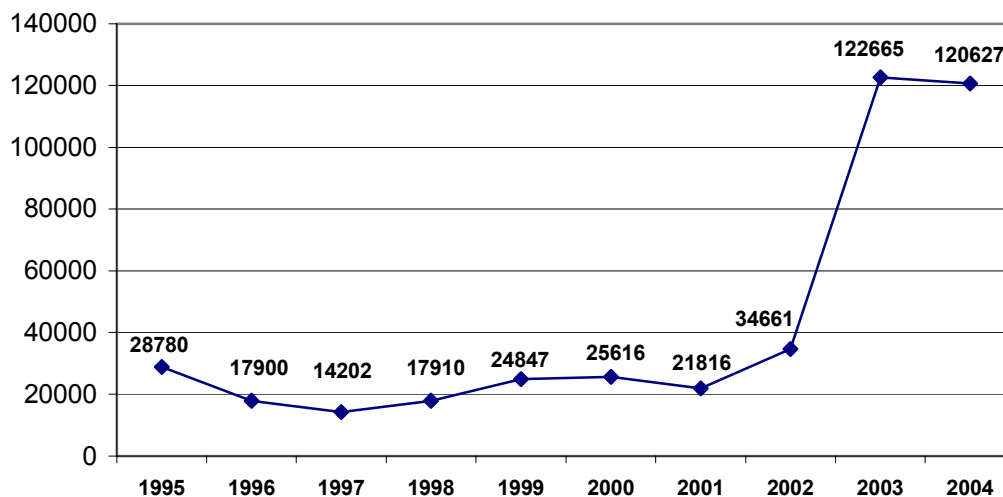
Būvniecības un lielgabarīta atkritumi

Līgumus par būvniecības atkritumu (tajā skaitā arī lielgabarīta) apsaimniekošanu ir noslēguši 49 uzņēmumi, kas izved atkritumus uz SIA “Būvgružu pārstrāde” vai SIA “Getliņi”.

SIA “Būvgružu pārstrāde” nodotie būvgruži tiek pārstrādāti un izmantoti atkārtoti. Liels apjoms būvgružu nonāk Getliņu poligonā, bet par to informācijas nav. Bieži vien būvgruži tiek iemesti sadzīves atkritumu tvertnēs un izgāztuvi nokļūst kā sadzīves atkritumi. 77.attēlā ir parādīta būvniecības atkritumu daudzuma dinamika (tikai SIA “Būvgružu pasaule” apsaimniekotie atkritumi).

77.attēls

Būvniecības atkritumu apjomu dinamika, tonnas

Avots: Rīgas domes Vides departaments

Lielgabarīta atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību īpašumos nodrošina namu pārvaldes, kas reizi mēnesī izved lielgabarīta atkritumus, kurus iedzīvotāji novieto konteineru laukumos.

“Zaļie” atkritumi

Lielākie zaļo atkritumu apsaimniekotāji pilsētā ir p/u “Rīgas dārzi un parki”, Kapsētu pārvalde un namu pārvaldes. Pašvaldības uzņēmuma “Rīgas dārzi un parki” savāktos atkritumus savāc un kompostē uz vietas parkos īpaši šim mērķim atvēlētā teritorijā. Izveidoto kompostu uzņēmums izmanto teritorijas apzaļumošanai.

Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas dārzi un parki” gadā savāc (veidojot kompostu) aptuveni 8500 m³ zaļo atkritumu.

Liels zaļo atkritumu daudzums veidojas pilsētas kapos. Par šo atkritumu izvešanu uz Getliņu poligonu ir noslēgts līgums ar SIA “SL – Serviss”. Izvesto atkritumu daudzums no Rīgas kapsētām uz Getliņiem redzams 22.tabulā.

22.tabula

Izvesto atkritumu daudzums no Rīgas pilsētas kapsētām

Gadi	Daudzums, m ³
2000	37 982
2002	42 601
2004	35 880

Avots: Rīgas domes Komunālais departaments

Pēc uzskaites datiem, izvesto zaļo atkritumu daudzums katru gadu ir aptuveni vienāds – vidēji 37,7 tūkstoši kubikmetru. Pieaugums vērojams tikai 2002.gadā. Pēc Rīgas domes Vides

departamenta informācijas, atkritumi no kapsētām veido aptuveni trešo daļu no visiem Rīgas pilsētas zaļajiem atkritumiem.

Namu pārvalžu teritorijās nenotiek centralizēta zaļo atkritumu apsaimniekošana. Izņēmums ir Kurzemes rajons, kurā ir izveidots speciāls laukums zaļo atkritumu izvietošanai. Zaļie atkritumi no namu pārvaldēm tiek savākti un aizvesti uz šo laukumu kompostēšanai.

Saskaņā ar Rīgas vides rīcības programmu 2002.–2010.gadam tiek plānots katrā pilsētas administratīvajā rajonā izveidot centralizētu komposta laukumu.

Bīstamie atkritumi

Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu bīstamo atkritumu apsaimniekošanu koordinē un organizē Vides ministrija.

Bīstamo atkritumu dažādu veidu savākšanu veic licencētas firmas, kas slēdz tiešos līgumus ar atkritumu radītāju:

izlietotās luminiscentās lampas – SIA “Lautus” (nodošanas maksa: Ls 0,05 par nenasistu lampu);

fotomateriālu atkritumi – SIA “Idals” (fotomateriālus pieņem bez maksas);

veselības aprūpes atkritumi – SIA “Lautus” (nodošanas maksa Ls 0,45 par 1 kg) un SIA “Arnika un Co” (veselības aprūpes atkritumus pieņem bez maksas);

naftas produktus saturoši atkritumi – SIA “Eko-Osta” (pieņem atstrādātas mašīneļļas un ar naftas produktiem piesārņotu grunti), SIA “Marta” (pieņem eļļas atkritumus), SIA “Sistematika” (pieņem atstrādātas mašīneļļas un ar naftas produktiem piesārņotu grunti). Naftas produktus saturošos atkritumus visas šīs firmas pieņem bez maksas;

plastmasas atkritumi – SIA “Formika”, SIA “Riork”, SIA “Hoetika – ATU”, SIA “Nehlsen – Rīga – Atkritumu saimniecība”, SIA “Alen”, SIA “Nordic Plast” (plastmasas atkritumus pieņem bez maksas);

nolietotās baterijas un akumulatori – SIA “Auto starts”, SIA “Tranzīta termināls”, SIA “Konti”, a/s “BAO” (baterijas un akumulatorus pieņem bez maksas).

Atkritumu šķirošana

Pirmie dalītās atkritumu savākšanas (stikls, papīrs, plastmasa) projekti Rīgā tika realizēti laikposmā no 1995.gada līdz 1997.gadam sadarbībā ar Dānijas vides aģentūru. Samazinoties otrreizējo izejvielu pārstrādes iespējām, 1997.gadā dalīto atkritumu savākšana tika pārtraukta. Dalīto atkritumu savākšanas sistēmu pakāpeniski sāka atjaunot 2001.gadā, kad SIA “Hoetika – ATU” uzstādīja konteinerus stiklam, papīram un plastmasai. 2002.gadā procesā iesaistījās arī SIA “Nehlsen – Rīga”. Tagad Rīgā ir uzstādīti 5024 konteineri dalīto atkritumu savākšanai:

- papīram – 2333 konteineri;
- plastmasai – 2028 konteineri;
- stiklam – 663 konteineri.

Saskaņā ar šķirotu atkritumu konteineru skaita palielināšanos Rīgā samazinās atšķirotu atkritumu daudzums no kopējā atkritumu skaita.

2004.gadā atšķirotu atkritumu daudzums:

- stikls – 3870 tonnas;
- papīrs, kartons – 16 480 tonnas;
- PET (polietilēntereftalāta) iepakojums – 1024 tonnas;
- plastmasa – 3296 tonnas;
- nolietotās autoriepas – 1545 tonnas;
- lamināti (tetrapakas) – 325 tonnas.

1.8. Nekustamā īpašuma tirgus attīstība

1.8.1. Dzīvokļi

Ņemot vērā visas valsts ekonomisko izaugsmi pēdējo 3–5 gadu laikā, kā arī kredītu pieejamību un samazinoties kredītprocentu likmēm, sākot ar 1999.–2000.gadu visā valstī, bet it īpaši Rīgā, notiek strauja nekustamā īpašuma tirgus attīstība. Vispirms tas skāra dzīvokļu tirgus segmentu, paaugstinoties vidējām sērijveida dzīvojamo ēku dzīvokļu tirgus cenām no 100–150 Ls/m² 1999.gadā līdz vidējam šādu pašu dzīvokļu cenu līmenim 2003.–2004.gadā – 280–320 Ls/m². Dzīvokļiem Rīgas pilsētas centrālajā daļā cenas pieaugums ir bijis vēl lielāks – aptuveni 400–600% robežās, atsevišķos gadījumos – līdz pat 800% un vairāk. Apstākļu, kas ietekmēja un vēl joprojām ietekmē šo cenu pieaugumu, ir ļoti daudz, bet galvenie no tiem ir šādi:

- kredītu pieejamība plašākam potenciālo kredītņēmēju lokam, samazinoties kredītprocentu likmēm;
- iedzīvotāju vēlme uzlabot savus dzīves apstākļus, iegādājoties plašākas un kvalitatīvākas dzīvojamās platības;
- vēlme ieguldīt gan savus, gan piesaistītos līdzekļus nekustamajā īpašumā, cerot uz tā vērtības pieaugumu nākotnē;
- nekustamā īpašuma cenu līmenis un izaugsme pēdējo gadu laikā tuvu esošajās ārvalstīs, kas arī pārdzīvo pārejas ekonomikas laikus;
- nekustamā īpašuma cenu līmenis Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Ņemot vērā dzīvokļu tirgus cenas straujo pieaugumu un tās lielumu attiecībā pret dzīvojamo māju būvniecības pašizmaksu, potenciālajiem investoriem radās interese par jaunu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju būvniecību, kas nekavējoties izraisīja pilsētas neapbūvēto zemju tirgus cenas straujo pieaugumu ne tikai zemēm, kas būtu izmantojamas zem daudzdzīvokļu ēku būvniecības, bet arī visam zemes tirgus segmentam kopumā. Tas saistīts ar potenciālo investoru vispārējo interesi attīstīt tirdzniecības tīklus, sporta un atpūtas centrus, kā arī sabiedriskās infrastruktūras objektus, paaugstinoties potenciālo pircēju un pakalpojumu izmantotāju pirktspējai kopumā. Līdz ar jaunu daudzstāvu daudzdzīvokļu ēku būvniecības palielināšanos apstājās un vietām pat sāka kristies dzīvokļu tirgus cenas pilsētas mikrorajonos. Turpmākās prognozes liecina, ka dzīvokļu cenu izaugsmei vecajās sērijveida ēkās, palielinoties piedāvājumam jaunajās daudzdzīvokļu ēkās, vairs nav pamata. Līdz ar to tajos rajonos, kur pārsvarā ir šādas ēkas (Ķengarags, Imantas vecās apbūves rajoni, Bolderāja, Sarkandaugava u.c.), būtu jāveicina līdzekļu piesaiste ēku siltināšanai un veco inženiertīklu atjaunināšanai ēku iekšienē, tādējādi paildzinot dzīvojamo ēku lietošanas ilgumu. Zinot iedzīvotāju pašreizējo nelielo atsaucību šādu darbu veikšanai, pilsēta ar saviem ietekmes instrumentiem (nekustamā īpašuma nodokļu atlaižu politika, piedalīšanās infrastruktūras attīstībā u. tml.) varētu palielināt šādu darbu aktivitāti. Ir jāatrisina arī kredītlīdzekļu piesaistīšanas iespējas, kas ir saistītas ar juridiskām problēmām to piesaistē.

Dzīvokļu īres maksas griesti denacionalizētajos namos vēl joprojām tiek noteikti administratīvi. Līdz ar to centra rajonā esošo dzīvojamo māju rekonstrukcija notiek samērā lēni. Īres maksas griestu atbrīvošana, protams, ir sociāli ekonomisks jautājums, jo šajās ēkās esošie īrnieki pārsvarā nav spējīgi sev iegādāties jaunu dzīvojamo platību. Tādējādi, lai Rīgas pilsētas centrālajā daļā esošos īres namus varētu atjaunot un attīstīties šeit esošais dzīvokļu tirgus segments kopumā, bez pilsētas un, iespējams, pat valsts atbalsta šī problēma nav atrisināma, jo ēku apsaimniekotāji to paši var izdarīt tikai atsevišķos gadījumos, turklāt reizēm lietojot arī no likuma viedokļa apšaubāmas metodes īrnieku izmitināšanas problēmas risināšanā.

Ņemot vērā mums tuvo ārvalstu nekustamā īpašuma tirgus attīstību pēdējo 2–3 gadu laikā, jāsecina: neraugoties uz to, ka patlaban tiek būvētas daudzdzīvokļu mājas ar lielu stāvu skaitu (6–12 stāvi), kas arī pamatojas uz ēkas viena kvadrātmetra pašizmaksu, kā arī tiek būvēti dzīvokļi ar samērā nelielām platībām (40–60 m²), perspektīvā būtu jāizvairās no šādu milzu projektu realizācijas un jāveido projekti, kur optimālais stāvu skaits ir no trim līdz četriem un dzīvokļu platību no 60 m² un vairāk. Šīs prognozes rodas, apkopojot pieejamos attīstības scenārijus mums netālu esošajās kaimiņvalstīs, kur nekustamā īpašuma tirgus attīstība ir attīstījies agrāk un straujāk nekā pie mums, kā arī pārdošanas apjomu un tempu dažādu veidu dzīvojamajām mājām. Līdz ar to, izstrādājot teritoriju attīstību datālpilānojumus, kur tiek paredzēts veikt vērīenīgu daudzstāvu dzīvojamo ēku būvniecību, būtu jāpievērš uzmanība šim ļoti nozīmīgajam aspektam, jo, attīstot un atbalstot projektus ar lielu apbūves intensitāti un mazu dzīvokļu platību, projekta turpmākās realizācijas gaitā var rasties problēmas, kas projekta attīstītāju var novest arī pie bankrota pieprasījuma trūkuma dēļ.

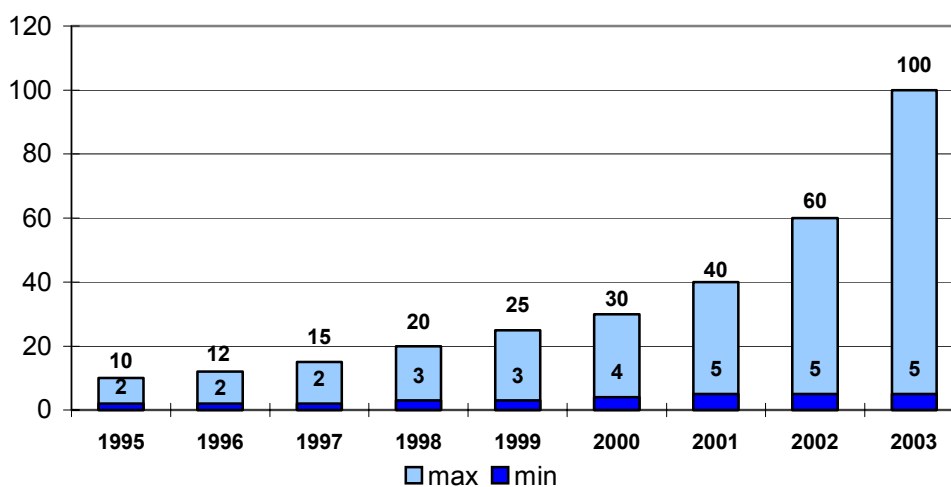
Vidējā zemes cena zem daudzdzīvokļu ēkas būvniecības patlaban Rīgas pilsētā sasniedz 35–80 Ls/m² līmeni atkarībā no pilsētas mikrorajona. Pilsētas centrālajā daļā tā var sasniegt pat 400–500 Ls/m² atzīmi.

1.8.2. Individuālās dzīvojamās mājas

Daudzi iedzīvotāji, lai uzlabotu savus dzīves apstākļus, ņemot vērā dzīvokļu iegādes izmaksas, izvēlas iegādāties privātmāju pilsētas nomalē vai tās tuvumā Rīgas rajonā vai arī pirkt zemes gabalu un būvēt māju pašam. Tas izskaidro arī pēdējo divu gadu laikā notiekošo straujo cenu kāpumu individuālās apbūves zemēm un lielo zemes gabalu transformāciju par apbūves zemēm gan Rīgā, gan tās tuvākajā apkārtnē. Tādējādi laikposmā no 1999.gada līdz 2004. gadam individuālās apbūves zemes gabalu (pārsvārā ar kopējo platību no 1200 m² līdz 2500 m²) cenas Rīgas pilsētas teritorijā ir pieaugušas vidēji par 300–400%, atsevišķās vietās vēl vairāk – 500% un vairāk. Zemes gabalu cenas individuālai apbūvei Rīgā pašlaik ir visaugstākās Mežaparkā un tuvākajā rajonā ap to, kur tās sasniedz 50–80 Ls/m² līmeni. Vidējā zemes gabala cena patlaban individuālās apbūves gabalam sasniedz 11–22 Ls/m² līmeni. Tas ir izskaidrojams ar ierobežoto zemju skaitu Rīgas pilsētas teritorijā individuālo dzīvojamo māju apbūves vajadzībām, kā arī ar faktoriem, kas minēti iepriekš.

78.attēls

Individuālo dzīvojamo māju apbūvei paredzētu zemes gabalu tirgus vērtības Rīgas pilsētā laikposmā no 1995.gada līdz 2003.gadam, Ls/m²

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

Rīgas pilsētas teritorijā ir vairāki nozīmīgi rajoni, kur strauji attīstās individuālo dzīvojamo māju apbūve un kur attīstības tendences ir prognozējamas arī turpmāk, kas pārsvarā ir saistītas ar savu atrašanās vietu, sabiedriskās infrastruktūras objektu esamību un tās attīstības perspektīvām. Tie ir:

- Mežaparks – jau vēsturiski izveidojies kā visekskluzīvākais individuālo dzīvojamo māju apbūves rajons Rīgas pilsētā;
- Aplokciems – veidojas līdzvērtīga apbūve Mežaparkam, pamatojoties uz Mežaparka atpūtas parka atrašanās vietu, blakus esošo Ķīšežera, kā arī golfa kluba attīstību šajā teritorijā;
- Berģi – apbūve veidojusies galvenokārt padomju laikos, pateicoties Juglas ezera tuvumam, pašlaik veidojas arī kā viens no perspektīvākajiem Rīgas individuālās apbūves rajoniem;
- Dārziems – teritorija, kam raksturīgi apbūves gabali, kas veidojušies 20. gadsimta sešdesmitajos un septiņdesmitajos gados ar samērā maziem kopējās platības laukumiem – ap 600 m² – ar tiem laikiem raksturīgu apbūvi, bet, pateicoties atrašanās vietai, pēdējo trīs gadu laikā notiek arhitektoniskajā un funkcionālajā ziņā mazvērtīgo ēku rekonstrukcija un jaunu ēku būvniecība;
- Bierīni un Mārupe Rīgas pilsētas teritorijā – viens no pilsētas individuālo dzīvojamo māju apbūves rajoniem, kas patlaban attīstās visstraujāk, pateicoties blakus Rīgas pilsētai esošajai Mārupes pagasta teritorijai, kas ir viena no līderēm Rīgas rajona teritorijā individuālo dzīvojamo māju apbūves attīstības ziņā.

Patlaban visvairāk pieprasītas ir dzīvojamās mājas ar kopējo platību 150–220 m² un pie mājas esošu 1200–1800 m² lielu zemes gabalu. Vidējās pašreizējās tirgus cenas šādām mājām, kas būvētas pēdējo trīs līdz piecu gadu laikā atbilstoši mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām, sasniedz aptuveni 120–180 tūkstošus latu. Ēkām, kas celtas padomju laikos, kas atrodas vidējā tehniskā un estētiskā stāvoklī un pie kurām zemes gabala platība ir ap 600 m², vidējās pašreizējās tirgus cenas sasniedz aptuveni 40–80 tūkstošus latu.

1.8.3. Komerccobjekti

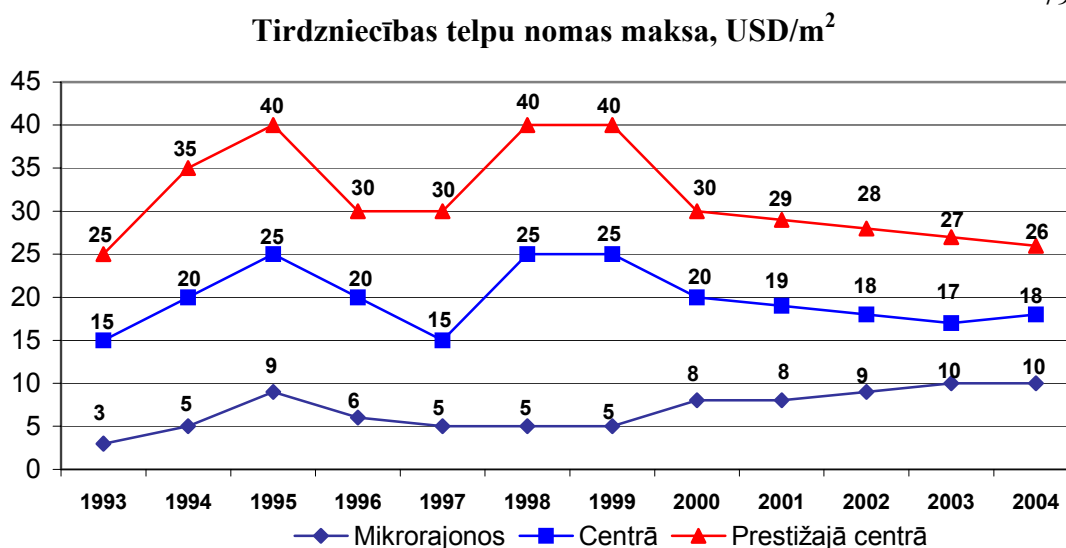
Situācija tirdzniecībai izmantojamo telpu segmentā kardināli ir mainījies, sākot ar 1998.gadu. Līdz tam tirdzniecībai tika izmantotas telpas, kas jau vēsturiski bija izveidojušās gan pilsētas centrālajā daļā, gan mikrorajonos. Šāda veida telpas bija izvietotas galvenokārt dzīvojamo māju pirmajos stāvos. Kopš 1998.gada sāka attīstīties lielo tirdzniecības centru segments nekustamā īpašuma jomā. Šādu centru attīstību virzīja galvenokārt ārvalstu investori, jo šādos objektos ir jāiegulda samērā lielas investīcijas vairāku miljonu latu apmērā, viņiem arī bija pieredze šādu centru būvniecībā un ekspluatācijā citās valstīs.

Tirdzniecībai paredzēto telpu nomas tirgū parādījās lielas, mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām atbilstošas platības, kas mērāmas vairākos desmitos tūkstošu kvadrātmetru. Līdz ar to nekustamā īpašuma tirgū samazinājās gan pieprasījums, gan telpu nomas maksas likmes telpām, kas vairs neatbilda mūsdienu priekšstatam par tirdzniecībai piemērotām telpām. Turklāt vairāki nelieli veikali bankrotēja, telpas palika tukšas, jo atrast jaunu telpu nomnieku ir samērā grūti. Tas gan neattiecas uz telpām Rīgas pilsētas centra daļā, kur ir samērā liela gājēju plūsmas intensitāte un kur, piemērojoties tirgus situācijai, tirdzniecību attīsta samērā daudz uzņēmēju.

Ņemot vērā valsts ekonomiskās attīstības perspektīvas, kā arī mums tuvu esošo ārvalstu pieredzi, jāsecina, ka lielo tirdzniecības centru turpmākai attīstībai vēl ir zināms pamats, par ko liecina arī jaunu ārvalstu tirdzniecības tīklu interese par iespējām izvērst darbību Rīgā un Latvijā kopumā.

Tirdzniecību telpu nomas maksas likmes izmaiņas Rīgā ir redzamas 79.attēlā.

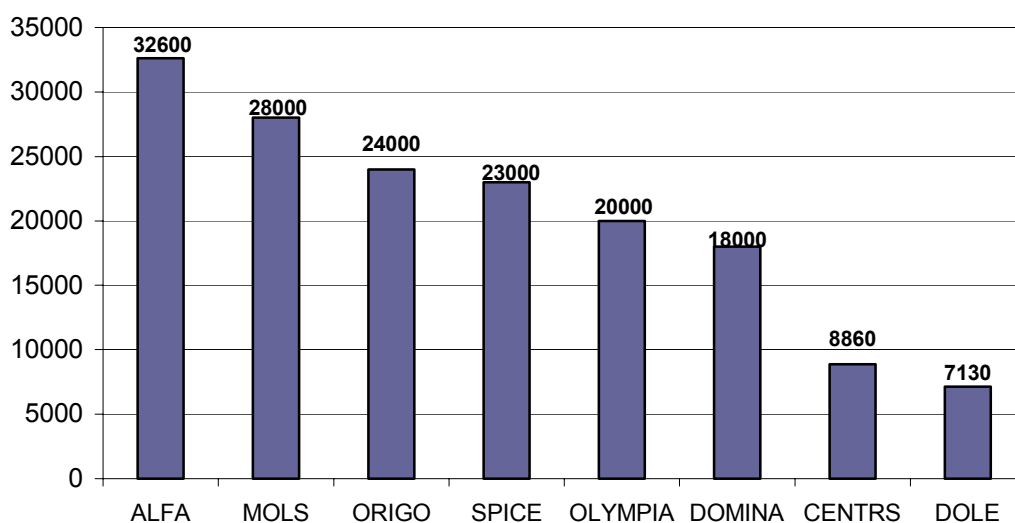
79.attēls

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

Norvēģu kompānijas “Linstow Varner” ienākšana tirgū, iegādājoties nozīmīgos tirdzniecības centrus un supermārketus “Mols” (“Europa Centrs”), “Dole”, “Minska” un universālveikals “Centrs”, 1999.–2004.gadā izraisīja vētrainu tirdzniecības centru attīstību. 1999. un 2000.gadā jaunu tirdzniecības telpu apjoma pieauguma temps būtiski pārsniedza mazumtirdzniecības pieauguma tempu. Saasinoties konkurencei, sākās mazo un vidējo tirdzniecības uzņēmumu bankrots. 2002.gadā kompānija “Linstow” atklāja tirdzniecības centra “Mols” otro kārtu, palielinot tirdzniecības centra platību līdz 28 000 kvadrātmētriem. Darbu sāka tirdzniecības komplekss “Olympia” ar kopējo platību 20 000 kvadrātmētriem. 2003.gada vasarā rekonstruētajā Rīgas dzelzceļa stacijā tika atvērts jauns tirdzniecības centrs “Origo”, kura kopējā platība sasniedza 24 000 kvadrātmētrus. 2003.gadā K. Valdemāra ielā kompānija “Kristensen Baltic” atvēra jauno lielveikalu “RIMI” ar kopējo platību 6000 kvadrātmētriem. Kopš 2003.gada iezīmējās tendence uzlaboties situācijai iebūvēto telpu segmentā pilsētas vēsturiskajā centrā. Samazinājās tukšo telpu skaits, nostabilizējās nomas maksas lielums. Tas notika pilsētas centrā esošo mazumtirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu pārstrukturēšanas ietekmē. Uzņēmumi, kuru produkcija bija orientēta uz masveida patēriņu, pārgāja uz tirdzniecības centriem. Tika atvērti jauni kafejnīcu un restorānu tīkli.

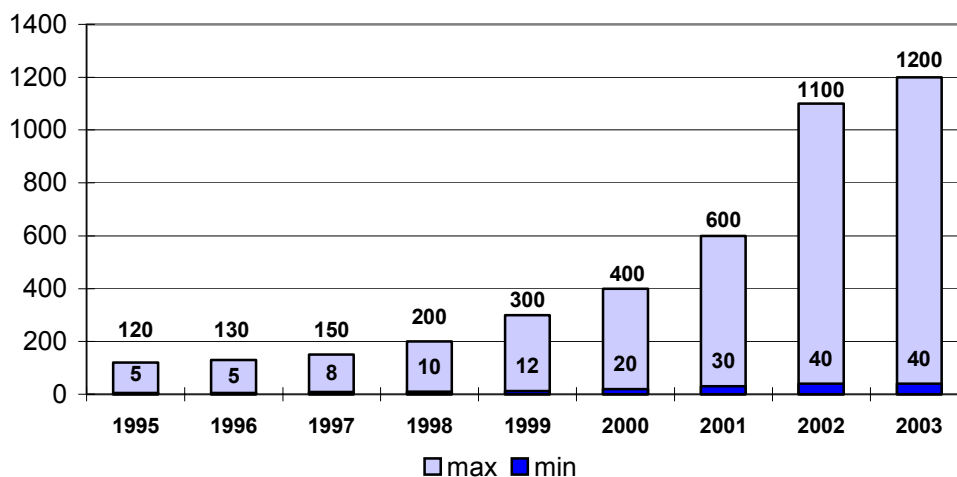
Pilsētas mikrorajonos tika palielināts uzņēmuma “Vilniaus Prekybas” tirdzniecības tīklā ietilpstošo veikalu “T-Market” un “Maxima” skaits. Tika atvērti divi jauni tirdzniecības centri – “Domina” Purvciemā un “Stockmann” pilsētas centrā.

Tirdzniecības centru iznomājamā platība, m²

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

Kommercdarbībai paredzētu zemes gabalu cenu izaugsmes dinamika no 1995.gada līdz 2000.gadam ir samērā vienmērīga, taču, sākot ar 2001.gadu, cenu lēciens ir liels, kas skaidrojams ar situāciju nekustamā īpašuma tirgū kopumā, ko izraisīja kredītresursu lielāka pieejamība, kredītprocentu likmju krišanās, kā arī valsts kopējā ekonomiskā izaugsme. Nozīmīgs faktors ir arī ārvalstu lielo mazumtirdzniecības tīklu ienākšana Latvijas tirgū, kā arī lielveikalu būvniecības “bums”, kuru būvniecības galvenais nosacījums ir laba atrašanās vieta blakus lielajām satiksmes maģistrālēm un dzīvojamiem rajoniem (81.attēls).

Kommercdarbībai paredzēto zemes gabalu tirgus vērtība Rīgas pilsētā laikposmā no 1995.gada līdz 2003.gadam, Ls

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

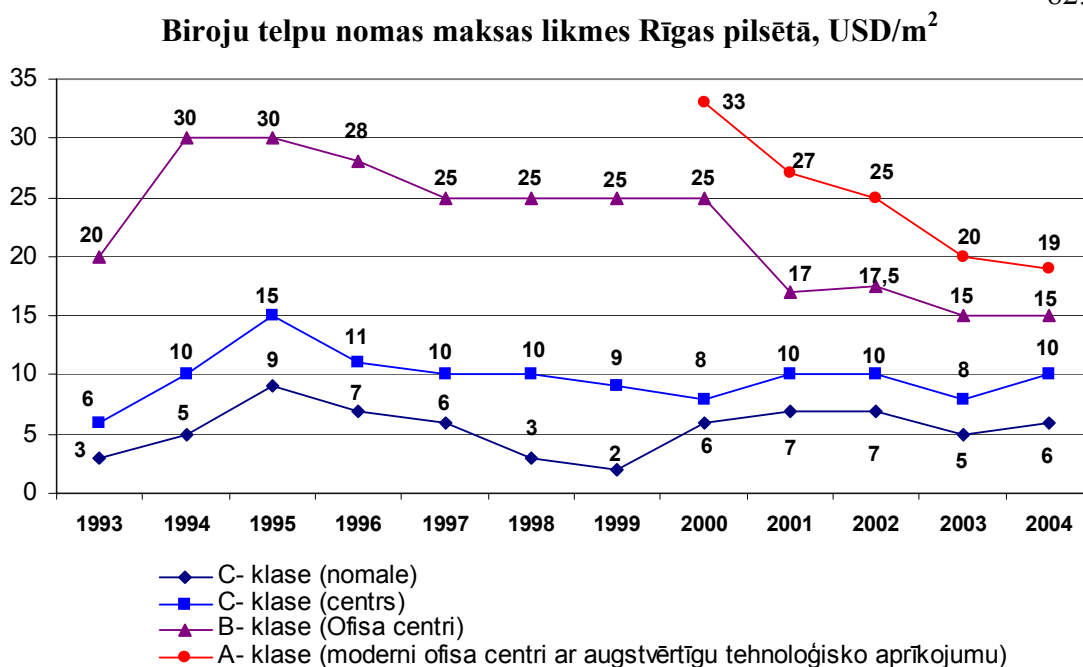
Patlaban komercdarbībai paredzētu zemes gabalu cenu diference ir samērā liela, jo pilsētas centrā šādu brīvu zemes gabalu ir ļoti maz un arī cena sasniedz 500–1200 Ls/m². Pilsētas mikrorajonos šādu zemes gabalu tirgus vērtība ir 40–60 Ls/m².

1.8.4. Biroji

Pašreizējais biroju telpu piedāvājums, kā arī pieprasījums ir visai krasi atšķirīgs gan telpu platību ziņā, gan kvalitātes ziņā. Tirdzniecības tiek pieprasīti gan biroji, kas atrodas ēkās ar samērā sliktu tehnisko stāvokli un zemu arhitektonisko vērtību, kur līdz ar to ir arī samērā zemas telpu nomas maksas likmes, gan A klases biroji ar labu tehnisko aprīkojumu, labu servisa līmeni, kā arī ar iespējamību novietot gan biroju darbiniekus, gan potenciālajiem klientiem automašīnas. Ņemot vērā tieši satiksmes problēmas, vairāki mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām atbilstoši biroju un noliktavu centri tiek būvēti ārpus pilsētas centrālās daļas, kā arī Rīgas rajonā pilsētas tuvumā. Par birojiem piemērotām ēkām tiek pārbūvētas bijušo lielo ražošanas uzņēmumu administratīvās ēkas (piemēram, bijušās rūpnīcas “Sarkanais kvadrāts” ēkas Maskavas ielā). Ņemot vērā līdzšinējo attīstību un turpmākās attīstības prognozes, jāsecina, ka pieprasījums ir prognozējams stabils ar tendenci pieaugt ne tikai apjoma ziņā, bet galvenokārt telpu un servisa kvalitātes ziņā.

Vidējās biroju telpu nomas maksas likmes izmaiņas Rīgā parādītas 82.attēlā.

82.attēls

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

Kopš 1999.gada biroju telpu tirgu negatīvi sāka ietekmēt tirdzniecības globalizācijas faktors. Tā kā notika strauja tirdzniecības biznesa palielināšana, uzņēmumiem apvienojoties, kā arī norisinājās liela tirdzniecības centru tīklu attīstība, daudzas preču izplatītāju kompānijas un daudzi vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumi, kas bija vieni no galvenajiem biroja telpu patērētājiem, pamazām zaudēja iespēju nodarboties ar savu biznesu.

Paradoksālo biroja telpu tirgus attīstību, likmju pazemināšanos, tirgū esot nelielam skaitam jaunu telpu un stabili augstai IKP attīstības dinamikai, var skaidrot ar strukturālām izmaiņām reģiona ekonomiskajā attīstībā. Ekonomisko pieaugumu arvien lielākā mērā nodrošina Latvijas mērogiem lielu un pat ļoti lielu kompāniju attīstība ekonomikas, komunikāciju, tranzīta, tirdzniecības un celtniecības stratēģiskajās nozarēs. Lielie uzņēmumi dod priekšroku savu biroju centru celtniecībai (“LMT” – 17 400 m², “Hansabanka” – 29 908 m²), nevis biroja telpu nomai. Mazais un vidējais bizness, kas nodrošina lielas daļas biroju telpu

aizpildīšanu, pašlaik attīstās ar grūtībām. Kopš 1998.gada ir vērojama tendence, ka stabili strādājošie mazie un vidējie uzņēmumi biroja telpas nevis nomā, bet pērk.

Biroju telpu tirgus īpatnība augstvērtīgo A un B klases biroju centru segmentā Rīgā ir tāda, ka slaveni, starptautiski uzņēmumi izvietoj savus birojus nevis A, bet gan B klases biroju ēkās, lai gan lielākās valstīs šie uzņēmumi nevar atļauties atrasties telpās, kas būtu zemākas klases par A. Šo īpatnību zināmā mērā var skaidrot arī ar to, ka pilsētas vēsturiskajā centrā ir samērā maz kvalitatīvi rekonstruētu māju ar skaistām fasādēm un lielisku iekšējo arhitektūru, kas to iemītniekiem piešķir atbilstošu tēlu. Vēl viens izskaidrojums varētu būt īpatnība, ka ir neliels, samērā ierobežots tirgus, kurā lieli uzņēmumi nestrādā pulsējošā režīmā, kad personāla skaits un iznomājamo telpu platība var būtiski mainīties atkarībā no attiecīgajā momentā realizējamajiem projektiem un esošās konjunktūras, kas ir raksturīgi attīstīto valstu lielajiem, atklātajiem tirgiem. Stabils personāla lielums un prognozējams attīstības apjoms ļauj labāk izplānot, kādas biroju telpas būs nepieciešamas nākotnē.

1.8.5. Ražošanas objekti

Situācija ražošanai piemērotu telpu tirgus segmentā ir attīstījusies tieši pēdējā gada laikā. Ir palielinājies pieprasījums pēc telpām, kas kādu laiku (3–10 gadus) nav tikušas izmantotas, bet kuru tehniskais stāvoklis tās pieļauj rekonstruēt un piemērot ražošanai atbilstoši mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām. Tas galvenokārt ir noticis, ievērojot vairākus apstākļus. Svarīgākie ir:

- palielinās ārvalstu kompāniju interese par ienākšanu Latvijas tirgū, veidojot šeit savas ražotnes;
- palielinoties kvalitātes prasībām, ražošanas apjoma pieaugumam, kā arī sertifikācijas nepieciešamībai pēc ISO standarta, arī vietējiem uzņēmumiem ir radusies nepieciešamība pārstrukturizēt savu ražošanu, arī uzlabot ražošanas telpu kvalitāti.

Vairākās vietās bijušo lielo ražošanas uzņēmumu teritorijās sāk veidoties industriālie parki, kur telpu īpašnieki iznomā jau mūsdienu ražošanas vajadzībām atbilstošas telpas, kā arī piedāvā papildu servisu nomnieku darbības nodrošināšanai.

Rīgas pilsētas teritorijā bijušo lielo ražošanas uzņēmumu teritoriju attīstība ir samērā atšķirīga. Vietām bijušo lielo rūpnieciskās ražošanas korpusu vietā tiek izbūvēti tirdzniecības centri, administratīvie korpusi tiek pārveidoti par biroju ēkām, vietām uzņēmumu ražošanas korpusi tiek pārbūvēti par nelielām ražotnēm. Ņemot vērā līdzšinējo šāda veida nekustamo īpašumu attīstību un turpmākās prognozes, jāsecina, ka ražošanas telpu attīstības potenciāls ir meklējams pilsētas nomalēs vai ārpus Rīgas teritorijas Rīgas rajonā, vietās ar labi attīstītu piebraucamo ceļu un inženiertehnisko tīklu infrastruktūru, pamatojoties gan uz darbaspēka un transporta pašizmaksas samazināšanos, gan uz nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem, kas ārpus Rīgas ir mazāki.

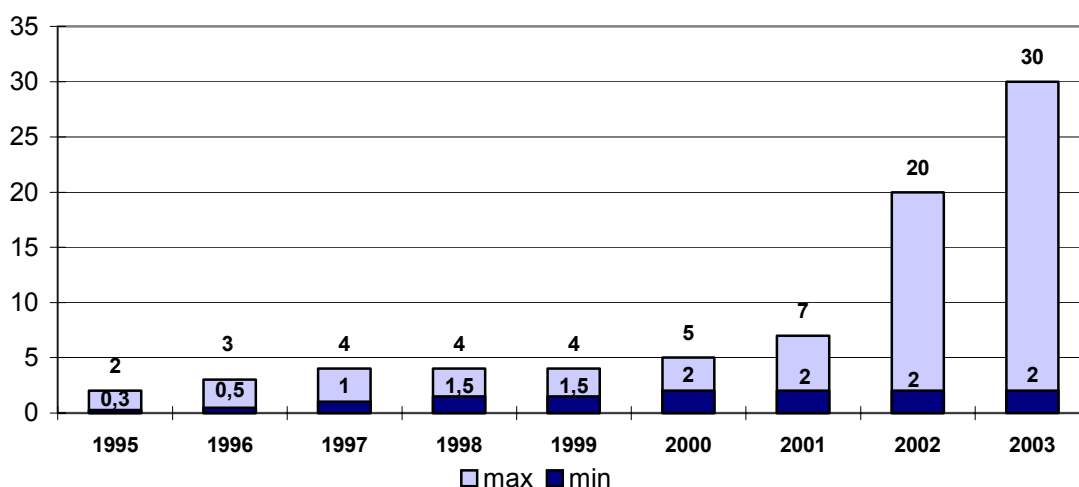
Viens no faktoriem, kas bremzē šā nekustamā īpašuma tirgus segmenta attīstību, ir 1990. gados veiktā uzņēmumu privatizācija, kad bieži vien lieli ražošanas uzņēmumi tika sadalīti, tos privatizējot atsevišķās daļās atsevišķiem īpašniekiem, līdz ar to tagad rodas problēmas teritorijas vienotas attīstības koncepcijas nodrošināšanai atsevišķo objektu īpašnieku nākotnes attīstības redzējuma atšķirību un to finansiālo iespēju dēļ.

Nekustamā īpašuma tirgū interese par zemes gabaliem, kas paredzēti rūpnieciskās ražošanas objektu un noliktavu apbūvei, ir parādījusies, sākot ar 2001.–2002.gadu. Līdz šim rūpnieciskajā ražošanā un noliktavu vajadzībām izmantoja galvenokārt objektus, kas tika pamesti vai neracionāli izmantoti, likvidējoties lielajiem rūpnieciskās ražošanas “gigantiem”,

kuru objekti tika daļēji piemēroti mūsdienu tehniskajām vajadzībām. Taču, iestājoties Eiropas Savienībā, kā arī pieaugot saražotās produkcijas kvalitātes standartiem, pieaug arī nepieciešamība pēc modernām, mūsdienu tehniskajām un estētiskajām prasībām atbilstošām telpām. Pārbūvēt vecos ražošanas korpusus šīm vajadzībām reizēm ir neracionāli un pat dārgāk nekā jaunu objektu būvniecība. Līdz ar to ir radies pieprasījums pēc brīviem zemes gabaliem šādu ražošanas objektu apbūves vajadzībām. Galvenais nosacījums šādu zemes gabalu izvēlē ir piebraucamo ceļu esamība (gan autotransporta, gan dzelzceļa transporta), inženierkomunikāciju esamība ar jaudām, kas nepieciešamas rūpnieciskās ražošanas objektiem. Ņemot vērā šos nosacījumus, šādi zemes gabali tiek pieprasīti galvenokārt pilsētas nomalē, kā arī Rīgas rajonā tuvu pilsētas robežai. Tirgū pieprasīti šādi zemes gabali ir ar vidējo platību 1–2 ha, kas ir nepieciešami nelielu jaunu ražotņu izveidošanai.

83.attēls

Rūpnieciskās ražošanas objektu un noliktavu būvniecībai paredzēto zemes gabalu tirgus vērtība Rīgā laikposmā no 1995.gada līdz 2003.gadam, Ls/m²

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

83.attēlā redzams, ka ir samērā liela cenu diference zemes gabaliem, kas paredzēta rūpnieciskās ražošanas un noliktavu apbūves objektiem. Tas ir saistāms galvenokārt ar katrā atsevišķā zemes gabalā esošajām inženierkomunikācijām un to jaudām, kas nepieciešamas rūpnieciskās ražošanas nodrošināšanai, pievedceļu esamību, lai varētu piekļūt gan ar kravas autotransportu, gan ar dzelzceļa transportu, un vēl vairākiem citiem faktoriem. Tā kā inženierkomunikāciju un pievedceļu izbūve ir ļoti dārgs process, šādi pašlaik brīvi zemes gabali ir pieprasīti un tiek piedāvāti galvenokārt padomju laikos celto rūpnieciskās ražošanas objektu tiešā tuvumā, kur viss nepieciešamais ir blakus.

1.9. Mājokļu saimniecība

Cilvēka labklājība lielā mērā ir atkarīga no tā, vai viņa lietojumā vai īpašumā ir atbilstošs mājoklis, vai tas ir pietiekami labiekārtots. Mājokļa pārapsūvētība, slihta vai pat neveselīga dzīves vide un zema komforta dzīvokļa apstākļi ir riska faktori, kas lielā mērā var traucēt personas vai mājsaimniecības harmoniju, tās ģimenes dzīvi un bērnu audzināšanu, var ietekmēt veselību.

1.9.1. Iedzīvotāju mājokļu apstākļi

Mājokļu fiziskā kvalitāte

Mājokļa fizisko kvalitāti vērtē pēc ēku vecuma, to ārējo sienu materiāla, mājokļu labiekārtoības un mājokļu lieluma.

Ēku vecums. Lielākā daļa rīdzinieku dzīvo mājokļos, kas būvēti pēc Otrā pasaules kara, vairākums – no 1961. līdz 1990.gadam, kad plaši tika izvēsta dzīvojamo ēku būvniecība, izmantojot tipveida projektus un saliekamās dzelzsbetona paneļu konstrukcijas. Šajā periodā būvētās mājās dzīvo 66,4% Rīgas iedzīvotāju, vēl 7,7% dzīvo padomju laikā pirms industriālās būvniecības perioda celtās ēkās. Ievērojami mazāka rīdzinieku daļa dzīvo pirms padomju laika būvētos mājokļos, no tiem lielākā daļa mājokļos, kas celti 19.gadsimta pēdējos un 20.gadsimta pirmajos gadu desmitos. Divdesmitā gadsimta deviņdesmitajos gados celtajos mājokļos mīt tikai 2,3% rīdzinieku.

Ārsienu materiāls. Vairākums (88,1%) rīdzinieku dzīvo ēkās ar ķieģeļa un dzelzsbetona ārsienām. Tikai 11,9% rīdzinieku dzīvo ēkās ar citu materiālu ārsienām, no tiem aptuveni puse – koka ēkās. Iedzīvotāju izmitināšana koka ēkās visizplatītākā ir Zemgales priekšpilsētā, kur koka ēkās mīt 15,3% priekšpilsētas iedzīvotāju.

Mājokļu labiekārtojums. Gandrīz visi – vairāk nekā 99% rīdzinieku – dzīvo ar elektrību apgādātos mājokļos, kuros ir virtuve, vairāk nekā 90% – mājokļos, kuros ir ūdensvads, kanalizācija, iekšā mājoklī tualete, kā arī gāze. Vairāk nekā 80% dzīvo mājokļos, kurus apsilda centrālapkure un kuros ir vanna/duša un siltā ūdens padeve. Mājokļi ar visierobežotāko labiekārtojumu ir Zemgales priekšpilsētā, tai seko Ziemeļu rajons. Šajos Rīgas rajonos vannas istaba nav pieejama aptuveni 20% iedzīvotāju, karstā ūdens padeve – 30%, tualetes mājoklī nav vairāk kā 10% iedzīvotāju, kanalizācijas – 5–7% iedzīvotāju mājokļos.

Mājokļu lielums. Rīgā dominē gan pēc istabu skaita, gan mājokļa platības nelieli mājokļi. Ievērojami vairāk nekā puse – 67,1% no visiem mājokļiem – ir vienas vai divu istabu, ceturrtā daļa – trīsistabu mājokļi. Visaugstākais vienas līdz divu istabu mājokļu īpatsvars (65–70%) ir Latgales, Vidzemes un Zemgales priekšpilsētā, Kurzemes un Ziemeļu rajonā, kur ir ne tikai augsts padomju perioda mājokļu īpatsvars, bet ietilpst arī teritorijas, kas 19. un 20.gadsimta mījā apbūvētas ar tā sauktā strādnieku kazarmu tipa dzīvokļiem.

Viena mājokļa vidējā platība Rīgā 1998.gadā bija 48,86 m², tostarp 1 istabas dzīvokļa – 32,74 m², 2 istabu – 46,35 m², 3 istabu – 60,76 m², 4 un vairāk istabu – 91,78 m². Ņemot vērā zemo mājokļu būvniecības intensitāti līdz šā gadsimta sākumam, šie skaitļi būtiski nav mainījušies. Mājokļu platība uz vienu iedzīvotāju 2002. gadā bija 22,3 m². Domājams, ka drīzumā šajā jomā varētu būt izmaiņas, jo daudzdzīvokļu dzīvojamo māju būvniecības intensitāte strauji pieaug.

Priekšnosacījumi sociālā klimata veidošanai mājoklī

Mājokļu apdzīvotība. Iedzīvotāju iespējas veidot ģimenē labvēlīgu sociālo mikroklimatu lielā mērā nosaka mājokļu apdzīvotības blīvums – cik cilvēku mitinās vienā mājoklī un vai katram mājsaimniecības loceklim ir iespējams nodrošināt savu atsevišķu telpu, vēl labāk – papildus arī vienu telpu mājsaimniecības locekļu kopīgām vajadzībām.

Eiropas valstu mājokļu un plānošanas nozarē akceptēto vidējo vēlamu mājokļa standarta rādītāju izsaka formula n+1 istaba katrai mājsaimniecībai, kur n ir mājsaimniecības locekļu skaits.

Vērtējot dažādu lielumu mājsaimniecību mājokļu apstākļus no apdzīvotības blīvuma aspekta, redzams, ka tie ir vislabākie 1–2 personu mājsaimniecībām. Vienas personas mājoklī vidēji ir 1,6 istabas, tas liecina, ka 40% vieninieku dzīvo 2 istabu un lielākos mājokļos. Divu personu mājoklī ir vidēji 2 istabas. Trīs un vairāk personu mājsaimniecību mājokļu vidējie apdzīvotības rādītāji liecina, ka vairākums šo mājsaimniecību dzīvo mājokļos, kuros ir mazāk istabu nekā personu mājsaimniecībā. Tātad, sākot ar trīs personu mājsaimniecībām, rādītājs ataino mājokļu pārapsauktību, kas, palielinoties personu skaitam mājsaimniecībā, kļūst arvien izteiktāka.

Vērtējot dažādu lielumu mājokļu apdzīvotību, izpaužas šāda tendence – mazākie – 1–3 istabu – mājokļi ir manāmi blīvāk apdzīvoti nekā lielākie. Visos Rīgas rajonos, izņemot Centra rajonu, 3 istabu un mazākos mājokļos dzīvo vairāk cilvēku, nekā dzīvoklī ir istabu, 4 un vairāk istabu dzīvokļos – mazāk, turklāt, augot istabu skaitam, apdzīvotības blīvums samazinās ļoti strauji.

No visiem rīdziniekiem 4–6 istabu mājokļos mīt tikai 10,3%, 1–3 istabu mājokļos – 89,7% iedzīvotāju.

Mājokļa tips. No Rīgas mājokļiem vairāk nekā deviņas desmitdaļas ir atsevišķi dzīvokļi, tādus mīt 91,2% mājsaimniecību. Otra ģimeņu ar bērniem izmitināšanā nozīmīga mājokļa tipa – viengimenes mājas vai tās daļas – īpatsvars visu mājokļu kopskaitā nesasniedz 5%, Rīgā tajās mitinās 4,4% mājsaimniecību. Tikpat daudz – 4,4% – mājsaimniecību mitinās īslaicīgai lietošanai kāda noteikta dzīves cikla ietvaros vairāk vai mazāk piemērotos mājokļos (komunālos dzīvokļos, dienesta dzīvokļos, īrētās istabās).

Mājokļu piederība. Mājokļa piederība sāka ietekmēt ģimeņu (mājsaimniecību) sociālo mikroklimatu divdesmitā gadsimta deviņdesmitajos gados, strauji mainoties mājokļu īpašuma formām.

Pēc 2002.gada datiem, pašvaldības īpašumā bija 15% no Rīgas dzīvojamā fonda, 4% bija valsts īpašumā. Tātad lielākā daļa mājokļu bija pašu iedzīvotāju privātīpašumā. Mājsaimniecībām, kuras dzīvo privātajā īres fondā, stresu visbiežāk izraisa augstā īres maksa, neziņa, cik ilgi vēl būs iespējams īrēt šo mājokli, nepietiekami reglamentētie īres namu īpašnieku pienākumi pret īrniekiem, kā arī citi faktori.

Mājsaimniecībās, kuras privatizējušas savus dzīvokļus, stresu var izraisīt šādi faktori: neapmierinātība ar dzīvojamās ēkas apsaimniekošanu, bailes no papildu izdevumiem, kas saistīti ar kopīpašuma apsaimniekošanu, nevēlēšanās iesaistīties kopīpašuma apsaimniekošanā un uzlabošanā, citu līdzīpašnieku nevēlīga attieksme pret kopīpašumu, kā arī citi faktori.

Mājokļu sociālā kvalitāte. Tā aplūkota pēc četriem rādītājiem: mājokļu piederības, mājokļu tipa, mājokļu apdzīvotības un mājokļus apdzīvojošo dažādu lielumu mājsaimniecību īpatsvara.

Centra rajons. Pēc vidējiem rādītājiem vairākums iedzīvotāju Centra rajonā dzīvo privātajiem īpašniekiem atpakaļ atdotajos namos. Komunālajos dzīvokļos mīt vairāk nekā sestā daļa iedzīvotāju. Vienlaikus daļa šā rajona teritorijas tiek vērtēta kā prestiža mājvieta, un tur ir dārgi dzīvokļi un nami, tāpēc mājokļu sociālā kvalitāte šajā rajonā ir kontrastaina, kas atspoguļojas mājsaimniecību lieluma struktūrā – augstajā 1–2 personu un vislielāko – vairāk nekā 6 personas – mājsaimniecību īpatsvarā.

Kurzemes rajons. Šeit mājokļu tipoloģiskajā struktūrā nepārprotami dominē mājsaimniecības īpašumā esoši atsevišķi dzīvokļi. Absolūtam vairākumam mājsaimniecību mājokļu apstākļi

var nodrošināt vajadzīgos priekšnosacījumus labvēlīga mikroklimata pastāvēšanai ģimenē – atsevišķs, paša īpašumā esošs (vai iegūstams) mājoklis.

Vidzemes priekšpilsēta. Līdzīga situācija kā Kurzemes rajonā. Atšķirības – nedaudz augstāks privātpašniekiem piederošos īres namos, kā arī viengimenes mājās vai to daļās un komunālajos dzīvokļos mītošo iedzīvotāju īpatsvars. Līdz ar to augstāks ir gan to iedzīvotāju īpatsvars, kuru mājokļu apstākļu sociālo kvalitāti var vērtēt kā mazāk atbilstošu labvēlīga mikroklimata veidošanai ģimenē, gan to, kuru mājokļu apstākļu kvalitāti var vērtēt kā īpaši labvēlīgu.

Latgales priekšpilsēta. Aptuveni 15% iedzīvotāju mājokļus īrē privātajā īres fondā, komunālajos dzīvokļos mītošo iedzīvotāju ir mazāk nekā viengimenes mājās dzīvojošo, savukārt mājokļu apdzīvotības blīvums ir nedaudz augstāks nekā iepriekš apskatītajos rajonos.

Ziemeļu rajons. Mājokļu piederības un tipoloģiskā struktūra līdzīga Latgales priekšpilsētā esošajai. Par 3% zemāks nekā Latgales priekšpilsētā privātajā īres fondā dzīvojošo, bet gandrīz divas reizes augstāks viengimenes mājā dzīvojošo īpatsvars, kā arī augstāks komunālajos dzīvokļos dzīvojošo īpatsvars. Ziemeļu rajona īpatnība ir visaugstākais mājokļu apdzīvotības īpatsvars.

Mājokļu apdzīvotības vidējais rādītājs ir 1,17 personas uz vienu istabu. Šā rādītāja salīdzinājums ar dažādu lielumu mājsaimniecību proporcijām norāda, ka ne mazāk kā pusē dzīvokļu ir vairāk iedzīvotāju nekā istabu. Šie dzīvokļi uzskatāmi par pārapskatītiem. Tomēr jāievēro, ka zināms skaits mājsaimniecību nevēlas iegūt lielākus mājokļus, jo nevar tos apmaksāt.

Mājokļa fonda nodrošinājums. Attīstītajās rietumvalstīs par nodrošinātām tiek uzskatītas mājsaimniecības, kuras apdzīvo atsevišķu māju vai dzīvokli, kas atbilst to lielumam, struktūrai, kā arī konkrētajā valstī pastāvošajam mājokļu kvalitātes un apdzīvotības standartam un ir mājsaimniecībai pieejams, t. i., atbilst tās maksātspējai.

Rīgā laikposmā no 1990.gada līdz 2000.gadam mājokļu kopējā platība samazinājusies par 1,1%. Tas noticis gan tāpēc, ka daļa mājokļu tika pielāgoti citu funkciju, visbiežāk darījumu funkcijas, vajadzībām, gan tāpēc, ka intensīvāk nekā iepriekšējos gados tika nojauktas tā sauktās avārijas mājas.

Mājokļu kopplatība apskatītajā periodā palielinājusies no 18,2 m² uz vienu cilvēku līdz 22,3 m² uz cilvēku jeb par 22%. Diemžēl šis platības pieaugums noticis uz iedzīvotāju skaita samazināšanās rēķina.

Mājsaimniecību nodrošinājums ar atsevišķu mājokli vērtēts pēc 2000.gada tautskaites datiem. Uz šo jautājumu atbildējušas 251 330 mājsaimniecības. No tām 95,6% dzīvojušas atsevišķos mājokļos (individuāla māja, atsevišķs dzīvoklis). 95,4% no atsevišķajiem mājokļiem ir dzīvokļi daudzstāvu daudzdzīvokļu mājās. Viengimenes mājās vai to daļās dzīvojuši tikai 0,4% no visām mājsaimniecībām.

3% visu mājsaimniecību vēl arvien savu mājokli dalījušas ar citu/citām mājsaimniecībām, lai gan komunālajos dzīvokļos dzīvojošo mājsaimniecību skaits 20. gadsimta deviņdesmitajos gados samazinājies par gandrīz 80%.

Par tipisko jeb izplatītāko rīdzinieku mājokli uzskatāms atsevišķs dzīvoklis daudzstāvu dzīvojamā mājā, apgādāts ar elektrību, ūdensvadu, kanalizāciju, centrālo apkuri, balonu vai

centralizētu gāzi. Telefons ir vismaz 80% rīdzinieku mājokļos. No visām rīdzinieku mājsaimniecībām divas piektdaļas dzīvo mājokļos, kuru istabu skaits atbilst personu skaitam mājsaimniecībā (standarts n), viena piektdaļa – mājokļos, kur ir vairāk istabu nekā personu mājsaimniecībā (standarts n+x), vēl divas piektdaļas – kur istabu ir mazāk nekā personu (standarts n-x)

Vidēji Rīgā iedzīvotāju un arī pētnieku par pietiekami ērtiem vērtētos standartam n atbilstošos mājokļos 2000.gadā dzīvojušas aptuveni divas piektdaļas no gandrīz 250 tūkstošiem rīdzinieku mājsaimniecību. Tikpat mājsaimniecību dzīvojušas pārapsdzīvotos vai pat ievērojami pārapsdzīvotos (standarts n-1, n-2) mājokļos un tikai viena piektdaļa – relatīvi plašākos vai plašos mājokļos (standarts n+1, n+2).

1.9.2. Mājokļu pieejamība dažādu tipu mājsaimniecībām

Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi

2002.gadā Latvijas pilsētās dzīvojošo mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums vidēji bija Ls 87,61 uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī. Rīgā dzīvojošo mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums – 104,53 lati.

2002.gadā no rīdzinieku mājsaimniecību rīcībā esošajiem vidējiem ienākumiem 69,8% veido samaksa par algotu darbu, 23,8% – dažādu veidu sociālie pabalsti, tajā skaitā 17,5% pensijas, savukārt ienākumi no uzņēmējdarbības, pašnodarbinātības, īpašumiem vai rentes kopā – tikai 5,9%.

Konkrētu mājsaimniecību rīcībā esošais ienākums lielā mērā atkarīgs no mājsaimniecības struktūras. Mājsaimniecībās ar 2 un vairāk bērniem, īpaši, ja tajās ir tikai viens pieaugušais, to rīcībā esošais ienākums uz katru mājsaimniecības locekli vidēji ir par 20–30 latiem (25–30%) zemāks nekā mājsaimniecībās bez bērniem.

Eiropas Savienības valstīs pieņemts, ka mājsaimniecību izdevumi mājoklim uzskatāmi par saprātīgiem, ja tie nepārsniedz 25–30% no ienākumiem.

Izdevumi par mājokli. Privātajā fondā līdz 2005.gada 1.janvārim saskaņā ar likumu “Par dzīvojamo telpu īri” bija divu veidu īres maksa – neregulētā, kuras lielumu nosaka, namīpašniekam un īrniekam vienojoties, un regulētā – kas attiecas uz tiem denacionalizēto namu īrniekiem, kuri īres līgumus slēguši ar pašvaldības namu pārvaldēm pirms namu denacionalizācijas. Rīgā publiskajā fondā īres maksa noteikta 0,148 Ls/m², denacionalizētajā – regulētā noteiktā īres maksa kopš 2004.gada 1.janvāra ir 0,48 Ls/m², vidējā tirgus cena – 1 lats/m². 2005.gada 1.janvārī spēkā stājās šā likuma grozījumi, kas nosaka: “Ja dzīvoklis atrodas denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā mājā un īrnieks dzīvokli lietojis līdz īpašuma tiesību atjaunošanai, dzīvojamās telpas īres maksa tiek noteikta, iekļaujot tajā dzīvojamās mājas apsaimniekošanas izdevumu daļu, kas ir proporcionāla attiecīgās izīrētās dzīvojamās telpas platībai, un peļņu. Īres maksas apmēru nosaka, īrniekam un izīrētājam rakstveidā vienojoties, bet, ja vienošanās netiek panākta, laika posmā līdz 2007.gada 31.decembrim īres maksa par vienu kvadrātmetru īrētās dzīvokļa platības nedrīkst būt augstāka:

- 1) 2002.gadā – par 0,24 latiem;
- 2) 2003.gadā – par 0,36 latiem;
- 3) 2004.gadā – par 0,48 latiem;
- 4) 2005.gadā – par 0,60 latiem;
- 5) 2006.gadā – par 0,72 latiem;
- 6) 2007.gadā – par 0,84 latiem.”

Rīgā pašvaldības apsaimniekotajos sabiedrību namos vidējā īres maksa 2001.gadā bijusi 0,113 Ls/m², t. i. vidēji par 30% zemāka nekā pašvaldības noteiktais īres maksas maksimums – 0,148 Ls/m². Kooperatīvu namos vidējās ekspluatācijas izmaksas bijušas vēl zemākas – 0,097 Ls/m² 2001.gadā, bet privātajos īres namos 2002.gadā vidējā īres maksa par kvadrātmetru bijusi 0,32 Ls – vairāk nekā trīs reizes augstāka nekā ekspluatācijas izmaksas dzīvokļu īpašnieku kooperatīvo sabiedrību namos un gandrīz trīs reizes augstāka nekā vidējā īres maksa pašvaldības namos.

Statistikā māj-saimniecību izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem un enerģiju tiek aprēķināti uz vienu māj-saimniecības locekli, un tie vidēji ir Ls 9,56 mēnesī. Tātad – vienas personas māj-saimniecības vidējie izdevumi ir Ls 9,56; divu – Ls 19,13; trīs – Ls 28,70; četru – Ls 38,27; piecu – Ls 47,84 utt. Faktiski māj-saimniecībām sniegtie pakalpojumi un enerģija maksā vairāk, un to māj-saimniecību, kuras rēķinus apmaksā, faktiskie izdevumi ir lielāki.

Pamatojoties uz aprēķināto dzīvokļu īres maksu un vidējiem izdevumiem par komunālajiem pakalpojumiem, tika aplēsti māj-saimniecību izdevumi par mājokļiem atkarībā no māj-saimniecības un dzīvokļa lieluma, kā arī mājokļa piederības un īrnieka statusa (23.tabula).

23.tabula

Aprēķinātās vidējās mājokļa izmaksas atkarībā no māj-saimniecības un dzīvokļa lieluma 2000.gadā, Ls mēnesī

Māj-saimniecības lielums	Regulēta īres maksa								Neregulēta īres maksa			
	Pašvaldības fonds				Privātais fonds				Privātais fonds			
	Istabu skaits				Istabu skaits				Istabu skaits			
	1	2	3	4 un vairāk	1	2	3	4 un vairāk	1	2	3	4 un vairāk
Viena	14,50	16,78	19,37	22,96	25,78	32,98	41,38	53,00	42,96	58,36	75,86	100,06
Divas	24,07	26,35	28,94	32,53	35,35	42,55	50,95	62,57	52,53	67,93	85,43	109,63
Trīs	33,64	35,92	38,51	42,10	44,92	52,12	60,52	72,14	62,10	77,50	95,00	119,20
Četras	43,21	45,49	48,08	51,67	54,49	61,69	70,09	81,71	71,67	87,07	104,57	128,77
Piecas	52,78	55,06	57,65	61,24	64,06	71,26	79,66	91,28	81,24	96,64	114,14	138,34

Avots: Māj-saimniecības budžets 2000.gadā. Statistikas biļetens, Rīga, 2001

Kā redzams tabulā, atkarībā no mājokļa piederības ir ļoti liela maksas atšķirība.

Māj-saimniecību iespējas segt izdevumus par mājokli

Rīdzinieku māj-saimniecību iespējas segt standartam atbilstoša mājokļa izdevumus, pārāk nesasprindzinot tās budžetu, ietekmē galvenokārt:

- māj-saimniecību ienākumi;
- māj-saimniecības lielums (personu skaits);
- mājokļa piederība.

Starp šiem faktoriem nav mājokļa kvalitātes, kurai ir ievērojama nozīme valstīs, kur mājokļu tirgus ir pastāvējis ilgstoši.

Dzīvokļu īres maksa pašvaldības fondā ir sabalansēta ar iedzīvotāju vairākuma ienākumiem. Šajā fondā apmaksāt dzīvokļa, kurā ir vismaz tik istabu, cik personu ir māj-saimniecībā, īres maksu, pārāk nesasprindzinot savu budžetu, nevar vienīgi māj-saimniecības, kuru ienākumi atbilst zemākās, I kvintiļū³, grupas līmenim. Savukārt, jau sākot ar māj-saimniecībām, kas

³ Latvijas māj-saimniecību budžetu pētījumu viens no analīzes veidiem – datu sakārtošana kvintiļū grupās, t.i. visas māj-saimniecības sarindo augošā secībā pēc to rīcībā esošā ienākuma uz 1 māj-saimniecības locekli lieluma

pieder pie vidējās, III kvintiļu, grupas, pašvaldības fonda īrnieku izdevumi par savu mājokļu lietošanu ir zemāki par 25% no to ienākumiem. Pie V kvintiļu grupas piederošajiem tie pat nesasniedz 10% no viņu ienākumiem. Pie II un III kvintiļu grupas piederošajām mājāsaimniecībām grūtības sagādā kopējo mājokļa izmaksu segšana, kuras ir par 25–30% augstākas nekā aprēķinātās.

Privātajā īres sektorā tirgus cenām atbilstošu īres maksu var atļauties vienīgi mājāsaimniecības, kuru ienākumi atbilst visaugstākās, V kvintiļu, grupas līmenim. Maksājot 2004. gadam noteikto regulēto īres maksu – 0,48 Ls/m² –, privātajos īres namos izdevumus par dzīvokli, kurā ir vismaz tik istabu, cik personu mājāsaimniecībā, var apmaksāt tikai pie IV un V kvintiļu grupas piederošas mājāsaimniecības. Regulētajā privātajā īres fondā pie III kvintiļu grupas piederošās 2 un vairāk personu mājāsaimniecības var segt īres maksu, ja tās dzīvo pārapdzīvotos mājokļos, tāpat pie II kvintiļu grupas piederošās 3 un vairāk personu mājāsaimniecības, kuras dzīvo ievērojami pārapdzīvotos mājokļos. Vissliktākajā situācijā ir mājāsaimniecības, kurām liegta sablīvēšanās iespēja un kuras, pārāk nesasprindzinot savu budžetu, vienistabas mājokli 2004.gadā var apmaksāt tikai tad, ja to ienākumi atbilst IV kvintiļu grupas līmenim, bet kopš 2005.gada – tikai tad, ja ienākumi atbilst V kvintiļu grupas līmenim.

Mājāsaimniecību skaits, kuru izdevumi par īri pārsniedz vai var pārsniegt 25% no to ienākumiem. Rīgā mājāsaimniecības privātipašumā esošos mājokļos mīt 50,3% mājāsaimniecību, pašvaldības īpašumā esošos – 30,2%, dzīvokļos privātajos īres namos – 13,9%, pārējie 5,6% mīt mājokļos cita veida īpašumos.

Galvenie iztikas līdzekļu avoti:

- ekonomiskās aktivitātes – 35%;
- pensijas – 22%;
- sociālie pabalsti – 4%;
- cits iztikas līdzekļu avots – 15%;
- citu personu apgādībā – 24%.

Pārmērīgi nesasprindzinot savu budžetu, t. i., izdevumiem par mājokli nepārsniedzot 25% ienākumu, rīdzinieku mājāsaimniecību iespējas atļauties labiekārtotu mājokli (ūdensvads, kanalizācija, centrālā apkure) ir visai dažādas.

Mājāsaimniecību budžetu pētījumi liecina, ka 2000.gadā 73% rīdzinieku mājāsaimniecību bijušas grūtības ar dzīvokļu un komunālo pakalpojumu apmaksāšanu, īres parādi bijuši 15%, apkures parādi – 16,4% mājāsaimniecību.

Teorētiski Rīgā, esot tagad noteiktajiem īres un komunālo pakalpojumu tarifiem, **privatizētajā vai pašvaldības fondā:**

- labiekārtotus un iedzīvotāju ienākumu līmenim atbilstošus mājokļus nevar atļauties 28,3% rīdzinieku;
- labiekārtotus mājokļus, kuros istabu skaits atbilst personu skaitam mājāsaimniecībā vai par vienu istabu pārsniedz/ir mazāks par personu skaitu, var atļauties 28,7% rīdzinieku;
- 4,3% rīdzinieku, nepārsniedzot 25% no mājāsaimniecības rīcībā esošajiem ienākumiem, privatizētajā vai pašvaldības fondā var apmaksāt mājokļus, kuros ir par 2 un vairāk istabām vairāk nekā mājāsaimniecībā personu.

Privātajā īres fondā:

- mājsaimniecības, kuru ienākumi atbilst II kvintilei – ja tajās ir ne mazāk kā 3 personas un viņu mājoklī ir par 2 istabām mazāk nekā personu mājsaimniecībā, un mājsaimniecības, kuru ienākumi atbilst III kvintilei – ja tajās ir 2 un vairāk personas un mājoklī par 1 istabu mazāk nekā personu mājsaimniecībā. Tas kopā veido 30,1% rīdzinieku;
- mājsaimniecības ar IV kvintilei atbilstošiem ienākumiem – ja to mājokļos istabu skaits atbilst personu skaitam. Šiem nosacījumiem atbilst 18,9% rīdzinieku;
- mājsaimniecības ar V kvintilei atbilstošiem ienākumiem var apmaksāt mājokļus, kuros istabu skaits ir par vienu lielāks nekā personu skaits mājsaimniecībā. Tie ir 17,2% rīdzinieku.

Par vidējo brīvā tirgus īres maksu mājokļus var atļauties mājsaimniecības ar IV kvintiles ienākumiem, esot nosacījumam, ka tajās ir 3 un vairāk personas un ka mājoklī ir mazāk istabu nekā mājsaimniecībā locekļu (13,4% rīdzinieku).

Par vidējo brīvā tirgus īres maksu mājokļus var atļauties visas mājsaimniecības, kuru ienākumi atbilst V kvintilei, bet tām, kuru ienākumi ir zemāki vai atbilst kvintiles vidējam rādītājam, jāērķinās, ka mājokļa lielums 1 personas mājsaimniecībai jāierobežo ar personu skaitam atbilstošu istabu skaitu, 2–4 un vairāk personu mājsaimniecība – ar istabu skaitu, kas ir par vienu lielāks nekā personu skaits (17,2% rīdzinieku).

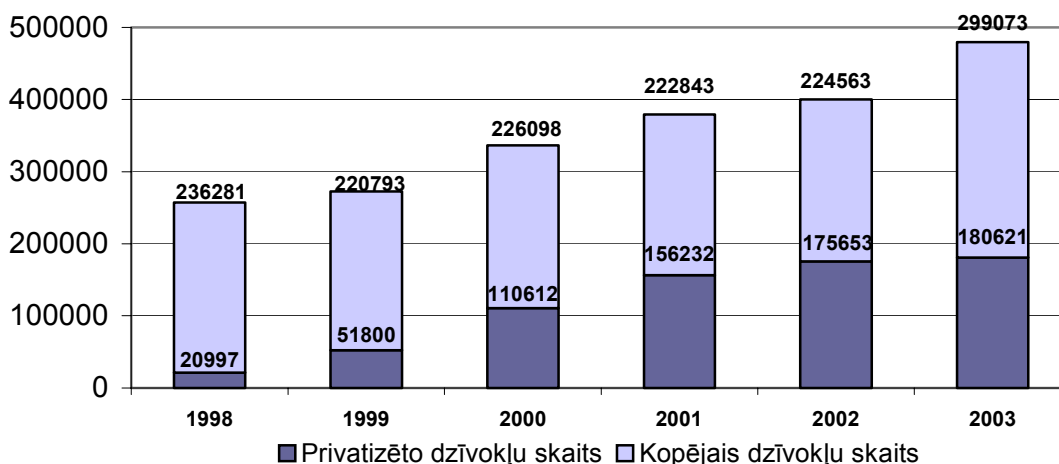
1.9.3. Dzīvokļu tirgus attīstība Rīgā

Dzīvokļu tirgus attīstības īpatnības Rīgā no 1991. līdz 2004.gadam ir ietekmējuši vairāki politiskie, ekonomiskie un demogrāfiskie faktori. Laika periodā no 1990. līdz 1995.gadam no Rīgas izbrauca 106 112 cilvēku, līdz ar to atbrīvojās aptuveni 2 018 600 m² apdzīvojamās platības jeb 40 tūkstoši dzīvokļu. Šajā laikā dzīvojamais fonds uz vienu cilvēku palielinājās par 10%. Tāpēc jaunu dzīvojamo masīvu celtniecība nebija pieprasīta.

Dzīvokļu tirgus izveidi un attīstību būtiski ietekmēja politiskais faktors. No 1992.gada līdz 2002.gadam Rīgā tika denacionalizēts daudz dzīvojamo ēku, kurās kopumā bija 51 000 dzīvokļu ar kopējo platību 2 583 400 m². Daļa denacionalizēto ēku īpašnieku izmitināja komunālo dzīvokļu iedzīvotājus, lai dzīvojamās ēkas pārveidotu par biroju ēkām, daļa remontēja dzīvokļus, lai vēlāk tos izīrētu. Tas viss stimulēja dzīvokļu pieprasījumu pilsētas mikrorajonos, kur pamatā tika izmitināti komunālo dzīvokļu iedzīvotāji.

Dzīvokļu tirgus izveidi un attīstību sekmēja arī 1995.gadā pieņemtais likums par valsts un pašvaldības īpašumā esošo dzīvojamo māju privatizāciju. Līdz 2002.gadam bija privatizēti aptuveni 70% no visiem privatizācijai piedāvātajiem dzīvokļiem.

Kopējā privatizēto dzīvokļu skaita dinamika Rīgā laikposmā no 1998.gada līdz 2002.gadam ir redzama 84.attēlā.

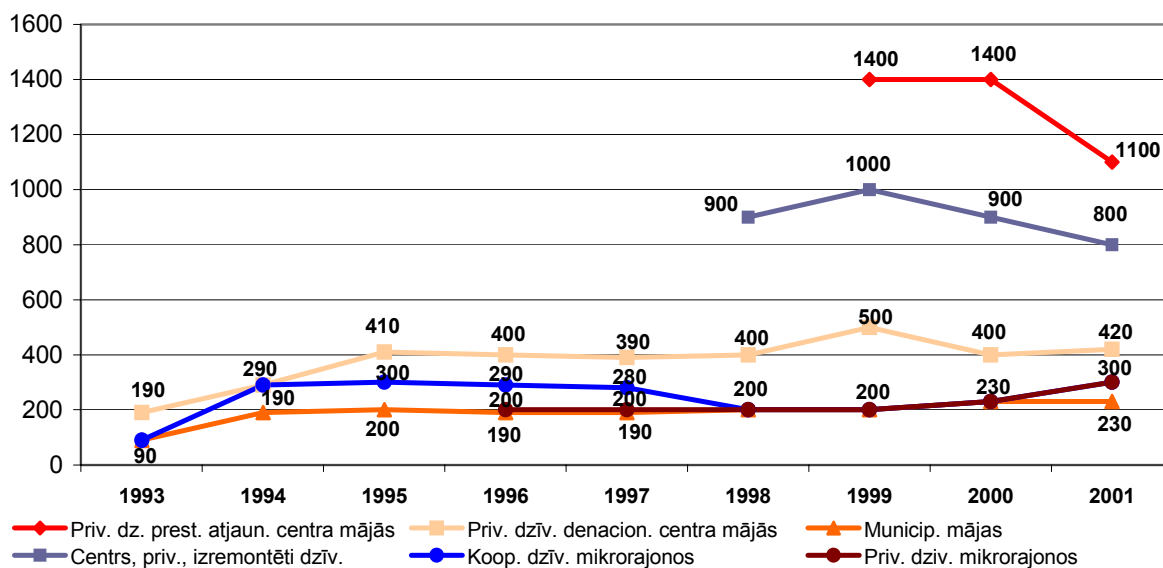
Privatizēto dzīvokļu skaita dinamika

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

Dzīvokļu tirgus izveidošanās un attīstības galvenie posmi un cenu izmaiņu dinamika

Galvenais faktors, kas kopš 1997.gada noteica dzīvokļu tirgus segmenta attīstību Rīgā, bija hipotekārās kredīšanas sistēmas attīstība. Kredīšanas termiņš 1997.gadā palielinājās līdz 5–10 gadiem, bet kredītu likmes pazeminājās līdz 15–18%. Kopš 1998.gada ir vērojams stabils tipveida dzīvokļu tirgus segmenta apgriezīgu pieaugums un tipveida dzīvokļu cenu palielināšanās. 1998.gadā vairāk nekā trešā daļa tipveida dzīvokļu tika iegādāti ar bankas kredīšanas starpniecību, taču jau 1999.gadā dzīvokļu iegādes darījumu skaits ar bankas finansējumu pieauga līdz 50%.

2000.gadā bija raksturīgs vēl lielāks banku kredīšanas ietekmes palielinājums uz dzīvokļu tirgu. Gada laikā izsniegto kredītu apjoms pieauga par 20%, bet vidējās kredītu likmes pazeminājās līdz 10%. Dzīvokļu cenu līmeņa dinamika Rīgā laikposmā no 1993. līdz 2001.gadam un to sadalījums pa dzīvokļu īpašuma formām un atrašanās vietām ir parādīts 85.attēlā.

Vidējās dzīvokļu cenu izmaiņas, USD/m²

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Nekustamā īpašuma tirgus attīstības procesi un to ietekme uz Rīgas teritoriālo attīstību”, SIA “Nira fonds”

2001.gadā bankas palielināja hipotekārās kreditēšanas termiņus līdz 10–15 un vairāk gadiem, pazeminot kredītu procentu likmes līdz 8% gadā. Gada laikā Rīgas pilsētā reģistrēto hipotēku daudzums pieauga par 41%, nekustamo īpašumu darījumu skaits – par 47%. Pēc speciālistu domām, 2001.gadā pirmo reizi pēdējo 10 gadu laikā tipveida dzīvokļu tirgū parādījās piedāvājuma nepietiekamība.

Kredīta likmju pazemināšanās 2002.gada otrajā pusē (līdz 5–6%) un banku resursu pieejamības pieaugums radīja pieprasījuma ažiotažu pēc tipveida dzīvokļiem. Sekas bija straujš cenu kāpums, un tipveida dzīvokļu cena pieauga par 80–90%. Pieprasījuma ažiotažu veicināja tas, ka iedzīvotāji gaidīja vispārēju cenu palielināšanos pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā. Tirgus stabilizācija kļuva iespējama tikai pēc jaunu tipveida dzīvokļu masveida celtniecības sākšanas 2003.gada pirmajā pusē.

2003.gada pavasarī vairāki desmiti nekustamo īpašumu kompāniju aktīvi sāka daudzdzīvokļu ēku celtniecības projektu izstrādi. Uz jauniem dzīvokļiem pārorientējās potenciālais pircēju slānis no augšējās “vidusslāņa” daļas. Pirmais puslīdz interesantais celtniecības projekts “Tomsona terases” bija pārdots jau pašā agrīnajā nulles cikla celtniecības stadijā. Pirmie dzīvokļi tika pārdoti par 650–750 USD/m², pēdējo dzīvokļu pārdošanas cena bija jau aptuveni 1100 USD/m². Pirmo desmit dzīvojamo māju veiksmīgas pārdošanas prakse 2003.gadā parādīja, ka ir liels neapmierinātais pieprasījums tipveida dzīvokļu pirmreizējā tirgū. Var pieņemt, ka, pieaugot jaunu daudzdzīvokļu namu piedāvājumam, patēriņa ažiotaža mazināsies.

1.10. Tūrisms

Viena no galvenajām tautsaimniecības nozarēm, kas ir cieši saistīta ar kultūru, ir tūrisms. Tūrisms jau ilgu gadu Latvijā un Rīgā tiek minēts kā neizmantots potenciāls Latvijas tautsaimniecībā, kas sācis attīstīties tikai pēdējos gados. Pilsētas ekonomiskās konkurētspējas kontekstā kultūra un tūrisms var kalpot ne tikai kā ienākumu avots, bet arī palīdzēt veidot pozitīvu pilsētas tēlu, kam ir jāpievērš sevišķa uzmanība, veicinot Rīgas konkurētspēju un atpazīstamību starptautiskā mērogā.

Pēc Pasaules tūrisma organizācijas datiem, pilsētu tūrismam ir tendence pieaugt, īpaši ņemot vērā īso brīvdienu skaita pieaugumu Eiropā, kad ģimenes izvēlas pavadīt nedēļas nogali, izmantojot pilsētu – galvaspilsētu – apskates paketes, kurās ietilpst lidojums un viesnīca, kā arī izklaide.

Rīga ir Latvijā visvairāk ārvalstu tūristu apmeklētā vieta – 2004.gadā Rīgā ieradās vairāk par 50% no visiem ceļotājiem. Saskaņā ar Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centra datiem salīdzinājumā ar 2000.gadu tūristu skaits Rīgā 2004.gadā ir palielinājies par 32%. 2004. gadā Rīgu apmeklējuši vairāk nekā 1 miljons viesu⁴.

Rīgai kā senajai Hanzas savienības pilsētai ir visi priekšnoteikumi, lai tā kļūtu par tūristu ceļojumu galamērķi. Rīgā ir augstvērtīgi pilsētbūvniecības, arhitektūras, mākslas un vēstures pieminekļi. Rīgas vēsturiskais centrs ir iekļauts UNESCO kultūras mantojuma sarakstā. Rīgas kultūras mantojumā ir gandrīz visi arhitektūras stili. Rīgu mēdz dēvēt par jūgendstila metropoli, jo pilsētas centrā šis arhitektūras stils veido aptuveni 40% no apbūves, un tas ir daudz vairāk nekā citās Eiropas pilsētās. Rīgas priekšpilsētās ir ļoti savdabīga koka apbūve.

⁴ Pēc ārvalstu viesu uzturēšanās viesnīcās un citās tūristu mītnēs

Patlaban Rīgas pašvaldība aktīvi realizē tūrisma veicināšanas politiku. Rīga regulāri piedalās starptautiskos tūrisma gadatirgos.

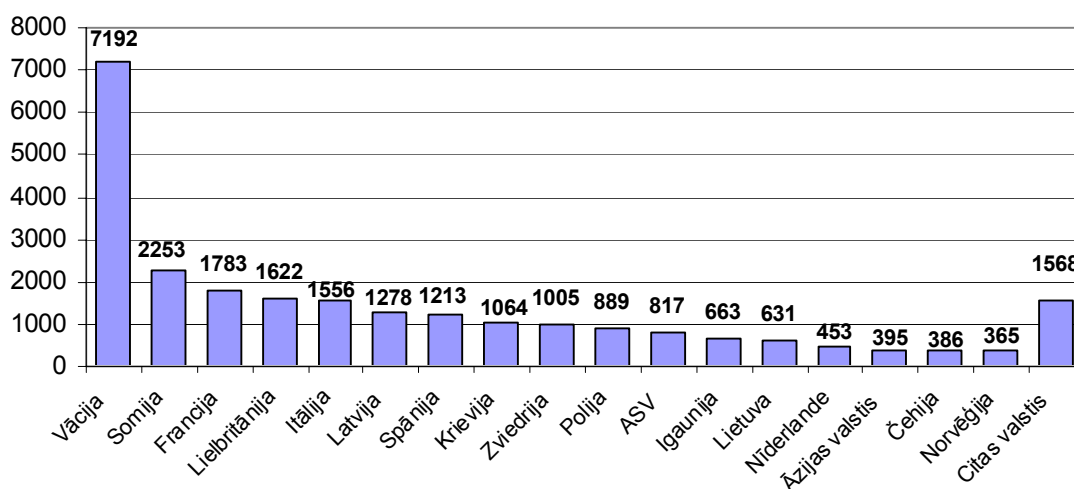
Tūrisma informācijas centrs

2004.gadā Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centru (RTKIC) ir apmeklējuši 54 539 tūristi, liecina Rīgas RTKIC apkopotie statistikas dati. Vidēji dienā centrā iegriežas 150 tūristu, vasaras mēnešos – 300–400 tūristu.

Aptuveni 10% apmeklētāju ir Latvijas iedzīvotāji. No ārvalstīm visvairāk RTKIC iegriezušies ceļotāji no Vācijas un Skandināvijas valstīm, kaimiņvalstīm Igaunijas, Lietuvas un Krievijas, kā arī no Amerikas Savienotajām Valstīm.

86.attēls

Rīgas TIC apmeklētāju skaits 2004. gadā sadalījumā pa valstīm

Avots: Rīgas Tūrisma un informācijas centrs

Tūristus, kas iegriežas RTKIC, visvairāk interesējuši dažādi informācijas materiāli (bukleti, kartes u. c.), apskates objekti, muzeji un naktsmītnes, kā arī izklaide un ekskursijas.

Tūristu izmitināšanas iestādes Rīgā

Tūristu mītņu skaits Rīgā ar katru gadu nedaudz pieaug, tas liecina par pieprasījuma pieaugumu. 2004.gadā Rīgā bija 58 tūristu izmitināšanas iestādes ar 8464 vietām, no tām 45 ir klasificētas kā viesnīcas, kurās bija 8004 vietas. Pēc kategorijām viesnīcu sadalījums 2004.gadā ir šāds:

- 4 – *****
- 5 – ****
- 18 – ***
- 4 – **
- 4 – *
- 9 – nav piešķirta kategorija

Rīgā visvairāk ir trīszvaigžņu viesnīcu, un pēc tām ir arī vislielākais pieprasījums. Numuru noslogojums viesnīcās ir mainīgs – visaugstākais numuru noslogojums Rīgā ir jūnijā, viszemākais – janvārī.

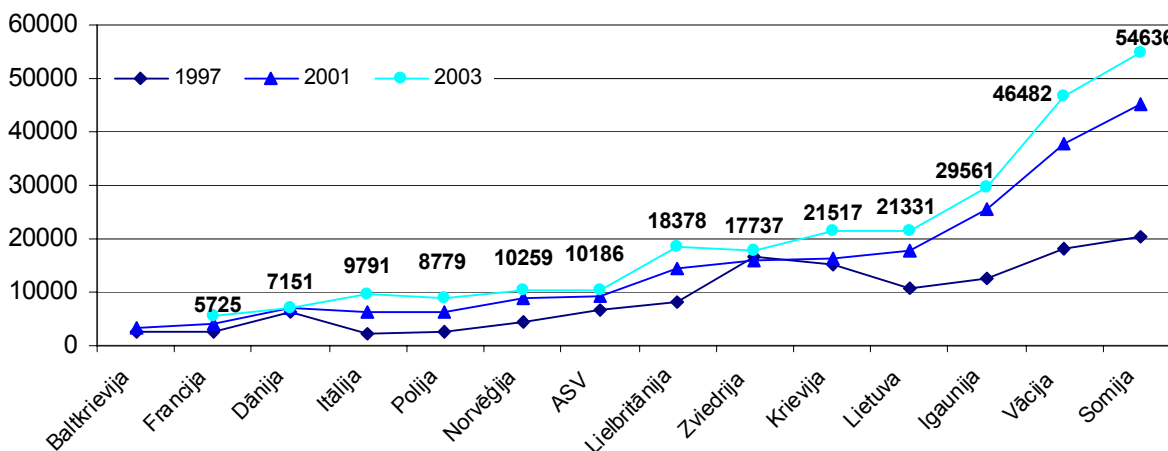
Rīgā ir salīdzinoši maz jauniešu viesnīcu jeb hosteļu. Tādā veidā Rīga zaudē lielu daļu potenciālo tūristu – skolēnu, studentu un citu jauniešu.

Ārvalstu ceļotāju sadalījums pa valstīm un pēc ceļojuma motīva

Ar katru gadu pieaug ārvalstu tūristu skaits, īpaši liels tūristu pieplūduma pieaugums vērojami no Somijas, Vācijas un Igaunijas (87.attēls).

87.attēls

Ārvalstu viesu uzturēšanās viesnīcās sadalījumā pa valstīm

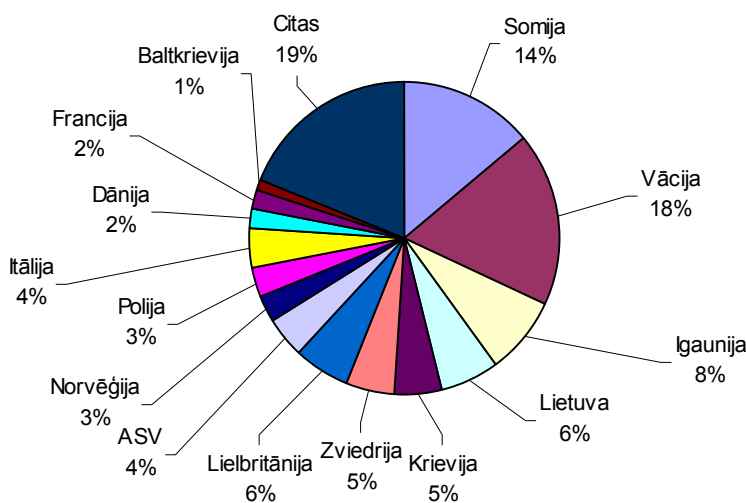

Avots: LR CSP

Pēc tūristu izmitināšanas iestāžu apsekojuma datiem, vislielākais tūristu pieplūdums 2004.gadā bija no Somijas – 17% – un Vācijas – 15%. (88.attēls)

88.attēls

Ārvalstu viesu uzturēšanās viesnīcās un citās tūristu mītnēs sadalījumā pa valstīm 2004.gadā

Avots: LR CSP

Tā kā šie dati ir iegūti, veicot viesnīcu apsekojumus, ārvalstu tūristu sadalījums pa valstīm var būt neprecīzs, jo, piemēram, iebraucēji no kaimiņvalstīm – Lietuvas, Igaunijas, Krievijas – bieži vien apmetas pie radniekiem, nevis tūristu mītnēs.

Izplatītākais ārvalstu ceļotāju motīvs apmeklēt Rīgu 2002.gadā bija atpūta, ārstēšanās un sports (89.attēls). Otrs nozīmīgākais motīvs ir darījumi. 2004.gada ārvalstu ceļotāju sadalījums pēc ceļojuma motīviem liecina, ka tūristi biežāk sāk izvēlēties apmeklēt Rīgu arī kā atpūtas un izklaides vietu.

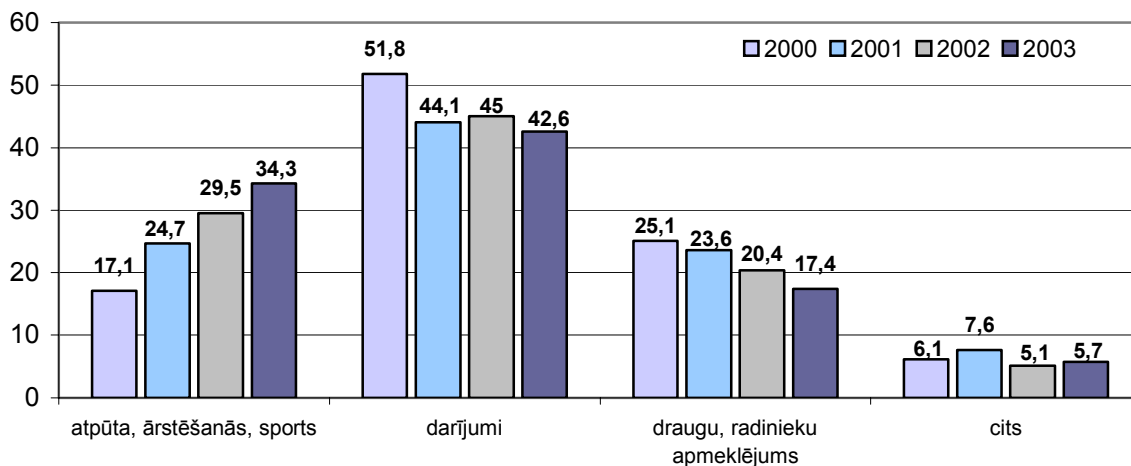
Sadalījumā pēc valstīm vislielākais ceļotāju skaits, kas Rīgā ierodas kā darījuma ceļotāji, procentuāli ir no Dānijas – 77,3% – un Nīderlandes – 73,8%. Tas ir izskaidrojams ar to, ka no

šīm valstīm Rīga saņem ievērojamas investīcijas. Vismazākais ārvalstu ceļotāju skaits, kas ierodas Rīgā, biznesa motīvu vadīti, ir no Krievijas – 23% – un Baltkrievijas – 23,3%.

Visaugstākais draugu, radnieku apmeklējums procentuāli no ārvalstu ceļotājiem ir no Baltkrievijas – 59,8% – un Ukrainas – 41,5%.

89.attēls

Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto personu ierašanās motīvi⁵ (%)

Avots: LR CSP

2004.gadā Rīgā ceļotāju vidējais uzturēšanās ilgums bija 3–4 diennaktis. 68% ceļotāju nakšņoja 1–3 naktis. Tas liecina, ka bieži vien tūristi, ierodoties Latvijā, cenšas apmeklēt ne vien Rīgu, bet arī citas Latvijas vietas.

Katru gadu Rīgā notiek dažādi kultūras un izklaides pasākumi, uz kuriem ierodas viesi ne vien no Eiropas, bet arī no visas pasaules. Liels tūristu pieplūdums Rīgā bija vērojams Rīgas 800 gadu jubilejas svinību laikā 2001.gada vasarā, kā arī 2003.gada Eiropas dziesmu konkursa fināla laikā. 2003.gadā Rīgā notika starptautiskā jahtu regate “Cutty Sark Tall Ships’ Races 2003”, kuras laikā Rīgu apmeklēja aptuveni 500 tūkstoši cilvēku no Latvijas un citām valstīm.

Iestāšanās Eiropas Savienībā manāmi izmainīs situāciju tūrisma jomā Rīgā. Jau tagad interese par Latviju un Rīgu ir ievērojami palielinājusies. Pēc tūrisma organizāciju datiem, 2004.gada pavasara mēnešos vien ārvalstu tūristu apjoms ir pieaudzis par 20%. Turklāt arvien straujāk pieaug pieprasījums pēc gidem, kas runā ne vien angļu un vācu, bet arī itāliešu, franču un pat ķīniešu valodā. Tas liek domāt, ka tūrisma joma Rīgā pletīsies plašumā un Rīgu apmeklēs arvien vairāk ārvalstu viesu.

1.11. Veselības aprūpe

Pašvaldībām saskaņā ar likumu “Par pašvaldībām” ir noteikta pastāvīgā funkcija – nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu. Identiska funkcija ir deleģēta VOAVA, kas veic valsts veselības aprūpei atvēlēto finansiālo līdzekļu administrēšanu. Tāpēc ir nepieciešams konkrēts atbildību sadalījums starp valsti un pašvaldību – tas būtiski uzlabotu veselības aprūpes sistēmu, un ieguvēji būtu tieši iedzīvotāji. Rīga ir visas Latvijas veselības aprūpes centrs, kur izvietotas galvenās valsts veselības aprūpes iestādes un centri.

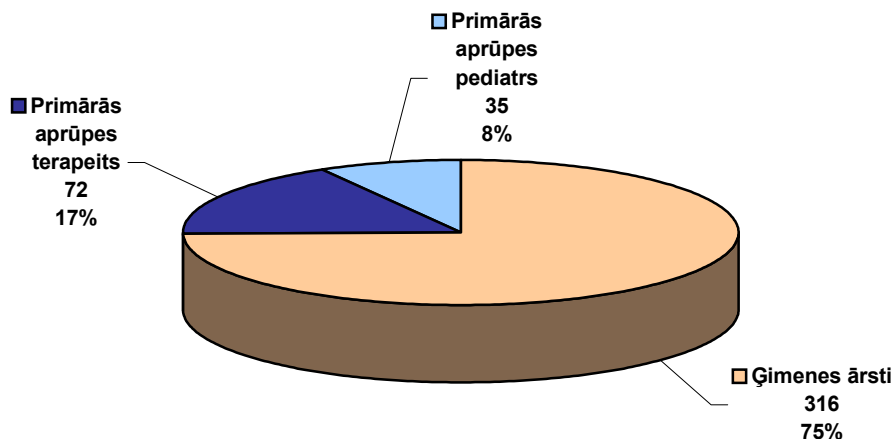
⁵ Ceļotāju apsekojuma dati par ceļotājiem, kas apmeklējuši tikai Rīgu.

Primārā veselības aprūpe

2004.gadā primāro veselības aprūpi rīdziniekiem nodrošina 423 primārās veselības aprūpes ārsti – ģimenes ārsti, pediatri, internisti (90.attēls) un 401 primārās veselības aprūpes māsa. Lielākā primārās veselības aprūpes prakšu daļa ir izvietota 26 daudzprofilu ambulatorajās ārstniecības iestādēs, kur vienviet iedzīvotājiem ir ērtā veidā pieejami arī speciālistu pakalpojumi un dažādas ārstniecības procedūras.

90.attēls

Primārās veselības aprūpes ārstu skaits Rīgā

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Stacionārā veselības aprūpe

Stacionārā veselības aprūpe Rīgā tiek nodrošināta 21 valsts un pašvaldības slimnīcā un 12 privātajās slimnīcās ar kopējo gultu skaitu 7573.

Slimnīcas kā patstāvīgi uzņēmumi konkurences apstākļos cenšas saglabāt un ieviest jaunus pakalpojumu veidus, līdz ar to veidojot daudzprofilu darbību. Šāds neracionāls pakalpojumu sniedzēju tīkla sadrumstalojums rada nepilnīgu vidējo gultu noslogojumu – pilsētas 5 pašvaldības slimnīcās (gultu skaits 2086) 2003.gadā tas bija tikai 79%. Vidējais uzturēšanās ilgums slimnīcā ir 10 dienas.

Papildus valsts finansējumam Rīgas dome ik gadu atvēl ievērojamus līdzekļus ārstniecības iestāžu remontam, kā arī jaunu medicīnisko tehnoloģiju iegādei. 2004.gadā tam paredzēti Ls 2 528 412 (tajā skaitā tehnoloģijām – Ls 1 353 000, remontam – Ls 1 175 412).

Neatliekamā medicīniskā palīdzība

Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacija atrodas Rīgas domes pakļautībā. Tā ir vecākā šāda tipa iestāde Latvijā – 2004.gadā tā svinēja savu 100 gadu jubileju. Rīgas dome nepārtraukti palīdz ar investīcijām gan autoparka atjaunošanā un paplašināšanā, gan telpu remontēšanā un jaunu tehnoloģiju iegādē.

Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas darbība tiek organizēta centrālajā apakšstacijā Dunties ielā 8, kur atrodas arī centrālais dispečerdienests, un trijās teritoriālajās apakšstacijās – Purvciemā, Ķengaragā un Imantā. 2004.gadā Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas ikdienas darbu nodrošina 36 diennakts neatliekamās medicīniskās palīdzības izbraukumu brigādes, no tām 6 ir specializētās, 10 intensīvās terapijas un 20 ārstu palīgu (feldšeru) brigādes.

Kopējais personu skaits, kam sniegta neatliekamā medicīniskā palīdzība, pieaug. Visaugstākais tas bija 1997.gadā – uz 1000 iedzīvotājiem neatliekamā medicīniskā palīdzība tika sniegta 212 personām. Viszemākais rādītājs bija 1999.gadā – 185 personas uz 1000

iedzīvotājiem. Taču kopš 1999.gada šo personu skaits diemžēl atkal turpina strauji pieaugt, jo pieaug sekundārās neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukumu skaits. Tie ir gadījumi, kad pacientiem medicīniskās palīdzības sniegšana var būt atlikta līdz 3 stundām, jo palīdzības sniedzējam nav datu par pacienta vitālo funkciju traucējumiem. Šie izsaukumi būtu jānodrošina primārās veselības aprūpes ārstiem savā darba laikā. Tas ļautu normalizēt Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas darba intensitāti un paātrināt palīdzības sniegšanu dzīvībai bīstamās situācijās.

Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas darbība iekļaujas vienotā Rīgas pilsētas civilās aizsardzības sistēmā. Nopietnu ieguldījumu neatliekamās medicīniskās palīdzības un katastrofu medicīnas attīstībā dos kopā ar Aizsardzības ministriju patlaban izprojektētā helikopteru nosēšanās laukuma celtniecība pie Klīniskās slimnīcas "Gaiļezers". Projekta realizācijā tiek konsolidēti valsts un pašvaldības līdzekļi.

2004.gadā Rīgas dome Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas medicīniskās aparatūras iegādei paredzējusi investēt Ls 296 631.

Ceturto gadu tiek realizēta Rīgas domes budžeta Labklājības departamenta sadaļas programma "Rīgas pašvaldības ārstniecības iestāžu medicīnas māsu veselības apdrošināšana, kā arī Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijā un pašvaldības stacionāro ārstniecības iestāžu uzņemšanas nodaļās strādājošo veselības apdrošināšana un apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem", kam piešķirts finansējums Ls 93 000.

Medicīniskā rehabilitācija

Patlaban valsts apmaksāti akūtās medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumi ir pieejami stacionārās ārstēšanās laikā klīniskajā slimnīcā "Gaiļezers" insulta vienības ietvaros un pēc tam Dzelzeļa slimnīcā "Biķernieki". Ierobežotā apjomā akūtās rehabilitācijas pakalpojumi ir pieejami arī citos Rīgas stacionāros, piemēram, Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcā, Rīgas 2.slimnīcā, Bērnu klīniskās universitātes slimnīcā un Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcā.

Ambulatorās rehabilitācijas pakalpojumi Rīgā ir pieejama tikai 6 ambulatorajās ārstniecības iestādēs, kurās tie ir pietuvināti pacienta dzīvesvietai.

Medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumus rīdiniem nodrošina arī nacionālie rehabilitācijas centri "Vaivari", "Līgatne", "Tērvete", rehabilitācijas slimnīcas "Rāzna", "Baltezers" un "Ogre".

Rīgas maznodrošinātajiem iedzīvotājiem pašvaldība palīdz apmaksāt pacienta līdzdalības daļu dažādos rehabilitācijas pasākumos.

Pašvaldības atbalsts tiek sniegts arī narkomānu rehabilitācijai. HIV infekcijas profilakses programmai "Iespēja" 2004.gadā pašvaldības atbalsts ir Ls 22 192, bērnu invalīdu rehabilitācijai – Ls 45 079.

2004.gada Rīgas pilsētas budžetā Labklājības departamenta sadaļā izveidota programma "Īslaicīgo hronisko slimnieku kopšana un rehabilitācija", kam paredzēti Ls 192 780. Tās realizācija devusi iespēju 1635 personām saņemt šo pakalpojumu slimnīcu īslaicīgās sociālās aprūpes gultās.

Geriatrija⁶

2000.gadā uz slimnīcas “Biķernieki” bāzes tika izveidots gerontoloģijas centrs. Tajā ir 70 stacionārās gultas, kurās gados vecie pacienti saņem kvalificētu ārstēšanos un rehabilitāciju. Ambulatorās geriatrijas pakalpojumus nodrošina primārās veselības aprūpes ārsti.

Bieži veidojas situācija, kad materiālu līdzekļu trūkuma dēļ maznodrošinātie vecuma pensionāri nevar iegādāties ārstu izrakstītās zāles. Šajos gadījumos ir paredzēta iespēja pieprasīt palīdzību veselības pabalsta veidā attiecīgā rajona sociālajā dienestā.

Paliatīvā aprūpe

Paliatīvā aprūpe ir aktīva, visaptveroša to pacientu aprūpe, kuriem radikālās terapijas iespējas ir izsmeltas. Tās mērķis ir uzlabot pacientiem un viņu ģimenēm dzīves kvalitāti, mazinot cietēju sāpes, sniedzot psiholoģisku, sociālu un garīgu atbalstu.

Kopš 1997.gada paliatīvās aprūpes pakalpojumus pacientiem ar ļaundabīgiem audzējiem sniedz Latvijas Onkoloģijas centra paliatīvās aprūpes nodaļa ar 25 stacionāra gultām (70% pacientu ir rīdnieki).

Paliatīvo aprūpi bērniem ar nedziedināmām slimībām un viņu ģimenēm kopš 1998.gada bez pastāvīga stacionāro gultu resursa veic Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas paliatīvās aprūpes mobilā komanda, kas sniedz palīdzību bērniem un viņu ģimenēm dažādās slimnīcu nodaļās un ambulatori mājās.

Paliatīvā aprūpe gada laikā Rīgā ir nepieciešama aptuveni 3300 pieaugušajiem un 50 bērniem. Pieaugušo stacionārās paliatīvās aprūpes pakalpojumu apjoms diemžēl ir nepietiekams, arī ambulatorā palīdzība ir neapmierinoša.

Rīgas pašvaldība 2004.gadā ir piešķīrusi nevalstisko organizāciju atbalsta projektam “Bērnu paliatīvās aprūpes īstenošana stacionāra apstākļos” Ls 6782.

Psihiatrija

Rīgas iedzīvotājiem stacionāro psihiatrisko palīdzību nodrošina Garīgās veselības valsts aģentūra (kopējais gultu skaits – 621, gultu noslodze – 98%). Vidējais ārstēšanās ilgums ir 42,5 dienas.

Bērnu un pusaudžu stacionāro un ambulatoro psihiatrisko palīdzību Rīgā nodrošina bērnu slimnīca “Gaiļezers” ar 65 psihiatriskā profila gultām.

1999.gadā Zemgales priekšpilsētā PVAC “Ziepniekkalns” sāka īstenot pilotprojektu, kura realizācija patlaban ļauj nodrošināt ambulatoro psihiatrisko palīdzību pietuvināti pacientu dzīvesvietai.

Iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšana

Kopš 2002.gada Rīgas pašvaldība ir iesaistījusies Pasaules veselības organizācijas izveidotajā un atbalstītajā projektā “Veselīgās pilsētas”, kas aptver 47 Eiropas pilsētas. Šo pilsētu attīstības mērķis ir vērsts uz veselīgas pilsētas vides veidošanu un iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu tajā. Jebkurš politisks lēmums un praktiska darbība pilsētā vispirms tiek vērtēta caur sabiedrības veselības nodrošināšanas prizmu. Rīgas pašvaldības 2005.gada budžetam pirmo reizi ir pieteikta jauna prioritāra programma “Veselības veicināšana”, kurā iekļautie

⁶ Geriatrija nodarbojas ar vecumu saistītu slimību ārstēšanu, kad pacientam var būt gan akūta saslimšana, gan hroniski noritoša slimība, gan vairākas slimības vienlaikus.

projekti turpmāk pilnīgāk ļautu pildīt pašvaldības pastāvīgo funkciju – veicināt veselīgu dzīvesveidu.

Veselīgā dzīvesveida priekšrocības un iespējas, kā arī pašvaldības palīdzības iespējas veselības aprūpei pastāvīgi tiek atspoguļotas dažādos plašsaziņas līdzekļos. Rīgas pašvaldība regulāri atvēr līdzekļus dažādu informatīvu materiālu un pasākumu organizēšanai. Sadarbībā ar VOAVA pagājušajā gadā tika izdots buklets “Veselības aprūpe Rīgā jeb kas jāzina pacientam”, šogad tiek plānots atkārtots izdevums. 2004.gada aprīlī izdotajā “Rīgas pašvaldības pabalsts veselības aprūpei” un septembrī izdotajā bukletā “Iespējas saņemt neatliekamo medicīnisko palīdzību” iedzīvotājiem latviešu un krievu valodā tiek sniegta informācija par tik nepieciešamajiem veselības aprūpes pakalpojumiem.

1.12. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība

Pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamatdzīvesvietu, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Sociālā palīdzība ir naudas vai mantiskais pabalsts personas vai ģimenes pamatvajadzību apmierināšanai. Sociālie pakalpojumi tiek iedalīti sociālās aprūpes pakalpojumos un sociālās rehabilitācijas pakalpojumos, turklāt abu veidu pakalpojumi tiek piedāvāti gan sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, gan personas dzīvesvietā (LR Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).

Katrā Rīgas rajonā un priekšpilsētā sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību iedzīvotājiem organizē un sniedz sociālais dienests.

2003.gadā Rīgā bija 542 sociālo dienestu darbinieki, no kuriem tikai 261 bija sociālā darba speciālists. 135 darbiniekiem ir augstākā akadēmiskā vai profesionālā izglītība sociālajā darbā, 54 vēl tikai iegūst augstāko izglītību sociālajā darbā, 100 ir aprūpētāji aprūpes mājas birojos. Pašvaldības ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās 2003.gadā bija 308 darbinieki, 354 darbinieki strādāja bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādēs.

Lai maksimāli tuvu rīdzinieku dzīvesvietai varētu sniegt sociālo palīdzību, ir izveidoti sociālo dienestu mikrorajonu centri. Nepieciešams palielināt mikrorajonu centru skaitu Latgales priekšpilsētā, kur patlaban ir tikai četri centri.

2004.gadā atklāts mikrorajona centrs “Purvciems” Ieriķu ielā 2b Rīgas Vidzemes priekšpilsētā. Tas ir izveidots, lai sniegtu Purvcieša mikrorajona iedzīvotājiem sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus iespējami tuvāk dzīvesvietai. Mikrorajona centrā ir izveidots arī atbalsta centrs ģimenēm “Pirmais stāvs”, kurā sociālie darbinieki izmanto jaunas ģimeņu konsultēšanas metodes un organizē atbalsta grupas vecākiem, bērniem un pusaudžiem. Šāda mikrorajona centra iekārtošana Rīgas domei izmaksāja 169 tūkstošus latu.

Sociālais darbs

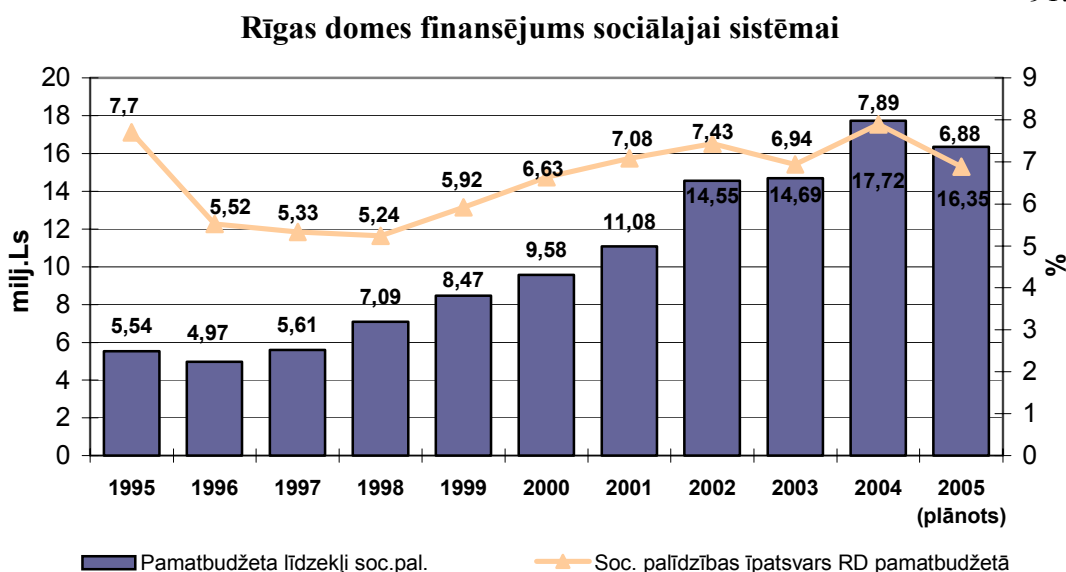
Pēdējos gados sociālajos dienestos ir sākta sociālā darba attīstīšana pretēji agrākajai orientācijai uz materiālās palīdzības nodrošināšanu. Sociālā darbinieka galvenais uzdevums ir palīdzēt sociālās problēmās nonākušajai personai vai ģimenei rast risinājumus un apgūt jaunus problēmu risināšanas veidus, lai turpmāk spētu saviem spēkiem risināt savas dzīves jautājumus. Tas ir darbietilpīgs un laukietilpīgs process, jo klientu problēmu loks ir plašs, bieži ir nepieciešama citu pašvaldības, valsts institūciju un sabiedrisko organizāciju iesaistīšana problēmas risināšanā. Tādēļ, lai ikkatrs klients, kuram nepieciešama sociālā darbinieka palīdzība, varētu to laikus saņemt, ir jāpalielina sociālo darbinieku skaits sociālajos dienestos.

Sociālā darbinieka konsultācijas un sadarbību klienta problēmu risināšanā sociālajos dienestos piedāvā atbalsta nodaļas ģimenēm ar bērniem un sociālo pakalpojumu nodaļas pilngadīgām personām, kuras sniedz pakalpojumus personām ar invaliditāti, pensijas vecuma un riska grupu personām.

Sociālajai sistēmai piešķirto līdzekļu izlietojums

2001.gadā pirmo reizi kopš 1995.gada sociālās palīdzības finansējums atkal pārsniedza 7% no Rīgas pilsētas pamatbudžeta. Pēdējos gados tikai 2003.gadā ir novērots neliels kritums. 2004.gadā 48% no piešķirtajiem līdzekļiem tika izlietoti palīdzībai maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, 14% – bērnu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, 12,6% – veco ļaužu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādēm, 11,5% – sociālajiem dienestiem. Svarīgs jaunievedums ir pašvaldības pabalsts jaundzimušo aprūpei 100 latu, 2004.gadā tas veidoja 4,4% no piešķirtajiem līdzekļiem. Pārējie līdzekļi tika piešķirti citām sociālās palīdzības programmām.

91. attēls

Kopš 2002.gada Rīgas pilsētas pamatbudžeta izdevumu daļā tiek uzrādītas arī investīcijas no kredītlīnijām.

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Sociālajai sistēmai tiek piešķirti līdzekļi arī no Rīgas domes pieejamām kredītlīnijām un dažādiem fondiem. Piemēram, 2003.gadā tika rekonstruēti Rīgas pašvaldības bērnu nami "Ziemeļi", "Imanta" un "Ilga". Tika veikts remonts dienas aprūpes centrā "Rūpju bērns", rekonstruēts Rīgas sociālās aprūpes centrs "Mežciems". Kopumā 2003.gadā investīcijas sociālās aprūpes sfērā sasniedz 780 329 latus.

1.12.1. Sociālā aprūpe un rehabilitācija

Sociālās aprūpes pakalpojumi ir vērsti uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ. **Sociālās rehabilitācijas** pakalpojumu mērķis ir personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošana vai uzlabošana, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā (LR Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).

Sociālie pakalpojumi ģimenēm un bērniem

Sociālo dienestu atbalsta nodaļu ģimenēm ar bērniem darbinieki veic sociālo darbu un organizē nepieciešamos sociālos pakalpojumus ģimenei kopumā vai atsevišķiem ģimenes locekļiem. Visvairāk nosūtījumu bijis uz konsultācijām vai rehabilitāciju institūcijā

emocionālas, fiziskas un/vai seksuālas vardarbības ģimenē psiholoģisko seku mazināšanai un individuālo terapiju. 2003.gadā atbalsta nodaļas sadarbojās ar 1599 ģimenēm, no kurām 608 tika reģistrētas kā jaunas klientu ģimenes. Kopumā 40 nodaļu darbinieki sniedza 19 189 konsultācijas gan sociālajos dienestos, gan klientu dzīvesvietās, apmeklējot viņus mājās.

Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki organizē un vada atbalsta vai pašpalīdzības grupas ģimenēm. Atbalstu dažādās tematiskās grupās varēja saņemt bērni (vecumā no 4 līdz 16 gadiem) un vecāki – jaunās māmiņas, vientuļās māmiņas un aizbildņi. Kopā 2003.gadā tika organizētas 13 atbalsta un pašpalīdzības grupas.

Kopš atbalsta nodaļu ģimenēm ar bērniem izveidošanas 2000.gadā sociālajos dienestos ir vērojams, ka, palielinoties sociālo darbinieku skaitam nodaļā, palielinās arī ģimeņu skaits, kuras ir vērsušās pēc palīdzības un saņēmušas atbalstu problēmu risināšanā. Tas nozīmē, ka nākamajos gados ir jāturpina darbinieku skaita palielināšana, lai viņi spētu laikus strādāt ar visām ģimenēm, kurām palīdzība nepieciešama, nevis tikai ar tām, kuru problēmas jau ir dziļas un samilzušas.

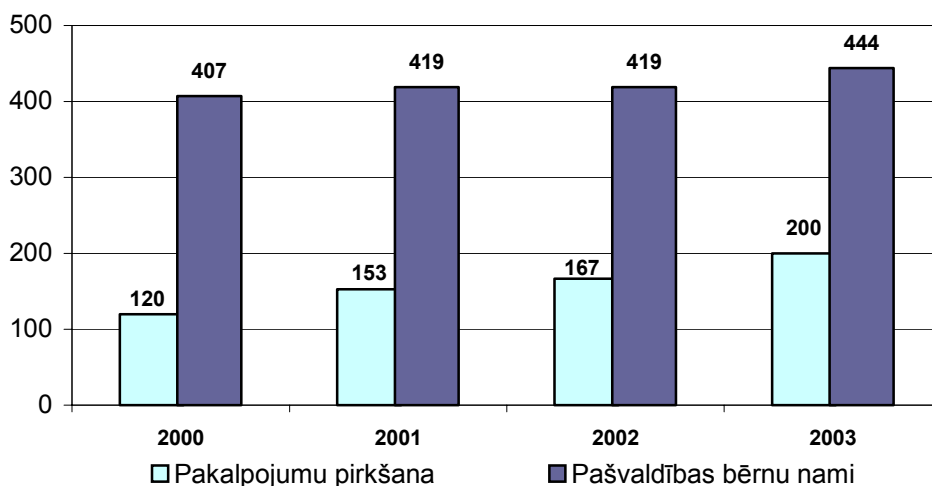
2003.gadā sekmīgi turpināja darbu arī trīs sociālo dienestu dienas centri (Centra rajonā “Atbalsta centrs bērniem”, Latgales priekšpilsētā “Džungļi” un Ziemeļu rajonā “Vanadziņš”) bērniem no sociālā riska ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi. Darbu sāka arī dienas centrs “Skudrupūznis” Kurzemes rajona sociālajā dienestā, kura telpu remontam un iekārtošanai Rīgas dome izlietoja 8000 latu.

Dienas centru mērķis ir radīt drošu vidi bērniem un piedāvāt alternatīvu brīvā laika pavadīšanai uz ielas. Centru darbinieki organizē nodarbības un aktivitātes, lai attīstītu bērnu un jauniešu sociālās prasmes, iemaņas un sekmētu viņu izglītošanos skolā. Kopā 2003.gadā dienas centrus apmeklēja 437 bērni vecumā no 5 līdz 18 gadiem.

Bērnu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas

Bērnu sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijas galvenais uzdevums ir nodrošināt bērnam, kurš ir palicis bez vecāku gādības, atbilstošus sadzīves apstākļus, izglītību, sociālo un psiholoģisko rehabilitāciju, kā arī veicināt bērna atgriešanos ģimenē.

2003.gadā Rīgas pašvaldība nodrošināja 719 bērniem institucionālo aprūpi sešos Labklājības departamenta pakļautībā esošajos bērnunamos–patversmēs un 12 līgumorganizācijās. 2003.gada 1.janvārī bērnu iestādēs kopā bija 565 bērni – 401 bērns pašvaldības bērnunamos–patversmēs un 164 līgumorganizāciju bērnunamos. Rīgas bāriņtiesa kopā ārpus ģimenes aprūpes iestādēs 2002. gadā ir ievietojusi 264 bērnus, no kuriem 103 ir ievietoti pašvaldības bērnu namos–patversmēs.

Vietu skaits bērnu sociālās aprūpes iestādēs

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Tā kā bērnu nams darbībā ilgu laiku ir tikai viens dalījums pēc aprūpes pakalpojuma specifikas – ilgstošas aprūpes institūcijas bērniem ar smagu garīgu atpalcību, vispārēja tipa bērnu aprūpes iestādēs netika veidoti atsevišķi aprūpes novirzieni. Tā kā parasti pašvaldību bērnu namos ir vidēji 50–70 bērnu (Rīgā pat līdz 128 vietām), tad bērniem ar vieglākiem veselības vai sociālās uzvedības traucējumiem nebija iespējas veidot atsevišķas grupas un nodrošināt specifiskai atbilstošu aprūpi. Vienā bērnu namā un vienā grupā patlaban ir gan bērni ar vieglu garīgu atpalcību, gan psihiskiem traucējumiem, gan bērni pēc smagām krīzes situācijām, gan ar izteikti antisociālu uzvedību. Šāds aprūpes pakalpojumu organizēšanas veids apgrūtina kvalitatīvu un piemērotu pakalpojuma nodrošināšanu. Iespējams risinājums ir pakāpeniski samazināt vietu skaitu bērnu namos un veidot specializāciju pēc veselības vai sociālās disfunkcijas vispārējā tipa bērnu namos.

Pensijas vecuma personu sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija

Patlaban Rīgā ir septiņi pašvaldības finansēti dienas centri pensijas vecuma personām. Vēl nav izveidoti dienas centri Zemgales priekšpilsētā un Kurzemes rajonā. Dienas centros tiek organizēti dažādi pasākumi, darbojas interešu klubiņi, personas var izmantot veselības veicināšanas pakalpojumus un pat bezmaksas juridiskos pakalpojumus. 2003.gadā sešus dienas centrus apmeklēja 572 personas, Centra rajona sociālā dienesta dienas centrs “Rīdzene” tika apmeklēts 2480 reizes.

2003.gada janvārī izveidotais dienas aprūpes centrs “Ozolaine” Ziemeļu rajonā nodrošina aprūpi un iespēju saturīgi pavadīt dienu personām ar vieglu demenci (ar uzvedības un atmiņas traucējumiem). Šis pakalpojums ir nozīmīgs atbalsts dienas aprūpes centra apmeklētāju tuviniekiem, jo viņi var droši doties uz darbu, zinot, ka viņu ģimenes loceklis būs aprūpēts un pieskatīts. 2003.gadā centru apmeklēja 30 personas. Lai iespējami vairāk personu ar demenci varētu saņemt šādu pakalpojumu, kas ir alternatīva dzīvei ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, ir nepieciešams veidot šādus centrus citos Rīgas rajonos.

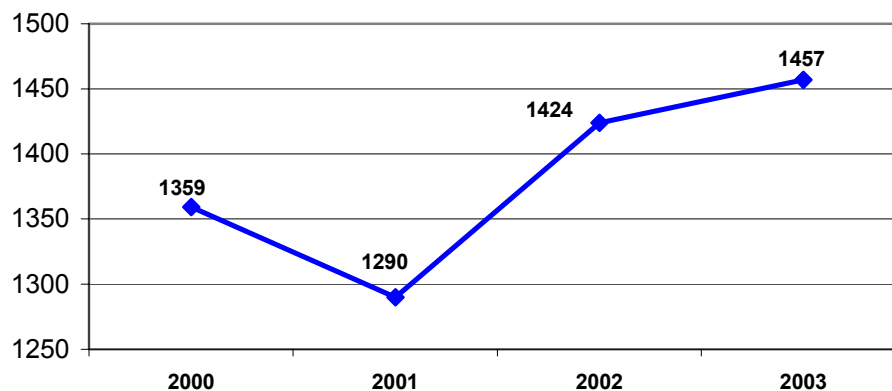
Aprūpe mājās

Aprūpes mājās pakalpojumus nodrošina Rīgas sociālo dienestu struktūrvienības – aprūpes mājās biroji, izņemot Rīgas Vidzemes priekšpilsētu, kur šie pakalpojumi tiek pirkti no SIA “Aprūpes birojs”.

Piecos Rīgas sociālo dienestu aprūpes mājās birojos strādāja 119 aprūpētāji, kas 2003.gadā sociālo aprūpi mājās nodrošināja 1030 personām (tātad aptuveni uz 8 cilvēkiem ir viens aprūpētājs), Rīgas Vidzemes priekšpilsētā aprūpi mājās saņēma 427 personas.

93.attēls

Personu skaits, kuras saņēmušas aprūpes mājās pakalpojumus

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Sociālā dienesta speciālists, izvērtējot klientu vajadzības, materiālos un personiskos resursus un pamatojoties uz ģimenes ārsta izziņu, nosaka nepieciešamo aprūpes mājās pakalpojumu apjomu un organizē pakalpojumu saņemšanu. Persona var saņemt minimāli nepieciešamās aprūpes mājās un paplašinātās aprūpes mājās pakalpojumu kompleksu vai atsevišķus pakalpojumus.

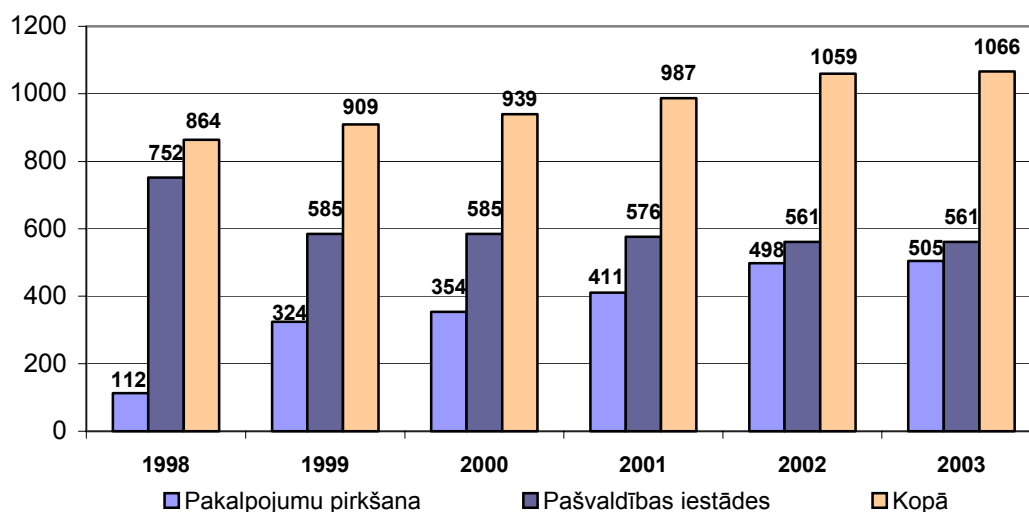
Tā kā 2003.gadā sociālie dienesti 2922 klientiem nespēja nodrošināt ceturrtā līmeņa aprūpi (katru dienu) un aprūpi mājās svētku dienās, brīvdienās un vakara stundās, tad, lai atbalstītu ģimenes locekļus un apmaksātu klientam pazīstamu cilvēku sniegtos aprūpes mājās pakalpojumus, šīm personām tika piešķirts pabalsts aprūpei mājās par kopējo summu Ls 354 404.

Sadarbojoties Rīgas domei ar BO SIA “Rīgas Samariešu apvienība” mājās neatliekamā izsaukuma dienestu, 2003.gada otrajā pusgadā tika ieviests jauns alternatīvs pakalpojums – “trauksmes poga”. Šis pakalpojums tā izmantotājiem (galvenokārt veciem un vientuļiem, slimiem ļaudīm, kā arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem, kuriem nav iespēju vai vēlēšanās, lai viņus koptu aprūpes iestādēs) sniedz papildu drošību situācijās, kad klients ir viens savā dzīvoklī un nav klāt radnieku vai aprūpētāja. Ar “trauksmes pogu” klients var sazināties ar mājās neatliekamā izsaukuma dienesta centrāli, kuras speciālisti izvērtē klienta situāciju un nodrošina atbilstošu palīdzību. Neatliekamo palīdzību un aprūpi var saņemt 24 stundas diennaktī, arī brīvdienās un svētku dienās. Šo pakalpojumu 2003.gadā par Rīgas pašvaldības līdzekļiem izmantoja 68 personas, un tas izmaksāja 1396 latus.

Ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijas

Palielinoties pensijas vecuma personu īpatsvaram, pieaug arī pieprasījums pēc ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumiem. Pēc Rīgas domes Labklājības departamenta datiem, 2003.gadā dome finansēja 1066 vietas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās. Gada laikā šo institūciju pakalpojumus saņēma 1373 pensijas vecuma personas un personas ar invaliditāti.

Pašvaldības finansēto vietu skaits ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Kopumā pašvaldības finansētie sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijās ar katru gadu pieaug. Rīgas domes Labklājības departamenta pārraudzībā ir trīs Rīgas sociālās aprūpes centri – “Mežciems”, “Gaiļezers” un “Stella maris”. Papildus 2003.gadā tika pirkti pakalpojumi no sešām institūcijām.

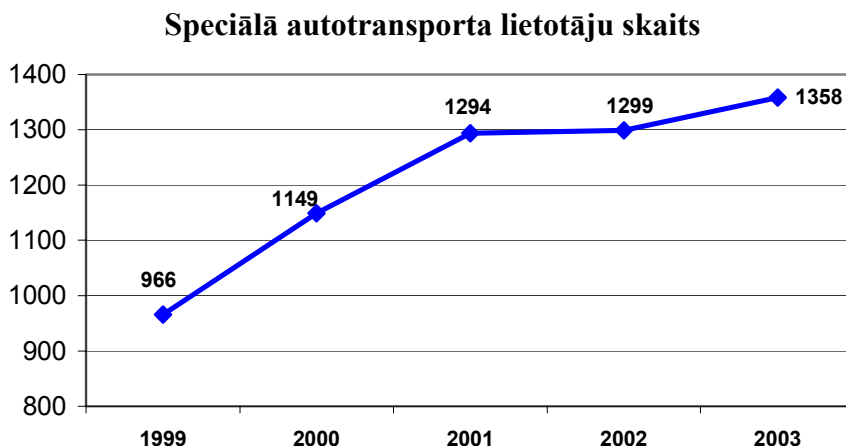
Sociālais darbs slimnīcās

Lai risinātu to klientu sociālās problēmas, kuri atrodas ārstniecības iestādēs, pašvaldība apmaksā 12 sociālo darbinieku darbu astoņās Rīgas slimnīcās. Sociālie darbinieki konsultē par iespējām saņemt sociālos pakalpojumus un sadarībā ar dažādām institūcijām, kas sniedz sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību, nodrošina sociālo pakalpojumu pēctecību slimniekiem pēc izrakstīšanās no slimnīcas. Sociālo darbinieku pakalpojumus 2003.gadā izmantoja 6778 ārstniecības iestāžu pacienti, lai risinātu savas materiālās, aprūpes un citas problēmas.

Personu ar invaliditāti sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija

Rīgā ir 24,3 tūkstoši invaliditātes pensiju saņēmēju. Pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras datiem, Rīgā 2003.gadā bija 33 309 personas ar invaliditāti, no tām 2740 personas – ar 1. grupas invaliditāti, 18 523 personas – ar 2. grupas invaliditāti, 9660 personas – ar 3. grupas invaliditāti, 2386 bērni ar invaliditāti.

Viena no lielākajām sociālās integrācijas problēmām personām ar invaliditāti ir šo personu īpašajām vajadzībām nepielāgotā vide. Rīgas dome finansē transporta pakalpojumus personām, kam ir apgrūtināta pārvietošanās un kas nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu. Kopš 1999.gada transporta lietotāju skaits ir pieaudzis par 41% (95.attēls).

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Klienti var izmantot īpaši aprīkotos mikroautobusus, kā arī vieglā taksometra pakalpojumus. Savukārt klientiem, kam ir personīgs autotransports, tiek apmaksāta degvielas iegāde.

Rīgas dome sākusī realizēt pacelēju uzstādīšanas programmu ēkās, kurās dzīvo personas ar kustību traucējumiem, kas pārvietojas riteņkrēslā. Šogad jau ir uzstādīti trīs pacelēji – Ezermalas ielā 2/1, Brīvības gatvē 237/2 un Maskavas ielā 218. Kopumā šiem projektiem ir izlietoti 131 17 latu. Programmas realizēšanu veicina tas, ka tiek uzstādīti Latvijā patentētie un ražotie pacelēji, kas ir ievērojami lētāki par ārvalstu analogiem.

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem

Pēc Rīgas domes Labklājības departamenta datiem, 2003.gadā dienas aprūpes centrus apmeklēja 221 persona ar garīga rakstura traucējumiem. Rīgā patlaban ir septiņi šādi centri.

2002.gadā Rīgā tika izveidots pirmais grupu dzīvoklis 13 personām ar garīga rakstura traucējumiem. Grupu māja (dzīvoklis) ir pašvaldības īpašumā esošs atsevišķs dzīvoklis, kurā dzīvo 4–12 personas ar garīga rakstura traucējumiem, vai dzīvojamā māja, kurā tiek nodrošināti sociālā darba speciālistu pakalpojumi. 2003.gadā ir atvērta vēl viens grupu dzīvoklis 12 jauniešiem Maskavas ielā 221. Profesionālu sociālo darbinieku un rehabilitētāju vadībā bāreņi un bez vecāku gādības palikuši jaunieši ar garīga rakstura traucējumiem mācās plānot savus finanšu līdzekļus un gatavot ēdienu, kā arī uzņemt dzīvokli. Grupu dzīvokļa ierīkošanai Rīgas dome ir izlietojusi 17 500 tūkstošus latu.

2003.gadā 63 ģimenes izmantoja sabiedriskās organizācijas BO SIA “Ģimenes atbalsta centrs” bērnu ar īpašām vajadzībām un viņu ģimeņu atbalsta centra pakalpojumus, kura mērķis ir to ģimeņu izglītošana, kurās ir bērni ar invaliditāti. Sociālās aprūpes, kā arī sociālās un medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumus dienas aprūpes centros “Valeo” un “Mēs esam līdzās” par Rīgas domes budžeta līdzekļiem 2003.gadā saņēma 181 bērns ar invaliditāti.

2003.gadā Rīgas pašvaldība finansiāli atbalstīja BO SIA “Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centrs “Saulē”” izveidoto “Atbalstītā darba aģentūru”. Gada laikā aģentūrā atbalstu meklējušas 26 personas ar garīga rakstura traucējumiem, no kurām 12 ar aģentūras speciālistu palīdzību ir atradušas algotu darbu.

2003.gadā Rīgas dome maksāja par Latvijas Portridžas mācību sistēmas pakalpojumiem bērniem ar invaliditāti, un tos saņēma 118 ģimenes. Tā ir agrīnās korekcijas mācību sistēma

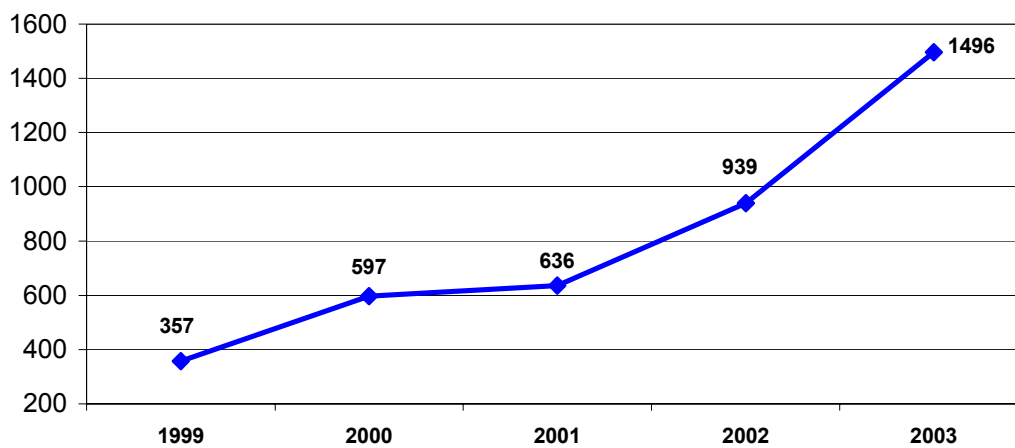
bērniem vecumā līdz 7 gadiem, kurā tiek iesaistīti arī bērna vecāki, lai apgūtu iemaņas bērna vingrināšanā un attīstības veicināšanā.

Riska grupu sociālā aprūpe un rehabilitācija

Pilsētas straujā attīstība bieži vien nes līdzīdas sociālas problēmas. Cilvēki, kas nevar piemēroties mūsdienu straujšajam dzīves ritmam, bieži vien ir spiesti ubagot, dzīvot nepiemērotos dzīves apstākļos vai kļūt par bezpajumtniekiem. Sabiedrībai ir jāuzņemas daļa atbildības par šādiem cilvēkiem. Pilsētā ir izveidota patversme bezpajumtniekiem. 2003.gada aukstajos mēnešos Rīgas dome slēdza sadarbības līgumus ar vairākām organizācijām par papildu naktspatversmes vīriešiem pakalpojuma sniegšanu līdz 100 personām. Rīgas patversmes/naktspatversmju apmeklētāju skaits redzams 96.attēlā.

96.attēls

Rīgas patversmes/naktspatversmju klientu skaits

Avots: LR CSP

Kopš 1999.gada naktspatversmes klientu skaits ir četrkārtšojies, tāpēc būtu nepieciešams atvērt vēl vairākas naktspatversmes citos Rīgas rajonos.

Rīgas patversmes vīriešu nodaļā Maskavas ielā 208 un sievietes nodaļā Bārdzīņu ielā 2 ir iespējams izmitināt 230 bezpajumtnieku. Viņiem tiek nodrošināts īslaicīgs patvērums, higiēnas pakalpojumi, brokastis un vakariņas, ārsta un sociālā darbinieka konsultācijas. Kopš 2004.gada novembra Rīgas patversmes un naktspatversmes pakalpojumus Rīgas domes līgumorganizācijās plānots nodrošināt 350 personām dienā. Svarīgi šo problēmu skatīt kompleksi, jo ir bezpajumtnieki, kam klaiņošana ir dzīvesveids, un šie cilvēki nevēlas iesaistīties savu sociālo problēmu risināšanā. Rīgā veidojas pat vairāki problēmu rajoni (Maskavas iela, Avotu iela) un citi, kur ir ļoti daudz klaidoņu, alkoholiķu u. c. sabiedrības atstumtu cilvēku. Tādējādi veidojas nekvalitatīva dzīves vide, noziedzība. Pilsētas plānotājiem ir jādomā, kā aktivizēt šīs teritorijas, kā padarīt tās pievilcīgākas gan vietējiem iedzīvotājiem, gan Rīgas viesiem.

Personas pēc brīvības atņemšanas un soda izciešanas, iznākušas no ieslodzījuma vietām, saskaras ar virkni grūtībām. Atbalsts šīm personām tiek sniegts Rīgas priekšpilsētu (rajonu) sociālajos dienestos. Rīgas dome apmaksā arī vairāku sabiedrisko organizāciju sniegtos pakalpojumus šai mērķa grupai.

1.12.2. Sociālā palīdzība

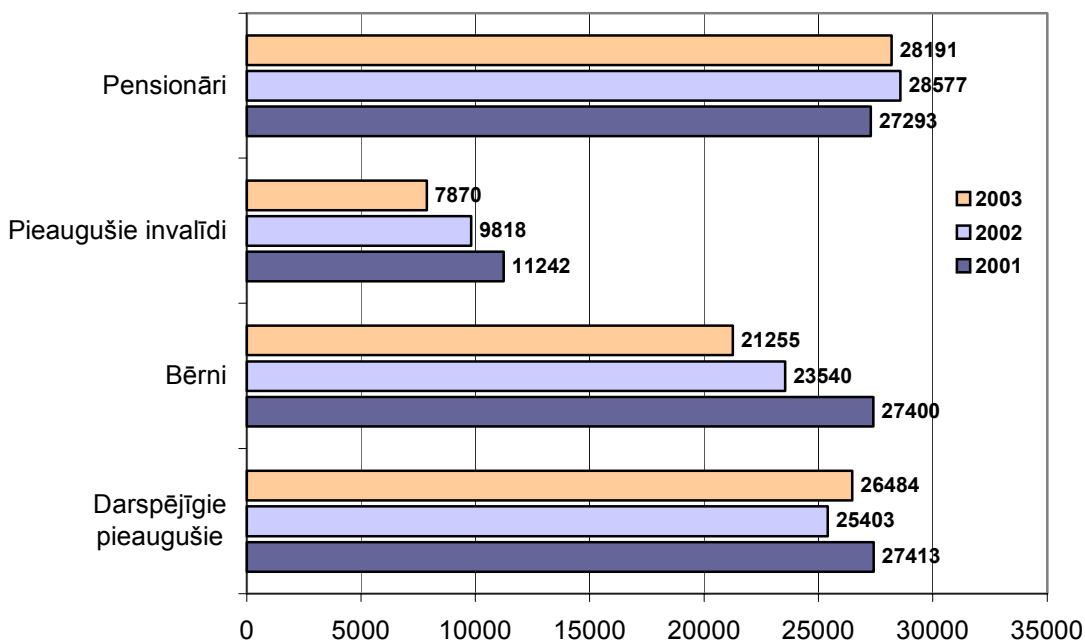
Pašvaldības sociālās palīdzības sniegšanas mērķis ir sniegt materiālu atbalstu trūkmā nonākušām personām, lai nodrošinātu viņām minimālu dzīves kvalitāti līdz brīdim, kad šie iedzīvotāji paši spēj gūt ienākumus no algota darba vai sociālās apdrošināšanas.

Galvenais kritērijs, lai Rīgas iedzīvotāji varētu saņemt materiālo palīdzību no pašvaldības, ir atbilstība maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam. Respektīvi, tie ir iedzīvotāji, kuru ienākumi ir zemāki par 75% no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātā iztikas minimuma, izņemot vientuļos pensionārus, – 100% no iztikas minimuma.

Pēc Rīgas domes Labklājības departamenta datiem, 2003.gadā pašvaldības sociālajiem pabalstiem tika izlietoti 6 650 367 latī – par 60 830 latiem vairāk nekā iepriekšējā gadā. Lielākā materiālā palīdzība (37% no kopējā apjoma) ir sniegta, lai iedzīvotāji varētu norēķināties par īres un komunālajiem maksājumiem. Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam tika izmaksāts pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai jeb pamatpabalsts – 23% no kopējā materiālās palīdzības apjoma. Papildus valstī noteiktajiem pašvaldības sociālajiem pabalstiem Rīgā tika izmaksāti pabalsti samaksai par transporta pakalpojumiem, bērnu izglītības ieguves un audzināšanas vajadzību nodrošināšanai, kā arī ar veselības aprūpi saistīto izdevumu segšanai.

97.attēls

Sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju skaits

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

97.attēlā ir redzams, ka visvairāk pašvaldības sociālos pabalstus saņem pensionāri, jo tikai ar valsts noteiktajām pensijām šī grupa nevar dzīvot pilnvērtīgu dzīvi. Taču gandrīz tikpat ir darbspējīgo sociālās palīdzības saņēmēju, daudz ir arī bērnu.

2004.gadā Rīgas dome pieņēma jaunus noteikumus par pašvaldības sociālās palīdzības piešķiršanu. Sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas un saņemšanas procedūra jaunajos noteikumos ir vienkāršota. Jaunajā Rīgas pašvaldības sociālo pabalstu sistēmā vairākām iedzīvotāju grupām ievērojami tika pacelts garantētā minimālā ienākuma līmenis. Rīgas

sociālo dienestu klientiem – bērniem, invalīdiem un pensionāriem, kuri paši sev nespēj palīdzēt, garantētā minimālā ienākuma līmenis tika pacelts attiecīgi līdz Ls 33 un Ls 39; vientuļiem pensionāriem un invalīdiem garantētā minimālā ienākuma līmenis tiek pacelts par Ls 5 (no Ls 34 uz Ls 39); ģimenē dzīvojošiem pensionāriem un invalīdiem – par Ls 7 (no Ls 26 uz Ls 33); ģimenē dzīvojošam 1. grupas invalīdam – par Ls 13 (no Ls 26 uz Ls 39) mēnesī.

Pabalstu sistēmas vienkāršošana turpinās atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam, kuras mērķis ir pēc materiālo resursu izvērtēšanas garantēt klientam iespējami augstāku dzīves kvalitāti.

1.12.3. Sociālās mājas

Lai varētu palīdzēt maznodrošinātajām ģimenēm, Rīgā tiek veidotas sociālās mājas. Sociālajās dzīvojamās mājās ir noteikta pazemināta īres maksa – Ls 0,04 par vienu dzīvokļa kopējās platības kvadrātmetru. Maksa par apkuri ir samazināta par 25%, maksa par ūdeni un kanalizācijas pakalpojumiem – pat par 0%. Tiesības īrēt dzīvokli sociālajā dzīvojamā mājā ir maznodrošinātai (trūcīgai) vai sociāli mazaizsargātai personai (ģimenei). Sociālās dzīvojamās mājas ir Rīgas pilsētas īpašums, tāpēc dzīvokļus nevar privatizēt.

24.tabula

Sociālās mājas Rīgā

Nr.	Adrese	Dzīvokļi	Cilvēku skaits	Kategorija	Nodošana ekspluatācijā
1.	Meldru ielā 58	70 istabas	76	3.	1995.
2.	Aglonas ielā 35/3	155 istabas	156	2.	1995.
3.	Garozes ielā 15	36 istabas	36	3.	1997.
4.	Rēznas ielā 10/2	102 vienistabas dzīvokļi 18 divistabu dzīvokļi	156	1.	1998.
5.	Dolomīta ielā 1a	39 vienistabas dzīvokļi 9 divistabu dzīvokļi	64	1.	1998.
6.	Ūnijas ielā 49	26 divistabu dzīvokļi	52	3.	2001.
7.	Parādes ielā 3/1	8 vienistabas dzīvokļi 16 divistabu dzīvokļi 6 trīsstabu dzīvokļi	72	1.	2001.
8.	Ziepu ielā 11/1	65 vienistabas dzīvokļi 9 divistabu dzīvokļi	97	1.	2001.
9.	Emmas ielā 3	85 vienistabas dzīvokļi 9 divistabu dzīvokļi	118	1.	2001.
		KOPĀ:	827		

Avots: Rīgas domes Labklājības departaments

Sociālās dzīvojamās mājas pēc to labiekārtojuma līmeņa tiek iedalītas 3 kategorijās:

1. kategorija – dzīvojamā platība ar atsevišķu virtuvi un sanitāro mezglu;
2. kategorija – dzīvojamā platība ar sanitāro mezglu, bet ar koplietošanas virtuvi;
3. kategorija – dzīvojamā platība ar koplietošanas virtuvi un sanitāro mezglu.

Rīgas dome līdz 2004.gadam ir izveidojusi 9 sociālās dzīvojamās mājas, kurās dzīvo 827 iedzīvotāji. Pirmā sociālā dzīvojamā māja Rīgā tika izveidota 1995.gadā Rīgas Ziemeļu rajonā, Meldru ielā 58. Sociālās dzīvojamās mājas Emmas ielā 3 pirmajā stāvā ir izbūvēti deviņi dzīvokļi invalīdiem ar kustību traucējumiem, kuri pārvietojas ratiņkrēslos.

Dažādās sociālās atšķirības rodas ienākuma līmeņa lielo atšķirību dēļ, tās rada bezdarbs un nespēja ātri reaģēt uz strauji mainīgo sociāli ekonomisko dzīves ritmu, kāds patlaban novērojams Rīgā. Svarīgi palīdzēt šiem cilvēkiem justies pilnvērtīgiem sabiedrības locekļiem.

Tam jābūt kompleksam risinājumam, sākot ar pašvaldības sociālajām programmām un beidzot ar ietvju uzbrauktuvēm invalīdu ratiņiem.

1.12.4. Iedzīvotāju informēšana

Būtisks personas problēmu risināšanas resurss ir informācija. Iedzīvotāji nereti nav pietiekami informēti par viņu sociālajām tiesībām un atbalsta saņemšanas iespējām. Lai nodrošinātu iespēju laikus saņemt izsmeļošu informāciju par sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību, kā arī veselības aprūpi un veselības veicināšanu, kopš 1999.gada Rīgas domes Labklājības departamentā darbojas bezmaksas informatīvais tālrunis 8005055.

Visbiežāk Labklājības departamenta bezmaksas informatīvo tālruni izmanto pensionāri, personas ar invaliditāti vai viņu tuvinieki, bezdarbnieki, nepilnās ģimenes. Nereti informāciju saņem arī citu institūciju darbinieki, piemēram, Valsts Cilvēktiesību biroja, invalīdu biedrību, slimnīcu, mācību iestāžu, namu pārvalžu, Rīgas domes Vienas pieturas aģentūras un citi darbinieki. 2003.gadā pavisam reģistrēti 10 144 zvani. Vidēji mēnesī bija 845 zvani. Visvairāk zvanu bija janvārī – 1203. Maksimālais zvanu skaits dienā reģistrēts novembrī – 80 zvanu.

Ar katru gadu pieaug pieprasījums pēc informatīvajiem materiāliem – bukletiem, jo mainās normatīvo aktu bāze un pilnveidojas sociālo pakalpojumu klāsts. Patlaban Labklājības departaments izplata 20 dažādu veidu informatīvos materiālus par sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību un veselības aprūpi. Daļa informatīvo materiālu tiek izdoti arī krieviski.

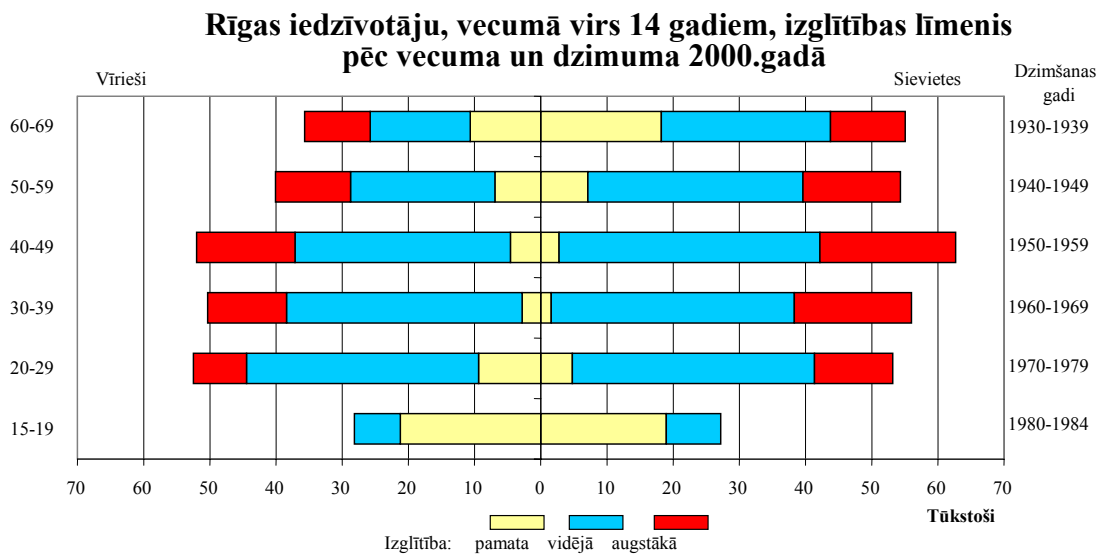
2003.gadā tika izveidota Labklājības departamenta mājaslapa internetā, kurā atrodama informācija par sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību un veselības aprūpi, būtiskākā – arī angļiski.

1.13. Izglītība

Iedzīvotāju izglītība ir būtisks valsts vai kādas tās teritorijas daļas attīstības priekšnosacījums, ko mūsdienās ne velti mēdz dēvēt par cilvēkkapitālu. Tāpēc katra valsts ir objektīvi ieinteresēta nemitīgi kāpināt iedzīvotāju izglītības līmeni, sākot ar vispārējas lasītprasmes un arvien augstākas obligātās pamatizglītības nodrošinājumu katrai nākamajai jaunajai paaudzei.

Latvijā pirmajos 10 gados pēc neatkarības atgūšanas iedzīvotāju izglītības līmenis vidēji ir nedaudz pieaudzis. Izglītības pieaugumu ir izraisījusi normālai sabiedrības attīstībai raksturīgā vidējās un augstākās izglītības augošā izplatība ar katru nākamo paaudzi un vecāko, samērā mazāk izglītoto paaudžu pakāpeniska nomaīņa ar jaunākām, izglītotākām.

Rīgā gan sieviešu, gan vīriešu un visu paaudžu pārstāvju izglītības līmenis ir ievērojami augstāks nekā vidēji valstī (98.attēls).

Avots: Rīgas attīstības plāna 2006.–2018.gadam apakšprojekts “Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes”, LZA Ekonomikas institūts

Augstāko izglītību ieguvušo īpatsvars visu iedzīvotāju vidū Rīgā 21. gadsimta sākumā ir 1,6 reizes lielāks, bet tikai pamatskolu beigušo – 1,47 reizes mazāks nekā vidēji valstī. Tāpat kā vidēji valstī visizglītotākie ir četrdesmitgadnieki: vidēji gandrīz 31% ir augstākā izglītība, nepilniem 63% – vidējā izglītība. Vīriešu izglītība Rīgā, tāpat kā caurmērā Latvijā, ar katru paaudzi vairāk atpaliek no sieviešu sasniegtā līmeņa. Trīsdesmitgadnieku vīriešu vidū augstāko izglītību ieguvušo īpatsvars ir par 1/3 mazāks nekā sieviešu vidū, 20–29 gadu grupā – par 45%. Turpretī vīriešu ar pamatskolas izglītību starp 30–39 gadus un arī 20–29 gadus veciem ir 2 reizes vairāk nekā līdzīgi mazizglītotu sieviešu, turklāt 20–29 gadu grupā vīriešiem šis īpatsvars pat Rīgā pārsniedz 16%, kas ir 3,3 reizes vairāk nekā trīsdesmitgadnieku vidū.

Pēdējās tautskaites gadā 2 mēnešus vēlāk veiktā darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina, ka nodarbināto sastāvā augstāko izglītību ieguvušo cilvēku īpatsvars caurmērā vairāk nekā divas reizes pārsniedz līdzīgi izglīto to īpatsvaru darba meklētāju vidū. Attiecīgi starp visiem ekonomiski aktīvajiem ar augstāko izglītību darbu ir spiesti meklēt 7% cilvēku, bet no pamatskolu beigušajiem – vairāk nekā 20%, no vīriešiem – pat 23,8%. Rīgā nodarbināto vidū augstāko izglītību ieguvušo īpatsvars vidēji ir pat 3,4 reizes un sieviešu vidū 6 reizes augstāks nekā tikai pamatskolu beigušo. Tāda starpība nepārprotami liecina par izglītības pozitīvo lomu darba vietas un ienākumu nodrošinājumā.

Rīgai ar tajā izvietotajām dažādu nozaru augstskolām un jau sasniegto iedzīvotāju augsto izglītības līmeni ir lielas priekšrocības investīciju piesaistē un apguvē. Līdz ar to veidojas lielāks darbaspēka pieprasījums ar drošākām nodarbinātības izredzēm tieši izglītotiem cilvēkiem. Šā pieprasījuma apmierināšanai vēl ir rezerves pašu rīdzinieku vidū, veicinot jauniešu mācību aktivitāti pēc pamatskolas beigšanas.

1.13.1. Pirmsskolas izglītības iestādes

1996.gadā Rīgā bija 145 pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes, bet 2003. gadā – 147, no 1996.gada līdz 2003.gadam iestāžu skaits pieaudzis par 2 iestādēm.

2003.gadā Rīgas pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 22158 bērni t.i. 80,73% no Rīgā reģistrēto bērnu skaita pirmsskolas vecumā (pēc LR CSP 2004.gadā Rīgā bija reģistrēti 27444

bērni pirmsskolas vecumā), tajā skaitā speciālās pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 1452 bērni.

25.tabula

Rīgas pilsētas pirmsskolas izglītības iestāžu sadalījums pa rajoniem/priekšpilsētām, pēc saziņas valodas

Rajons/priekšpilsēta	Pirmsskolas izgl. iestāde	Latviešu	Krievu	Latviešu/krievu
Latgales	40	13	21	6
Centra	6	5	-	1
Ziemeļu	19	11	7	1
Zemgales	18	12	4	2
Vidzemes	33	17	12	4
Kurzemes	31	10	16	5
Kopā:	147	68	60	19

Avots: Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Uz 2003.gada 1.septembri reģistrējušies uz vietām pirmsskolas izglītības iestādēs bija 3862 bērni. Ar vietām 2003.gadā netika nodrošināts 1941 bērns.

Lai mazinātu bērnu skaitu, kuri nav nodrošināti ar vietu pirmsskolas izglītības iestādēs, Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments kopš 2002.gada īsteno programmu grupu atvēršanai iepriekš iznomātās pirmsskolas izglītības iestāžu grupu telpās. Tā 2003.gadā tika izremontētas, iekārtotas un atvērtas 12 grupas un ar vietām papildus tika nodrošināti 216 bērni.

Lai gan demogrāfiskā situācija Rīgā nav pozitīva, bērnu skaits, kuriem nepieciešama vieta pirmsskolas izglītības iestādēs, pieaug. Nepieciešamību pēc vietām Rīgas pirmsskolas izglītības iestādēs veicina iedzīvotāju migrācija no pilsētām un lauku rajoniem uz Rīgu. Tā 2003.gadā Rīgas pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes apmeklēja 1350 citu pašvaldību pirmsskolas vecuma bērni.

1.13.2. Vispārējās izglītības iestādes

2003.gadā Rīgas pašvaldībā darbojas 147 skolas, no tām 109 vidusskolas (no tām 2 valsts ģimnāzijas, 7 ģimnāzijas, 2 liceji), 25 pamatskolas un 13 sākumskolas. To skaitā 12 speciālās izglītības iestādes.

26.tabula

Vispārējo izglītības iestāžu skaits

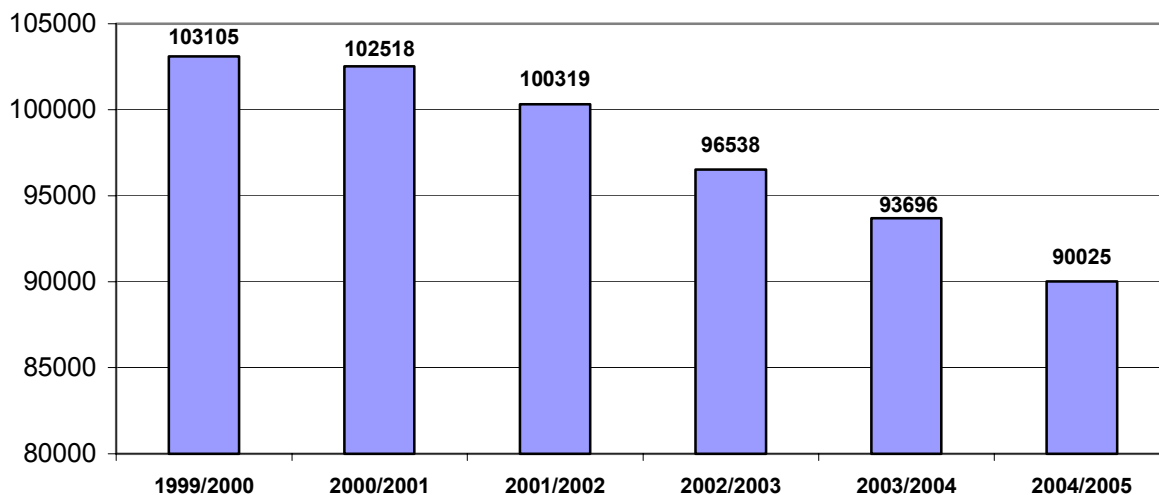
Rajons/ priekšpilsēta	Kopā	Sākumskolas	Pamatskolas	Vidusskolas	No visām skolām		
					Speciālās skolas	Internātskolas	Vakarskolas
Centra rajons	21	3	5	13	2	1	1
Kurzemes rajons	21	4		17			1
Latgales priekšpilsēta	33	1	8	24	4	4	1
Vidzemes priekšpilsēta	31		3	28	3	3	1
Zemgales priekšpilsēta	21	2	7	14	1	2	1
Ziemeļu rajons	20	3	2	15	2	1	1
Kopā:	147	13	25	109	12	11	6

Avots: Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Rīgā vispārējo izglītību iegūst aptuveni trešā daļa no visiem Latvijas skolēniem – 2003.gadā 96696 skolēni. Samazinoties dzimstības līmenim, ik gadu ir samazinās skolēnu skaits.

99.attēls

Skolēnu skaita dinamika RD IJSD padotībā esošajās vispārējās izglītības iestādēs

Avots: Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Līdztekus pašvaldības skolām Rīgā vispārējo izglītību var apgūt arī 26 privātskolās, kurās mācās vairāk nekā 2000 skolēni.

Rīgas skolās mācības pamatā notiek divās valodās – latviešu vai krievu valodā. Aptuveni 1% skolēnu ir iespējas daļēji apgūt zināšanas savā nacionālajā valodā – poļu, ukraiņu, baltkrievu, lietuviešu valodā. Padziļināti savas tautas valodu, vēsturi un kultūru ir iespēja apgūt igauņiem un ebrejiem.

Skolu sadalījums pēc mācību valodas:

- 68 latviešu skolas – t.sk. Rīgas Igauņu vidusskola un Rīgas Lietuviešu vidusskola;
- 10 latviešu/krievu;
- 66 krievu – t.sk. Š.Dubnova v.n.Rīgas Ebreju vidusskola;
- 1 poļu;
- 1 baltkrievu/latviešu/krievu;
- 1 ukraiņu/latviešu/krievu.

2003.gadā skolās strādāja 8117 pedagogi, no tiem 81% ar augstāko pedagoģisko izglītību. Lai motivētu skolotājus darbam skolā, Rīgas dome papildus valsts finansējumam, nodrošina piemaksas pie pedagogu darba algas.

Nozīmīgu lomu izglītības sistēmā ieņem vakarskolas un skolas, kuras papildus citām izglītības programmām īsteno vakara (maiņu) un neklātienes izglītības programmu. Rīgā ir 10 izglītības iestādes, kuras piedāvā apgūt šādu programmu. 4 no šīm skolām piedāvā neklātienes mācību darbu. Pieprasījums pēc vakarskolām pieaug. 2003.gadā šajās iestādēs mācījās 4980 skolēnu jeb 5,32% no kopējā skolēnu skaita Rīgā.

Svarīgs ir vispārējās izglītības īpašais veids – speciālā izglītība. Speciālās izglītības iestādes nodrošina iespēju izglītību iegūt skolēniem ar garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem un

speciālām vajadzībām atbilstoši viņu veselības stāvoklim, spējām un attīstības līmenim, vienlaikus nodrošinot pedagoģiski psiholoģisko un medicīnisko korekciju un sagatavojot skolēnus darbam un dzīvei sabiedrībā. 2003.gadā pamatizglītību un vidējo izglītību speciālajās izglītības iestādēs apguva 2,3 tūkstoši skolēnu.

Daļa Rīgas skolēnu ir spiesti mācīties otrajā maiņā, pilsētas skolu telpu ierobežotās platības dēļ visiem bērniem nav iespējams nodrošināt mācības pirmajā maiņā. Bet ar katru gadu samazinās to skolēnu skaits, kuri mācās otrajā maiņā. 2003.gadā tas bija 5297 skolēni jeb 5,65% no kopējā skolēnu skaita Rīgā.

1.13.3. Interēšu izglītības iestādes un profesionālās ievirzes izglītības iestādes

2003.gadā Rīgā bija 15 interēšu izglītības iestādes un 4 brīvā laika centri. Ņemot vērā, ka interēšu izglītības programmas tiek īstenotas arī visās pārējās izglītības iestādēs, daudzveidīgās interēšu izglītības programmās ir iesaistījušies vairāk kā 50% (85536) bērni un jaunieši vecumā no 3 – 25 gadiem. Populārākās ir kultūrizglītības (vizuālās un lietišķās mākslas, mūzikas u.c.) un sporta (peldēšana, orientēšanās u.c.) programmas.

Atbilstoši bērnu un jauniešu vajadzībām plānotas neorganizētās brīvā laika pavadīšanas iespējas. Šajā nolūkā Rīgā izveidoti 4 brīvā laika centri pie jau esošajām izglītības iestādēm. Minētos centrus tiek piedāvāts apmeklēt un tajos uzturēties ikvienam bērnam un jauniešim – klausīties mūziku, skatīties TV, spēlēt galda spēles u.tml.

1.13.4. Profesionālās izglītības iestādes

2003.gadā Rīgā bija 36 profesionālās izglītības iestādes – par 8 iestādēm mazāk nekā 2002.gadā. Tajās mācījās 18 tūkstoši audzēkņu. Audzēkņu skaits profesionālajās izglītības iestādēs ir diezgan stabils, bez krasiem kritumiem vai kāpumiem. Tas liecina, ka vēl arvien profesijas ieguve jaunu cilvēku vidū ir vērtība. Rīgas profesionālās izglītības mācību iestādēs var apgūt dažnedažādas profesijas. Joprojām populāras ir ar uzņēmējdarbību saistītas profesijas. Nozīmīgu vietu ieņem arī friziera amats un ar modelēšanu un dizainu saistītas profesijas. Populāra ir arī būvniecība, tūrisms un datorvadība. Bieži vien pēc profesionālās izglītības iestādes absolvēšanas jauniešiem ir vieglāk iestāties augstskolās, jo atšķirībā no vidusskolu beigušajiem jauniešiem viņiem jau ir plašākas zināšanas attiecīgajā nozarē, kas palīdz sekmīgi nokārtot iestājeksāmenus.

1.13.5. Augstskolas un koledžas

Rīga ir lielākais augstākās izglītības centrs Latvijā. Pēdējo gadu laikā gan Latvijā kopumā, gan Rīgā strauji ir pieaudzis studentu skaits, un tas joprojām turpina pieaugt, neraugoties uz to, ka arī maksa par studijām pieaug. Uz Rīgu dodas studēt cilvēki no visas Latvijas. Dažās Rīgas augstskolās mācības notiek arī angļu valodā, un tas piesaista studēt gribētājus arī no citām valstīm. Lielākā daļa Rīgas augstskolu ir akreditētas, tātad to izsniegtie diplomi ir starptautiski atzīti. Ārvalstnieku vidū ļoti populāra ir Rīgas Stradiņa universitāte, kur viņi izvēlas studēt medicīnu. Rīgas Ekonomikas augstskolā, ko nodibināja Stokholmas Ekonomikas augstskola, 65% studentu ir no Latvijas, pārējie – no Lietuvas un Igaunijas.

2003./2004. mācību gada sākumā Rīgā bija 37 no 49⁷ Latvijas augstākās izglītības mācību iestādēm, un tajās studēja gandrīz 100 tūkstoši studentu. Salīdzinājumā ar 1995./1996. mācību gadu studentu skaits ir palielinājies vairāk nekā divas reizes.

Studentu skaita ziņā lielākās augstākās mācību iestādes Rīgā ir Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte un Baltijas Krievu institūts.

Rīgai saglabājot galveno lomu augstākās izglītības ieguvē valstī (vidēji 80% studentu ik gadu studē Rīgas augstskolās), arī nākotnē varētu saglabāties šī attiecība. Studējošo skaita prognoze, kas izriet no iedzīvotāju skaita prognozes 20–29 gadu vecuma grupā, liecina, ka studējošo īpatsvars nākotnē pieaugs, tomēr demogrāfiskās situācijas dēļ studentu skaits ievērojami samazināsies.

1.13.6. Pieaugušo iedzīvotāju apmācība

Pieaugušo iedzīvotāju apmācību 2003.gadā Rīgā piedāvāja 163 mācību iestādes – par 4 iestādēm vairāk nekā 2002.gadā, taču apgūstamo programmu skaits ir pieaudzis no 3096 programmām 2002.gadā līdz 3336 programmām 2003.gadā. Populārākās programmas ir saistītas ar sociālajām zinātnēm, uzņēmējdarbību un tiesībām, pedagogu tālākizglītību, kā arī veselības un sociālās aprūpes programmas. Mūsdienu ekonomiskā un sociālā situācija liek piešķirt arvien lielāku nozīmi pieaugušo iedzīvotāju sociālajai integrācijai un tālākizglītībai.

1.13.7. Publiskās bibliotēkas

Publisko bibliotēku skaitā iekļautas valsts un pašvaldību tautas bibliotēkas, Neredzīgo biedrības, sociālās aprūpes un veselības aprūpes un citu iestāžu bibliotēkas. Publisko bibliotēku kopskaitā neietilpst mācību iestāžu un tehniskās bibliotēkas, kā arī Latvijas Nacionālā bibliotēka un Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, kas tiek izdalītas atsevišķi.

1995.gadā Rīgā bija 79 bibliotēkas, taču 2003.gadā to skaits ir sarucis līdz 51 (ieskaitot Latvijas Nacionālo bibliotēku). Lasītāju skaits publiskajās bibliotēkās ir svārstīgs. 2000.gadā lasītāju skaits bija 147,5 tūkstoši, 2002.gadā – 229 tūkstoši. Tomēr 2003.gadā lasītāju skaits atkal saruka līdz 171,1 tūkstotim.

Fondu skaits bibliotēkās gadu gaitā ir bijis svārstīgs, patlaban salīdzinājumā ar 2000.gadu tas ir pieaudzis par 3,2 miljoniem un ir 9 miljoni eksemplāru. Izsnieguma dinamika ar katru gadu nedaudz pieaug.

Katras valsts kultūras un garīgo vērtību glabātava ir koncentrēta Nacionālajā bibliotēkā. Lasītāju skaits Latvijas Nacionālajā bibliotēkā pēdējo gadu laikā nedaudz samazinājās, taču 2003.gadā atkal palielinājās un sasniedza 44,4 tūkstošus. Fondu skaits ir diezgan stabils, taču izsniegumu skaits ir nedaudz sarucis. Paredzams, ka, uzbūvējot jauno Nacionālās bibliotēkas ēku, aktivizēsies arī iedzīvotāju vēlme to apmeklēt.

1.14. Kultūra un izklaide

Gandrīz visi lielākie valsts kultūras pasākumi norisinās Rīgā, te atrodas Nacionālā opera, Latvijas Nacionālais teātris un citi nozīmīgi kultūras centri. Rīgas kā kultūras centra funkcija vairāk saistās ar nacionālo mērogu. Vienlaikus kultūrai ir nozīmīga loma pilsētas konkurētspējas stiprināšanā starptautiskā mērogā.

⁷ No 2003./2004.mācību gada profesionālās izglītības iestādes, kuras nodrošina 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības ieguvē, tiek skaitītas pie augstskolām un koledžām.

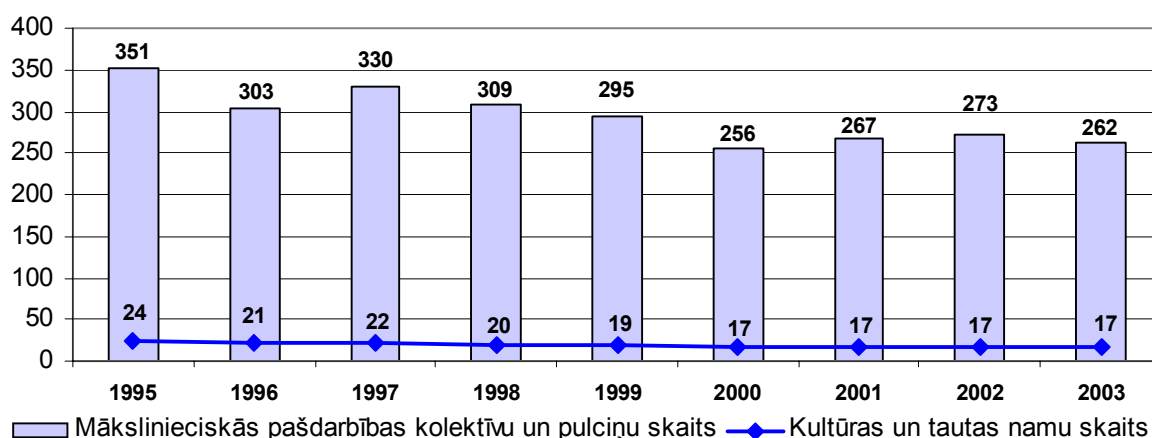
Kultūras jomas kopējo finansējumu veido pašvaldības un valsts piešķirtie līdzekļi, kā arī līdzekļi no nevalstiskajiem kultūras finansējuma avotiem. Likumā “Par pašvaldībām” pašvaldībai noteiktās kultūras un izglītības veicināšanas funkcijas tiek realizētas, nodrošinot tautas bibliotēku, mūzikas un mākslas skolu, pašvaldības kultūras iestāžu, tautas mākslas kolektīvu darbību un kultūras pasākumu organizēšanu. Rīgā finansējums kultūrai 2004.gadā ir 6 414 466 latu jeb 3,4% no pamatbudžeta izdevumiem.

Kultūras un tautas nami

2003.gadā Rīgā bija 17 kultūras un tautas nami. Salīdzinājumā ar 1995.gadu, kultūras un tautas namu skaits ir samazinājies par 7 iestādēm (100.attēls). Daudzi kultūras nami agrāk darbojās konkrētas rūpnīcas pakļautībā, un, kad tās beidza pastāvēt, pārstāja darboties arī kultūras nami. Patlaban Rīgā ir radušās daudzas alternatīvas kultūras namiem – dažādi klubi un citas izklaides iestādes.

100.attēls

Kultūras un tautas namu skaits un māksliniecišķās pašdarbības kolektīvu un pulciņu skaits tajos

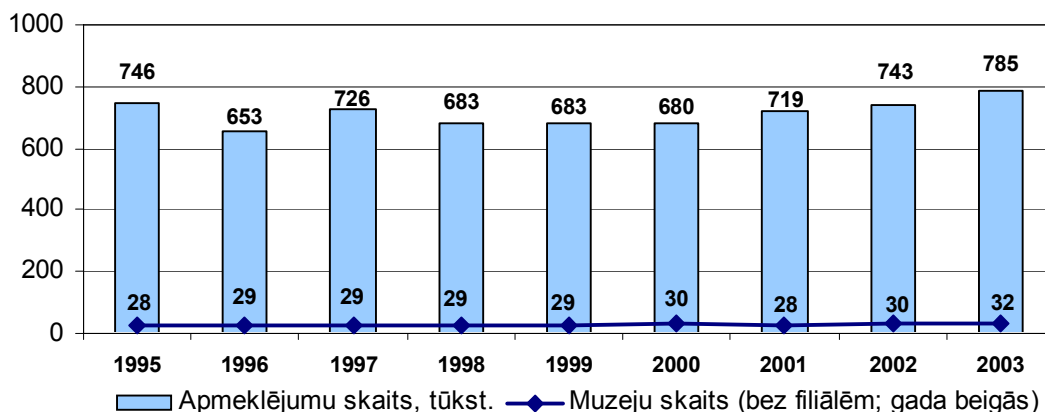
Avots: LR CSP

Līdz ar kultūras un tautas namu skaita samazināšanos ir samazinājies arī māksliniecišķās pašdarbības kolektīvu un pulciņu skaits, kā arī dalībnieku skaits tajos. 2003.gadā 262 māksliniecišķās pašdarbības kolektīvos un pulciņos darbojās 8,8 tūkstoši cilvēku. 2003.gada beigās Rīgas kultūras un tautas namos bija 39 tautas deju kolektīvi, 51 koris, 35 vokālie ansambļi, no kuriem 21 – bērnu, kā arī folkloras kopas, pūtēju orķestri, ritma deju grupas un citi dažādu interešu pulciņi un kolektīvi.

Muzeji

2003.gadā Rīgā bija 32 muzeji – par diviem vairāk nekā 2002.gadā (101.attēls). Attiecībā uz muzeju skaitu nav vērojamas īpašas svārstības, ko nevarētu teikt par muzeju apmeklētāju skaitu. Tam ir tendence svārstīties, ko varētu izskaidrot ar dažādo tematisko izstāžu klāstu tajos, kā arī ar tūristu pieplūduma svārstībām Rīgā.

Rīgā ir Valsts Mākslas muzejs, Latvijas Dabas muzejs, Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs, Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs, Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs, dažādu rakstnieku un citu ievērojamu cilvēku memoriālie dzīvokļi muzeji un daudzi citi.

Muzeju skaita un to apmeklējumu skaita dinamika

Avots: LR CSP

Teātri

Rīgā ir 6 profesionālie teātri. Pēdējo desmit gadu laikā vislielākais teātru apmeklējumu skaits bija 1997.gadā – 680 tūkstoši. 2003.gadā viņu bija 602 tūkstoši. Pēdējos gados teātru apmeklējumu skaits ir svārstīgs. Iespējams, ka tas atkarīgs no teātru repertuāra konkrētajā laikposmā.

Rīgas teātru repertuāru un sniegumu ļoti atzinīgi novērtē arī starptautiskie eksperti. Piemēram, Jaunais Rīgas teātris ar Nikolaja Gogoļa izrādi “Revidents” guva panākumus festivālā “Scènes étrangères” Francijā, kas risinājās Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas ietvaros 2004.gada maijā. Šī izrāde atzinīgi tika novērtēta arī vienā no respektablākajiem Eiropas mūsdienu mākslas festivāliem “Kunsten Festival des Arts” Briselē. Tā izpelnījās ne tikai profesionāļu, bet arī beļģu publikas komplimentus. Briselē šis festivāls notika jau deviņo reizi un ir uzskatāms par nozīmīgu mākslas pasākumu Eiropas kultūras dzīvē.

Kino

Visvairāk kinoteātru – 16 – Rīgā bija 1996.gadā, savukārt 2003.gadā bija vairs tikai 7 kinoteātri. Kaut arī Rīgā ļoti ātri nonāk pasaules kino jaunumi, kino apmeklējumu skaits nav sevišķi liels. Vidēji gadā uz vienu Rīgas iedzīvotāju ir 1,2 kino apmeklējumi.

Rīgā 2003.gada nogalē Rīgā tika atvērta jauns daudzzāļu kinoteātris “Coca-Cola Plaza Forum Cinemas” 6 stāvos ar 14 zālēm, mainot situāciju kino biznesā. Jau pirmajā nedēļas nogalē pēc kino atvēršanas to apmeklēja 14 tūkstoši cilvēku.

Kopumā līdz 2000.gadam kino apmeklējumu skaits auga, taču turpmākajos gados tas kritās, kaut gan Rīgā joprojām tiek piedāvātas jaunākās pasaules filmas. Iedzīvotāju labklājības līmenis arvien ceļas, dodot iespēju kā vienu no brīvā laika pavadīšanas iespējām izmantot kino apmeklējumu.

Cirks

Rīgas cirks, kas uzcelts 1888.gadā, ir viens no vecākajiem cirkiem pasaulē. Latvija ir vienīgā no trim Baltijas valstīm, kurai ir savs ziemas cirks, kurā izrādes notiek visu gadu. Rīgas cirka ēka ir unikāla, jo tās kupola konstrukcija ir ļoti oriģināla. Konstrukcijas pamatā ir visparastākās dzelzceļa sliedes. Sešpadsmit kolonnas, kuras sastāv no trim kopā savienotām sliedēm, notur apaļo cirka kupolu. Šī būve, lai arī pirmajā brīdī šķiet ļoti viegla un vienkārša, spēj izturēt lielas slodzes, kad tajā jāiekār sarežģītas un smagas gaisa vingrotāju un virves staigātāju ierīces. Ar Kultūras ministrijas 2003.gada 11.novembra rīkojumu Nr. 12, veikti

grozījumi “Valsts aizsargājamo pieminekļu sarakstā” – Rīgas cirka ēka ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Patlaban Rīgas cirks ir valsts uzņēmums, kurā cirka izrāžu sezona tradicionāli sākas oktobra priekšpēdējā piektdienā un turpinās līdz Lieldienām. Šajā laikā tiek parādītas 2–3 dažādas programmas, kā arī īpaši Ziemassvētkiem un Lieldienām veltīti uzvedumi.

Diemžēl ar katru gadu Rīgas cirkā samazinās izrāžu skaits, līdz ar to samazinājies ir arī apmeklējumu skaits. 1995.gadā cirku apmeklēja 154 tūkstoši cilvēku, 2003.gadā – 82 tūkstoši.

Kultūras pasākumi Rīgā

Rīgas domes rīkotos kultūras pasākumus var iedalīt divās grupās: vienreizējie un tradicionālie pasākumi. Tradicionālo pasākumu ir ļoti daudz. Katru gadu janvārī notiek dažādi 1991.gada barikāžu aizstāvju atceres dienas pasākumi. Notiek dažādi gadskārtu pasākumi – pavasara saulgriežu sarīkojumi, Lieldienu pasākumi, Zāļu tirdziņš un Jāņu ielīgošana. Par tradīciju kļuvusi arī Rīgas galvenās Ziemassvētku egles iedegšana, ko veic Rīgas domes priekšsēdētājs. Ļoti daudz cilvēku pulcējas arī Lāčplēša dienai veltītajos pasākumos un Latvijas Republikas proklamēšanas dienas svinībās, kuras parasti noslēdz krāšņa ugunošana, kad Rīgā ierodas cilvēki no visas Latvijas.

Rīgas dome piedalās arī dažādu sporta pasākumu organizēšanā, tādas, piemēram, ir starptautiskās sacensības mākslas vingrošanā, Rīgas starptautiskais velomaratons, sporta deju festivāls “Gadu mija” un citi.

Vissiltākajā atmiņā rīdziniekiem un Rīgas viesiem ir palikušas Rīgas 800 gadu jubilejas svinības 2001.gada vasarā. Tik grandiozus svētkus Rīga vēl nebija piedzīvojusi. Rīgas 800 gadu jubilejas programmas ietvaros notika arī 21.starptautiskās Hanzas dienas, Eiropas strādājošo sporta spēles, dziesmu svētki ar vairāk nekā 15 tūkstošu balsu kori, Eiropas kultūras mantojuma dienas, daudzi starptautiski festivāli, koncerti, izstādes, semināri un konferences – pilns pasākumu spektrs visplašākajam interešu lokam (sk. www.rop.lv).

Rīga ir organizējusi arī dažādus starppilsētu projektus, piemēram, “Rīga – Brēmene”, “Rīga – Florence”, “Rīga – Pori”, kad notiek dažādi mākslas un kultūras pasākumi.

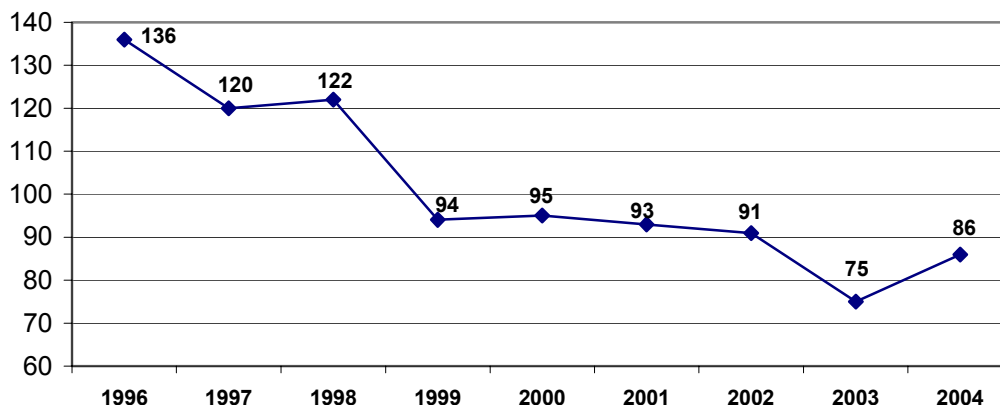
Pasākumu klāsts ir ļoti daudzveidīgs, un tos var apmeklēt dažādu sociālo grupu pārstāvji.

1.15. Sporta loma pilsētā

Sports ir viens no pamatdarbības virzieniem, lai mazinātu negatīvās sociālās problēmas pilsētā. Pilsētās, kurās ir attīstīta sporta infrastruktūra, aktīvi darbojas sporta organizācijas un klubi, ir minimizētas alkoholisma, narkomānijas, pusaudžu klaidonības, dīkdienības un citas problēmas. Sporta infrastruktūra ir arī nozīmīgs pilsētas tēla elements. Starptautiskās sacensības un sportistu panākumi ceļ pilsētas prestižu. Sporta infrastruktūrai ir arī liela ietekme uz Rīgas telpisko struktūru.

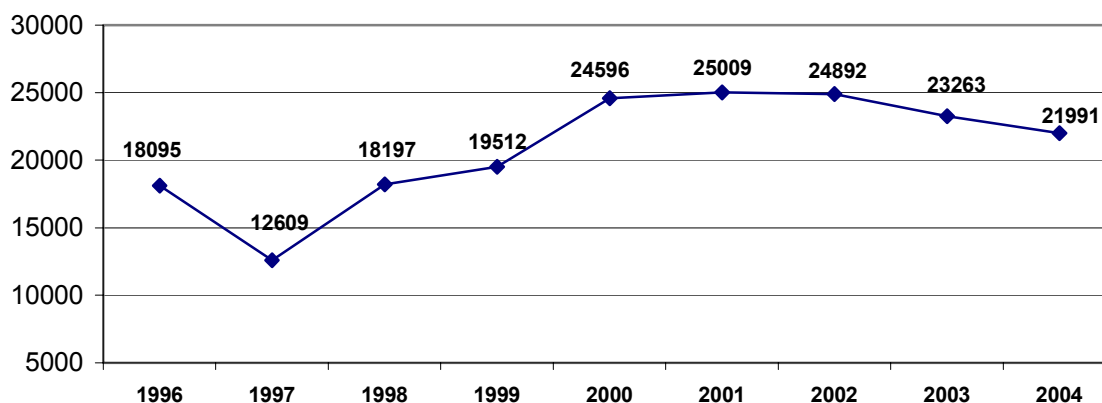
1.15.1. Sporta organizācijas un sporta klubi

Sporta attīstību Rīgā virza sabiedrisko sporta organizāciju (sporta klubu, organizāciju, apvienību u. c.) veidošanās un to darbības nodrošinājums. Lai gan reģistrēto sabiedrisko sporta organizāciju skaitam ir nepārprotama tendence kristies (102.attēls), tomēr kopumā sporta organizāciju darbība attīstās pozitīvi. 2004.gadā šajā ziņā atkal ir vērojams pieaugums.

Sporta sabiedriskās organizācijas un to savienības Rīgā

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde

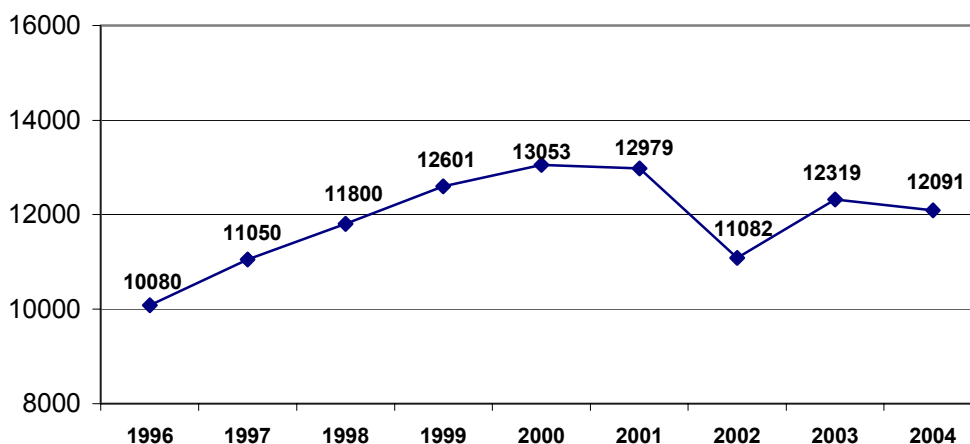
Sporta organizācijās iesaistījušos skaits ir svārstīgs. Līdz 2001.gadam tas pieaug, taču kopš 2002.gada nedaudz krītas, un 2004.gadā ar sportu nodarbojās 21 991 cilvēks.

Nodarbojušos skaits Uzņēmumu reģistrā reģistrētajās sabiedriskajās organizācijās

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde

Vēl viens būtisks faktors ir neregistrēto sporta kolektīvu skaits, kas ir svārstīgs. 2004.gadā bija 125 šādi kolektīvi. Pie neregistrētām sporta organizācijām tiek pieskaitīti dažādu sporta veidu aktīvistu neformālie klubi sporta bāzēs, izglītības iestādēs vai darbavietās.

2004.gadā Rīgā bija 25 reģistrētas sporta skolas (klubi). Laikā no deviņdesmito gadu vidus līdz 2000.gadam strauji ir audzis sporta klubos nodarbojušos skaits (104.attēls).

Sporta klubos darbojošos skaits

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde

Ir trīs galvenie iemesli: materiālās labklājības celšanās iedzīvotāju vidū, infrastruktūras attīstība un sporta sacensību organizācijas kvalitāte. Vairākas sporta federācijas rīko valsts meistarsacīkstes, kurās piedalās arī galvenie pilsētas klubi, piemēram, Latvijas basketbola līgā BK “Barons”, Latvijas hokeja līgā HK “Rīga 2000” un “Vilki”, Latvijas futbola virslīgā FK “Skonto”, FK “Rīga” un Policijas FC.

Sporta klubi “Skonto” un “Rīga” tiek uzskatīti par pilnībā profesionāliem. Tiem ir labs menedžments, profesionāli treneri, kā arī labi atalgoti sportisti. SK “Skonto” ir privāta iniciatīva, taču SK “Rīga” ir izveidots ar Rīgas domes atbalstu (patlaban no 77 pamatkapitāla daļām klubā Rīgas domei pieder 72 daļas). Vairāki Rīgas uzņēmumi un firmas sponsorē dažādus sporta klubus.

Līdz ar sporta klubos iesaistīto skaita pieaugumu pieaug arī sporta treneru skaits. 2004.gadā Rīgā strādāja 504 treneri. Treneru skaita pieaugumu sekmē arī bērnu un jaunatnes sporta attīstība. Latvijas jaunatnes basketbola un hokeja līga un futbola čempionāts pulcina daudzus sportot gribētājus. Blakus tradicionālajām sporta skolām (VEF, 3. BJSS, “Latvijas bērzs”, “Dinamo”, RVS, RFS) ir izveidotas jaunas sporta skolas un klubi – “Aisbergs”, BHS, “Prizma” hokejā, “Rīga/Pols”, “Rīdzene”, VBS basketbolā u. c. Sporta meistarsacīkšu kvalitāte un organizācija pastāvīgi aug. Tas viss prasa jaunu infrastruktūru un lielāku sporta sistēmā nodarbināto skaitu.

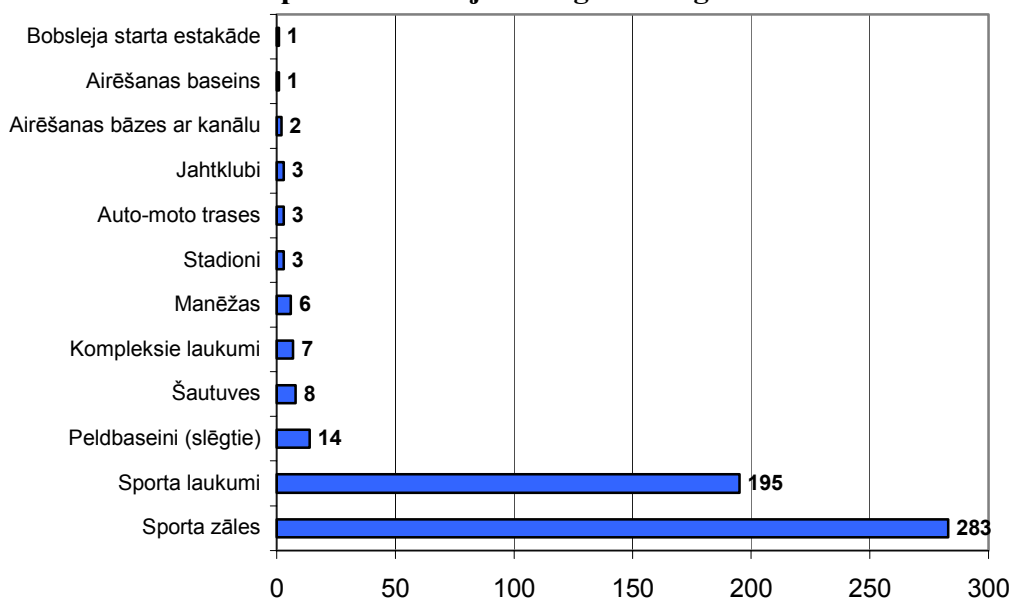
1.15.2. Sporta bāzu tīkls

Pieaugošais dalībnieku skaits tautas sporta organizācijās, sacensībās, bērnu un jaunatnes sporta attīstība, kā arī sporta popularitāte kopumā rada pieaugošu pieprasījumu pēc jaunām, mūsdienīgām sporta bāzēm. Sabrūkot padomju iekārtai samazinājās finansējums sporta būvju uzturēšanai un celšanai. Tāpēc vairākas sporta būves tika nolietotas līdz galējai robežai. Dažas no tām vispār tika likvidētas, piemēram, velotreks “Marss” Teikā. Lai saglābtu palikušās sporta bāzes, dažas no tām savā rīcībā pārņēma Rīgas dome. Pozitīva tendence Rīgas pašvaldības skolu sporta laukumu un zāļu izbūve.

Sporta bāzu objekti

105.attēlā redzama pašreizējā sporta bāzu situācija Rīgā. Visvairāk Rīgā ir sporta zāļu. Liela daļa no tām ir pie vispārīzglītojošām skolām.

Sporta bāzu objekti Rīgā 2004. gadā

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde

Sporta spēlēm ir piemērotas 144 sporta zāles. Ir arī specifiskas sporta zāles: vingrošanas (6 sporta zāles), smagatlētikas (5), cīņas (10), boksa (3) un paukošanas (1). Rīgā ir 55 trenāžieru zāles, kas bieži vien ir arī veiksmīgi biznesa projekti. 59 sporta zāles ir piemērotas vispārējai fiziskajai sagatavotībai.

Rīgā ir 195 sporta laukumi, no kuriem 71 ir tenisa korti. Attiecīgā sporta veida popularitāte un pieejamība veicina sporta laukumu attīstību. Piemēram, Rīgā ir 38 futbola laukumi, no kuriem daļa ir ļoti slīktā stāvoklī. Ir arī ļoti kvalitatīvi sporta laukumi, piemēram, "Skonto" stadionā ir pasaules līmeņa zāliens. Latvijas hokeja izlases popularitāte ir veicinājusi hokeja attīstību, tāpēc tuvāko gadu laikā varētu dubultoties slēgto hokeja laukumu (3) skaits. Pašlaik Rīgā 2006.gada pasaules hokeja čempionātam tiek būvēta multifunkcionāla halle ar 12 000 vietām, kurā liela nozīme tiks atvēlēta arī kultūrai un izklaidei.

Rīgā ir 14 slēgtie peldbaseini, tomēr joprojām nav uzcelts neviens atklātā tipa peldbaseins. 2002.gadā tika nodots ekspluatācijā peldbaseins pie Rīgas 95.vidusskolas Ziepniekkalnā, kas ir pirmais jaunbūvētais skolu peldbaseins Rīgā pēc valstiskās neatkarības atjaunošanas. Paredzēts, ka šo peldbaseinu izmantos apkārtējo astoņu skolu skolēni un mikrorajona skolotāji, tajā tiks rīkotas arī Zemgales priekšpilsētas un pilsētas mēroga sacensības. Tiek projektēts peldbaseins pie Rīgas 96.vidusskolas Imantā. Tiek veidota pilsētas peldbaseinu sistēma, kurā iezīmētas jauno peldbaseinu vietas.

Rīgā oficiāli ir tikai trīs stadioni, no kuriem vienīgi "Daugavas" stadionā ir vairāk nekā 1500 vietu. Nākotnē stadionu skaits būtiski varētu nemainīties. Esošajos stadionos ir paredzamas lielas investīcijas teritorijas un objektu sakārtošanā. Modernais "Skonto" stadions ir futbola laukums.

2002.gadā Aplokciemā tika atklāts pirmais 18 bedrīšu golfa laukums Latvijā. Ķīšezera krastā tagad ir sakopta teritorija vairāk nekā 60 ha platībā.

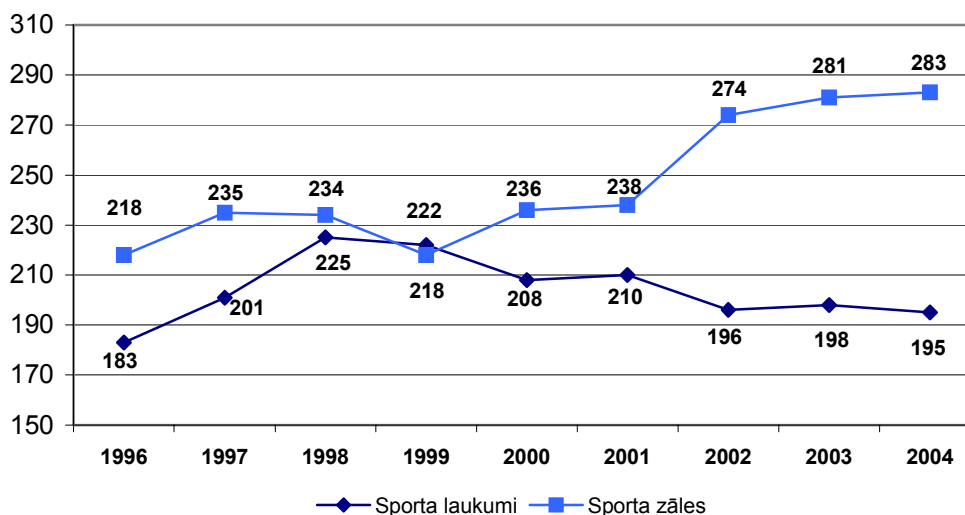
Atklātie sporta laukumi pilda ne tikai rekreatīvās funkcijas, tiem ir arī nozīmīga loma ekoloģiskā līdzsvara saglabāšanā pilsētā. Daudzās Eiropas pilsētās atklātos sporta laukumus pieskaita pie dabas pamatnes teritorijām.

2005.gada 3.jūnijā Rīgā durvis vēra Olimpiskais sporta centrs, kas patlaban ir modernākais Baltijā. Jaunuzceltā sporta kompleksa platība ir 17 411 m². Tajā ietilpst daudzfunkcionāla futbola zāle 5578 m² platībā, sporta spēļu zāle 1568 m² platībā, vingrošanas zāle 1750 m² platībā, cīņas sporta zāle 610 m² platībā, trenāžieru zāle 236 m² platībā un vieglatlētikas manēža 4190 m² platībā. Vienīgā būves īpašniece ir Latvijas Olimpiskā komiteja.

106.attēlā parādītas sporta zāļu un sporta laukumu skaita izmaiņas pēdējo gadu laikā.

106.attēls

Sporta objektu dinamika Rīgā

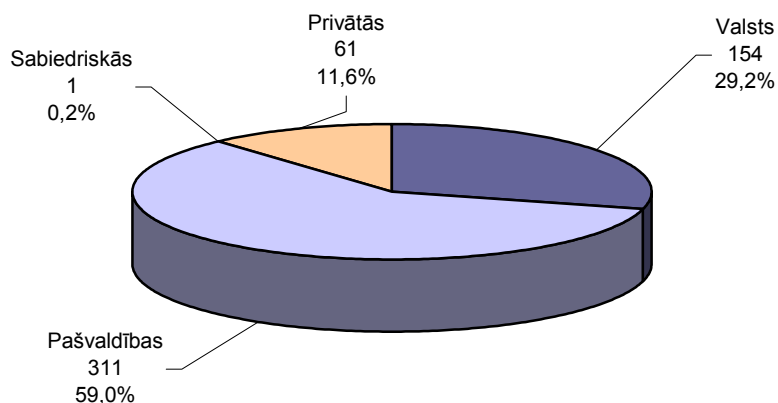
Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde

Kopējā tendence parāda augšupeju, kas izskaidrojama gan ar lielajām investīcijām skolas sporta zāļu izbūvē, gan privātās iniciatīvas aktivizēšanos. 1999.gadā bijis kritums, kura iemesli varētu būt uzskaites konsekvences trūkums, kā arī sporta objektu transformācija citai ekonomiskajai aktivitātei.

Analizējot sporta objektus pa īpašuma formām, joprojām dominē valsts un pašvaldību sporta bāzes (107.attēls). Tomēr nākotnē var paredzēt arvien lielāku privātā sektora iniciatīvu, it sevišķi peļņu nesošos projektos, piemēram, golfa laukumi, nelielas ledus halles, fitnesa klubi un citi objekti.

107.attēls

Sporta bāzu objekti pēc īpašuma formas

Avots: LR Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvalde

Rīgas pašvaldības sporta bāzes

Rīgas dome, izvēloties racionālāko un līdzsvarotāko pašvaldības sporta bāzu attīstības ceļu, ir noteikusi trīs būtiskākās pašvaldības sporta bāzu grupas un sākusi šo projektu realizāciju:

- 1) Rīgas pašvaldības sporta bāzu celtniecība;
- 2) Rīgas pašvaldības sporta laukumu un reģionālo sporta centru izveide un labiekārtošana;
- 3) Rīgas pašvaldības centrālo sporta bāzu izveide un labiekārtošana.

Tātad pēc tipveida projektiem un, kur tas nav iespējams, pēc individuāliem projektiem tiek būvētas sporta zāles, kas kalpos kā starpskolu sporta centri. Dažās no tām varēs rīkot arī starptautiska līmeņa sacīkstes. Savukārt katrā Rīgas mikrorajonā paredzēts izveidot reģionālos sporta centrus. Tas ļautu būtiski uzlabot situāciju sporta bāzu pieejamībā. No mācību procesa brīvajā laikā šajos sporta laukumos nodarbosies pirmām kārtām sporta skolu audzēkņi, pārējā laikā – vakara stundās, brīvdienās – tās izmantos plašs rīdzinieku loks, tostarp ģimenes.

Atbilstoši pilotprojektam tiks izveidoti seši reģionālie sporta centri pie:

- Rīgas 92.vidusskolas (Latgales priekšpilsēta);
- Puškina liceja un BJC “Laimīte” (Ziemeļu rajons);
- Rīgas 41. vidusskolas (Kurzemes rajons);
- Angļu ģimnāzijas (Zemgales priekšpilsēta);
- Juglas vidusskolas (Vidzemes priekšpilsēta);
- Rīgas 45. vidusskolas (Vidzemes priekšpilsēta).

Svarīga ir pašvaldības centrālo sporta bāzu izveide. Ir sākts darbs pie LU stadiona izveides koncepcijas un tās pamatojuma dokumentācijas izstrādes.

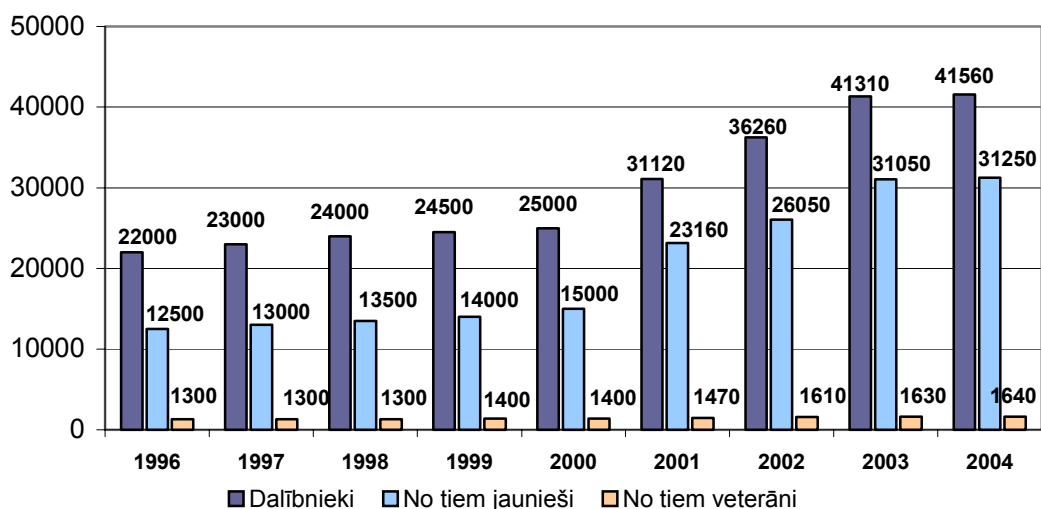
1.15.3. Līdzdalība sporta pasākumu realizēšanā

Ik gadu Rīgā notiek starptautiskas sacensības dažādos sporta veidos. Dažas no tām ir kļuvušas tradicionālas, piemēram, Rīgas starptautiskais maratons, Rīgas starptautiskais velomaratons, A. Knīša balvas izcīņas sacensības boksā, starptautiskās sacensības mākslas vingrošanā “Baltijas aplis”, Rīgas domes kausa izcīņa sporta dejās, Pasaules kausa izcīņas posms jātnieku sportā, starptautiskais šaha turnīrs. Notikušas arī dažādas starptautiskas sacensības jauniešiem, piemēram, hokeja turnīrs “Rīgas kauss”, ETA TOUR sacensības tenisā u. c. Lielu starptautisku atzinību izpelnījās starptautiskā jahtu regate, kas norisinājās 2003.gada vasarā. Lielajām starptautiskajām sacensībām ir nepieciešama arī atbilstoša infrastruktūra. Tā pasaules 2006.gada hokeja čempionātam Rīgā vajadzīgas divas modernas hokeja halles.

Sporta aktivitāšu pieejamība iedzīvotājiem

Realizējot Rīgas pilsētas tautas sporta kompleksu, laikposmā no 1996.gada līdz 2004.gadam sarīkotas 1819 sacensības, kurās piedalījās 268 750 cilvēku, tātad vidēji gadā – 29 861 iedzīvotājs, kas tomēr veido tikai 4% no rīdzinieku skaita.

108.attēlā tomēr redzama pozitīva tendence, kas īpaši strauji attīstījies 2001. un 2002.gadā. Arī pēdējos divos gados dalībnieku skaits ir audzis. 70% sacensību var piedalīties ikviens interesents neatkarīgi no vecuma, fiziskās un speciālās sagatavotības.

Dalībnieku skaits Rīgas pilsētas rīkotajās sporta sacensībās

Avots: Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departaments

Aptuveni 20% sacensību ir pilsētas čempionāti un jaunatnes meistarsacīkstes, kas ik gadu notiek 25–27 sporta veidos. Šajās sacensībās piedalās sportisti ar zināmu sagatavotību, un tās vērstas uz sporta meistarības turpmāku izaugsmi. Sadarbībā ar Rīgas sporta veterānu klubu ik gadu tiek rīkotas 12–15 sacensības vairāk nekā 10 sporta veidos. Pēdējo septiņu gadu laikā tajās ir piedalījušies aptuveni 9700 dalībnieku. Pēdējos gados arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, iesaistot viņus dažādās sporta aktivitātēs. 1996.gadā tika rīkotas piecas sacensības (120 dalībnieki), 2004.gadā – jau 42 pilsētas mēroga sacensības, tostarp bērniem.

Kopumā 2004.gadā dažādās sacensībās piedalījās 1816 jeb aptuveni 5,5% cilvēku ar īpašām vajadzībām.

2. Rīgas pašvaldības resursi

2.1. Pašvaldības struktūra

Rīgas domi veido 60 ievēlēti *deputāti*, kuri savukārt ievēlē Rīgas domes priekšsēdētāju. Rīgas dome no deputātu vidus ievēlē domes priekšsēdētāja vietniekus, kuri pilda Domes priekšsēdētāja pienākumus viņa prombūtnes laikā vai viņa uzdevumā, kā arī veic citus uzdevumus un pienākumus.

Rīgas pilsētai ir arī *izpilddirektors*, kurš vada galvenokārt Rīgas rajonu un priekšpilsētu izpilddirekciju un tām pakļauto pašvaldības uzņēmumu darbu, nodrošina pašvaldības iestāžu un uzņēmumu darba nepārtrauktību domes nomaiņas gadījumā, saskaņā ar domes lēmumu rīkojas ar pašvaldības mantu un finanšu resursiem, slēdz saimnieciskus darījumus, sadarbojas ar domes pastāvīgajām komitejām, domes pastāvīgo komiteju pārraudzībā esošajām iestādēm un uzņēmumiem, Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisiju, kā arī veic dažādus citus uzdevumus un pienākumus, kas noteikti domes lēmumos.

Ne mazāk kā trīs vienas politiskās partijas vai viena nosaukuma deputātu kandidātu saraksta deputāti var veidot Rīgas domes *frakcijas*. Atsevišķas frakcijas un (vai) pie frakcijām nepiederīgi deputāti var apvienoties deputātu blokos. Frakcijām un deputātu blokām ir

tiesības būt pārstāvētiem Rīgas domes komitejās un, pēc iespējas, Rīgas domes izveidotajās komisijās un darba grupās.

Lai nodrošinātu Rīgas domes darbību un sagatavotu jautājumus izskatīšanai Rīgas domes sēdēs, Rīgas dome izveido pastāvīgās *komitejas*, kuru skaitlisko un personālo sastāvu nosaka, pieņemot atsevišķus Rīgas domes lēmumus. Katrs deputāts var strādāt vienā vai divās komitejās. Likumā par pašvaldībām noteikts, ka komiteju darbs notiek atklātās sēdēs.

Rīgas domē ir izveidotas 10 komitejas:

- Drošības un kārtības jautājumu komiteja;
- Finanšu komiteja;
- Izglītības, jaunatnes lietu un sporta komiteja;
- Komunālo un dzīvokļu jautājumu komiteja;
- Kultūras, mākslas un reliģijas komiteja;
- Pilsētas attīstības komiteja;
- Pilsētas īpašuma un privatizācijas lietu komiteja;
- Satiksmes un transporta lietu komiteja;
- Sociālo jautājumu komiteja;
- Vides komiteja.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai dome izveido *komisijas* un darba grupas, kurās tiek iekļauti domes deputāti un pašvaldības iedzīvotāji. Šo komisiju un darba grupu izveidošanas nepieciešamību nosaka atsevišķi likumi, normatīvie akti vai domes lēmumi. Tās var pieaicināt speciālistus dažādu jautājumu risināšanā. Patlaban Rīgas domē ir trīs komisijas: Administratīvā komisija, Rīgas domes Revīzijas komisija un Rīgas pilsētas Vēlēšanu komisija.

Rīgas domes *prezidijs* sastāv no domes priekšsēdētāja un domē pārstāvēto politisko partiju vai partiju apvienību deleģētiem pārstāvjiem. Domes priekšsēdētājs ir arī domes prezidija priekšsēdētājs. Rīgas domes prezidijs koordinē domes pastāvīgo komiteju darbu, izskata un sniedz atzinumus par domei iesniedzamajiem lēmumu projektiem, ieceļ amatā un atbrīvo no amata pašvaldības iestāžu un uzņēmumu vadītājus, kā arī pilda citus likumos un domes lēmumos deleģētos pienākumus. Domes prezidija sēdes notiek ne retāk kā reizi mēnesī un ir atklātas.

Pašvaldības funkciju realizēšanu Rīgas pašvaldībā nodrošina 8 *departamenti*:

○ *Finanšu departaments*. Izveidots 1994.gadā uz Rīgas domes Finanšu pārvaldes bāzes. Patlaban tajā ietilpst Budžeta pārvalde, Centrālā grāmatvedība, Nodokļu piedziņas pārvalde, Investīciju un kredīta pārvalde, Norēķinu kase, Iepirkuma vienība, Personāla un darba samaksas nodaļa, Nodokļu pārvalde un visu sešu rajonu un priekšpilsētu finanšu nodaļas;

○ *Pilsētas attīstības departaments*. Departaments saskaņā ar domes noteiktajām pilnvarām veic pašvaldības kompetencē esošās būvniecības un pilsētas attīstības funkcijas, izstrādā un uzrauga Pilsētas attīstības plānu. Attīstības departaments ir patstāvīga juridiska persona ar savu bilanci un norēķinu kontu, ir pakļauts Rīgas domei un atrodas Pilsētas attīstības komitejas pārraudzībā. Attīstības departaments sastāv no Rīgas pilsētas Būvvaldes, Pilsētplānošanas pārvaldes, Ekonomikas pārvaldes u. c.;

○ *Labklājības departaments*. 1999.gada janvārī, reorganizējot Rīgas Sociālās palīdzības koordinācijas centru, tika izveidots Rīgas domes Labklājības departaments. Labklājības departaments ir Rīgas domes Sociālo jautājumu komitejas pārraudzībā. Rīgas domes Labklājības departaments īsteno Rīgas domes noteikto sociālās palīdzības, veselības aprūpes un veselības veicināšanas politiku pilsētā, pilnveido pilsētas iedzīvotāju veselības aprūpes un

sociālās palīdzības apjomu un kvalitāti, nodrošina informācijas pieejamību par veselības aprūpes, veselības veicināšanas un sociālās palīdzības apjomu un iespējām;

○ *Vides departaments.* Rīgas domes Vides departaments ir Rīgas domes struktūrvienība, kas atrodas Rīgas domes Vides komitejas pārraudzībā. Rīgas domes Vides departaments darbu sāka 1999.gada 1.janvārī. Rīgas domes Vides departaments ir Rīgas domes Vides aizsardzības pārvaldes (dibināta 1994.gada 10.decembrī, reorganizējot Rīgas pilsētas valdes Vides aizsardzības pārvaldi) tiesību un saistību pārmantotājs. Vides departaments sniedz šādus pakalpojumus: ārpus meža augošu koku ciršanas atļauju izsniegšana, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas licenču izsniegšana, Rīgas sabiedrisko tualetu apsaimniekošana, bezsaimnieka suņu, kaķu izķeršana, aprūpe, konsultācijas par vides problēmām, likumdošanu, tehnisko noteikumu izsniegšana projektēšanai un citus;

○ *Komunālais departaments.* Izveidots 1997.gada jūnijā. Departaments ir Rīgas domes struktūrvienība, kas pakļauta Rīgas domei un ir Rīgas domes Komunālo un dzīvokļu jautājumu komitejas pārraudzībā. Departamenta sastāvā ir Komunālās saimniecības pārvalde, Dzīvokļu pārvalde un Kapsētu pārvalde. Dzīvokļu pārvalde realizē Rīgas domes intereses tās dzīvojamā fonda izmantošanā, uzrauga un kontrolē Rīgas pašvaldības īpašumā vai valdījumā esošā dzīvojamā fonda uzskaiti. Kapsētu pārvalde uzrauga un kontrolē Rīgas teritorijā esošo kapsētu uzturēšanu, apsaimniekošanu un apbedījumu pakalpojumu sniegšanu. Komunālās saimniecības pārvalde koordinē, kontrolē, uzrauga un vada Rīgas domes pakļautībā esošo juridisko personu un amatpersonu namīpašumu apsaimniekošanas organizāciju darbību komunālās saimniecības jomā;

○ *Īpašuma departaments.* Izveidots 1993.gadā uz Nekustamā īpašuma pārvaldes bāzes. Īpašuma departamentam ir šādas struktūrvienības: Inženiertehniskā nodaļa, Īpašuma atsavināšanas pārvalde, Īpašuma pārvalde, Īpašuma uzskaites un informācijas nodaļa, Uzņēmējdarbības pārvalde, Zemju pārvalde u. c. Īpašuma departaments veic šādas funkcijas: administrē Rīgas pašvaldībai piederošo nekustamo īpašumu pārvaldīšanu, uzturēšanu, apsaimniekošanu, uzskaiti, reģistrāciju un iznomāšanu, izpilda Rīgas domes lēmumus par darījumiem ar nekustamo īpašumu, pārvalda Īpašuma departamenta valdījumā nodotos atsevišķus nekustamos īpašumus, izskata un saskaņo inženiertīklu, komunikāciju, ielu trasējumu, ēku un būvju, novietņu projektus, pārstāvot Rīgas pašvaldības kā zemes īpašnieces intereses, nodrošina Rīgas pašvaldības mantas (īpašuma objektu) atsavināšanas un privatizācijas procesu, uzskaita Rīgas pašvaldībai piederošo un piekrītošo mantu un veido nekustamā īpašuma datu bāzi u. c.;

○ *Satiksmes departaments.* Kopš 1992.gada satiksmes organizācijas jautājumi Rīgas domē ir bijuši vairāku izpildinstitūciju pārzinā. 1997.gadā Rīgas dome pieņēma lēmumu par atsevišķas struktūrvienības – Rīgas domes Satiksmes departamenta – izveidošanu. Rīgas domes Satiksmes departamenta galvenie uzdevumi ir pārraudzīt sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu Rīgas pilsētā, pilsētas ielu, inženierbūvju (tiltu, satiksmes pārvadu, gājēju tuneļu un nostiprinātu krastmalu) uzturēšana, remonts un celtniecība, pilsētas apgaismošanas sistēmas, luksoforu un satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu uzturēšana, remonts un celtniecība, investīciju piesaistīšana satiksmes infrastruktūras un sabiedriskā transporta modernizācijas projektiem;

○ *Izglītības, jaunatnes lietu un sporta departaments.* Izveidots 2002.gadā, apvienojot Rīgas pilsētas skolu valdi un Rīgas domes Sporta pārvaldi. Departamenta metodiskajā pārraudzībā ir privātās izglītības un privātās interešu izglītības iestādes, pašvaldības sporta uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības, kā arī tās izglītības, interešu izglītības un sporta uzņēmējsabiedrības, kurās līdzdarbojas Rīgas dome. Departamentam ir šādas funkcijas: gādāt par Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas iedzīvotāju izglītību – viņu tiesību nodrošināšanu pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iegūšanā, pirmsskolas un skolas vecuma bērnu nodrošināšanu ar vietām izglītības iestādēs, izstrādāt un iesniegt apstiprināšanai Rīgas domē izglītības, jaunatnes un sporta attīstības programmas un citus konceptuālos dokumentus, organizēt to īstenošanu, atbalstīt interešu izglītību un ārpusstundu pasākumus, nodrošināt

bērnu tiesību ievērošanu izglītības jomā, veicināt bērnu ar speciālām vajadzībām integrēšanos mācību un audzināšanas procesā u. c.

2.2. Rīgas domes budžets, tā veidošanās un attīstības politika

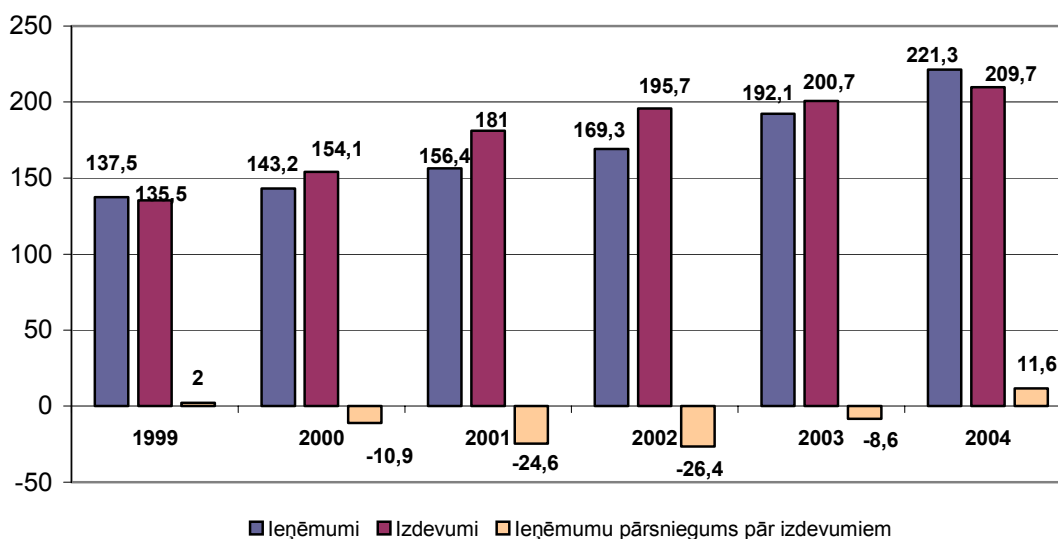
Rīgas pilsētas budžeta projekta izstrāde ir viena no Rīgas pašvaldības finanšu vadības funkcijām, ko pilda Rīgas domes Finanšu departaments. Budžetu katru gadu apstiprina domes deputāti balsojot. Pēdējos gados pilsētas budžeta deficīts bija sasniedzis pat 26,4 miljonus latu, taču 2004.gadā jau bija bezdeficīta budžets, un ieņēmumu pārsniegums pār izdevumiem veidoja 11,56 miljonus latu. Šis pozitīvās izmaiņas ir 2004.gadā notikušo pārmaiņu rezultāts – pāreja no īstermiņa politikas uz ilgtermiņa pieeju budžeta un resursu piesaistes jomā. 2004.gada budžets izstrādāts un apstiprināts atbilstoši ilgtermiņa budžeta stabilizācijas programmas nosacījumiem.

Pamatbudžets

Rīgas pilsētas pamatbudžeta kopējais apjoms (109.attēls) kopš 1998.gada ir regulāri palielinājies. Ieņēmumi vidēji gadā ir pieauguši par 9%, izdevumi – par 8%, septiņu gadu laikā ieņēmumi ir pieauguši par 91,2 milj. Ls, izdevumi – par 77,5 milj. Ls. No 2000.gada līdz 2004.gadam Rīgas domes pamatbudžetā bija deficīts, taču 2004.gadā, pateicoties jaunajai ilgtermiņa budžeta stabilizācijas programmai, ieņēmumi pārsniedza izdevumus par 11,6 miljoniem latu.

109.attēls

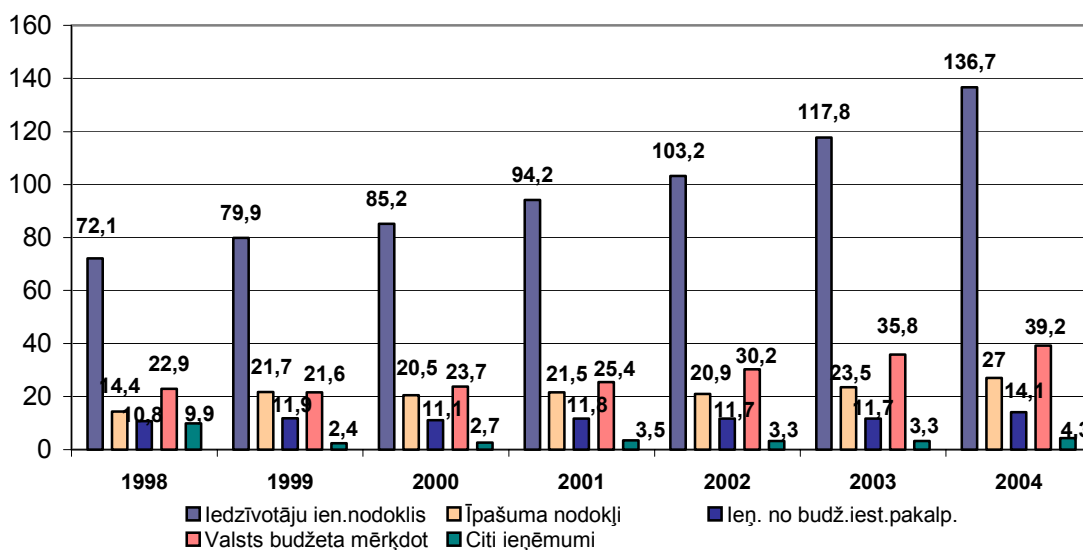
Rīgas domes pamatbudžets, milj. Ls

Avots: Rīgas domes Finanšu departaments

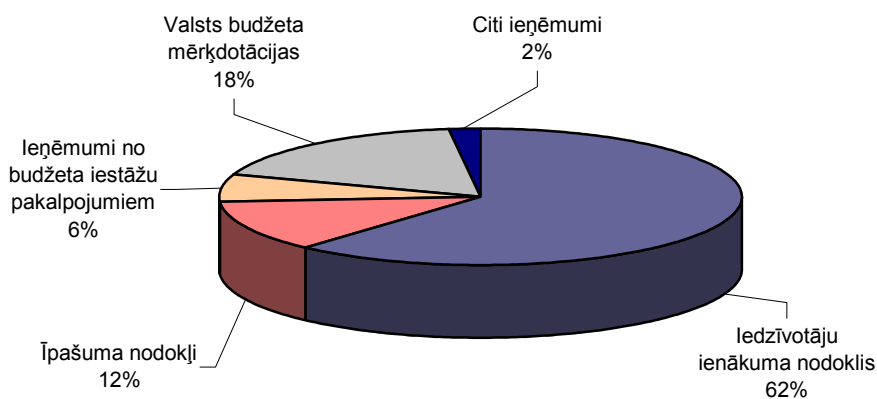
Rīgas pilsētas pamatbudžeta ieņēmumu visi galvenie posteņi no 1998.gada līdz 2004.gadam ir pieauguši (110.attēls). Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir pieaudzis visstraujāk – vidēji gadā par 11,3%, mērķdotācijas no valsts budžeta – vidēji gadā par 12%, ieņēmumi no maksas pakalpojumiem – vidēji par 9,7%; vislēnāk ir pieauguši ieņēmumi no īpašuma nodokļa – vidēji gadā par 4,8%, ja neskaita 1999.gada pieaugumu pret 1998.gadu, kad ieņēmumi no īpašuma nodokļa pieauga par 50,7%.

Rīgas domes pamatbudžeta ieņēmumi, milj. Ls

Avots: Rīgas domes Finanšu departaments

Rīgas domes pamatbudžeta ieņēmumu posteņu īpatsvars ieņēmumu kopsummā, 2004.gadā, %

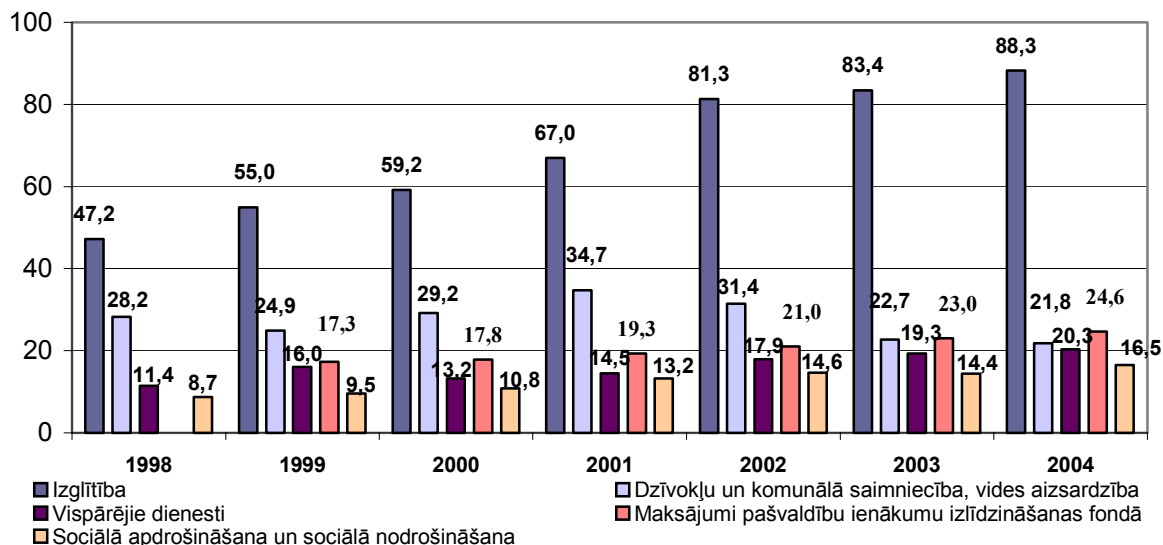

Avots: Rīgas domes Finanšu departaments

Rīgas pilsētas pamatbudžeta ieņēmumu galveno daļu veido iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Tā daļa Rīgas pilsētas pamatbudžetā kopš 1998.gada nepārtraukti pieaug, 2004.gadā sasniedzot 62% no visiem ieņēmumiem. Otrs lielākais pamatbudžeta ieņēmumu daļas avots ir mērķdotācijas no valsts budžeta.

Viena no galvenajām Rīgas domes attīstības prioritātēm, kas atspoguļojas budžeta līdzekļu sadalē (111.attēls), ir bijusi izglītība. No 1998. līdz 2004.gadam visu budžeta izdevumu un norēķinu apjoms ir palielinājies 1,6 reizes, izglītībai piešķirtie budžeta resursi ir palielinājušies par 41,1 miljonu latu jeb 1,9 reizes. Pieaug arī sociālajai palīdzībai paredzēto līdzekļu apjoms. Septiņu gadu laikā līdzekļi sociālajai palīdzībai ir pieauguši par 7,8 miljoniem latu jeb 1,9 reizes.

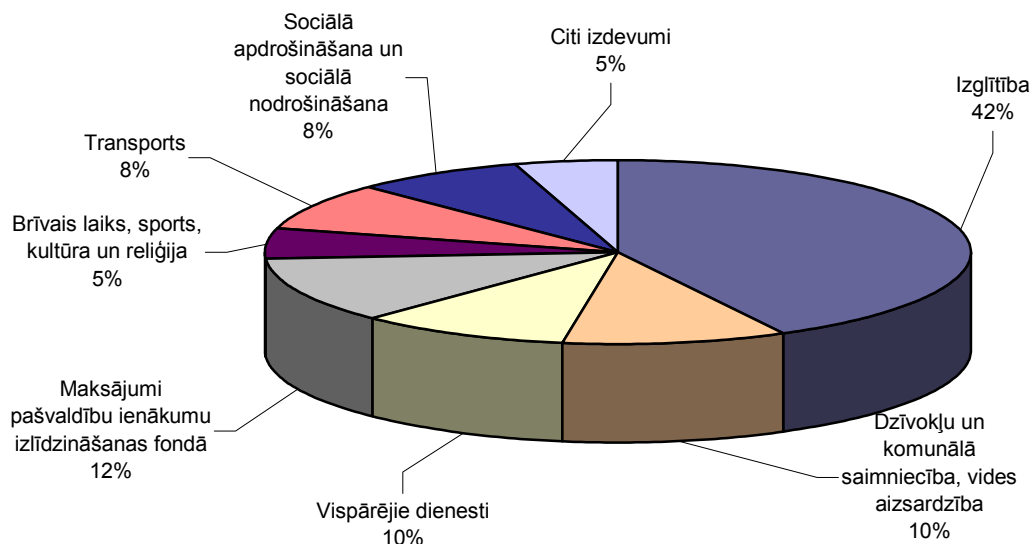
Rīgas domes pamatbudžeta lielākie izdevumu posteņi, milj. Ls

Avots: Rīgas domes Finanšu departaments

Rīgas pilsētas pamatbudžeta izdevumos un norēķinos (112.attēls) izglītībai piešķirto līdzekļu daļa no 35,7% 1998.gadā pieauga līdz 42,1% 2004.gadā. Otrs lielākais pamatbudžeta izdevumu daļas posteņi ir dzīvokļu un komunālā saimniecība, vides aizsardzība, kas 2004.gadā bija 10,4% no izdevumiem, bet šā posteņa īpatsvars izdevumu struktūrā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem samazinās. Izdevumu struktūrā ir samazinājies arī maksājumu pašvaldības ienākumu izlīdzināšanas fondā posteņa īpatsvars, un 2004.gadā tas bija vairs tikai 11,7% (1999.gadā – 12,8%).

Rīgas domes pamatbudžeta lielāko izdevumu posteņu īpatsvars izdevumu un norēķinu kopsummā, 2004.gadā, %

Avots: Rīgas domes Finanšu departaments

Arvien lielāka uzmanība Rīgas budžetā tiek pievērsta transportam un sakariem, kam izdevumi ik gadu palielinās vidēji par 16,9% gadā. 2004.gadā šim mērķim tika piešķirti 17,3 miljoni latu. Kultūrai un sportam 2001.gadā tika piešķirti 14,8 miljoni latu, kas ir maksimums šai nozarei pēdējos gados. 2004.gadā nozare saņēma tikai 11 miljonus latu. No 1998.gada līdz 2004.gadam izdevumi kultūrai un sportam ir pieauguši par 6,9 miljoniem latu.

Speciālais budžets

Rīgas pilsētas speciālo budžetu veido ieņēmumi, kas paredzēti likumos vai attiecīgos Ministru kabineta noteikumos īpašiem mērķiem (dabas resursu nodoklis, autoceļu (ielu) fonds, Rīgas pilsētas pašvaldības īpašuma privatizācijas fonds u. c.), un dotācijas vai dāvinājumi (ziedojumi) ar noteiktu mērķi.

Rīgas domes speciālā budžeta ieņēmumi 2004.gadā salīdzinājumā ar 2003.gadu ir palielinājušies par 4,8 miljoniem latu jeb par 27,7%. Privatizācijas fondā ieņēmumi pieauga par 5%, ieņēmumi no dabas resursu nodokļa – par 17%, savukārt autoceļu fondā bija ieņēmumu samazinājums pret iepriekšējo gadu par 4%. Kopējie speciālā budžeta ieņēmumi pieauguši par 4,8 miljoniem latu jeb 27,7%, kopējie izdevumi pieauguši par 3,2 miljoniem latu jeb 18,7%. Gan 2003.gadā, gan 2004.gadā Rīgas pilsētas speciālā budžeta ieņēmumi pārsniedza izdevumus. 2003.gadā ieņēmumu pārsvars pār izdevumiem sasniedza 89 tūkstošus latu, savukārt 2004.gadā – jau 1,7 miljonus latu.

Rīgas pilsētas budžetu apstiprina katru gadu. Budžeta izpildes laikā tas var tikt grozīts, ja mainās valsts budžeta mērķdotāciju apjoms, izdarītas izmaiņas likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos likumdošanas aktos, kas ietekmē pašvaldības (pašvaldības institūciju) ieņēmumus vai izdevumus, kā arī sakarā ar izmaiņām maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu apmēros u. c. Veiktos grozījumus izskata attiecīgajās Rīgas domes komitejās, un tos apstiprina Rīgas dome.

2.3. Pašvaldības nekustamie īpašumi

Pašvaldībai savā īpašumā esošais nekustamais īpašums – zemes un ēkas (būves) – jāizmanto racionāli ilgā laika periodā, lai iedzīvotāji no tā gūtu optimālo labumu. Tāpēc pašvaldībai darījumi ar nekustamo īpašumu jāveic atbilstoši stratēģiskiem mērķiem, īpaši izvērtējot katra darījuma nozīmi un sabiedrības ieguvumu.

Rīgas pilsētas administratīvajās robežās uz pašvaldības vārda zemesgrāmatā (2004.gada oktobra dati) ir nostiprināti 3529 Rīgas pašvaldības zemes īpašumi ar kopējo platību 7644,6 ha, kas ir gandrīz 25% no pilsētas sauszemes teritorijas. Zemes īpašumi ir apbūvēti un neapbūvēti zemes gabali, tajā skaitā meži, parki, skvēri, kā arī privatizējamām pašvaldības dzīvojamām mājām piesaistītie zemes gabali. No pašvaldības īpašumā esošajām zemēm, kas nostiprinātas zemesgrāmatā, un zemēm, kas ir pašvaldības rīcībā, zemes reformas laikā iznomāti 666,4 ha (8,7% no pilsētas īpašumā esošo zemes gabalu kopplatības Rīgas administratīvajās robežās):

- ilgtermiņa nomā (ilgāk par 5 gadiem) – 447,2 ha;
- īstermiņa nomā (līdz 5 gadiem) – 177,7 ha;
- pagaidu nomā līdz zemes gabalu privatizācijai, bet ne ilgāk kā uz vienu gadu, – 41,5 ha.

Aptuveni 23,7 ha platības ir nodota patapinājumā pašvaldības iestādēm, kas nodrošina bezatlīdzības lietošanu.

Pašvaldības īpašumā ir 81 neapbūvēta un neiznomāta teritorija 1345 ha platībā, kas būtu izmantojama apbūvei.

3. Rīgas pilsētas attīstības iespējas un problēmas

Rīgas pilsētas attīstības iespējas un problēmas un esošās situācijas stiprās puses un vājās vietas atspoguļo SVID analīze. SVID analīze ir visplašāk izmantotā metode plānošanas procesā, lai noskaidrotu esošās situācijas stiprās un vājās puses un lai identificētu iespējas un iespējamo problēmu loku nākotnē. Lai iegūtu plašāku skatījumu par dažādu nozaru pašreizējo stāvokli Rīgā un iespējām nākotnē, ir veikta katras nozares SVID analīze. Prioritārie aspekti ir attēloti 23. tabulā. SVID analīze nav detalizēts nozaru pārskats, bet gan svarīgāko faktu, iespēju un draudu atspoguļojums, kas dod vispārēju priekšstatu par situāciju Rīgā. SVID analīzes rezultāti ir būtiski uzdevumu un rīcības programmu formulēšanā.

SVID analīzē katram punktam ir ievietots novērtējums, kas apzīmēts ar X, lai norādītu attiecīgā aspekta būtiskāko nozīmi Rīgas, Latvijas vai starptautiskā mērogā.

27. tabula

	Rīgas mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
1. Rīgas SVID pa nozarēm			
1.1. Ģeogrāfiskais novietojums			
Stiprās puses			
<i>Izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums ar pieeju pie jūras.</i>			X
<i>Rīga atrodas "Baltijas Paletes" reģionā.</i>			X
<i>Baltijas valstu reģiona centrālā metropole.</i>			X
<i>Atrodas Rietumeiropas un Austrumeiropas preču un finanšu plūsmas ietekmes zonā.</i>			X
Vājās vietas			
<i>Rīga salīdzinājumā ar Viļņu un Tallinu atrodas tālāk no Eiropas attīstītāko valstu pilsētām (Berlīne, Helsinki u. c.).</i>			X
Iespējas			
<i>Eiropas līmeņa pilsētu ekonomiskais centrs.</i>			X
<i>"Vārti" starp Rietumiem un Austrumiem.</i>			X
Draudi			
<i>Provincēs pilsēta Baltijas jūras valstu metropoļu vidū.</i>			X
<i>Apdraudēta Rīgas ekonomiskā attīstība, nesadarbojoties ar Rīgas reģiona pašvaldībām.</i>		X	
<i>Straujāka Pierīgas reģionu attīstība mazinātu Rīgas konkurētspēju.</i>		X	
1.2. Iedzīvotāji un viņu potenciāls			
Stiprās puses			
<i>Daudznacionāla sabiedrība ar bagātīgu kultūru un tradīcijām.</i>	X		
<i>Izglītoti iedzīvotāji ar augstu atbildības izjūtu.</i>	X		
Vājās vietas			
<i>Iedzīvotāju skaits samazinās krasāk nekā Latvijā kopumā.</i>	X		
<i>Vājas ataudzes iespējas – zema dzimstība un augsta mirstība.</i>	X		
<i>Palielinās demogrāfiskā slodze.</i>	X		
<i>Negatīvs migrācijas saldo.</i>		X	
Iespējas			
<i>Palielināt Rīgas iedzīvotāju skaitu, attīstot mājokļu politiku un veicinot dzimstību.</i>		X	
Draudi			
<i>Negatīvs dabīgs pieaugums un negatīvs migrācijas saldo.</i>	X		
<i>Sabiedrības sociālā noslāņošanās un sociālās spriedzes pieaugums.</i>	X		
<i>Apjomīgs neregulētu imigrantu pieplūdums.</i>		X	
1.3. Darbaspēka tirgus un cilvēkresursi			
Stiprās puses			
<i>Augsti kvalificēts un izglītots darbaspēks.</i>	X		
<i>Augsts nodarbinātības līmenis un zems bezdarba līmenis.</i>	X		
Vājās vietas			
<i>Augsts ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā.</i>	X		
<i>Nav pietiekami attīstīts iedzīvotāju pārkvalificēšanās institūciju tīkls.</i>		X	
<i>Darbaspēka piedāvājuma kvalitatīvā un kvantitatīvā neatbilstība darbaspēka pieprasījumam tirgū.</i>	X		
<i>Darba tirgū ir grūti iesaistīties invalīdiem un citu sociāli atstumto grupu pārstāvjiem.</i>		X	
<i>Neoficiālā nodarbinātība</i>		X	
Iespējas			
<i>Augstas kvalifikācijas personāla veidošana atbilstoši tirgus prasībām.</i>	X		
Draudi			
<i>Darbaspēka resursu samazināšanās.</i>	X		
<i>Nodarbinātības līmeņa pazemināšanās un bezdarba līmeņa pieaugums.</i>	X		
<i>Augsti kvalificēta un gados jauna darbaspēka "aizplūšana" uz ārvalstīm.</i>		X	
<i>Pieaugošs jauniešu skaits ar zemu pamatprasmju līmeni un skolu nebeigušo skaits.</i>		X	
2. Rīgas ekonomiskās attīstības jautājumi			

2.1. Kopējais ekonomiskais pamats			
Stiprās puses			
<i>Diversificēta ekonomiskā bāze.</i>	X		
<i>Ir pieejamas teritorijas ekonomiskajai attīstībai un jaunu attīstītības centru veidošanai.</i>	X		
<i>Pilsētas centrs ir ekonomisko aktivitāšu kodols.</i>	X		
<i>Rīgā koncentrējas lielākā daļa Latvijas ārvalstu investīciju.</i>		X	
Vājās vietas			
<i>Nepilnīgi tiek izmantotas Rīgas iespējas paaugstināt savu ekonomisko potenciālu.</i>			X
Iespējas			
<i>Augošu un attīstībā esošu nozaru attīstība (apstrādes rūpniecība, būvniecība, viesnīcas un restorāni, transports, glabāšana un sakari, konsultāciju pakalpojumi – IT, vadības, juridiskie, atpūtas un izklaides pakalpojumi).</i>	X		
<i>Ekonomiskās vides uzlabošanās (infrastruktūras attīstība, nodokļu samazināšanās).</i>		X	
Draudi			
<i>Ekonomiskā lejupslīde kaimiņvalstu tirgus zaudēšanas gadījumā.</i>			X
<i>Globalizācijas negatīvie aspekti – pieaug atkarība no ekonomiskajām krīzēm.</i>			X
<i>Investīciju apjoma pieauguma samazinājums kapitālietilpīgās nozarēs.</i>		X	
2.2. Rīga kā galvaspilsēta			
Stiprās puses			
<i>Lielākā Latvijas pilsēta.</i>		X	
<i>Rīga kopā ar Pierīgu veido valsts ekonomisko dzinējspēku un sabiedrisko aktivitāšu centru Baltijas jūras reģionā.</i>		X	
<i>Atrodas galvenās valsts pārvaldes un starptautiskās institūcijas, ārvalstu vēstniecības.</i>		X	
Vājās vietas			
<i>Monocentriska pilsēta, ekonomiskās aktivitātes koncentrējas galvenokārt RVC apgabalā.</i>	X		
Iespējas			
<i>Konferenču, izstāžu u. c. norises centrs.</i>			X
<i>Pilsētas vēsturisko un jauno centru stiprināšana.</i>	X		
Draudi			
<i>Rīgas lomas mazināšanās Latvijas mērogā.</i>		X	
2.3. Darījumi un komercpakalpojumi			
Stiprās puses			
<i>Daudzveidīgs un kvalitatīvs pakalpojumu un darījumu klāsts.</i>	X		
<i>Attīstīta un stabila banku sistēma un banku tīkls.</i>		X	
Vājās vietas			
<i>Darījumu un pakalpojumu koncentrācija pilsētas centrālajos apgabalos.</i>	X		
Iespējas			
<i>Rīga – Eiropas līmeņa finanšu un darījumu centrs.</i>			X
<i>Pakalpojumu un darījumu decentralizācija.</i>	X		
Draudi			
<i>Darījumu zemā konkurētspēja.</i>			X
2.4. Infrastruktūra – transports, sakari un ceļi			
Stiprās puses			
<i>Transporta sauszemes koridoru attīstība.</i>		X	
<i>Rīgā ir komplekss visu transporta veidu krustpunkts Latvijas mērogā un nozīmīgs tranzītmegzls Baltijas valstu mēroga.</i>			X
<i>Attīstīta sabiedriskā transporta sistēma.</i>	X		
<i>Moderna un attīstīta telekomunikāciju un interneta sistēma.</i>	X		
<i>Pieaug investīcijas transporta infrastruktūras attīstībā.</i>	X		
<i>Pieaugošs kravu apgrozījums.</i>		X	
<i>Labā sasniedzamība lokālā un starptautiskā mērogā.</i>			X
Vājās vietas			

Trūkst transporta savstarpējās sasaistes.		X	
Rīgas ostas un lidostas nepietiekama sasaiste ar galvenajām valsts transporta maģistrālēm.		X	
Rīgas reģionā vāji funkcionē Rīgas apvedceļi.		X	
Transporta sistēmas kapacitāte nav pietiekama Rīgas vajadzībām.	X		
Rīgai un reģionam nav vienota transporta kustības plānojuma.		X	
Daudzās vietās ir nolietota transporta infrastruktūra.	X		
Iespējas			
Attīstīt transporta infrastruktūru un iekļauties Transeiropas transporta tīklā.			X
Modernizēt lidostu, ostu un dzelzceļa infrastruktūru, attīstīt starptautisko gaisa pasažieru un kravu pārvadājumu un dzelzceļu tīklu.			X
Izveidot savstarpēji saistītu transporta sistēmu.		X	
Veicināt informācijas tehnoloģiju pieejamību un jaunu komunikāciju veidošanos.		X	
Draudi			
Starptautisko transporta koridoru attīstība, apejot Rīgu.			X
Tirgus zaudēšana sabiedriskā transporta pasažieru pārvadājumos.	X		
Apkārtējās vides piesārņotības līmeņa paaugstināšanās.	X		
Dzelzceļa tilta pār Daugavu izmantošana bīstamu kravu pārvadājumiem.	X		
Nepietiekama transporta tīkla caurlaides spēja un drošības līmenis, pieaugot kravu apjomam.	X		
Rīgas ostas konkurences mazināšanās starp Baltijas jūras valstu ostām.			X
2.5. Inovatīvās tehnoloģijas un informācijas sabiedrība			
Stiprās puses			
Piedalīšanās starptautiskajos inovatīvās vides veidošanas projektos.			X
Darbojas vairāki zinātniski tehnoloģiskie parki, un noris jaunu parku veidošana.		X	
Vājās vietas			
Nav pietiekami ātras virzības uz modernu, zinātņu ietilpīgu un augsta līmeņa tehnoloģiju izstrādāšanu, lietošanu un ieviešanu.		X	
Daudzos uzņēmumos ir novecojušas tehnoloģijas.	X		
Rīgai nepietiek savu investīciju avotu, lai neatkarīgi finansētu inovatīvo darbību.	X		
Vāji attīstītas institūcijas, kas veicina zinātnes komercializāciju.		X	
Nepietiekams valsts finansējums un privātā sektora investīcijas zinātnei un pētniecībai.		X	
Nekvalitatīva un neatbilstoša infrastruktūra pasaules līmenim.	X		
Iespējas			
Attīstīt uz zinātnei balstītas, modernas ražotnes, veidojot zinātnes tehnoloģiskos parkus un centrus.	X		
Attīstīt perspektīvas zinātnes nozares ar spēcīgām pētniecības institūcijām, lai konkurētu pasaules tirgū.			X
Draudi			
Zinātniskā personāla novecošanās.		X	
Nepietiekams valsts finansējums un privātā sektora investīcijas zinātnei un pētniecībai.		X	
2.6. Ražošana/ rūpniecība			
Stiprās puses			
Ir pieejamas teritorijas jaunu ražotņu izveidošanai.	X		
Lielākais rūpniecības centrs Latvijā.		X	
Vājās vietas			
Rīgā saražotām precēm ir zema preču konkurētspēja.	X		
Ražo produkciju ar zemu pievienoto vērtību.	X		
Iespējas			
Rūpnieciskā ražošana ar augstu pievienoto vērtību.	X		
Degradēto teritoriju transformācija rūpniecībai.	X		
Produkcijas atpazīstamība pasaules tirgū.			X
Draudi			
Smaga un ražošanas attīstību neveicinoša nodokļu politika.		X	

Uzņēmumu zemā konkurētspēja lokālā un starptautiskā mērogā.			X
2.7. Uzņēmējdarbība			
<u>Stiprās puses</u>			
Augsta un pieaugoša uzņēmējdarbības aktivitāte (valstī lielākais reģistrēto uzņēmumu skaits).		X	
Rīgā kopumā ir labvēlīga investīciju vide, kas padara pilsētu pievilcīgu investoriem.	X		
<u>Vājās vietas</u>			
Lielākā daļa uzņēmumu nav spējīgi konkurēt starptautiskajā tirgū.	X		
Vāja pašvaldības un privātā sektora sadarbība.	X		
Nepietiekams valsts un pašvaldības atbalsts uzņēmējdarbībai.		X	
Nepilnības uzņēmējdarbības tiesiski normatīvajos aktos un to īstenošanā un kontrolē.		X	
Maz uzņēmumu, kas nodarbina vairāk par 50 strādniekiem.	X		
Uzņēmēji nelabprāt attīsta kapitālietilpīgas uzņēmējdarbības nozares.	X		
<u>Iespējas</u>			
Preču, pakalpojumu, kapitāla un darba tirgus integrācija pasaules tirgū.			X
Uz zināšanām balstītu augsto tehnoloģiju nozaru attīstība.		X	
<u>Draudi</u>			
Nepietiekamas atbalsta sistēmas uzņēmējdarbības sākšanai un veicināšanai.		X	
Augsts kopējais nodokļu slogs.		X	
2.8. Tūrisms			
<u>Stiprās puses</u>			
Ģeogrāfiskais novietojums – Rīga atrodas lielu potenciālu tūrisma tirgu tuvumā, starptautiskā un vietējā transporta koridoru un vietējā tūrisma maršrutu krustpunktā.			X
Bagātīgs kultūrvēsturiskais mantojums.	X		
Bagātīga kultūras dzīve, nacionālās tradīcijas, svētki, festivāli.		X	
Jūras piekrastes, pludmaļu un iekšējo ūdeņu pieejamība.		X	
Daudznacionāla sabiedrība, kas sastāv no daudzējādām etniskām un reliģiskām grupām ar dažādām tradīcijām.			X
Plašas konferenču un semināru rīkošanas iespējas un svētku, notikumu un naktsdzīves piedāvājums.			X
<u>Vājās vietas</u>			
Tūrisma informācijas trūkums un vāja esošo centru tehniskā bāze.	X		
Nepietiekama sadarbība ar citu pilsētu un ārvalstu tūrisma un informācijas centriem.			X
Nepietiekams valsts un pašvaldības atbalsts tūrisma attīstībai un sadarbības trūkums starp valsti, pašvaldību un privāto sektoru.		X	
Ārvalstīs trūkst objektīvas informācijas par patieso stāvokli Rīgā un Latvijā.	X		
<u>Iespējas</u>			
Pieprasījuma palielināšana pēc esošajiem un jauniem tūrisma objektiem un maršrutiem.	X		
Biznesa un kreatīvā tūrisma attīstība.			X
Uzlabota Rīgas sasniedzamība lokālā un starptautiskā mērogā.			X
Jaunu sadarbības formu veidošana un līdzšinējo uzlabošana Latvijas, Baltijas un Eiropas mērogā.			X
Sadarbības veicināšana starp valstiskajām, nevalstiskajām un pašvaldību tūrisma organizācijām.		X	
<u>Draudi</u>			
Negatīvs Rīgas tēls ārvalstīs.	X		
Valsts un pašvaldības atbalsta trūkums tūrisma nozarei.		X	
Rīgas neatpazīstamība.	X		
Rīgas kultūrvēsturiskās savdabības un pievilcības zaudēšana.			X
2.9. Mājoklis			
<u>Stiprās puses</u>			
Daudzveidīgi mājokļu tipi.	X		
Attīstīts mājokļu tirgus.	X		
Relatīvi zems bezpajumtnieku skaits.	X		

<u>Vājās vietas</u>			
Dzīvojamā fonda neatbilstība iedzīvotāju pieprasījumam.	X		
Kompleksas un mērķtiecīgas pilsētas politikas trūkums daudzdzīvokļu dzīvojamo rajonu revitalizācijai.	X		
Lēna veco apsaimniekošanas formu transformācija jaunos apsaimniekošanas veidos.	X		
<u>Iespējas</u>			
Veidot mērķtiecīgu pilsētas mājokļu attīstības politiku un apsaimniekošanas biedrības.	X		
Aktivizēt un atbalstīt iedzīvotājus mājokļu sakopšanā un resursu piesaistē	X		
Veidot kompaktu un pievilcīgu dzīvojamo vidi ar atraktīvu publisko telpu dzīvojamos rajonos un kvartālos.	X		
Dažādu tipu mājokļu būvniecība.	X		
Degradēto teritoriju transformācija par dzīvojamiem rajoniem.	X		
<u>Draudi</u>	X		
Stagnācija mājokļu fonda attīstībā un rekonstrukcijā.	X		
Iedzīvotāju skaita samazināšanās.	X		
2.10. Izglītība un pētniecība			
<u>Stiprās puses</u>			
Liela izglītības iestāžu koncentrācija.	X		
Studentu skaita pieaugums.	X		
Labi izveidojušās izglītības tradīcijas.		X	
Spēcīgs eksakto zinātņu attīstības potenciāls.		X	
<u>Vājās vietas</u>			
Izglītības sistēmas nespēja adekvāti reaģēt uz darba tirgus pieprasījumu.		X	
Profesionālās izglītības neatbilstība darba tirgus pieprasījumam.		X	
Nepietiekams augsti kvalificētu mācībspēku skaits augstākajā izglītībā.		X	
Nepietiekams studentu skaits zinātņu ietilpīgo studiju programmās.		X	
Mazs doktorandu skaits.		X	
Novecojusi izglītības infrastruktūra.		X	
Nepietiekama dažādu pētījumu virzienu savstarpējā integrācija.		X	
Paauzdu nomaiņas problēmas augstākās izglītības sistēmā.		X	
<u>Iespējas</u>			
Attīstīt uz zinātni balstītas, modernas ražotnes, veidot zinātnes tehnoloģiskos parkus un centrus.	X		
Zinātnes sasniegumu sasaiste ar vietējo ražošanu.		X	
Mērķtiecīga potenciālās izglītības sasaiste ar darba tirgu.		X	
Veidot Rīgu kā izglītības pilsētu ar starptautiskām augstskolām un studentiem, kas brauc studēt no citām valstīm.			X
<u>Draudi</u>			
Izglītības sistēmas nespēja nodrošināt nepieciešamās kvalifikācijas darbaspēku atbilstoši Rīgas virzībai uz zināšanu ekonomiku.		X	
Nepieciešamo zināšanu un iemaņu trūkums iedzīvotājiem.	X		
Pieaugošs jauniešu skaits ar zemu pamatprasījumu līmeni un skolu nebeigušo skaits.	X		
Zems izglītoto iedzīvotāju īpatsvars.	X		
Izglītības dārdzība.		X	
2.11. Kultūrvēsturiskais mantojums, kultūra			
<u>Stiprās puses</u>			
Bagātīgs un unikāls kultūrvēsturiskais mantojums.	X		
Sabiedrības ieinteresētība kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā.	X		
<u>Vājās vietas</u>			
Daļai kultūrvēsturisko celtnu ir slikts tehniskais stāvoklis, tās atrodas avārijas situācijā.	X		
Plašās aizsargājamās teritorijas un lielais aizsargājamo pieminekļu skaits rada sarežģītu un dārgu uzturēšanu.	X		
Gan valsts, gan pašvaldības līmenī trūkst instrumentu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai.		X	
<u>Iespējas</u>			

<i>Kultūrvēsturiskais mantojums var nodrošināt pievienotās vērtības veidošanos tūrismā un citās tautsaimniecības nozarēs.</i>	X		
<i>Atjaunot kultūrvēsturisko mantojumu, kas dotu īpašuma vērtības pieaugumu.</i>	X		
<u>Draudi</u>			
<i>Negatīva valsts un pašvaldības politika kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā, apsaimniekošanā un dabas teritoriju izmantošanā.</i>		X	
<i>Nodokļu atvieglojumu sistēmas trūkums arhitektoniski vērtīgāko celtnu sakārtošanai un rekonstrukcijai.</i>		X	
2.12. Dabas vide un vides kvalitāte			
<u>Stiprās puses</u>			
<i>Pilsētas teritorija ir bagātīga ar mežiem, apstādījumiem un ūdeņiem.</i>	X		
<i>Rīgas vides kvalitāte kopumā ir labāka nekā Eiropas pilsētās.</i>			X
<i>Saglabājušās sugas un biotopi, kuri citās Eiropas pilsētās ir reti sastopami vai pat gandrīz izzuduši.</i>			X
<i>Piekrastes mitrāji, mitrie meži, dabiskās un pusdabiskās pļavas ir nacionālas un starptautiskas nozīmes dabas bagātības.</i>			X
<i>Pilsēta atrodas tuvu citām dabas vērtībām – lieliem neskartiem purviem, upju senlejām, jūrmalai, baltām smiltīm.</i>		X	
<u>Vājās vietas</u>			
<i>Daudzos Rīgas rajonos kaitīgo vielu koncentrācija gaisā pārsniedz maksimāli pieļaujamo normu.</i>	X		
<i>Pilsētas centrālajā daļā ekonomiskās aktivitātes ietekmē apstādījumus, mainās to struktūra un platība.</i>	X		
<i>Nodokļu (kadastru) politika nav vērsta uz zemes īpašnieku ieinteresētību dabas teritoriju saglabāšanā.</i>		X	
<u>Iespējas</u>			
<i>Veidot veselīgu, pievilcīgu un kvalitatīvu dzīves vidi, neatkārtojot attīstīto pasaules pilsētu pieļautās kļūdas.</i>	X		
<i>Sabiedrības iesaistīšanās kvalitātīvas vides veidošanā.</i>	X		
<u>Draudi</u>			
<i>Attīstoties tautsaimniecībai, palielinās draudi videi.</i>	X		
2.13. Vides infrastruktūra – ūdenssaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, notekūdeņi u. c.			
<u>Stiprās puses</u>			
<i>Vides infrastruktūrā tiek investēti lieli finanšu resursi.</i>	X		
<u>Vājās vietas</u>			
<i>Atkritumu apsaimniekošana neatbilst vides aizsardzības un dabas resursu racionālas izmantošanas prasībām.</i>	X		
<i>Atsevišķās Rīgas vietās netiek nodrošināti kvalitatīvi, vides prasībām atbilstoši ūdenssaimniecības pakalpojumi.</i>	X		
<i>Vāja iedzīvotāju maksātpēja par komunālajiem pakalpojumiem.</i>	X		
<i>Sadales elektrotīklu struktūras neatbilstība elektrisko slodžu struktūrai.</i>	X		
<i>Siltumapgādes sistēmas darbina neefektīvas iekārtas – rada lielu kurināmā patēriņu, gaisa piesārņojumu un nespēj nodrošināt siltumapgādi nepieciešamajā kvalitātē.</i>	X		
<i>Zema siltumenerģijas izmantošanas efektivitāte gala patēriņa infrastruktūrā.</i>	X		
<u>Iespējas</u>			
<i>Ieviest dalīto atkritumu pārstrādi.</i>	X		
<i>Izveidot atbilstošu ūdenssaimniecības infrastruktūru.</i>	X		
<u>Draudi</u>			
<i>Attīstība, pārmērīgi izsmēlot dabas resursus un piesārņojot vidi, var radīt draudus kopējai Rīgas attīstībai.</i>	X		
2.14. Veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi			
<u>Stiprās puses</u>			
<i>Veiksmīgi darbojas veselības apdrošināšanas sistēma.</i>		X	
<i>Veselības aprūpe kļuvusi kvalitatīvāka un efektīvāka.</i>		X	
<u>Vājās vietas</u>			
<i>Daudzas slimnīcas un poliklīnikas ir galēji nolietotā stāvoklī.</i>	X		

Trūkst sociālās aprūpes centru.	X		
<u>Iespējas</u>			
Kvalitatīva un pieejama veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi visiem iedzīvotājiem.	X		
<u>Draudi</u>			
Bezpajumtnieku un graustu skaita pieaugums.	X		
Veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu sadārdzināšanās virs iedzīvotāju maksātspējas līmeņa.	X		
2.15. Rekreācija un sports			
<u>Stiprās puses</u>			
Sporta būvju sakārtošana un būvniecība vietējiem un starptautiskiem pasākumiem.			X
Dažādu vecumu iedzīvotājiem pieaugoša interese par sportu.	X		
Sezonu sporta aktivitāšu veidošana.	X		
<u>Vājās vietas</u>			
Nepietiekams sporta būvju skaits un kvalitāte.	X		
Nepietiekams nodrošinājums iedzīvotājiem ar fiziskiem defektiem, kuri nodarbojas ar sportu un fiziskām aktivitātēm.	X		
<u>Iespējas</u>			
Veicināt kultūras un sporta centru veidošanos saistībā ar darba, mācību un dzīves vietām.	X		
Jauniešu intereses palielināšana par sportu un veselīgu dzīvesveidu.	X		
Cilvēku ar fiziskiem trūkumiem iesaistīšana sporta aktivitātēs.	X		
<u>Draudi</u>			
Sabiedrības intereses zudums par sporta aktivitātēm.	X		
Nepietiekami finanšu līdzekļi.	X		
2.16. Valsts un pašvaldību institūciju darbība			
<u>Stiprās puses</u>			
Sadarbība Rīgas plānošanas reģiona ietvaros.		X	
<u>Vājās vietas</u>			
Sociāli un ekonomiski pamatotas reģiona attīstības politikas un reģiona attīstības koncepcijas, stratēģijas un valsts telpiskā plāna trūkums.		X	
Neprasme saņemt tehnisko palīdzību un ārvalstu investīcijas.	X		
Reģiona iekšējās struktūras un institucionālā nesakārtotība.		X	
<u>Iespējas</u>			
Paaugstināt Rīgas reģiona konkurētspēju starptautiskā mērogā.			X
Veidot Rīgas reģiona pašvaldību iekšējo sadarbību un integrāciju.		X	
<u>Draudi</u>			
Sadarbības izjukšana reģionā.		X	
Augošā ekonomiskā polarizācija starp Rīgu, reģionu un Latviju.		X	
3. Rīgas pilsētas teritorijas izmantošana un attīstība, pilsētas telpiskā struktūra un tēls			
<u>Stiprās puses</u>	X		
Liels dabas, atklāto un ūdens teritoriju īpatsvars, ko var izmantot dažādiem attīstības mērķiem.	X		
Ostas teritorijai ir liels attīstības potenciāls.	X		
Pilsētas dzīvojamās apbūves teritorijās ir samērā daudz brīvu teritoriju.	X		
Rīgas centrs ir spēcīgs, dinamisks un attīstīts, kur ir daudz ekskluzīvi izmantojamu vietu.	X		
Rīgas parkiem, dārziem, skvēriem un mežiem ir pozitīva loma pilsētvides tēla veidošanā.	X		
<u>Vājās vietas</u>			
Monocentriska pilsētas struktūra.	X		
Sabiedriskais un privātais transports koncentrējas pilsētas centrā, noslogojot centra ielas.	X		
Pilsētas jaunajos dzīvojamajos rajonos joprojām trūkst darba vietu un atbilstošas apkalpes infrastruktūras.	X		
Apbūves attīstība nenotiek harmonijā un sasaistē ar dabas vidi.	X		
Neefektīva zemes izmantošana.	X		
Gandrīz nenotiek degradēto pamesto teritoriju atjaunošana.	X		

<i>Teritorijas plānošanas un zemes pārvaldības sistēmas regulē LR normatīvie akti, kas savstarpēji ir nepietiekami koordinēti.</i>		X	
<i>Nesaskaņoti teritoriju plānošanas, zemes izmantošanas un nekustamā īpašuma nodokļus regulējošie akti.</i>		X	
Iespējas			
<i>Attīstīt Rīgas apakšcentrus, kas atslogotu Rīgas centru.</i>	X		
<i>Ostas attīstība ar daudzveidīgām funkcijām.</i>	X		
<i>Pieūdens teritoriju attīstība.</i>	X		
<i>Pakalpojumu nozares attīstība mikrorajonos.</i>	X		
<i>Tranzītfunkciju attīstība, izmantojot plašu transporta infrastruktūras tīklu.</i>			X
Draudī			
<i>Publisko rekreāciju (parku izveidi) apdraud apgrūtināta/nesakārtota likumdošana un jaunu inženierkomunikāciju izveide un esošo izmantošana.</i>		X	
<i>Straujāka Pierīgas attīstība, samazinot Rīgas attīstības potenciālu un konkurētspēju.</i>		X	
<i>Esošā nesakārtotība īpašuma tiesību jautājumos un īpašnieku nespēja apsaimniekot un renovēt savus īpašumus rada pilsētvides un ēku degradāciju.</i>	X		
<i>Mājokļu funkcijas "izspiešana" no pilsētas centra par labu ekonomiskajām aktivitātēm var veidot "nedzīvu" pilsētas centru.</i>	X		
<i>Nodokļu atvieglojumu sistēmas trūkums arhitektoniski vērtīgāko celtnu sakārtošanai un rekonstrukcijai.</i>		X	
<i>Globālās sasilšanas ietekmē paaugstinātos temperatūra, kas palielinātu vētru biežumu un spēku un radītu ūdenslīmeņa izmaiņas (1–3 m) Baltijas jūras piekrastē.</i>			X

4. Vadlīnijas Pilsētas attīstības plānam

- Rīgai kā piejūras teritorijai ir raksturīgs maigais piejūras klimats, kas ir nozīmīgs rekreācijas un kūrortu resurss. Nepieciešams radīt labvēlīgu infrastruktūru atpūtas, kultūras, tūrisma un sporta nozarēs, jo līdz šim netiek visā pilnībā izmantotas to iespējas, piemēram, netiek pilnīgi izmantotas Rīgas ūdeņu (kas veido 16% no pilsētas teritorijas) priekšrocības, piemēram, atpūta, sports, peldvietas u. c. uz ūdens. Šo nozaru attīstība veicinātu investīciju pieplūdumu pilsētā.
- Rīgā jāveicina morfoloģiskais policentrisms, veidojot spēcīgus attīstības centrus (gan esošos vēsturiskos, gan jaunus) strādājošo skaita koncentrācijas pieauguma samazināšanas nolūkā Rīgas vēsturiskajā centrā. Tas ļautu veiksmīgāk risināt jau tā samilzušās transporta problēmas, mazinātu gaisa piesārņojumu Rīgas ielās, kā arī veicinātu vietējo apkaimju identitātes stiprināšanu un dzīves vides uzlabošanu.
- Rīgas aglomerācijas teritorija kopš 1995.gada ir pieaugusi par 974,6 km² (14,0%) un 16 419 iedzīvotājiem (1,5%). 2003.gadā Rīgas aglomerācija aizņēma 6984 km², un tajā dzīvoja 1 148 003 iedzīvotāji. Visbūtiskākais Rīgas aglomerācijas teritorijas paplašinājums ir noticis Jelgavas rajona virzienā, piepulcinot pie Rīgas aglomerācijas Glūdas, Svētes, Platones, Jaunsvirlaukas un Sidrabenes pagastus. Rīgas aglomerācija nedaudz paplašinājusies Jēkabpils virzienā, aglomerācijā iekļaujoties Kokneses pagastam, kā arī Codes pagastam Bauskas virzienā. Lai veiksmīgi varētu plānot Rīgas transporta un komunikāciju infrastruktūru, ir jāsadarbojas ar aglomerācijā ietilpstošajām pašvaldībām, kā arī aktīvi jāpārstāv savas intereses Rīgas plānošanas reģionā.
- Plānojot transporta infrastruktūru, ir jāņem vērā, ka vislielākais svārstmigrantu (cilvēki, kas strādā Rīgā, bet dzīvo ārpus tās teritorijas) skaits Rīgā ir no tām pašvaldībām, kas robežojas ar Rīgu. No Mārupes pagasta un Salaspils pilsētas uz Rīgu brauc strādāt vairāk nekā 40% no pašvaldības darbaspējīgo iedzīvotāju skaita, seko Baloži (36%), Saulkrasti (33%), Jūrmala (31%) un Ogre (30%). Arī no dažiem attālākajiem pagastiem uz Rīgu dodas strādāt samērā liels darba svārstmigrantu skaits,

piemēram, no Lapmežciema pagasta – 28%, no Skrīveru pagasta – 27%. Rīgas rajona un Jūrmalas vispārinātie svārstmigranti (brauc katru dienu vai 3–4 reizes nedēļā) ir 10% no visiem Rīgā strādājošajiem un 55% no tiem svārstmigrantiem, kas brauc uz Rīgu.

- Dzīves līmeņa starpības dēļ Latvijā un ES līdzšinējās dalībvalstīs vēl vismaz 20 gadu laikā ne Latvijā, ne Rīgā nav paredzams migrantu pieplūdums no citām valstīm. Darbaspēka mazināšanos Rīgā ierobežotu vienīgi Pierīgas iedzīvotāju nodarbinātība galvaspilsētā, jo tai tuvējā teritorijā iedzīvotāju skaits saglabāsies gandrīz nemainīgs. Vienlaikus iedzīvotāju skaitu varētu palielināt uz Latvijas lauku rēķina, piedāvājot kvalitatīvu mājokli un darba iespējas Rīgā.
- Rīgai ir jāmēģina kontrolēt savas morfoloģiskās robežas izplešanos, aktivizējot neizmantotās teritorijas, kā arī revitalizējot degradētās teritorijas, veicinot pilsētas iekšējo attīstību, paaugstinot dzīves un mājokļu kvalitāti pilsētas teritorijās, iespēju robežās saglabājot un uzlabojot esošās ekosistēmas.
- Paredzēt zemju platības privātmāju būvniecībai. Patlaban Rīgā privātmājas ir 5,5% no kopējo mājokļu skaita. Ja pieņemam, ka līdz 2018.gadam jāsasniedz 8% privātmāju īpatsvars no kopējā mājokļu skaita tagadējo 5,5% vietā, tad vēl vajadzētu uzcelt 6940 privātmājas \times 600 m² (vienai privātmājai nepieciešamā aptuvenā vidējā platība) = būs nepieciešami vismaz 416 ha pilsētas zemes.
- Atbilstoši pētījumiem par mājāsaimniecību lielumu Rīgā jābūvē standartam n (istabu skaits atbilst mājāsaimniecības locekļu skaitam) atbilstoši mājokļi.
- Jāpaaugstina mājokļu labiekārtoība. Visierobežotākais mājokļu piedāvājums ar visām ērtībām ir Zemgales priekšpilsētā, seko Ziemeļu rajons. Šajos rajonos vannasistabas nav aptuveni 20% mājokļu, karstā ūdens padeves – aptuveni 30%, tualetes mājoklī nav vairāk kā 10%, kanalizācijas – 5–7% mājokļu.
- Centra rajonā ir viszemākais ar karsto ūdeni apgādāto mājokļu īpatsvars, kā arī relatīvi augsts mājokļu īpatsvars, kuros nav ūdensvada, kanalizācijas vai tualetes.
- Mērena mājokļu celtniecība ir 2–4 dzīvokļi uz 1000 iedzīvotājiem gadā, t. i., 1478–2956 dzīvokļi.
- “Rīgas pilsētībūvnieks” no 2005. līdz 2009.gadam paredz uzbūvēt 5000 dzīvokļu, t. i., 1000 dzīvokļu gadā par pašvaldības līdzekļiem. Pieņemot, ka privātais sektors arī varētu uzbūvēt 1000 dzīvokļu gadā, tad 12 gados kopā varētu tikt uzbūvēti aptuveni 24 000 dzīvokļu.
- Jātiecas uz to, lai 2018.gadā Rīgā dzīvojamā platība uz vienu iedzīvotāju būtu 28 m².
- Pieņemot, ka 2018.gadā Rīgā būs aptuveni 700 000 iedzīvotāju un šajā gadā plānotā dzīvojamā platība ir 28 m² uz iedzīvotāju, tad kopējā dzīvojamā platība būs 700 000 \times 28 m² = 19 600 000 m². 2002.gada dzīvojamais fonds = 16 469 200 m². 19 600 000 (2018.g.) – 16 469 200 (2002.g.) = 3 130 800 m². Līdz 2018.gadam jāuzbūvē **3 130 800 m²** dzīvojamā fonda.
- Lai samazinātu suburbanizācijas procesu intensitāti un nedeградētu lauku teritorijas Rīgas aglomerācijas areālā, būtu nepieciešams atvēlēt pievilcīgas teritorijas mazstāvu apbūvei Rīgas administratīvajās robežās. Izpētot esošo situāciju, tiek rekomendētas: Kleisti; teritorija starp Tumes, Tīruma, Misas un Mālu ielu; atsevišķas teritorijas Bolderājas kāpas rajonā (īpaši saglabājot unikālos biotopus kāpas centrālajā daļā, ievērojot Buļļupes aizsargjoslu, kā arī paredzot noteiktu koku blīvumu jaunveidojamās ekociematos); Trīsciemā (izvērtējot applūšanas riskus), teritorijas pie Juglas ezera Brekšu kakta.
- Līdzīgi kā pašreizējā situācijā, arī turpmāk daudzstāvu dzīvojamie nami tiks būvēti kā atsevišķi projekti tam atvēlētajās nelielajās platībās. Izņēmumi varētu būt vienīgi Dreiliņi, Rumbula un Ozolciema iela, kas varētu attīstīties kā kompleksi mikrorajoni.

- Ņemot vērā mums tuvo ārvalstu nekustamā īpašuma tirgus attīstību pēdējo 2–3 gadu laikā, jāsecina: neraugoties uz to, ka patlaban tiek būvētas daudzdzīvokļu mājas ar lielu stāvu skaitu (6–12 stāvi), kas arī pamatojas uz ēkas viena kvadrātmetra pašizmaksu, kā arī tiek būvēti dzīvokļi ar samērā nelielu platību (40–60 m²), perspektīvā būtu jāizvairās no šādu milzu projektu realizācijas un jāveido projekti, kur optimālais stāvu skaits ir no 3 līdz 4 stāviem un dzīvokļu platība no 60 m² un vairāk.
- Rīga ir nozīmīgs transporta un komunikāciju centrs vietējā un starptautiskā mērogā. Rīga potenciāli varētu kļūt par ļoti nozīmīgu loģistikas centru, kas nodrošinātu kravu pārvadāšanas un citus loģistikas pakalpojumus starp NVS un ES. Taču šī centra funkcija patlaban netiek visā pilnībā izmantota. Tāpēc būtu jāparedz teritorijas multimodāliem loģistikas un noliktavu centriem.
- Ņemot vērā valsts ekonomiskās attīstības perspektīvas, kā arī mums tuvu esošo ārvalstu pieredzi, jāsecina, ka lielo tirdzniecības centru turpmākai attīstībai vēl ir zināms pamats, par ko liecina arī jaunu ārvalstu tirdzniecības tīklu interese par iespējām izvērst darbību Rīgā un Latvijā kopumā.
- Rīgā velotransporta satiksmes attīstība ir apgrūtināta, jo ielu tīkls (to platums) un lielais automašīnu skaits var apdraudēt velosipēdistu drošību, tāpēc veloceliņu izveidi vajadzētu aktivizēt teritorijās ārpus centra.
- Attīstīt un izveidot infrastruktūru tajos apgabalos, kur agrāk atradās rūpnīcas (piemēram, VEF, Gaisa tilts, Vecmīlgrāvis), kuras tagad vairs nefunkcionē. Tādējādi pilsētas telpa tiktu izmantota efektīvāk, jo pieredze rāda, ka daudzi uzņēmumi atrodas agrāko rūpnīcu teritorijās.
- Ezermalas ielā, Ķīpsalā un Kleistos veicināt ZTP izveidi, kas sekmētu sadarbību starp universitātēm, uzņēmējiem un pētniecības institūtiem, lai radītu jaunus produktus un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību.
- Veicināt uzņēmējdarbības attīstību un mājokļu celtniecību, jo, kā rāda pētījumi, cilvēki bieži izvēlas dzīvesvietu tuvāk darbavietai un uzņēmumi visvairāk tiek reģistrēti apgabalos, kas ir apdzīvoti. Veicot mājokļu celtniecību dažādos attālākos Rīgas pilsētas apgabalos, radīsies iespēja tur attīstīties arī uzņēmējdarbībai.
- Investoriem pievilcīga būs sagatavota teritorija ar nepieciešamajām inženierkomunikācijām, apbūves koncepciju un sakārtotu dokumentāciju. Šis ir viens no galvenajiem investīciju veicinošiem faktoriem.
- Izglītības prognoze vispārīzglītojošās skolās rāda, ka pēc minimālā (inerces) demogrāfijas scenārija skolēnu skaits vispārīzglītojošajās skolās būs ievērojami sarucis (52,9 tūkstoši 2020.gadā). Pēc maksimālā scenārija sākumā tas samazināsies, bet jau kopš 2015.gada būs vērojams skolēnu skaita pieaugums, un 2020.gadā tas sasniegs 76 tūkstošus. Tas nozīmē, ka nav pamata rezervēt teritorijas jaunu skolu celtniecībai. Izņēmums varētu būt Rumbulas mikrorajona attīstība, kas paredzētu arī pieprasījumu pēc tuvumā esošas skolas.
- Lai sekmētu bērnu un jauniešu interešu izglītības attīstību un lietderīgu viņu brīvā laika pavadīšanu, turpināt attīstīt vienmērīgu bērnu un jauniešu organizētu un neorganizētu brīvā laika programmu īstenošanu pilsētas teritorijā. Vienlaikus nepieciešams risināt jautājumu par jaunas modernas interešu izglītības iestādes – pilsētas interešu izglītības metodiskā centra izveidi esošās Skolēnu pils vietā.
- Bērnu skaits, kuriem nepieciešams bērnudārzs Rīgā, ievērojami pārsniedz vietu skaitu tajos. Tādējādi Rīgā aktuāla problēma ir pirmsskolas bērnu iestāžu trūkums.
- Lai maksimāli tuvu rīdzinieku dzīvesvietai varētu sniegt sociālo palīdzību, ir izveidoti teritoriālie centri. Nepieciešams palielināt sociālo dienestu skaitu Latgales priekšpilsētā, kur patlaban ir tikai četri centri.
- Potenciālie Rīgas ekonomikas dzinējspēki tuvākajā perspektīvā ir:

- ražošana ar augstu pievienoto vērtību, viesnīcas un restorāni, transports, glabāšana un sakari, konsultāciju pakalpojumi (IT, vadības, juridiskie), atpūtas un izklaides pakalpojumi, kā arī izglītības iestādes.

5. Rīgas attīstības perspektīva

5.1. Rīgas attīstības programmas sasaiste ar ilgtermiņa mērķiem

Saskaņā ar pašreizējo Latvijas Republikas likumdošanu plānošanas dokumenti, kas nosaka attīstību vietējās pašvaldībās, ir Teritorijas plānojums (tostarp apbūves noteikumi) un Attīstības programma. Abiem šiem dokumentiem ir atšķirīgs darbības ilgums (Teritorijas plānojumam – 12 gadi, Attīstības programmai – 7 gadi), kas tādējādi neveicina pamatotu un līdzsvarotu attīstību, bieži vien šie dokumenti savstarpēji nav saistīti vai pat nonāk pretrunās. Lai izvairītos no šīs nelabvēlīgās situācijas, ir nepieciešams tāds dokuments, kas veidotu vienotu pamatu Attīstības programmai un Teritorijas plānojumam. Tādējādi **pēc Rīgas pilsētas brīvas gribas** Rīgas attīstības plāna ietvaros tika izstrādāta **Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija līdz 2025.gadam**.

Ilgtermiņa attīstības stratēģijas mērķis ir, kalpojot par ietvaru jaunajam Rīgas attīstības plānam, radīt priekšnoteikumus Rīgas pilsētas ilgtermiņa ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai, kas virza uz rīdzinieku labklājību.

Ilgtermiņa attīstības stratēģiskie mērķi ir saistoši Rīgas attīstības programmas rīcībām. Vidēja termiņa uzdevumi un programmas, kas definētas Pilsētas attīstības programmā, perspektīvā nodrošinās pilsētas ilgtermiņa mērķu sasniegšanu. Katram ilgtermiņa stratēģiskajam mērķim ir mērāmi indikatori, kurus skaitliski definējot tiek prognozēti vidēja termiņa sasniegumi. Ja pēc septiņiem gadiem šie sasniegumi piepildīsies, varēs uzskatīt, ka pilsēta sasniegusi sev izvirzītos mērķus šajā laika periodā.

Rīgas pilsētas ilgtermiņa **prioritārie** stratēģiskie mērķi ir:

- PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība
- PM2 Uz Austrumu–Rietumu saikni balstīta ekonomikas attīstība
- PM3 Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamiem rajoniem (apkaimēm)

Rīgas pilsētas ilgtermiņa **stratēģiskie** mērķi ir:

- M4 Nodrošināta sabiedrība
- M5 Veselīga un aktīva sabiedrība
- M6 Ģimeniska sabiedrība
- M7 Sociāli aprūpēta un atbalstīta sabiedrība
- M8 Garīgi bagāta sabiedrība
- M9 Informēta sabiedrība
- M10 Augstas pievienotās vērtības ekonomika
- M11 Daudzveidīga un augoša ekonomika
- M12 Partnerīga ekonomika
- M13 Ērti un ātri sasniedzama pilsētvide
- M14 Tīra un zaļa pilsētvide
- M15 Droša pilsētvide
- M16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli
- M17 Efektīvas pārvaldes pilsēta

PILSĒTAS ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA LĪDZ 2025. GADAM					PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2012	
Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
SABIEDRĪBA	PM1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenojoša sabiedrība	Pirmsskolas bērnu īpatsvars, kas iesaistīti pirmsskolas izglītības iestādēs	80%	100%	U1.1. Atbilstoši tirgus prasībām un izmaiņām veicināt tirgū pieprasīta kvalificēta darbaspēka sagatavošanu	Sociālā darba speciālistu apmācības un profesionālās kompetences attīstīšanas programma
		Izglītības procesā neiesaistīto skolas vecuma bērnu īpatsvars	1,6%	1%	U1.2. Veicināt zinātnietilpīgas ekonomikas veidošanai nepieciešamo zināšanu un prasmju apgūšanu	Pirmsskolas izglītības iestāžu attīstības programma
		9. un 12. klašu beidzēju īpatsvars, kas saņem tikai licību atestāta vietā	6,2% (9. klašu) 3,3% (12. klašu) Vidēji 5%	3% (9. klašu) 3% (12. klašu) Vidēji 3%	U1.3. Veicināt pētniecības ideju komercializāciju U1.4. Veicināt eksaktu zinātņu aktualitāti U1.5. Veidot jauniešu interešu centrus	Skolēnu izglītības kvalitātes paaugstināšanas programma Izglītības kvalitātes stimulēšanas programma Profesionāli orientētu izglītības programmu izstrādes un ieviešanas programma Izglītības iestāžu darbinieku tālākizglītības programma
		Profesionālā izglītība iedzīvotājiem virs 20 gadiem (īpatsvars; augstākā, vidējā speciālā, nepabeigta augstākā)	38%	50%	U1.6. Veicināt izglītību mūža garumā	Skolēnu sociālā atbalsta programma
		Augstākā izglītība iedzīvotājiem virs 20 gadiem (īpatsvars)	22%	25%	U1.7. Nodrošināt pirmsskolas bērnu iesaisti pirmsskolas izglītības iestādēs	Mākslas un kultūras izglītības veicināšanas programma
		Bezdarbs jauniešu vidū (ekonomiski aktīvie līdz 25 gadiem)	12,44%	10%	U1.8. Veicināt interešu izglītības un kultūras daudzveidību un programmu īstenošanas kvalitāti, šo programmu pieejamību un popularitāti	Bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas programma
		Eksakto zinātņu centralizēto eksāmenu kārtotāju īpatsvars vidusskolās	53,4%	60%	U1.9. Organizēt un atbalstīt bērnu un jauniešu pasākumus un nometnes	Izglītības iestāžu renovācijas un rekonstrukcijas programma
		Interesu izglītībā un brīvā laika programmās iesaistīto bērnu un jauniešu īpatsvars	39%	50%	U1.10. Īstenot projektu konkursus un sniegt finansiālu atbalstu jauniešu iniciatīvām	Izglītības iestāžu teritoriju labiekārtošanas programma
		Jauniešu iniciatīvas projektos iesaistīto jauniešu īpatsvars	2,6%	5%	U1.11. Veicināt izglītības un kultūras iestāžu celtniecību un rekonstrukciju	Kultūras iestāžu labiekārtošanas programma
		Interesu izglītības pasākumos iesaistīto bērnu un jauniešu īpatsvars	56,5%	60%	U 1.12. Nodrošināt mācību iestādes ar mācību procesam izvirzītajām prasībām atbilstošu materiāltehnisko bāzi	
		Skolas nodrošinātas ar datorklasēm, interneta pieslēgumu un mācību materiāliem nepieciešamajā apjomā	50%	90%		
EKONOMIKA	PM 2 Uz Austrumu–Rietumu saikni balstīta ekonomikas attīstība	Transporta, noliktavu un sakaru sektora (pēc NACE klasifikatora) pievienotās vērtības īpatsvars	16,3 (2001. g.)	18	U2.1. Veidot un veicināt ārējos sakarus	Starptautiskās sadarbības programma kultūrpolitikas jomā
		Kravu apgrozījums ostā (milj. t)	23,99 (2004. g.)	35	U2.2. Attīstīt tranzīta infrastruktūru un veicināt loģistikas pakalpojumu sniegšanu	Nacionālo kultūras biedrību atbalsta programma
		Tūristu (kuri nakšņo viesnīcās un citās tūrisma bāzēs) skaits	315 289	3 milj.	U2.3. Atbalstīt daudz kultūru vidi	Tūrisma informācijas centru tīkla paplašināšanas un uzturēšanas programma
		Ārvalstu tiešās investīcijas (ĀTI) (milj. Ls)	972.5	1800	U2.4. Veicināt valodu apgūšanu	Tūrisma informatīvo norāžu programma
		Ar kuģi pārvadāto pasažieru skaits (tūkst.)	229,4 (2003. g.)	400	U2.5. Popularizēt Rīgu un Latviju kā iecienītu tūrisma objektu un attīstīt tūrisma infrastruktūru	Rīgas tūrisma iespēju popularizēšanas programma
		Ar lidmašīnu pārvadāto pasažieru skaits (milj.)	1	5		Kultūrtūrisma attīstības un tūristu piesaistes programma

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
PILSĒTVIDE	PM 3 Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)	Migrācijas saldo uz 1000 iedzīvotājiem	-1 (2003. g.)	2	U3.1. Attīstīt esošajam pilsētas centram pakārtotus daudzfunkcionālus vietējos centrus	Kvalitatīvi jaunu pilsētas rajonu attīstības programma
		Iedzīvotāju skaits	735 241 (2004.g.)	710 000	U3.2. Saglabāt un attīstīt kultūrvēsturiskos objektus pilsētas centrā un citās vēsturiskās apbūves teritorijās	Kultūras iestāžu optimizācijas programma ārpuscentra teritorijās
		Atjaunoto vēsturisko ēku īpatsvars no visām ēkām ar vēsturisko un arhitektonisko vērtību	< 90%	90%	U3.3. Nodrošināt kvalitatīvu dzīvojamo rajonu (apkaimju) sasniedzamību no un uz pilsētas centru un galvenajiem pilsētas transporta mezgliem	RVC saglabāšanas un attīstības plāna īstenošanas programma
		Vidējais viena iedzīvotāja braucienu skaits darbadienā	2,45	2	U3.4. Lokalizēt sociālo infrastruktūru	RVC kvartālu pašu izstrādes programma
		Iedzīvotāju blīvums	2393,4	2311,2	U3.5. Revitalizēt un attīstīt degradētās teritorijas	Kultūrvides uzturēšanas programma
					U3.6. Tuvināt pašvaldības pakalpojumus dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)	Vienota klientu apkalpošanas modeļa ieviešanas programma
					U3.7. Uzlabot dzīvojamo rajonu (apkaimju) estētiskās un sociālās vides kvalitāti	Degradēto teritoriju attīstības un revitalizācijas programma
					U3.8. Nodrošināt pilsētas teritoriju racionālu un ilgtspējīgas attīstības principiem atbilstošu izmantošanu	Ziepniekkalna mikrorajona infrastruktūras attīstības programma
PILSĒTAS ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJA LĪDZ 2025. GADAM					PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2012	
Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
SABIEDRĪBA						
SABIEDRĪBA	M 4 Nodrošināta sabiedrība	Vidējie ienākumi uz vienu mājsaimniecības locekli (Ls un pilnie iztikas minimumi mēnesī; 2003. gada skaitlis)	125,23 Ls 1,34 pilnie iztikas minimumi	2,5 iztikas minimumi	U4.1. Veicināt nodarbinātību un paplašināt pārkvalificēšanās iespējas U4.2. Sniegt mērķpalastus maznodrošinātām ģimenēm	Nodarbinātības veicināšanas programma
		Vidējā alga (neto Ls un pilnie iztikas minimumi mēnesī; 2003. gada skaitlis)	158 Ls 1,69 pilnie iztikas minimumi	3 iztikas minimumi	U4.3. Veicināt sociāli izstumto iedzīvotāju un iedzīvotāju ar īpašām vajadzībām nodarbinātību	
		Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars (2003. gada skaitlis)	67,2	68		
		Džini koeficients (ienākumu koncentrācijas koeficients; 2003. gada skaitlis)	0,36	0,3		

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
SABIEDRĪBA	M 5 Veselīga un aktīva sabiedrība	Dabiskais pieaugums uz 1000 iedzīvotājiem (2003. gada skaitlis)	-4,4	-2	U5.1. Uzlabot veselības aprūpes pieejamību	Veselības aprūpes infrastruktūras un tehnoloģiskā nodrošinājuma uzlabošanas programma
		Jaundzimušo vidējais paredzamais mūža ilgums – sievietēm un vīriešiem	68,8 (V) 77,4 (S) Vidējais 72,9	70 (V) 79 (S) Vidējais 74	U5.2. Attīstīt medicīnisko un sociālo rehabilitāciju U5.3. Uzlabot slimību profilaksi U5.4. Minimizēt kaitīgos ieradumus	Sociālās rehabilitācijas attīstības programma Infekcijas slimību profilakses pilnveidošanas programma Kaitīgo ieradumu ierobežošanas programma Psihosociālās korekcijas programma atkarību izraisošo vielu lietotājiem un atbalsta programma viņu ģimenes locekļiem
		Zīdaiņu mirstība uz 1000 dzemdībām	7,6	4	U5.5. Uzlabot iedzīvotāju informētību veselības jautājumos	Izraisošo vielu lietotājiem un atbalsta programma viņu ģimenes locekļiem
		Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir asinsrites (sirds un asinsvadu) slimības, uz 100 000 iedzīvotājiem	784	700	U5.6. Popularizēt veselīgu dzīvesveidu un veselīgu uzturu U5.7. Nodrošināt vardarbībā cietušo rehabilitāciju	Jauniešu apmācības programma atkarības profilaksē Speciālistu apmācības programma atkarības profilaksē
		Nāves gadījumi, kuru cēlonis ir ļaundabīgi audzēji, uz 100 000 iedzīvotājiem	250	240	U5.8. Kvalitatīvu atpūtas vietu izveide pilsētniekiem	Iedzīvotāju informēšanas un apmācības programma veselības jautājumos
		Tuberkulozes slimnieku skaits uz 100 000 iedzīvotājiem	62,5	58	U5.9. Atbalstīt un veicināt iedzīvotāju sportiskās aktivitātes	Veselīga dzīvesveida atbalsta programma
		HIV gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem	17,3	16		Pilsētas teritorijā esošo pludmaļu sakopšanas un atjaunošanas programma Ģimeņu atpūtas un kultūras centru izveides atbalsta programma Sporta būvju celtniecības un rekonstrukcijas programma Bērnu un jaunatnes sporta attīstības programma Sporta attīstības programma Sporta veterānu sacensību atbalsta programma
		Smēķētāju īpatsvars sievietēm un vīriešiem vidū	51,1% (V) 19,2% (S)	45% (V) 17% (S)		
SABIEDRĪBA	M 6 Ģimenesiska sabiedrība	Mājsaimniecības (ģimenes) locekļu vidējais skaits	2,43 (2003. g.)	3	U6.1. Veicināt dzimstību	Demogrāfiskās situācijas uzlabošanas programma
		Jaundzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem	8,9 (2003. g.)	12	U6.2. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs U6.3. Popularizēt ģimenes vērtības	Atbalsta ģimeņu atbalsta programma Ģimeņu atbalsta un konsultāciju sistēmas izveides programma Konsultāciju un atbalsta tīkla veidošanas programma
		Tādu ģimeņu (mājsaimniecību) īpatsvars, kurās ir tikai viens no vecākiem (% no ģimeņu kopskaita)	38,20% (2000. g. tautskaites dati)	30%	U6.4. Atbalstīt jaunās ģimenes	
		Bez vecāku gādības palikušo bērnu īpatsvars (% no bērnu kopskaita)	0,70%	0,3%	U6.5. Attīstīt preventīvos pakalpojumus ģimenēm un bērniem	Sociālo pakalpojumu attīstības programma bērniem ar invaliditāti Ielu sociālā darba attīstības programma
		Aizbildnībā, audžuģimenēs un adopcijā nodoto bērnu īpatsvars (% no bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu kopskaita)	45%	80%		

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
SABIEDRĪBA	M 7 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība	Aprūpes mājās saņēmēju skaits (īpatsvars pret vajadzību)	1457	90%	U7.1. Veicināt daudzpusīgu sociālo pakalpojumu attīstību	Daudzpakāpju patversmju/naktspatversmju attīstības programma
		Dienas aprūpes centros aprūpēto iedzīvotāju skaits (īpatsvars pret vajadzību)	178	90%	U7.2. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu kvalitatīvu aprūpi	Bezpakumnieku reintegrācijas programma
		Krīzes centros pakalpojumu saņēmēju skaits (īpatsvars pret vajadzību)	1360	90%	U7.3. Nodrošināt personu ar īpašām vajadzībām sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju	Atbalsta grupu sociālās izstumtības riskam pakļautajām personām un viņu piederīgajiem attīstības programma
		Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās pakalpojumu saņēmēju skaits (īpatsvars pret vajadzību; 2003. gada skaitlis)	1373	90%	U7.4. Nodrošināt pensijas vecuma personu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju U7.5. Nodrošināt pirmsskolas un skolas vecuma bērnu sociālo aprūpi un brīvā laika pavadīšanas iespējas	Personu ar atkarības problēmām sociālās rehabilitācijas centru attīstības programma Atkarības profilakses programma riska grupas jauniešiem
		Personas, kuras izmantojušas patversmes/naktspatversmes pakalpojumus (īpatsvars pret vajadzību)	1491	90%	U7.6. Veicināt no bērnunamiem iznākušo personu iekļaušanos sabiedrībā U7.7. Veicināt atbalsta sistēmas izveidi krīzes situācijās nonākušām personām U7.8. Veikt sociālo darbu ar personām, kuras ir atbrīvotas no ieslodzījuma U7.9. Veicināt jaunu sociālo darba vietu veidošanu, esošo pilnveidošanu un darbinieku kvalifikācijas celšanu U7.10. Nodrošināt kvalitatīvu sociālā darba sniedzējinstiūciju darbību un attīstību U7.11. Nodrošināt pilsētas sociālās informācijas sistēmas attīstību un pieejamību	Dažādu sociālo un vecuma grupu iesaistīšana kultūras aktivitātēs - kultūras vērtību pieejamības atbalsta programma Bērnu ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas programma Integrācijas centru attīstības programma Dienas aprūpes centru personām ar invaliditāti attīstības programma Personu ar invaliditāti un viņu piederīgo atbalsta programma Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centru attīstības programma Sociālo pakalpojumu personām ar demenci un viņu piederīgajiem attīstības programma Īslaicīgās sociālās aprūpes attīstības programma Dienas centru un dienas aprūpes centru pensijas vecuma personām attīstības programma Dienas aprūpes centru bērniem attīstības programma Institucionālajā aprūpē uzaugušo jauniešu reintegrācijas programma Sociālo pakalpojumu krīzes situācijā nonākušām personām attīstības programma Jaunu sociālā darba speciālistu darba vietu izveidošanas programma
SABIEDRĪBA	M 8 Garīgi bagātīga sabiedrība	Kultūras pasākumu (teātri, muzeji, cirks, kino) apmeklētība (pārdoto biļešu skaits uz 1000 iedzīvotājiem; 2003. gada skaitlis)	259 (teātri)	300 (teātri)	U8.1. Veicināt un atbalstīt interešu izglītības, amatieru pulciņu un pašdarbības kolektīvu popularitāti un darbību U8.2. Organizēt vietējas nozīmes un starptautiskus kultūras pasākumus U8.3. Atbalstīt talantīgus māksliniekus	Mūzikas un mākslas skolu attīstības programma Interešu izglītības pieejamības programma Bibliotēku attīstības un optimizācijas programma Bibliotēku informācijas tīkla attīstības programma
		Lasītāju skaits bibliotēkās, izņemot Latvijas Nacionālo bibliotēku (2003. gada skaitlis)	171,1 tūkst.	180 tūkst.		Kultūras un mākslas pasākumu statistiskās un kvalitatīvās analīzes programma Kvalitatīvu mākslas un kultūras pasākumu rīkošanas programma Profesionālās mākslas un kultūras finansiālā atbalsta programma

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
SABIEDRĪBA	M 9 Informēta sabiedrība		25%	45%	U9.1. Informēt sabiedrību par tiesībām, pienākumiem un pakalpojumiem	Dzīvokļu īpašnieku informatīvo sapulču un kopsapulču organizēšanas programma
		Iedzīvotāju dalība (pašvaldības) vēlēšanās (vēlētāju īpatsvars visu balsstiesīgo iedzīvotāju vidū)	53%	63%	U9.2. Iesaistīt sabiedrību pilsētas veidošanā	Namu pārvaldnieku apmācības programma
		Pilsoņu īpatsvars	59,45%	80%	U9.3. Veicināt videi draudzīgu rīcību iedzīvotāju vidū	Mājokļu īpašnieku informatīvi izglītojoša programma
						Sabiedrības informatīvi izglītojoša programma ar atkarību saistītos jautājumos
						Sabiedrības informēšanas programma
						Iedzīvotāju iesaistīšanas programma sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības plānošanā un attīstīšanā
						Iedzīvotāju informēšanas programma par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību
PILSĒTAS ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA LĪDZ 2025. GADAM					PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2012	
Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
EKONOMIKA						
EKONOMIKA	M 10 Augstas pievienotās vērtības ekonomika	Pievienotās vērtības pieaugums gadā (2002/2001), %	16,1%	17%	U10.1. Veicināt augstas pievienotās vērtības nozaru attīstību	Radošo industriju atbalsta programma
		Ekonomiski aktīvu uzņēmumu īpatsvars augstas pievienotās vērtības sektoros (apstrādes rūpniecība, būvniecība, viesnīcas un restorāni, transports, glabāšana un sakari, konsultāciju pakalpojumi – IT, vadība, juridiskās, atpūtas un izklaides pakalpojumi)	33	40	U10.2. Veicināt zinātnietilpīgu institūtu sadarbību ar uzņēmējiem	Fonda "Māksla pilsētvidē" izveidošanas programma
		Augstas pievienotās vērtības sektoru pievienotās vērtības īpatsvars (apstrādes rūpniecība, būvniecība, viesnīcas un restorāni, transports, glabāšana un sakari, konsultāciju pakalpojumi – IT, vadība, juridiskās, atpūtas un izklaides pakalpojumi)	42	50	U10.3. Veicināt radošo nozaru attīstību	
					U10.4. Veidot zinātniski tehnoloģiskos parkus un veicināt komunikāciju starpnozaru līmenī	
EKONOMIKA	M 11 Daudzveidīga un augoša ekonomika	IKP pieaugums gadā (2002. gada skaitlis)	6,10%	7%	U11.1. Veicināt kvalitatīvas infrastruktūras attīstību un pieejamību uzņēmējiem	Mazās un vidējās uzņēmējdarbības veicināšanas programma
		IKP uz vienu iedzīvotāju kā īpatsvars no ES vidējā IKP	60,40%	75%	U11.2. Atbalstīt mazo un vidējo uzņēmumu veidošanos un attīstību	
		Bezdarba līmenis (īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju vidū)	4,4	4	U11.3. Popularizēt Rīgas ekonomisko vidi	
		Aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem (2003. gada skaitlis)	34,4	45	U11.4. Veidot sadarbību ar ārvalstu tirdzniecības un komerciālajām pārstāvēniecībām	
		Preču ražošanas un pakalpojumu sniegšanas pievienotās vērtības īpatsvars Rīgas kopējā pievienotajā vērtībā	24,4 (preču ražošana) 75,6 (pakalpojumu sniegšana)	25 (preču ražošana) 75 (pakalpojumu sniegšana)		
EKONOMIKA	M 12 Partnerīga ekonomika				U12.1. Veicināt sadarbību starp Rīgas pašvaldību, valsts institūcijām un privāto sektoru	Nodokļu atlaides programma kultūras procesus atbalstošajām juridiskajām un fiziskajām personām
					U.12.2. Nodot konkrētu pašvaldības funkciju izpildi privātajam sektoram valsts un privātās partnerības projektu ietvaros	Privātās partnerības projektu struktūrvienības izveides programma

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
PILSĒTVIDE	M 13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta	Sabiedriskā transporta līdzekļu lietotāju īpatsvars kopējā pasažieru apgrozījumā	60,2	70	U13.1. Attīstīt inteligēnto satiksmes vadības sistēmu	Rīgas reģiona digitālā transporta modeļa izstrādes programma
		Vidējais iešanai līdz tuvākajai pilsētas sabiedriskā transporta pieturvietai patērētais laiks	> 12 min	8 min	U13.2. Optimizēt un attīstīt pilsētas transporta infrastruktūru	Rīgas reģiona satiksmes vadības centra attīstības programma
		Vidējais braukšanas ātrums (km/h)	25 (perifērijā) 4-6 (centrā)	35 (perifērijā) 6-8 (centrā)	U13.3. Pielāgot ceļu infrastruktūru un sabiedrisko transportu cilvēkiem ar kustību traucējumiem un pārvietošanās grūtībām	Transporta infrastruktūras attīstības un uzlabošanas programma
		Vidējais brauciena laiks – sabiedriskajā transporta līdzeklī un privātajā transporta līdzeklī	37 min (sabiedriskais) 27 min (privātais)	30 min (sabiedriskais) 25 min (privātais)	U13.5. Akcentēt sabiedriskā transporta prioritāti pilsētas kopēja transporta sistēmā U13.6. Pilnveidot braukšanas politiku un satiksmes drošību	Sabiedriskā transporta sistēmas pilnveidošanas programma Satiksmes drošības paaugstināšanas programma
		Bērnu ratiņiem un riteņkrēsliem piemērota sabiedriskā transporta īpatsvars	<100%	100%	U13.7. Ieviest jaunu sabiedriskā transporta shēmu, par prioritāti izvirzot elektrotransporta attīstību	
		Bērnu ratiņiem un riteņkrēsliem piemērotas gājēju infrastruktūras (ielas, pārejas utt.) īpatsvars (pētījuma, vides monitoringa dati)	<100%	100%		
PILSĒTVIDE	M 14 Tīra un zaļa pilsēta	Gaisa kvalitāte – no cilvēka veselības viedokļa pieļaujamā robežlieluma vai mērķlieluma pārkāpumu skaits gada laikā attiecībā uz šādiem piesārņotājiem: SO2, NO2, PM10, O3	SO2=0 NO2>0 PM10>0 (35 reizes gadā) O3>0	SO2=0 NO2=0 PM10>0 (7 reizes gadā) O3>0 (25 reizes gadā)	U14.1. Nodrošināt efektīvu pilsētas dabas un apstādījumu teritoriju apsaimniekošanu U14.2. Veicināt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību U14.3. Nodrošināt slēgto izgāztuvju sanāciju un rekultivāciju U14.4. Sakārtot bīstamo atkritumu uzglabāšanu, transportēšanu un noglabāšanu atbilstoši ES standartu prasībām	Pilsētas apstādījumu apsaimniekošanas, atjaunošanas un attīstības programma Dabas teritoriju saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas programma Koku vainagošanas programma Noglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanas programma
		Gaisa kvalitāte – benzola, CO, smago metālu [PM10 sastāvā (Cd, As, Ni) un benzo(a)pirēna (PM10 sastāvā)] koncentrācija gaisā	Benzols (dažviet tiek pārsniegts) CO (netiek pārsniegts) Smagie metāli PM10 (nav zināms)	Benzols (netiek pārsniegts) CO (netiek pārsniegts) Smagie metāli PM10 (netiek pārsniegts)	U14.5. Nodrošināt ūdens resursu aizsardzību un koordinēt piesārņoto ūdens objektu sanācijas pasākumus U14.6. Nodrošināt gaisa kvalitātes uzlabošanu	Atkritumu reģenerācijas sistēmas attīstības programma Slēgto pilsētas izgāztuvju radītā piesārņojuma riska samazināšanas programma Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošanas programma
		Labas kvalitātes ūdens objektu (virszemes un pazemes) īpatsvars	>100%	100%	U14.7. Labiekārtot rekreācijas teritorijas U14.8. Koordinēt preventīvos pasākumus neparedzēta piesārņojuma riska mazināšanai	Piesārņoto vietu sanācijas un rehabilitācijas programma
		Kopējais radītais sadzīves atkritumu daudzums (kg uz 1 iedzīvotāju gadā, m3; 2002. gada skaitlis)	>300 (1,8 m3)	300	U14.9. Pilnveidot un uzturēt vides monitoringu un informācijas sistēmas	Pazemes ūdens aizsardzības programma
		Reģenerēto atkritumu apjoms pa atsevišķām atkritumu grupām (papīrs un kartons, plastmasa, metāls un stikls)	Papīrs, kartons >60% Plastmasa >15% Metāls >30% Stikls >35% KOPĀ >50	Papīrs, kartons 60% Plastmasa 15% Metāls 30% Stikls 35% KOPĀ 50%	U14.10. Veicināt siltumenerģijas un elektroenerģijas racionālu izmantošanu U14.11. Samazināt trokšņu piesārņojuma ietekmi uz pilsētas iedzīvotāju veselību U14.12. Nodrošināt pilsētas iedzīvotājus ar ES standartiem atbilstošu dzeramo ūdeni U14.13. Nodrošināt piesārņoto objektu sanāciju un koordinēt to rekultivācijas pasākumus U14.14. Saglabāt bioloģisko daudzveidību Rīgā	Virszemes ūdens objektu monitoringa un piesārņojuma kontroles programma Ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojumu attīstība Rīgā Gaisa monitoringa programma Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma Parku labiekārtošanas programma
		Vides kvalitātes prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju slēgšana, rekultivācija, teritorijas monitoringi	3 slēgtās pilsētas izgāztuves nav rekultivētas	100% (slēgtas) 100% (rekultivētas) 75% (monitorings)	U14.15. Izveidot īpaši aizsargājamu dabas teritoriju pārvaldi	Trokšņu piesārņojuma samazināšanas programma
		Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju īpatsvars (%; 5 dabas liegumi un Piejūras dabas parks)	16,55%	16,55%		

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
PILSĒTVIDE	M 15 Droša pilsētvide	Noziedzīgu nodarījumu skaits uz 10 000 iedzīvotājiem (2003. gada skaitlis)	260	200	U15.1. Veicināt cilvēku drošību pilsētā	Drošības pastiprināšanas programma
		Ārējas iedarbības faktoru izraisītu nāves gadījumu skaits uz 100 000 iedzīvotājiem	144	130	U15.2. Veicināt braukšanas drošību pilsētā	Efektīva un ekonomiska pilsētas apgaismojuma un kultūrvides objektu izgaismojuma programma
		Ceļu satiksmes negadījumu skaits pilsētas robežās (2003. gada skaitlis)	24828	23500	U15.3. Uzlabot ielu un pagalmu apgaismojumu	Sabiedrības iesaistīšana programma drošības profilaksē
		Ceļu satiksmes negadījumos bojā gājušo un ievainoto skaits (2003. gada skaitlis)	77 (bojā gājušo) 2620 (ievainoto)	Maksimāli samazinās Maksimāli samazinās	U15.4. Popularizēt morāles normas sabiedrībā	Valsts policijas un Pašvaldības policijas iecirkņu tīkla izveides programma
		Atkārtoto ieslodzījumu skaits (2003. gada skaitlis)	1976	1500	U15.5. Nostiprināt drošības faktorus pilsētā (pasākumi, akcijas)	Bīstamo pilsētas zonu monitoringa programma
					U15.6. Paaugstināt drošības uzturētāju darbības efektivitāti	Darbinieku apmācības un kvalifikācijas celšanas programma
					U15.7. Veicināt kvalitatīvu policijas pakalpojumu pieejamību sabiedrībai	Materiāli tehniskās bāzes pilnveidošanas un modernizācijas programma
					U15.8. Veidot sociālās programmas, lai mazinātu atkārtotu noziegumu izdarīšanu	Policijas tēla veidošanas programma
					U 15.9. Izveidot Rīgas pilsētas videonovērošanas sistēmu un saistīt to ar citām pašvaldības un valsts iestāžu realizētajām aktivitātēm noziedzības profilksē	Satiksmes un tās plūsmas regulācijas programma
					U 15.10. Veicināt cilvēku drošību atrodoties pie ūdeņiem	Sociālās spriedzes deaktivācijas programmas
						Sabiedrības informēšanas programma par drošību
						Iedzīvotāju sociāli teritoriālās noslāņošanās kavēšanas programma
PILSĒTVIDE	M 16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli	Mājoklis (m2) uz vienu cilvēku vai mājsaimniecības locekli	22,4	26	U16.1. Veicināt finansiāli pieejamu mājokļu piedāvājumu pilsētā	Mājokļu vides revitalizācijas programma
		Vidējais istabu skaits mājsaimniecībā	2,18 (apmēram n - 0,25)	2,5-3 (n)	U16.2. Nodrošināt sociālo mājokļu celtniecības programmas	Personām ar invaliditāti pielāgotu mājokļu attīstības programma
		To mājsaimniecību īpatsvars, kurās ir mazāk nekā n istabas uz n cilvēkiem	20	10	U16.3. Veicināt privāto mājokļu renovāciju un labiekārtošanu	Daudzdzīvokļu māju pārvaldnieku institūcijas ieviešanas programma
		To mājsaimniecību īpatsvars, kuras nevar atļauties labiekārtotu mājokli	287	20	U16.4. Nodrošināt pašvaldības īpašumā esošo mājokļu renovāciju un infrastruktūras uzturēšanu un uzlabošanu.	Vienotas informācijas sistēmas par dzīvojamo fondu Rīgā izveidošanas un uzturēšanas programma
		Ar ūdeni (silto un auksto), kanalizāciju un centrālapkuri apgādātu mājokļu īpatsvars	98,3 (ūdens) 96,8 (kanalizācija) 85 (centrālāpkure un siltais ūdens)	100	U16.5. Veicināt mājokļu pielāgošanu personām ar invaliditāti	Daudzdzīvokļu māju ergoaudita un ergoefektivitātes paaugstināšanas programma
		Invalīdiem pielāgotu mājokļu īpatsvars (nodrošinājums pret vajadzību)	>100	100	U16.6. Izstrādāt dzīvojamā fonda monitoringa sistēmu	
		Viendzīvokļa mājās (privātmājās) dzīvojošo cilvēku īpatsvars	4,4	6		

Balsts	ILGTERMIŅA MĒRĶIS	INDIKATORS	Esošā situācija 2003/2004	Vidēja termiņa sasniegums 2012	Uzdevumi	Programmas
PRIORITĀRIE MĒRĶI						
PĀRVALDE						
	M 17 Efektīvas pārvaldes pilsēta	Izveidoti teritoriālie klientu apkalpošanas centri (izpilddirekcijās), kas nodrošina vienkāršāku pakalpojumu sniegšanu	0	6	<p>U 17.1. Nodrošināt pilsētas attīstības plānošanas dokumentos iekļauto nostādņu efektīvu darbību, plānoto aktivitāšu uzraudzību un koordināciju</p> <p>U17.2. Optimizēt pašvaldības darbību</p> <p>U 17.3. Nodrošināt pašvaldības finanšu caurskatāmību</p> <p>U 17.4. Veicināt attālināto pieejas kanālu (internets, telefons u. c.) izmantošanu, sniedzot pašvaldības pakalpojumus</p> <p>U 17.5. Nodrošināt fizisko personu datu drošību un informācijas privātumu, kā arī publiskās informācijas pieejamību</p> <p>U 17.6. Iesaistīt sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesos</p>	<p>Pilsētas pārvaldības statistikas sistēmas programma</p> <p>Socioloģisko pētījumu programma</p> <p>Rīgas starptautiskā marketinga programma</p> <p>RD administratīvās ēkas celtniecības programma</p> <p>Pilsētvides noformēšanas programma</p>

5.2. Programmu detalizācija un rīcības

Rīgas attīstības programmā 2006.–2012.gadam ietvertās programmas tiek detalizētas, konkretizējot rīcības, projektus, finanses, termiņus un atbildīgās institūcijas. Pilsētas attīstības programma tiek sasaistīta ar Rīgas reģiona projektu datu bāzi. Tādā veidā būs iespējams labāk uzraudzīt projektus un aktualizēt programmu izpildes gaitu.

Turpmākajās tabulās ir apkopotas Rīgas domes struktūrvienību iesūtītās programmas.

PM 1 Izglītota, prasmīga un kultūru cenoša sabiedrība							
U1.1. Atbilstoši tirgus prasībām un izmaiņām veicināt tirgū pieprasīta kvalificēta darba spēka sagatavošanu							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
Sociālā darba speciālistu apmācības un profesionālās kompetences attīstīšanas programma	Apmācības kursi Rīgas sociālo darbinieku kvalifikācijas celšanai	RD Labklājības departaments	40 000 katru gadu	RD un ārvalstu fondu finansējums	2006	2012	Katru gadu tiek nodrošinātas apmācības iespējas ~ 200 speciālistiem. Sagatavoti konkurētspējīgi, motivēti sociālā darba speciālisti, kas sniedz kvalitatīvus atbilstošus sociālos pakalpojumus Rīgas iedzīvotājiem
	Sociālā darba speciālistu apmācības supervīzijā	RD Labklājības departaments (Latvijas Universitātes sadarbības partneris)	46 000	ESF	2005	2006	Apmācīti supervīzori sociālajā darbā, izstrādāta mācību programma un publicēta rokasgrāmata supervīzoriem
	Supervīzijas nodrošināšana sociālajos dienestos	RD Labklājības departaments	13 200	RD	2006	2007	Nodrošināta pastāvīga sociālā darba speciālistu profesionālās kvalifikācijas pilnveide efektīvai klientu sociālo problēmu risināšanai
	Supervīzijas nodrošināšana sociālo pakalpojumu sniedzēju institūcijās	RD Labklājības departaments	36 600	RD	2007	2008	Nodrošināta pastāvīga sociālā darba speciālistu profesionālās kvalifikācijas pilnveide efektīvai klientu sociālo problēmu risināšanai
U1.2. Veicināt zinātnietilpīgas ekonomikas veidošanai nepieciešamo zināšanu un prasmju apgušanu							
Zinātnes un tehnikas centra atbalsta programma		RD PAD	3-5 milj.Ls	RD, IZM, ERAF, ESF	2006	2012	Latvijas iedzīvotājiem, īpaši jauniešiem, radusies interese par dažādām zinātnes nozarēm un mazināta sabiedrībā pastāvošie aizspriedumi pret zinātni
	ZTC Konceptijas izstrāde						
	ZTC tehniskā projekta un skicē projekta izstrāde						
	ZTC ēkas celtniecība						
	Zinātnes popularizēšanas pasākumu organizēšana (ceļojošas ekspozīcijas, zinātnes kafetējas, zinātnes festivāls, interneta mājas lapa, sadarbības projekti ar citiem Eiropas un pasaules ZTC)						
	Pastāvīgās ekspozīcijas izveidošana						
U1.7. Nodrošināt pirmsskolas bērnu iesaisti pirmsskolas izglītības iestādēs							
Pirmsskolas izglītības iestāžu attīstības programma	Jaunu pirmsskolas izglītības iestāžu ēku celtniecība	RD ĪD, RD IJSD	11 000 000	RD budžets	2006	2011	Uzceltas jaunas pirmsskolas izglītības iestāžu ēkas Ziepniekkalnā - Valdeķu un Šautuves ielās; Juglā - Vangažu un Baltezera ielās; Dreiliņos, Dārziņos, Bolderājā, Dainas ielā un Pētersalas ielas apkaimē
	Valsts un pašvaldības ēku apmaiņa, kurās atrodas pirmsskolas izglītības iestādes un to renovācija	RD ĪD, RD IJSD, IZM, MK	1 200 000	RD budžets	2005	2009	Pirmsskolas izglītības iestāžu ēkas Stabu ielā 22 un Cimzes ielā 3 atrodas pilsētas īpašumā un ir veikta to renovācija
	Tipveida 6 grupu un 12 grupu pirmsskolas izglītības iestādes projektu izstrāde un to īstenošana 10 objektos	RD ĪD, RD IJSD	7 500 000	RD budžets	2006	2010	Izstrādāts tipveida piebūves projekts un tas realizēts piecās 6 grupu un piecās 12 grupu pirmsskolas bērnu iestādēs
	Pirmsskolas izglītības skolotāju studiju atbalsta programma	RD IJSD sadarbībā ar augstskolām	250 000	RD budžets	2006	2011	Pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādes nodrošinātas ar atbilstošas izglītības un profesionālās kvalifikācijas darbiniekiem

U1.8. Veicināt interešu izglītības un kultūras daudzveidību un programmu īstenošanas kvalitāti, šo programmu pieejamību un popularitāti

<i>Skolēnu izglītības kvalitātes paaugstināšanas programma</i>	Pamatizglītības satura izmaiņu ieviešana	RD IJSD	500 000	RD budžets	2006	2010	Uzlabojas skolēnu mācību sasniegumi
	Pilsētas ģimnāziju tīkla izveide	RD IJSD	250 000	RD budžets	2005	2012	Skolēniem ir iespēja apgūt uz augstāko akadēmisko izglītību orientētas izglītības programmas
	Mūsdienīgu dabaszinātņu (ķīmijas, fizikas, bioloģijas) kabinetu izveide skolās un Dabaszinātņu metodisko centru izveide pilsētas	RD IJSD	9 000 000	RD budžets ES fondi	2005	2012	Izveidota moderna dabaszinātņu apguves materiālā bāze skolās un nodrošināta metodiskā bāze pedagogu darba pilnveidei
	Mūsdienīgu valodu kabinetu izveide skolās	RD IJSD		RD budžets	2006	2012	Izveidota moderna valodu kabinetu materiālā bāze skolās
	Skolu vidējās izglītības programmu korekcija, iekļaujot tajās mācību priekšmetu apguvi svešvalodās	RD IJSD	100 000	RD budžets	2006	2009	Uzlabojies svešvalodu prasmes līmenis un kvalitāte
	Skolu datortechnikas plānveida atjaunošana un modernizēšana	RD IJSD, RD ITC	500 000 katru gadu	Valsts budžets (LIIS), RD budžets	2006	2012	Nodrošināta datorzinību apguve skolās mūsdienīgu prasībām atbilstošā līmenī
	Stabila pastāvīga Internet pieslēguma nodrošināšana visām izglītības iestādēm	RD IJSD, RD ITC	ApmaksāRD ITC	RD budžets	2005	2012	Pilnveidots mācību process izglītības iestādēs, nodrošināta mūsdienīga informācijas aprīte
	Mūsdienīgu datorkabinetu izveide pilsētas ģimnāzijās	RD IJSD, RD ITC	1 000 000	RD budžets ES fondi	2005	2008	Paaugstināti skolēnu mācību sasniegumi
<i>Izglītības kvalitātes stimulēšanas programma</i>	“Zelta stipendijas” balvu konkursa organizācija	RD IJSD	9 500 katru gadu	RD budžets	2005	2012	Radošākie un erudītākie vidusskolu absolventi tiek stimulēti akadēmiskajām studijām
	“Zelta pildspalvas” balvu konkursa organizācija	RD IJSD	10 000 katru gadu	RD budžets	2005	2012	Skolotāji tiek stimulēti skolēnu radošā potenciāla attīstīšanai
<i>Profesionāli orientētu izglītības programmu izstrādes un ieviešanas programma</i>	Profesionāli orientētu pamatizglītības programmu izstrāde un ieviešana	RD IJSD	1 000 000	RD budžets ES fondi	2006	2012	Skolēni ar mācību grūtībām iesaistīti profesionāli virzītu mācību programmu apgūvē
	Profesionāli orientētu vidējās izglītības programmu izstrāde un ieviešana	RD IJSD	1 000 000	RD budžets ES fondi	2006	2012	Skolēni, kas nav orientēti uz akadēmiskās izglītības apguvi, savlaicīgi iesaistās profesionālas ievirzes programmu apgūvē
<i>Izglītības iestāžu darbinieku tālākizglītības programma</i>	Pedagogu tālākizglītība	RD IJSD SIC	200 000 katru gadu	RD budžets IZM budžets	2005	2012	Prasme pielietot mācību procesā mūsdienīgas mācīšanas metodes un modernas tehnoloģijas
	Izglītības iestāžu administrācijas tālākizglītība	RD IJSD SIC	20 000 katru gadu	RD budžets	2005	2012	Izglītības iestāžu administrācija nodrošina modernu mācību un audzināšanas procesu
<i>Skolēnu sociālā atbalsta programma</i>	Vienotas izglītības vecuma bērnu datu bāzes izveide Rīgā	RD IJSD RD ITC	100 000	RD budžets	2005	2007	Identificēti visi izglītības procesā neiesaistītie obligātās izglītības vecuma bērni
	Skolu sociālo pedagogu un sociālo darbinieku sadarbības koordinēšana	RD IJSD RD LD	100 000	RD budžets	2005	2012	Identificētas sociālās problēmas ģimenēs, kas traucē bērniem apmeklēt skolu
	Pedagoģiskās korekcijas programmu pilnveide	RD IJSD	50 000	RD budžets	2005	2012	Pilnveidotas to bērnu zināšanas, kuri savlaicīgi nav bijuši iesaistīti obligātās izglītības apgūvē
	Brīvpusdienu nodrošināšana sākumskolas skolēniem	RD IJSD RD LD	2 160 000 katru gadu	RD budžets	2006	2012	Izglītības procesā iesaistīti bērni, kuru vecāki trūkuma dēļ to nesūta skolā

U1.9. Organizēt un atbalstīt bērnu un jauniešu pasākumus un nometnes							
<i>Bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas programma</i>	Jaunu interešu izglītības iestāžu celtniecība vai pašvaldības īpašumā esošo ēku piemērošana valsts īpašumā izvietoto iestāžu vajadzībām	RD IJSD RD ĪD	5 000 000	RD budžets	2006	2012	Nodrošināta budžeta līdzekļu ekonomija un radītas iespējas bērnu un jauniešu radošo spēju un prasmju attīstībai mūsdienīgā vidē
	Brīvā laika iestādes "Mangaļsala" izveide	RD IJSD RD ĪD	5 500 000	RD budžets ES fondi	2005	2008	Radītas iespējas aktīvai atpūtai ģimenēm ar bērniem un bāze Rīgas bērnu un jauniešu nometņu norisei
	Ikgadēju bērnu un jauniešu interešu izglītības pasākumu, tajā skaitā Dziesmu un deju svētku organizācija	RD IJSD	150 000 ik gadu, 2010.g. — 500 000	RD budžets	2005	2012	Sekmēta bērnu un jauniešu iesaiste interešu izglītības pasākumos un pozitīvu attieksmju veidošanās pret kultūras un nacionālām vērtībām
	Bērnu un jauniešu nometņu organizācija	RD IJSD	300 000 ik gadu	RD budžets	2006	2012	Nodrošinātas bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas un darba iespējas skolēnu brīvdienās
	Brīvā laika centru pie izglītības iestādēm izveides projekta realizācija	RD IJSD	30 000 ik gadu	RD budžets	2005	2012	Radītas iespējas un motivācija jauniešu neorganizētai brīvā laika lietderīgai pavadīšanai
	Jaunatnes iniciatīvas un līdzdalības projektu realizācija	RD IJSD	30 000 ik gadu	RD budžets	2005	2012	Sekmēta un atbalstīta jauniešu iniciatīva, tajā skaitā jauniešu vienaudžu izglītība, iesaiste projektos un brīvprātīgā darbā
	Programma skeitlaukumu un rotaļu laukumu izveidei pie izglītības iestādēm	RD IJSD	60 000 ik gadu	RD budžets	2005	2012	Nodrošināta vide aktīvai atpūtai un aktuālu, netradicionālu bērnu un jauniešu interešu īstenošanai
U1.11. Veicināt izglītības un kultūras iestāžu celtniecību un rekonstrukciju							
<i>Izglītības iestāžu renovācijas un rekonstrukcijas programma</i>	Rīgas 1. internātpamatskola, Maskavas ielā 178	RD ĪD RD IJSD	300 000	RD budžets	2005	2006	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	A. Pumpura Rīgas 11. pamatskola, Maskavas ielā 197	RD ĪD RD IJSD	1 500 000	RD budžets	2005	2006	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 33. vidusskola, Stūrmaņu ielā 19/23	RD ĪD RD IJSD	1 250 000	RD budžets	2005	2006	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas Kultūru vidusskola, Ganību dambī 7	RD ĪD RD IJSD	1 500 000	RD budžets	2006	2007	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas Teikas vidusskola, Aizkraukles ielā 12	SIA "Rīgas pilsētbūvnieks"	1 200 000	RD budžets	2006	2007	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 1. speciālā internātpamatskola, Ķertrūdes ielā 18	RD ĪD RD IJSD	1 100 000	RD budžets, IZM investīcijas	2006	2007	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 13. vidusskola, Pulkv. Brieža ielā 25	RD ĪD RD IJSD	2 900 000	RD budžets	2007	2009	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas speciālā pamatskola – attīstības centrs, Matīsa ielā 37/39	RD ĪD RD IJSD	1 800 000	RD līdzfin. IZM investīcijas	2006	2007	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām

	Rīgas 49. vidusskolas esošā korpusa renovācija Kr.Valdemāra ielā 65	RD ĪD RD IJSD	600 000	RD budžets	2007	2007	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas sanatorijas internātskola, Brīvības gatvē 384A	RD ĪD RD IJSD	3 500 000	RD līdzfin. IZM investīcijas	2006	2008	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas Juglas sākumskola, Juglas ielā 27A	RD ĪD RD IJSD	2 100 000	RD budžets	2007	2009	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 1. vakara (maiņu) vidusskola, Slokas ielā 65	RD ĪD RD IJSD	1 100 000	RD budžets	2008	2009	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas sākumskola "Blāzma" Skuju ielā 14	RD ĪD RD IJSD	2 100 000	RD budžets	2008	2010	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 57. vidusskola, Slāvu ielā 2	RD ĪD RD IJSD	1 100 000	RD budžets	2009	2010	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskola Murjāņu ielā	SIA "Rīgas pilsēt būvnieks"	6 000 000	RD līdzfin. IZM investīcijas	2007	2010	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 2. vidusskola Kr. Valdemāra ielā 1	RD ĪD RD IJSD	2 100 000	RD budžets	2008	2009	Izglītības iestāde sakārtota atbilstoši normatīvu prasībām
	Rīgas 3. vidusskola Grēcinieku ielā 10	RD ĪD RD IJSD	4 200 000	RD budžets	2008	2010	Rekonstruēts kvartāls
	Rīgas Š.Dubnova Ebreju skola			Privātais kapitāls			Rekonstruēta izglītības iestāde
	Logu konstrukciju nomaņa 180 iestādēs	RD ĪD RD IJSD	17,5 milj.	RD budžets ES fondi	2006	2008	Paaugstināta energoefektivitāte
	Santehnikas sistēmu rekonstrukcija	RD ĪD RD IJSD	2 800 000	RD budžets	2006	2008	Sakārtotas santehnikas iekārtas
	Elekrotehnisko sistēmu rekonstrukcija	RD ĪD RD IJSD	1 200 000 katru gadu	RD budžets	2006	2012	Sakārtotas elektrotehniskās sistēmas
	Pirmsavārijas situāciju novēršana	RD ĪD RD IJSD	600 000 katru gadu	RD budžets	2006	2012	Novērstas avārijas situācijas
	Jaunas skolas būvniecība Mežparkā un Dreiliņos	RD ĪD RD IJSD			2007.	2012.	Uzceltas jaunas skolu ēkas Mežparkā un Dreiliņos
<i>Izglītības iestāžu teritoriju labiekārtošanas programma</i>	Skolu un bērnudārzu stadionu, sporta laukumu, rotaļu laukumu, žogu un zālāju labiekārtošana	RD IJSD RD ĪD	7 000 000	RD budžets ES fondi	2006	2012	Sakārtoti izglītības iestāžu stadioni, sporta laukumi, rotaļu laukumi un žogi, labiekārtoti zālāji

PM 2 Uz Austrumu - Rietumu saikni balstīta ekonomikas attīstība							
U2.5. Popularizēt Rīgu un Latviju kā iecienītu tūrisma objektu un attīstīt tūrisma infrastruktūru							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
<i>Tūrisma informācijas centru tīkla paplašināšanas un uzturēšanas programma</i>	Jaunu Tūrisma informācijas centru un punktu izveidošana un uzturēšana Rīgai stratēģiski nozīmīgās vietās Rīgā un citās pilsētās - Starptautiskā Rīgas lidosta - Rīgas Pasažieru osta - Alberta ielas (Jūgendstila) rajonā - Latgales priekšpilsētā (koka arhitektūra) - uz automaģistrālēm pie Rīgas robežas (Bauskas šoseja, Pleskavas šoseja, Daugavpils šoseja)	RTKIC	135 000 Ls 15 000 Ls 15 000 Ls 15 000 Ls 15 000 Ls 3*25 000=75 000Ls	RD	2006	2012	Veidot Rīgā Eiropas galvaspilsētu līmenim atbilstošu tūrisma infrastruktūru
	Jauno tehnoloģiju ieviešana Rīgas Tūrisma informācijas centros - Jaunas tehnikas iegāde (datori, projektori, TV, DVD, portatīvie datori u.c.) - Interaktīvās mājas lapas izveide par Rīgu - Bezvadu tīkla izveide	RTKIC	116 000 ls 25 000 Ls 11 000 Ls 80 000 Ls	RD	2006	2012	Veidot Rīgā Eiropas galvaspilsētu līmenim atbilstošu tūrisma infrastruktūru
	<u>Interneta mājas lapas www.rigatourism.com uzturēšana, aktualizēšana un pilnveidošana</u>		10 000 Ls gadā	RD	2006	2012	Tūrisma iespēju popularizēšana mērķa tirgos
	Informatīvās vides adaptēšana mūsdienu tehnoloģijas prasībām (GPRS, UMTS, XHTML...)	RD Attīstības departaments RTKIC	50 000 Ls	RD	2006	2012	Veidot Rīgā Eiropas galvaspilsētu līmenim atbilstošu tūrisma infrastruktūru
	Vienotās datu bāzes izveidošana, uzturēšana un aktualizēšana		50 000 Ls	RD	2006	2012	Tūrisma iespēju popularizēšana mērķa tirgos
	<i>Tūrisma informatīvo norāžu programma</i>	Stabi ar virzienu norādēm uz tūrisma objektiem.	RTKIC, RD Attīstība, RD Satiksmes departaments	9 100 Ls	RD	2006	2012
Norāžu zīmes ar speciālu simboliku tūristu autobusu stāvvietās			10 800 Ls	RD	2006	2012	
Informatīvi stendi pilsētas laukumos un parkos			13 200 Ls	RD	2006	2012	
Informatīvās plāksnes pie nozīmīgākajiem arhitektūras pieminekļiem – ēkām			6 000 Ls	RD	2006	2012	

Rīgas tūrisma iespēju popularizēšanas programma	Informatīvo un prezentācijas materiālu izstrādāšana		80 000 Ls gadā	RD	2006	2012	Tūrisma iespēju popularizēšana mērķa tirgos
	Rīgas tūrisma iespēju popularizēšana tūrisma gadatirgos un citos starptautiskos pasākumos Esošie gadatirgi: - „VAKANTIEBERUR” Nīderlandē - Helsinkos “Matka” - Štutgartē (Vācija) „CMT ” - Frankfurtē (Vācijā) „IMEX” - Madridē „FITUR ” - Hamburgā (Vācija) - Berlīnē „ITB” - Parīzē „SALON MONDIAL DU TOURISME” - Londonā „WTM ” - Maskavā - Pēterburgā CIS INWETEX” - Tallinā „Tourest” - Viļņā „Vivatour” - “Balttur” Rīgā Perspektīvie gadatirgi: - ASV - Japāna - Ķīna		45 000 Ls gadā	RD	2006	2012	Tūrisma iespēju popularizēšana mērķa tirgos

PM 3 Dzīve pilsētā ar kvalitatīviem dzīvojamajiem rajoniem (apkaimēm)							
U3.1. Attīstīt esošajam pilsētas centram pakārtotus daudzfunkcionālus vietējos centrus							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
Kvalitatīvi jaunu pilsētas rajonu attīstības programma	Kleistu teritorijas attīstības projekts:	PAD EP					Jauna pilsētas rajona (starpilsētas) izveide
	1. Teritorijas izpēte		250 000	RD specbudžets	2004	2006	
	2. Potenciālās attīstības izpēte un plānošana			RD specbudžets	2004	2007	
	3. Teritorijas apbūve		tiks precizēta	RD investīciju programma / ES fondi / privātuzņēmumi	2008	2018	
	Zemes gabalu iegāde	RD īpašumu departaments; RD PAD					Perspektīvo pilsētas rajonu līdzsvarota attīstība
	Zemes gabalu apmaiņa						

U3.2. Saglabāt un attīstīt kultūrvēsturiskos objektus pilsētas centrā un citās vēsturiskās apbūvēs teritorijās.							
<i>RVC saglabāšanas un attīstības plāna īstenošanas programma</i>	Rīcības un projekti tiks definēti, kad apstiprinās RVC SAP	RD PAD Pilsētplānošanas pārvalde	150 000 Ls	RD budžets	2005	2006	Izstrādāta programma ar definētiem projektiem 12 gadiem
<i>RVC kvartālu pašu izstrādes programma</i>	Rīcības un projekti tiks definēti, kad apstiprinās RVC SAP	RD PAD Pilsētplānošanas pārvalde	1 500 000 Ls	RD budžets	2005	2008	Izstrādātas kvartālu pases un saistošie noteikumi RVC kvartālu attīstībai
U3.4. Lokalizēt sociālo infrastruktūru							
<i>Vienota klientu apkalpošanas modeļa ieviešanas programma</i>	Klientu apkalpošanas modeļa ieviešana SD teritoriālajos centros.	RD Labklājības departaments	183 000		2006	2008	Uzlabota klientu apkalpošanas kvalitāte, realizējot vairākus kvalitātes vadības principus SD darbībā
U3.5. Revitalizēt un attīstīt degradētās teritorijas							
<i>Degradēto teritoriju attīstības un revitalizācijas programma</i>	Rīgas pilsētas degradēto teritoriju revitalizācijas stratēģijas izstrāde	RD PAD Ekonomikas pārvalde	15 000 Ls	RD budžets, ES fondi	2006	2008	Izstrādāta stratēģija kuras mērķis ir pilsētas attīstības potenciāla kāpināšana, telpiskās organizācijas optimizēšana un ilgtspējīgas attīstības veicināšana Datubāze ar aktuālu informāciju par esošo situāciju Rīgas teritoriju izmantošanā, kas ir par pamatojumu lēmumu pieņemšanai Rīgas domē par degradēto teritoriju revitalizāciju Iegūta ārzemju pieredze pilsētas degradēto teritoriju efektīvākā revitalizācijā Izstrādāts finanšu mehānisms pilsētas degradēto teritoriju efektīvākai revitalizācijai Revitalizētas pilsētas degradētās teritorijas un savlaicīgi novērsta jaunu degradēto teritoriju rašanās
	Degradēto teritoriju datu bāzes uzturēšana un atjaunošana		50 000 Ls		2006	2018	
	Iepazīt pasaules praksi degradēto teritoriju revitalizācijā		10 000 Ls		2006	2018	
	Rīgas pilsētas degradēto teritoriju revitalizācijas veicinošu instrumentu izstrāde (nodokļu atvieglojumi u.c.)		15 000 Ls		2006	2018	
	Degradēto teritoriju apsekojumi, novērtējumi un revitalizācijas projektu izstrāde		500 000 Ls		2006	2018	
U3.7. Uzlabot dzīvojamo rajonu (apkaime) estētiskās un sociālās vides kvalitāti							
<i>Ziepniekkalna mikrorajona infrastruktūras attīstības programma</i>	Iekškvartāla piebraucamo ceļu, gājēju ietvju, apstādījumu ierīkošanas projekta izstrāde	Pilsētas Attīstības departaments; RD Satiksmes departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	20 000.00 Ls	Rīgas pilsētas budžets		2005	
	Tehniskā projekta īstenošana	Pilsētas Attīstības departaments; RD Satiksmes departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāms pēc projekta izstrādāšanas	Rīgas pilsētas budžets		2006	
	Ziepniekkalna IV mikrorajona infrastruktūras attīstības un lietderīgas pašvaldības nekustamā īpašuma izmantošanas vienotas rīcības programmas izstrādāšana	Pilsētas Attīstības departaments; Arhitektūras pārvalde un citas domes struktūrvienības; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāms programmas izstrādē	Rīgas pilsētas budžets		2005	
	Ziepniekkalna IV mikrorajona infrastruktūras attīstības un lietderīgas pašvaldības nekustamā īpašuma izmantošanas vienotas rīcības programmas ieviešana	Pilsētas Attīstības departaments; Arhitektūras pārvalde un citas Rīgas domes struktūrvienības; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāms programmas izstrādē	Rīgas pilsētas budžets piesaistot privāto kapitālu		2006.-	

M 4 Nodrošināta sabiedrība							
U4.1. Veicināt nodarbinātību un paplašināt pārkvalificēšanās iespējas							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
Nodarbinātības veicināšanas programma	Nodarbinātības veicināšanas centra ("JointCenter") izveide	RD, NVA	250000	RD un ES Struktūrfondi	2006	2008	Rīgā adaptēta Eiropā pazīstama profesionāļu komandas daba forma ar bezdarbniekiem un nodrošināta sociālā rehabilitācija ilgstošajiem bezdarbniekiem - sociālo dienestu klientiem
	Pētījums par ilgstošajiem sociālās palīdzības saņēmējiem - bezdarbniekiem Rīgas pilsētā	RD Labklājības departaments	15000	RD un ES Struktūrfondi	2006	2008	Informācija iedzīvotāju darbības vecumā ilgstošu pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas iemesliem un šīs situācijas iespējamajiem risinājumiem
	Nodarbinātības veicināšanas centru izveidošana	RD, NVA	3 centri - 300 000	RD, NVA	2008	2012	Apmācīti darbinieki. Nodrošināta ilgstošo bezdarbnieku sociālā rehabilitācija.
	Projekta "Sociālo pakalpojumu infrastruktūras un pakalpojumu attīstīšana klientu rehabilitācijai, integrācijai sabiedrībā un darba tirgū Rīgas reģionā" realizācija	RD Labklājības departaments	1 142 000	RD, ES Rīga rajona padome, Ropažu pagasta padome, Allažu pagasta padome	2006	2007	Izveidoti grupu dzīvokļi ar 24 vietām un specializētās darbnīcas ar 20 darba vietām personām ar garīga rakstura traucējumiem Rīgā Slimnīcas ielā 2. Radīta iespēja personām ar invaliditāti saņemt atbilstošu sociālo pakalpojumu. Tiek veicināta šo personu integrācija sabiedrībā
	Specializēto darbnīcu personām ar invaliditāti izveidošana	RD Labklājības departaments	170 000	RD, ES	2008	2012	Radīta iespēja personām ar invaliditāti aktīvi pavadīt laiku un attīstīt prasmes, kā arī veicināta šo personu integrācija sabiedrībā
	Bezpajumtnieku nodarbinātības centru izveide	RD Labklājības departaments	100 000	RD	2006	2007	Koordinēta bezdarbnieku iesaistīšana nodarbinātības pasākumos

M 5 Veselīga un aktīva sabiedrība							
U5.1. Uzlabot veselības aprūpes pieejamību							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
Veselības aprūpes infrastruktūras un tehnoloģiskā nodrošinājuma uzlabošanas programma							Pakalpojumu sniedzēju vietas pieejamības nodrošinājums
	Rīgas 1.slimnīcas uzņemšanas nodaļas renovācija	RD LD	71 020	RD un ERAF finansējums	2005	2006	Uzlabota NMP kvalitāte
	Gaiļezera slimnīcas uzņemšanas nodaļas rekonstrukcija	RD LD	06.-1200000.	RD un ERAF finansējums	2005	2006	Uzlabota NMP kvalitāte
	Ārstniecības iestāžu remonts	RDL D	06.-09.- 9032997	RD	2006	īkgadēji	Nodrošināta ārstniecības iestāžu darbība
	10 Jaunu prakšu atvēršana	RD LD	06.-09.-100000	RD	2005	2007	Optimizēts pacientu skaits līdz 1800 vienam ģim. ārstam
	Jaunu med. tehnoloģiju iegāde ārstn. iestādēm	RDL D; FD	06-09.- 10722873	RD	īkgadēji	īkgadēji	Uzlabota veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāte
U5.2. Attīstīt medicīnisko un sociālo rehabilitāciju							
Sociālās rehabilitācijas attīstības programma	Sociālo gultu programma slimnīcās	RDL D	06.-09.-694038	RD	2003	īlglaicīgi	Nodrošināta hron. sl. Islaicīga apr.
	Atveseļošanas programma pensionāriem	RDL D	100 000	RD	2006	2006	Pilnveidota maznodrošināto pensionāru soc. un med. rehabilitācija

U5.3. Uzlabot slimību profilaksi							
Infekcijas slimību profilakses pilnveidošanas programma	Bhepatīta vakcinācija 14 gad. skolēniem	RDLD	82650	RD	2006	2006	Samazināta saslimstība ar B hepatītu
	Erču encef. vākc. maznodrošinātiem bērniem pirms vasaras nometnēm	RDLD	06.-38400	RD	2006	2006	Uzlabota apotētika 1600 maznodrošinātiem bērniem
	Gripas vākc. ilgstošās sociālās aprūpes institūciju iemītniekiem	RDLD	07.-5040	RD	2007	ilglaicīgi	Samazināta saslimstība
U5.4. Minimizēt kaitīgos ieradumus							
Kaitīgo ieradumu ierobežošanas programma	Atbalsts s/o DIA+LOGS centram-AIDS profilaksē	RDLD	26009	RD	2006	ilglaicīgi	Uzlabots darbs ar narkomāniem
	Psihosociālā korekcijas grupa riska jauniešiem	RD Atkarības profilakses centrs	5000 katru gadu	RD	2005	2012	Tiek samazināts jauniešu skaits ar kaitīgajiem ieradumiem (smēķēšana, alkohola, narkotiku liet., datorspēļu utt.)
	Alternatīvi profilakses pasākumi (piem. Izdzivošanas trases) jauniešiem atkarības profilaksē	RD Atkarības profilakses centrs	3500 katru gadu	RD	2005	2012	Ar riska grupas jauniešiem tiek veikta alternatīvā atkarības profilakse, tiek samazināts risks, ka šie jaunieši uzsāks apreibinošo vielu lietošanu
	Uzticības telefona atkarības jautājumos un interneta portāla narcomania.lv darbības nodrošināšana un pilnveidošana pilnveidoāna	RD Atkarības profilakses centrs	3500???? katru gadu	RD	2000	2012	Tiek nodrošinātas telefoniskās un e-konsultācijas atkarības jautājumos
Psihosociālās korekcijas programma atkarību izraisīto vielu lietotājiem un atbalsta programma viņu ģimenes locekļiem	Atbalsta sniegšana līdzatkarībajiem	RD Atkarības profilakses centrs	3000 katru gadu	RD	2005	2012	Tiek nodrošināts atbalsts līdzatkarīgajiem iesaistot viņus atbalsta grupu darbā un sniedzot individuālas konsultācijas, tiek uzlabota dzīves kvalitāte atkarīgo ģimenes
	Psihosociālā korekcijas grupas atkarības vielu lietotājiem, kuriem nav atkarības diagnozes	RD Atkarības profilakses centrs	1500 katru gadu	RD	2005	2010	Tiek veikts psihosociālās korekcijas darbs ar apreibinošo vielu lietotājiem, viņi tiek motivēti pārtraukt lietošanu un integrāties sabiedrībā
Jauniešu apmācības programma atkarības profilaksē	Jauno skolēnu līderu sagatavošana	RD Atkarības profilakses centrs	5000 katru gadu	RD	2005	2012	Katru gadu tiek nodrošinātas apmācības iespējas ~200-250. Sagatavoti motivēti skolēnu līderi, kas spēj gan formāli gan neformāli veikt atkarības profilakses darbu Rīgas jauniešu vidū
Speciālistu apmācības programma atkarības profilaksē	Skolu pedagogu, psihologu, sociālo pedagogu sagatavošana atkarības profilakses darbam	RD Atkarības profilakses centrs	5500 katru gadu	RD	2005	2010	Katru gadu tiek sagatavoti ~300 speciālistu patstāvīgam darbam stunās un ārpusklases nodarbībās atkarības profilaksē Rīgas skolās
	Tiesībsargājošo institūciju speciālistu apmācība atkarības profilaksē	RD Atkarības profilakses centrs	2000 katru gadu	RD	2006	2009	Tiesībsargājošo struktūru darbinieki tiek sagatavoti atkarības profilakses darba veikšanai
	Iekcijas Rīgas skolās vecāku un jauniešu auditorijām atkarības profilaksē	RD Atkarības profilakses centrs	2000 katru gadu	RD	2006	2010	Regulāras lekcijas, diskusijas ar skolēniem un viņu vecākiem Rīgas skolās atkarības profilaksē

U5.5. Uzlabot iedzīvotāju informētību veselības jautājumos							
<i>Iedzīvotāju informēšanas un apmācības programma veselības jautājumos</i>	Informatīvais buklets "Veselības aprūpe Rīgā jeb kas jāzina pacientam"	RDL D	06.- 2000	RD un VOAVA	2006	2006	Nodrošināta aktuāla informācija ves. apr. jaut.
	Veselības veicināšanas buklets(Veselīga novecošana)	RDL D	06.-3000	RD	2006	2006	Uzlabota informācija par veselības veicināšanas iespējām
	Avīzes"Mans ģimenes ārsts"izdošana	RDL D	06.- 4000	RD un VOAVA	2006	2006	Ārstu fotogr., prakšu vietas un sniedzamo pakalpojumu apjoms
	Bērnu ilgstošās soc.apr. institūciju audzēkņu apmācība	RDL D	06.-1600	RD	2006	2006	Zināšanu pilnveidošana 1. palīdzības sniegšanā
U5.6. Popularizēt veselīgu dzīvesveidu un veselīgu uzturu							
<i>Veselīga dzīves veida atbalsta programma</i>	Jauniešu seksuālās veselības atbalsts-Papardes zieds	RDL D	9240	RD	2006	2006	Jauniešu seksuālās veselības uzlabošana
	Sociālās pediatrijas centra atbalsts "Sauls mirdzums"	RDL D	12900	RD	2006	2006	Uzlabota bērnu invalīdu rehabilitācija
	Eiropas Veselīgās pilsētas	RDL D; AD	5000	RD	2007	2007	Veselīgās pilsētas plāna izstrāde
	"Kluba mājas"izveide	RDL D	10000	RD	2008	2008	Pacientiem ar psihiskiem veselības traucējumiem uzlabota dzīves kvalitāte un savstarpējās palīdzības un komunikācijas iespējas
U5.8. Kvalitatīvu atpūtas vietu izveide pilsētniekiem							
<i>Pilsētas teritorijā esošo pludmaļu sakopšanas un atjaunošanas programma</i>	Buļļusalas pludmales labiekārtošana	PAD EP sadarbībā ar Vides departamentu un Kurzemes rajona izpilddirekciju	80 000	RD specbudžets	2007	2010	Buļļusalas pludmales izveidei atbilstoši Eiropas kvalitātes standartiem
U5.9. Atbalstīt un veicināt iedzīvotāju sportiskās aktivitātes							
<i>Sporta būvju celtniecības un rekonstrukcijas programma</i>	Sporta kompleksa "Arkādija" rekonstrukcijas 2. kārtas realizācija	RD IJSD RD ĪD	1 300 000	RD	2005	2006	Izveidots multifunkcionāls sporta centrs Pārdaugavā, kas nodrošina sportistu treniņu un sacensību vajadzības, kā arī iedzīvotāju aktīvās atpūtas iespējas
	Sporta kompleksa Kr. Barona ielā 116A būvniecība	RD PAD RD ĪD RD IJSD	Tiks precizēts pēc projekta apstiprināšanas	RD Privātie investori	2005	2009	Izveidots multifunkcionāls sporta komplekss pilsētas centrā, kas nodrošina sportistu treniņu un sacensību vajadzības, kā arī iedzīvotāju aktīvās atpūtas iespējas
	"Daugavas" Centrālā sporta nama piebūves celtniecība	RD IJSD RD ĪD	1 700 000	RD	2007	2008	Pabeigta sporta kompleksa būvniecība, izveidota centrālā bāze cīņas sporta veidos un boksā
	Nacionālās sporta manēžas rekonstrukcija	RD IJSD	Tiks precizēts	RD	2006	2010	Izveidota starptautiskām prasībām atbilstoša moderna sporta bāze

Sporta zāļu celtniecība pie F. Brīvzemnieka pamatskolas, J. Poruka vidusskolas, Rīgas 6. vidusskolas un Rīgas 22. vidusskolas	RD IJSD	3 375 000	RD	2005	2007	Radīts materiāli tehniskais nodrošinājums kvalitatīvu sporta nodarbību organizēšanai 4000 skolēniem	
	RD ĪD						
	Sporta zāļu celtniecība pie Rīgas 25. vidusskolas, Rīgas 41. vidusskolas, Rīgas 29. vidusskolas un Šampētera pamatskolas	RD IJSD	3 712 500	RD	2007	2009	Radīts materiāli tehniskais nodrošinājums kvalitatīvu sporta nodarbību organizēšanai 4000 skolēniem
	RD ĪD						
	Sporta zāles celtniecība pie Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas	RD IJSD	1 800 000	RD	2005	2006	Radīts materiāli tehniskais nodrošinājums kvalitatīvu sporta nodarbību organizēšanai 700 skolēniem
	RD ĪD						
	Volejbola centra celtniecība Cieceres ielā 9	RD ĪD	3 000 000	Privātie investori	2007	2011	Izveidots starptautiskām prasībām atbilstošs volejbola centrs
	RD IJSD						
	Pilotprojekts: reģionālo sporta centru izveide pie Rīgas Juglas vidusskolas, Rīgas 92. vidusskolas, BJC "Laimīte"/Puškina liceja, Rīgas 41. vidusskolas un Rīgas 45. vidusskolas	RD IJSD	1 750 000	RD	2005	2009	Izveidotas sporta bāzes sporta pasākumu organizēšanai un ģimeņu sporta aktivitāšu nodrošināšanai
RD ĪD							
Reģionālā sporta centra "Anņīpmuiža" izveide	RD IJSD	1 000 000	RD	2006	2010	Izveidota plaša profila sporta bāze Imantas iedzīvotāju vajadzībām	
RD ĪD			Privātie investori				
Reģionālo sporta centru izveide (2. kārtā) pie 5 skolām	RD IJSD	2 000 000	RD	2010	2012	Izveidotas sporta bāzes sporta pasākumu organizēšanai un ģimeņu sporta aktivitāšu nodrošināšanai	
RD ĪD							
Peldbaseinu celtniecība Imantā, Purvciemā, Vecmīlgrāvī un Āgenskalnā	RD IJSD	4 800 000	RD	2007	2010	Nodrošināta peldēšanas iespēju pieejamība visu gadu	
RD ĪD			Privātie investori				
Airēšanas sporta centra izveide Lucavsalā	RD IJSD	12 700 000	RD	2008	2012	Izveidots starptautiskām prasībām atbilstošs airēšanas centrs	
RD ĪD			Valsts budžets				

<i>Bērnu un jaunatnes sporta attīstības programma</i>	Hokeja attīstības programma	RD IJSD	140 000 ik gadu + pieaugums 7-10% gadā	RD	2005	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Futbola attīstības programma	RD IJSD	130 000 ik gadu + pieaugums 7 - 10% gadā	RD	2005	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Basketbola attīstības programma	RD IJSD	70 000 ik gadu + pieaugums 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Volejbola attīstības programma	RD IJSD	65 000 ik gadu + pieaugums 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Vieglatlētikas attīstības programma	RD IJSD	45 000 ik gadu + pieaug. 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Vingrošanas sporta veidu attīstības programma	RD IJSD	35 000 ik gadu + pieaug. 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Cīņas sporta veidu attīstības programma	RD IJSD	30 000 ik gadu + pieaug. 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Ūdens sporta veidu attīstības programma	RD IJSD	30 000 ik gadu + pieaug. 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Individuālo ziemas sporta veidu attīstības programma	RD IJSD	45 000 ik gadu + pieaug. 7 - 10% gadā	RD	2006	2012	Nodrošināta ilgtermiņa sportiskās meistarības izaugsme
	Sporta attīstības programma bērniem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām	RD IJSD	25 000 ik gadu + pieaugums 5-10% gadā	RD	2006	2012	Daļēji nodrošinātas sporta vajadzības bērniem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām
<i>Sporta attīstības programma</i>	Sporta un veselīga dzīves veida popularizēšana un sporta informācijas nodrošināšana	RD IJSD	30 000 ik gadu + pieaugums 5-10% gadā	RD	2005	2012	Nodrošināta sabiedrības informētība par sporta aktivitātēm un veselīga dzīves veidu
<i>Sporta veterānu sacensību atbalsta programma</i>	Sporta veterānu sacensību organizācija	RD IJSD	8000 ik gadu + pieaugums 5-10% gadā	RD	2005	2012	Nodrošināta sporta veterānu sacensību sistēma

M 6 Ģimēniska sabiedrība							
U6.1. Veicināt dzimstību							
<i>Programmas nosaukums</i>	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
<i>Demogrāfiskās situācijas uzlabošanas programma</i>	Pētījuma izstrāde par iespējamajiem dzimstību veicinošajiem finanšu atbalsta mehānismiem	RD PAD un RD Labklājības departaments	25 000	RD, ES fondi	2006	2007	Izstrādāts finanšu atbalsta mehānisms dzimstības veicināšanai Rīgā
	Finanšu atvieglojumu ieviešana balstoties uz izstrādāto pētījumu par dzimstību veicinošajiem finanšu atbalsta mehānismiem		Atbilstoši pētījumā uzrādītajam		2007	2012	Praksē ieviesti finanšu atbalsta mehānismi dzimstības veicināšanai

U6.2. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu audzināšanu ģimenēs							
<i>Atbalsta ģimeņu atbalsta programma</i>	Sabiedrības informēšanas pasākumi audžuģimeņu kustības attīstīšanai	RD Labklājības departaments, Rīgas bāriņtiesa	20 000	RD	2006	2008	Informēta un motivēta sabiedrība, ģimenes, kas gatavas kļūt par audžuģimenēm
	Jauna audžuģimeņu atbildības sistēmas ieviešana	RD Labklājības departaments		RD	2006	2006	Algotas un profesionālas audžuģimenes, paplašinātas iespējas bērniem augt ģimenē
	Atbalsta un konsultāciju nodrošināšana audžuģimenēm	RD Labklājības departaments	15 000	RD, NVO	2006	2018	Radīta iespēja audžuģimenēm saņemt atbalstu sarežģītu situāciju gadījumos
	Atbalsta un konsultāciju nodrošināšana atbalsta ģimenēm un uzticības personām	RD Labklājības departaments	15 000	RD, NVO	2006	2012	Radīta iespēja vardarbībā cietušām personām saņemt atbilstošu sociālo pakalpojumu
	Atbildības sistēmas izveide atbalsta un uzticības personām	RD Labklājības departaments		RD	2007	2009	Atbalsta un uzticības personas saņem atbildību un ir motivētas atbalstīt bērnu/ģimeni
	Aizbildņu ģimeņu apmācības programmu izstrādāšana un ieviešana	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2012	Apmācīti aizbildņi un radīta iespēja saņemt atbalstu
U6.4. Atbalstīt jaunās ģimenes							
<i>Ģimeņu atbalsta un konsultāciju sistēmas izveides programma</i>	Apmācības programmu izstrāde jaunajiem vecākiem prasmju un iemaņu attīstīšanai	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2012	Radītas iespējas vecākiem, kuriem nav atbilstošu iemaņu un prasmju, saņemt kvalitatīvu atbalstu dažādu krīzes situāciju novēršanai
U6.5. Attīstīt preventīvos pakalpojumus ģimenēm un bērniem							
<i>Konsultāciju un atbalsta tīkla veidošanas programma</i>	Ģimenes atbalsta un konsultatīvo centru izveide	RD Labklājības departaments	256 000	RD, NVO	2006	2018	Radīta iespēja saņemt profesionālas konsultācijas un atbalstu
	Konsultāciju kabinetu uzturēšana un pilnveidošana atkarību profilaksē	RD Atkarības profilakses centrs		RD		2012	Rīgas iedzīvotājiem ir iespējams katrā Rīgas rajonā saņemt konsultācijas un atbalstu atkarības jautājumos
<i>Sociālo pakalpojumu attīstības programma bērniem ar invaliditāti</i>	Medicīniskās un sociālās rehabilitācijas institūciju darbam ar bērniem invalīdiem skaita palielināšana	RD Labklājības departaments	67 000	RD, NVO	2007	2012	Radītas iespējas bērniem ar invalīdiem nodrošināt atbilstošus sociālos pakalpojumus
	Dažādu pakalpojumu (mācībsistēmu) bērniem ar funkcionāliem traucējumiem attīstīšana (Portage u.c.)	RD Labklājības departaments	75 000	RD, NVO	2006	2008	Nodrošināti sociālie pakalpojumi bērniem ar funkcionāliem traucējumiem
	Ieviest īslaicīgās diennakts aprūpes pakalpojumu (atelpas brīža pakalpojums) bērnu ar invaliditāti vecākiem	RD Labklājības departaments	55 000	RD, NVO	2007	2012	Nodrošināts "atelpas brīža" pakalpojums ģimenēm, kurās ir bērns ar funkcionāliem traucējumiem vai invaliditāti
	Dienas aprūpes centru izveidošana bērniem ar invaliditāti un dažādām saslimšanām	RD Labklājības departaments	90 000	RD, NVO	2007	2011	Nodrošināta bērniem dienas aprūpe un atbalsts vecākiem
<i>Ielu sociālā darba attīstības programma</i>	Rīgas Sociālo jautājumu centra Mobilās brigādes darbības attīstīšana	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2007	2012	Nodrošināta atbalsta, informatīvā un sociālās kontroles funkcija nakts stundās

M 7 Sociāli atbalstīta un aprūpēta sabiedrība							
U7.1. Veicināt daudzpusīgu sociālo pakalpojumu attīstību							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
Daudzpakāpju patversmju/naktspatversmju attīstības programma	Īslaicīgās uzturēšanās nodaļas izveide klientiem	RDL D, Rīgas patversme	150 000	RD	2006	2007	Radīta iespēja klientiem (bezpajumtniekiem) uz laiku nodrošināt īslaicīgu mājvietu
	Vīriešu naktspatversmes izveide	RD Labklājības departaments	265 000	RD	2006	2008	Izveidotas papildus vietas, nodrošinot pakalpojumu lielākam klientu skaitam
	Sieviešu naktspatversmes izveide	RD Labklājības departaments	222 000	RD	2007	2008	Izveidotas papildus vietas, nodrošinot pakalpojumu lielākam klientu skaitam
	Ģimeņu ar bērniem nodaļas izveide patversmē	RD Labklājības departaments	352 000	RD	2007	2008	Izveidotas papildus vietas, nodrošinot pakalpojumu lielākam klientu skaitam
	Dienas aprūpes centrs 300 bezpajumtniekiem Rīgā, Bārdziņu ielā 2	PAD LD	500 000	RD Investīciju programma	2005	2007	Radīta konkrēta vieta Rīgā, Bārdziņu ielā 2 300 bezpajumtniekiem
Bezpajumtnieku reintegrācijas programma	Atbalsta grupu veidošana bezpajumtniekiem	RD Labklājības departaments		RD	2007	2012	Radīta iespēja klientiem saņemt atbalstu no profesionāļiem un rast motivāciju problēmu risināšanai
	Bezpajumtnieku dienas centru izveide	RD Labklājības departaments	111 000	RD	2006	2007	Nodrošināta iespēja bezpajumtniekiem saņemt speciālistu konsultācijas un socializācijas iespējas
Atbalsta grupu, sociālās izstumtības riskam pakļautajām personām un viņu piederīgajiem, attīstības programma	Veidot atbalsta grupas personām ar atkarības problēmām un viņu piederīgajiem	RD Labklājības departaments		RD	2006	2012	Sniegts atbalsts un profesionāļu konsultācijas personām ar atkarībām un viņu piederīgajiem
	Veidot atbalsta grupas ilgstošajiem bezdarbniekiem	RD Labklājības departaments		RD	2006	2012	Sniegts atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem
	Veidot atbalsta grupas sodu izcietušām personām un viņu piederīgajiem	RD Labklājības departaments		RD	2006	2012	Sniegts atbalsts un profesionāļu konsultācijas sodu izcietušām personām un viņu piederīgajiem
	Veidot atbalsta grupas nepilngadīgo likumpārkāpēju ģimenēm	RD Labklājības departaments		RD	2006	2012	Sniegts atbalsts un profesionāļu konsultācijas nepilngadīgo likumpārkāpēju ģimenēm
Personu ar atkarības problēmām sociālās rehabilitācijas centru attīstības programma	Veidot sociālās rehabilitācijas centrus personām ar atkarības problēmām	RD Labklājības departaments	300 000	RD, NVO	2007	2012	Radīta iespēja personām ar atkarībām saņemt atbilstošu sociālo pakalpojumu
Atkarības profilakses programma riska grupas jauniešiem	Psihosociālās korekcijas darbs ar riska grupas jauniešiem	RD Atkarības profilakses centrs		RD		2012	Ar riska grupas jauniešiem tiek veikts psihociālās korekcijas darbs atkarības profilakse, viņi tiek motivēti nelietot apreibinošas vielas un integrēties sabiedrībā
U7.2. Veicināt bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu kvalitatīvu aprūpi							
Bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas programma	Sociālās aprūpes iestāžu specializācija atbilstoši klientu specifiskajām vajadzībām (bērni ar sociālu uzvedību, ar garīgās vai psihiskās veselības traucējumiem, jaunieši utml)	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2006	Nodrošināta dažādu specializēto pakalpojumu veidu pieejamība
	Jaunu specificētās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu ieviešana	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2012	Radītas iespējas klientiem saņemt viņu vajadzībām atbilstošus pakalpojumus
	Vietu skaita samazināšana bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās	RD Labklājības departaments	1 600 000	RD, NVO	2006	2006	Radīti kvalitātes standartiem atbilstoši sadzīves apstākļi bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās
	Sociālā darba speciālistu skaita palielināšana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās	RD Labklājības departaments	235 000	RD, NVO	2006	2008	Samazinās bērna uzturēšanās ilgums ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā
Integrācijas centru attīstības programma	Integrācijas centru izveide un integrācija programmu realizēšana tajos	RD Labklājības departaments	236 400	RD, NVO	2007	2012	Radītas iespējas bez vecāku gādības palikušajiem bērniem reintegrēties sabiedrībā

U7.3. Nodrošināt personu ar īpašām vajadzībām sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju							
<i>Dienas aprūpes centru personām ar invaliditāti attīstības programma</i>	Dienas aprūpes centru izveide personām ar invaliditāti	RD Labklājības departaments	480 000	RD	2006	2010	Radīta iespēja personām ar invaliditāti nodrošināt pienācīgu aprūpi un rehabilitāciju, kā arī atslodzi viņu piederīgajiem
	Dienas aprūpes centru izveide personām ar garīga rakstura traucējumiem	RD Labklājības departaments	480 000	RD, NVO	2007	2009	Radīta iespēja personām ar garīga rakstura traucējumiem nodrošināt pienācīgu aprūpi un rehabilitāciju un atslodzi viņu piederīgajiem
	Dienas aprūpes centra izveide personām ar psihiska rakstura traucējumiem Veldres ielā 1a	RD Labklājības departaments, NVO	480 000	RD, NVO	2006	2007	Radīta iespēja personām ar psihiska rakstura traucējumiem pilnvērtīgi pavadīt dienu un nodrošināt atslodzi viņu piederīgajiem
	Dienas aprūpes centru personām ar psihiska rakstura traucējumiem izveide	RD Labklājības departaments, NVO	480 000	RD, NVO	2007	2010	Radīta iespēja personām ar psihiska rakstura traucējumiem pilnvērtīgi pavadīt dienu un atslotot piederīgos
<i>Personu ar invaliditāti un viņu piederīgo atbalsta programma</i>	Personu ar invaliditāti un viņu piederīgo atbalsta grupu organizēšana	RD Labklājības departaments, NVO		RD	2006	2010	Sniegts profesionālu atbalsts un konsultācijas personām ar invaliditāti un viņu piederīgajiem
<i>Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centru attīstības programma</i>	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centru izveide	RD Labklājības departaments	1 000 000	RD	2007	2010	Radīta iespēja pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti saņemt nepieciešamo sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju
	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centra "Stella maris" renovācija, jauna korpusa būvniecība un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas kompleksa izveide	RD Labklājības departaments	1 200 000	RD	2006	2008	Renovētas esošās telpas un uzbūvēti jauni korpusi atbilstoši normatīvo aktu prasībām, un izveidots sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas komplekss
U7.4. Nodrošināt pensijas vecuma personu sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju							
<i>Sociālo pakalpojumu personām ar demenci un viņu piederīgajiem attīstības programma</i>	Specializēto nodaļu personām ar demenci izveide lielākajos ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās	RD Labklājības departaments	150 000	RD	2006	2008	Izveidotas specializētas nodaļas personām ar demenci un apmācīts personāls
	Dienas aprūpes centra izveide personām ar demenci Biešu ielā 6	RD Labklājības departaments	108 724	RD, NVO, ES Struktūrfondi	2007	2007	Radīta iespēja personām ar demenci saņemt īslaicīgu sociālo aprūpi, atslototi piederīgie
	Dienas aprūpes centru izveide personām ar demenci	RD Labklājības departaments	800 000	RD, NVO	2007	2010	Radīta iespēja personām ar demenci saņemt īslaicīgu sociālo aprūpi, atslototi piederīgie
	Veidot atbalsta grupas personu ar demenci piederīgajiem	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2010	Sniegts atbalsts un profesionālu konsultācijas personu ar demenci piederīgajiem
<i>Īslaicīgās sociālās aprūpes attīstības programma</i>	Īslaicīgās sociālās aprūpes nodaļas izveide pensijas vecuma personām ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā	RD Labklājības departaments	975 000	RD, NVO	2007	2012	Radīta iespēja pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti saņemt īslaicīgu sociālo aprūpi, atslototi piederīgie
<i>Dienas centru un dienas aprūpes centru pensijas vecuma personām attīstības programma</i>	Dienas aprūpes centru izveide pensijas vecuma personām	RD Labklājības departaments	500 000	RD, NVO	2006	2012	Izveidoti dienas aprūpes centri pensijas vecuma personām tuvu klientu dzīvesvietai
	Dienas centru izveide pensijas vecuma personām	RD Labklājības departaments	500 000	RD	2007	2010	Radīta iespēja pensijas vecuma personām lietderīgi pavadīt laiku
U7.5. Nodrošināt pirmsskolas un skolas vecuma bērnu sociālo aprūpi un brīvā laika pavadīšanas iespējas							
<i>Dienas aprūpes centru bērniem attīstības programma</i>	Izveidot jaunus dienas aprūpes centrus: pirmsskolas vecuma bērniem, skolas vecuma bērniem, pusaudžiem, nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem	RD Labklājības departaments, RD Izglītības, jaunatnes un sporta departaments	215 000	RD, NVO	2005	2012	Nodrošināta iespēja dažāda vecuma vai riska grupu bērniem saņemt aprūpi un sociālā darba speciālistu atbalstu, kā arī iespēju saturīgi pavadīt brīvo laiku
U7.6. Veicināt no bērnu namiem iznākušo personu iekļaušanos sabiedrībā							
<i>Institucionālajā aprūpē uzaugušo jauniešu reintegrācijas programma</i>	Grupu dzīvokļu izveide pilngadīgiem bērniem	RD Labklājības departaments	288 000	RD, NVO	2006	2010	Nodrošināta iespēja pilngadīgiem bērniem veiksmīgāk integrēties sabiedrībā
	Reģionālo integrācijas centru personām ar garīga rakstura traucējumiem izveide	RD Labklājības departaments	506 000	RD, NVO	2006	2012	Izveidoti reģionālie integrācijas centri, apmācīti darbinieki, radīta iespēja personām ar garīga rakstura traucējumiem saņemt nepieciešamo sociālo pakalpojumu
	Atbalsta grupu veidošana pilngadīgiem bērniem	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2010	Radīta iespēja pilngadīgiem bērniem veiksmīgāk integrēties sabiedrībā
	Izstrādāt un ieviest programmu sagatavošanai patstāvīgās dzīves uzsākšanai nepilngadīgajiem	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2005	2012	Radīta iespēja apgūt prasmes un iemaņas patstāvīgās dzīves uzsākšanai
	Izstrādāt un ieviest programmu sagatavošanai patstāvīgās dzīves uzsākšanai pilngadīgajiem (mentoru sistēma)	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2005	2012	Radīta iespēja saņemt profesionālas konsultācijas un atbalstu

U7.7. Veicināt atbalsta sistēmas izveidi krīzes situācijās nonākušām personām							
<i>Sociālo pakalpojumu, krīzes situācijā nonākušām personām, attīstības programma</i>	Veidot atbalsta grupas vardarbībā cietušām personām un viņu piederīgajiem	RD Labklājības departaments		RD, NVO	2006	2012	Sniegts atbalsts un profesionālu konsultācijas no vardarbības cietušām personām un viņu piederīgajiem
	Krīzes centru izveide vardarbībā nonākušām personām	RD Labklājības departaments	166 000	RD, NVO	2006	2012	Radīta iespēja no vardarbības cietušām personām saņemt atbilstošu sociālo pakalpojumu
	Bezmaksas diennakts uzticības tālruņu līnijas atvēršana	RD Labklājības departaments	15 000	RD, NVO	2007	2010	Radītas iespējas bērniem un ģimenēm krīzes situācijā saņemt informāciju par palīdzības iespējām
	Krīzes centru bērniem veidošana	RD Labklājības departaments	240 000	RD, NVO	2005	2012	Īslaicīgās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodrošināšana krīzē nonākušiem bērniem
U7.9. Veicināt jaunu sociālo darba vietu veidošanu, esošo pilnveidošanu un darbinieku kvalifikācijas celšanu							
<i>Jaunu sociālā darba speciālistu darba vietu izveidošanas programma</i>	Jaunu sociālā darba speciālistu darba vietu iekārtošana	RD Labklājības departaments	444 000	RD	2006	2012	Uzlabota klientu apkalpošanas kvalitāte, novērsta sociālā darba speciālistu pārslodze, izpildītas "Sociālo pakalpojuma un sociālās palīdzības likuma" prasības nodrošināt 1 sociālā darba speciālistu uz 1000 iedzīvotājiem

M 9 Informēta sabiedrība							
U9.1. Informēt sabiedrību par tiesībām, pienākumiem un pakalpojumiem							
<i>Programmas nosaukums</i>	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
<i>Dzīvokļu īpašnieku informatīvo sapulču un kopsapulču organizēšanas programma</i>	Informācijas sniegšana par daudzdzīvokļu māju veiksmīgas pārvaldīšanas un racionālas apsaimniekošanas iespējām.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	480 291 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2003	2007	Piemērotas kopīpašuma pārvaldīšanas formas izvēle, dzīvokļu īpašnieku biedrību dibināšana, kopīgumu slēgšana.
<i>Namu pārvaldnieku apmācības programma</i>	Bezmaksas informatīvi izglītojošo semināru "Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pamati" organizēšana. Plānota mācību programmas daudzdzīvokļu māju pārvaldniekiem licencēšana un akreditācija.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	264 406 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2003	2007	Izglītoti dzīvokļu īpašnieki māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas uzskāšanai. Namu pārvaldnieku profesionālās kvalifikācijas piešķiršana un kvalifikācijas līmeņa paaugstināšana.
<i>Mājokļu īpašnieku informatīvi izglītojošā programma</i>	Mājokļu īpašnieku informēšana par mājokļu politikas aktualitātēm sadarbībā ar plašsaziņas līdzekļiem.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	75 980 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2003	2007	Informētas sabiedrības izveide mājokļu politikas jomā.
<i>Sabiedrības informatīvi izglītojošā programma ar atkarību saistītos jautājumos</i>	Informatīvo materiālu atkarības profilaksē sagatavošana, iespiešana un izplatīšana Rīgas iedzīvotājiem	RD Atkarības profilakses centrs	5000 katru gadu	RD	2005	2012	Iedzīvotāji informēti par atkarības problemātiku Rīgā un iespējām saņemt saņemtm konsultācijas un palīdzību atkarības jautājumos un kādas profilakses aktivitātes var veikt iedzīvotāji savās ģimenēs, darba vietās, apkārtnē.
	Informatīvi-izglītojošu raidījumu cikli TV un radio	RD Atkarības profilakses centrs	10000 katru gadu	RD	2005	2012	Iedzīvotāji informēti par atkarības problemātiku Rīgā un iespējām saņemt konsultācijas un palīdzību atkarības jautājumos un kādas profilakses aktivitātes var veikt iedzīvotāji savās ģimenēs, darba vietās, apkārtnē.
	Interneta portāla par atkarības tēmu darbības uzturēšana un pilnveidošana lai nodrošinātu saikni ar lasītāju	RD Atkarības profilakses centrs	2000 katru gadu	RD	2005	2012	Tiek nodrošināta atgriezeniskā saite ar iedzīvotājiem un iedzīvotāji ir informēti par atkarības problemātiku Rīgā un iespējām saņemt konsultācijas un palīdzību atkarības jautājumos un Rīgas atkarības profilakses centra aktivitātēm

U9.2. Iesaistīt sabiedrību pilsētas veidošanā							
<i>Iedzīvotāju iesaistīšanas programma sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības plānošanā un attīstīšanā</i>	Pētījumi par esošo pakalpojumu izmantošanu un nepieciešamajiem sociālajiem pakalpojumiem Rīgas pilsētā	RD Labklājības departaments	45000	RD un ārvalstu fondu finansējums	2006	2012	1 pētījums ik pa 2 gadi, kopā 3 pētījumi. Apkopota informācija par sociālo pakalpojumu sniedzējiem Rīgas pilsētā; Izpētītas iedzīvotāju vajadzības un novērtējums attiecībā uz sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību
<i>Iedzīvotāju informēšanas programma par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību</i>	Informaīvo plakātu izdošana un izvietošana par sociālo darbu un sociālajiem pakalpojumiem	RD Labklājības departaments	70000	RD un ārvalstu fondu finansējums	2006	2010	Iedzīvotāji informēti par iespējām saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus
	TV raidījums par aktuālām sociālajām problēmām un to risinājumiem	RD Labklājības departaments	168000	RD un ārvalstu fondu finansējums	2006	2012	Iedzīvotāji informēti par iespējām saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus un tiek rosināti palīdzēt līdzcilvēkiem
	Informaīvo materiālu izgatavošana un izplatīšana iedzīvotājiem par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību	RD Labklājības departaments	14000	RD un ārvalstu fondu finansējums	2006	2012	Iedzīvotāji informēti par iespējām saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus
	Sociālie sižeti par sociālajām problēmām un to risinājumiem Rīgā	RD Labklājības departaments	140000	RD un ārvalstu fondu finansējums	2006	2012	Iedzīvotāji informēti par iespējām saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus un tiek rosināti palīdzēt līdzcilvēkiem

M 11 Daudzveidīga un augoša ekonomika							
U11.2. Atbalstīt mazo un vidējo uzņēmumu veidošanos un attīstību							
<i>Programmas nosaukums</i>	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
<i>Mazās un vidējās uzņēmējdarbības veicināšanas programma</i>	Uzņēmējdarbības veicināšanas centra izveide	PAD EP	tiks precizēta	RD budžets	2006	2007	1. MVU sektora pieaugums 2. Uzņēmējdarbībā iesaistīto iedzīvotāju skaita pieaugums 3. Iedzīvotāju dzīves līmeņa pieaugums 4. Nodokļu ieņēmumu pieaugums

M 13 Ērti un ātri sasniedzama pilsēta

U13.1. Attīstīt inteligēnto satiksmes vadības sistēmu

Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
Rīgas Reģiona digitālā transporta modeļa izstrādes programma		RD PAD, RD SATDEP	353 800 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2006.gada janvāris	2008.gada decembris	Gatavs modelis, kas izmantojams dažādu plānošanas jautājumu risināšanā
	Zonu sistēmas (robežu) pārskatīšana, apskatāmās teritorijas paplašināšana, iekļaujot pārējās Rīgas reģiona daļas	RD PAD, RD SATDEP	9000 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2006.gada janvāris	2006.gada aprīlis	Jauna zonu sistēma, kas veidota balstoties uz nopietnu situācijas analīzi (labāk reprezentē esošo situāciju iedzīvotāju novietojuma, transporta mezglu sadalījuma, darba vietu izvietojuma ziņā u.t.t.)
	Ārpus Rīgas pilsētas atrodošās ceļu/ ielu tīkla daļu kodēšana	RD SATDEP, RD PAD,	2300 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2006.gada marts	2006.gada maijs	Kodēts ielu/ceļu tīkls ārpus Rīgas pilsētas, kas būtiski palielina iespējas modeli izmantot dažādu plānošanas jautājumu risināšanā (kā arī palielina rezultātu ticamības pakāpi)
	Sabiedriskā transporta (vilcieni, reģionālie autobusi u.c.) kodēšana (iekļaušana modelī)	RD SATDEP, RD PAD	25 800 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2006.gada aprīlis	2006.gada jūlijs	Modelis, kurš ņem vērā iespēju izvēlēties starp privāto un sabiedrisko transportu (ja būtiski uzlabojas ceļu stāvoklis, tad pieaug sabiedriskā transporta pasažieru skaits un otrādi)
	Statistikās informācijas apkopošana, analīze, apstrāde un integrēšana modelī	RD PAD, RD SATDEP	55 800 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2006.gada janvāris	2006.gada decembris	Gatava jaunākās statistiskās informācijas bāze, kas integrēta modelī (braucienu mērķu anketēšanas dati, iedzīvotāju skaita, nodarbinātības, satiksmes intensitātes, pasažieru plūsmu, u.c. dati)
	Braucienu patēriņa modeļa specifiskācija un novērtēšana	RD PAD, RD SATDEP	67 300 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2006.gada septembris	2007.gada marts	Modelis, kurš papildināts ar braucienu patēriņa novērtējumiem, braucienu ģenerējošo zonu definēšana, braucienu sadalījuma novērtējumiem, kā arī iespēju mainīt transporta veidu (no privātā uz sabiedrisko un pretēji)
	Piesārņojošo vielu emisiju submodeļa izveide (no autotransporta)	RD VIDDEP, RD PAD, RD SATDEP	42 000 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2007.gada janvāris	2007.gada aprīlis	Iespēja izmantot modeli piesārņojuma līmeņa novērtēšanai
	Dzīves/labklājības līmeņa monitoringa modeļa/sistēmas izveidošana un iekļaušana	RD PAD, RD SATDEP	14 000 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2007.gada janvāris	2007.gada maijs	Modelis, kurš papildināts ar dzīves/labklājības līmeņa novērtēšanas un analīzes iespējām
	Patēriņa modeļa un lietotāju interfeisa programmēšana	RD PAD, RD SATDEP	46 000 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2007.gada marts	2007.gada oktobris	Izveidots braucienu patēriņa modelis un lietotāju interfeiss
	Modeļa kalibrācija	RD PAD, RD SATDEP	14 000 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2007.gada oktobris	2007.gada decembris	Modeļa darbības analīze, un korekcijas tajā, balstoties uz tā sniegto ainu par esošo situāciju un datiem par esošo situāciju. Galu galā kalibrēts modelis ir gala produkts
	Dokumentācijas, rokasgrāmatas izstrāde	RD PAD, RD SATDEP	33 600 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2008.gada janvāris	2008.gada marts	Izveidota dokumentācija un rokasgrāmata
	Apmācības programma un modeļa testēšana	RD PAD, RD SATDEP	44 000 LVL	RD PAD, PAF, RD SATDEP, ES fondi	2008.gada marts	2008.gada decembris	Darbam ar modeli sagatavota komanda. Pārbaudīts modelis.
Rīgas reģiona satiksmes vadības centra attīstības programma	Videokameru uzstādīšana	RD SD		RD budžets ERAF nacionālā programma	2005	2018	Satiksmes plūsmu operatīva vadība, sastrēgumu stabilizācija
	Luksoforu objektu modernizācija				2005	2018	

U13.2.Optimizēt un attīstīt pilsētas transporta infrastruktūru

<i>Transporta infrastruktūras attīstības un uzlabošanas programma</i>	Dienvidu tilta celtniecība						Optimizēta pilsētas satiksmes infrastruktūra
	- pirmā kārtā - no Bauskas ielas līdz Slāvu dzelzceļa pārvadam		85,12 milj. Ls			2004	2008
	- otrā kārtā - Slāvu dzelzceļa pārvada rekonstrukcija un trīs līmeņu estakādes būvniecība Slāvu rotācijas aplī	RD PAD	58,95 milj. Ls	RD budžets		2007	2010
	- trešā kārtā - dienvidu tilta pieslēgumi ielu tīklam Daugavas kreisā krastā	RD SD, RD PAD	61.2 milj. Ls	ES Kohēzijas fonds, RD budžets		2007	2018
	- projektēšana		4 milj. Ls				
	- būvniecība		57.2 milj. Ls				
	Juglas ielas un Brīvības gatves krustojuma rekonstrukcija	RD SD		ERAF Nacionālā programma, RD budžets		2005	2007
	Kr.Valdemāra un Daugavgrīvas ielas satiksmes mezgla rekonstrukcija					2005	2008
	Austrumu maģistrāle	RD SD	220.4 milj. Ls	ES fondi, valsts, RD budžets		2007	2018
	- projektēšana		13.1 milj. Ls				
	- būvniecība		207 milj. Ls				
	Daugavas Ziemeļu šķērsojuma 1. Posms		86 milj. Ls	ES Kohēzijas fonds, RD budžets		2007	2018
	- projektēšana		6 milj. Ls				
	- būvniecība		80 milj. Ls				
	Daugavas Ziemeļu šķērsojums ar pievedceļiem Pārdaugavā un Brīvības gatves dublieri (izpēte, sagatavošana PPP)		7 milj. Ls	ES fondi, valsts, RD budžets		2007	2018
	Pilsētas slēgtās lietus ūdens kanalizācijas sistēmas rekonstrukcija	RD SD				2005	2010
	Jaunciema gatves rekonstrukcija		15 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	K.Ulmaņa gatves rekonstrukcija	RD SD	80.6 milj. Ls	ES Kohēzijas fonds, RD budžets		2007	2018
	- projektēšana		6 milj. Ls				
	- būvniecība		74.6 milj. Ls				
	Vienības gatves rekonstrukcija	RD SD	32.7 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Juglas ielas izbūve	RD SD	11 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Daugavpils ielas un Gertrūdes ielas savienojuma tunelis zem dzelzceļa		7.3 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Raņķa dambja, Vienības gatves, Mūkusalas ielas savienojums	RD SD, RD PAD	17.3 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Šķērsojums pāri Daugavai Hanzas ielas trasē		60 milj. Ls			2006	2018
	Tilts pāri Audupei	RD SD, ROP	4 milj. Ls			2006	2018
	Kundziņas pieslēgums ielu tīklam	RD SD	1 milj. Ls			2006	2018
	Tvaika ielas un Viestura prospekta savienojums	RD SD	17.4 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Jūrkaļnes ielā dzelzceļa pārvada izbūve	RD SD	13.2 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Dzelzceļa preču stacijas Krasta 1 pārcelšana un Kundziņas					2006	2018
	Ziepiņkalna ielas un Bauskas ielas krustojums	RD SD	13.2 milj. Ls	ERAF Nacionālā programma		2006	2018
	Bullupes tilta pieslēgums ielu tīklam	RD SD	4 milj. Ls			2006	2018
	Kr.Barona ielas rekonstrukcija	RD SD	15 milj. Ls			2006	2018
	Jūrmalas gatve	RD SD	5 milj. Ls			2006	2018
	Šmerļa iela	RD SD	3 mil. Ls			2006	2018
	Biķernieku iela	RD SD	20 milj. Ls			2006	2018
	Daugavgrīvas iela	RD SD	25 milj. Ls			2006	2018
	Anniņmuižas ielas krustojums ar dzelzceļu (tunelis)	RD SD	7 milj. Ls			2006	2018

Rumbulā jauna iela	RD SD	10 milj. Ls		2006	2018
--------------------	-------	-------------	--	------	------

U13.4. Veidot un attīstīt velotransporta infrastruktūru							
<i>Veloinfrastruktūras attīstības programma</i>	Veloceļu būvniecība	RD SD		RD budžets, ES fondi	2005	2018	Alternatīvo pārvietošanās veidu popularizēšana, velobraucēju drošības paaugstināšana
	Drošu velonovietņu izvietošana				2005	2007	
U13.5. Akcentēt sabiedriskā transporta prioritāti pilsētas kopēja transporta sistēmā							
<i>Sabiedriskā transporta sistēmas pilnveidošanas programma</i>	Maršruta tīkla (autobuss/trolejbuss/tramvajs) optimizācija:	RD SD, SIA "Rīgas satiksme"		RD budžets, ES fondi	2004	2010	Sabiedriskā transporta pakalpojuma kvalitātes paaugstināšana, pārvadāto pasažieru skaita palielinājums
	- tramvaja līnijas Nr.6 modernizācija, jaunu tramvaju iegāde		48 milj. Ls				
	- esošo 4 tramvaja līniju modernizācija (4,5,7,11 līnijas)		174 milj. Ls				
	- infrastruktūras būvniecība		100 milj. Ls				
	Vienotas braukšanas biļetes ieviešana, t.sk. elektroniskā				2004	2010	
	Ritošā sastāva atjaunošana, t.sk. zemās grīdas tramvaja ieviešana				2005	2018	
	Speciālas joslas izdalīšana ST				2005	2010	
	Pasažieru informatīvās sistēmas izveidošana				2005	2008	
	Dzelzceļa integrācijas izpēte un integrācija pilsētas ST sistēmā				2004	2012	
	P&R sistēmu ieviešanas izpēte un realizācija				2005	2008	
infrastruktūras objektu celtniecība un modernizācija				2004	2018		
GPS sistēmas ieviešana			RD budžets ERAF nacionālā programma	2004	2007		
Iebraukšanas maksas pilsētā izpēte	RD PAD, RD SATDEP			2007	2008		
U13.6. Pilnveidot braukšanas politiku un satiksmes drošību							
<i>Satiksmes drošības paaugstināšanas programma</i>	Ātrumvaļņu izbūve pie izglītības iestādēm	RD SD		RD budžets, ES fondi	2005	2018	CSN un bojā gājušo skaita samazināšana, kopējās satiksmes drošības līmeņa paaugstināšana
	Regulējamu gājēju pāreju veidošana un to redzamības pilnveidošana				2005	2018	
	Gājēju barjeru uzstādīšana				2005	2018	
	Satiksmes mezglu pārveidošana.				2005	2018	
	Divlīmeņu gājēju pāreju būvniecība maģistrālās ielās						

M 14 Tira un zaļa pilsēta

U14.1. Nodrošināt efektīvu pilsētas dabas un apstādījumu teritoriju apsaimniekošanu

Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums	avots	Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)	
			summa		iesākts	pabeigts		
<i>Pilsētas apstādījumu apsaimniekošanas, atjaunošanas un attīstības programma</i>	Sabiedrisko apstādījumu inventarizācija	RD Vides departaments; Apstādījumu inspekcija; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija		Rīgas pilsētas budžets		2005		
	Apstādījumu apsaimniekošanas koncepcija	Agenda 21			2005	2006		
	Sabiedrisko apstādījumu apsaimniekošanas, atjaunošanas un attīstības vienotas rīcības programmas izstrādāšana.	Rīgas domes Vides departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāmas programmas izstrādē	Rīgas pilsētas budžets		2005		
	Pilsētas sabiedrisko apstādījumu apsaimniekošanas, atjaunošanas un attīstības rīcības programmas ieviešana.	RD Vides departaments; PA „Rīgas dārzi un parki”; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāmas programmas izstrādē	Rīgas pilsētas budžets		2006		
<i>Dabas teritoriju saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas programma</i>	Mārupītes renaturalizācija Institūta „Melioprojekts” 1992.g. izstrādātā Mārupītes renaturalizācijas darba projekta pārskatīšana, atbilstoši esošai likumdošanai, dabā esošai situācijai un tāmju pārrēķināšana.	RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	8 000.00	Rīgas pilsētas budžets		2005		
	Mārupītes renaturalizācijas projekta īstenošana	RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāms projekta izstrādē	Rīgas pilsētas budžets, piesaistot ES fondu finansējumu		2006.-		
	Notekgrāvju sistēmas sakārtošana Zolitūdes, Pleskodāles un Zaslauka ielu rajonos Maz stāvu dzīvojamu namu zonā pārtīrīt un vietām ierīkot notekgrāvju sistēmu ar ieteci lietus ūdens kanalizācijas sistēmā.	RD Vides departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	20 000.00		Rīgas pilsētas budžets	2005	2006	
	Notekgrāvju sistēmas sakārtošanas realizācija	RD Vides departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāms projekta izstrādē	Rīgas pilsētas budžets		2006		
	Notekgrāvju sistēmas sakārtošanas Mūkupurva ielas rajonā	RD Vides departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija			Rīgas pilsētas budžets			
	Projekta izstrāde: Projekta realizācija:		15 000.00 Nosakāms projekta izstrādē				2006 2007.-	
	Pilsētas mežu ekoloģisko, kultūras un sociālo vērtību un funkciju saglabāšana nodrošinot ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu	RD Vides departaments; Rīgas Meža aģentūra; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Vienreizējai sakopšanai 1 000.00		Rīgas pilsētas budžets		2005.-katru gadu	
Izstrādāt Ziepniekkalna bērzu birzs teritorijas attīstības, apsaimniekošanas koncepciju (projektu)		10 000.00				2006.-		
Daugavas labā krasta rekonstrukcija un labiekārtošana	PAD SD		6 400 000	RD Investīciju programma	2004	2010	Sakārtota un labiekārtota Daugavas labā krasta teritorija 4,5 km garumā.	

Koku vainagošanas programma	Kokstādījumu kopšana ielu sarkanajās līnijās. Maģistrālo un rajona nozīmes ielās esošo koku inventarizācija, izvērtējot to bīstamības pakāpi	RD Vides departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	Nosakāms projekta izstrādē	Rīgas pilsētas budžets		2005	
	Sauso zaru izzāģēšana un vainagu veidošanas darbi	RD Vides departaments; RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija		Rīgas pilsētas budžets		2005. rudens	
	Katru gadu paredzēt vismaz 500 koku vainagošanu.		12 500.00				
U14.2. Veicināt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstību							
Noglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanas programma	Dafītās atkritumu vākšanas un šķirošanas punktu izveide		Ls 425 936	ES piesaistītie finanšu līdzekļi (ERAF), Rīgas pilsētas līdzfinansējums	2004	2010	
	Apsargātu pirmapstrādes šķiroto atkritumu centru izveidošana (6 vietas)	Vides departaments	Ls 500 000	ES piesaistītie finanšu līdzekļi (ERAF), Rīgas pilsētas līdzfinansējums	2004	2012	
	Centralizētu zaļo atkritumu kompostēšanas laukumu izveidošana rajonos un priekšpilsētās	Vides departaments, Rīgas pašvaldības aģentūra "Rīgas dārzi un parki"	Ls 200 000	Rīgas pilsētas budžets, ES piesaistītie finanšu līdzekļi	2003	2010	
Atkritumu reģenerācijas sistēmas attīstības programma	a) Atkritumu dedzināšanas iekārtas vietas izvēle, IVN veikšana, projektēšana iekārtai ar jaudu ~ 450 000 m3 gadā	Vides departamenta koordinējošā darbība sadarbībā ar Pilsētas attīstības departamentu	Ls 220 000	Rīgas pilsētas budžets, ES piesaistītie finanšu līdzekļi, privātās investīcijas	2006	2008	
	a1) (alternatīva a) Jaunas vietas meklēšana atkritumu poligona izveidei, IVN veikšana	Vides departamenta koordinējošā darbība sadarbībā ar Pilsētas attīstības departamentu	Ls 85 000	Rīgas pilsētas budžets, ES piesaistītie finanšu līdzekļi, privātās investīcijas	2006	2008	
	b) Atkritumu dedzināšanas uzņēmuma izbūve un ekspluatācijas uzsākšana	Vides departamenta koordinējošā darbība sadarbībā ar Pilsētas attīstības departamentu	Ls 17 300 000	Rīgas pilsētas budžets, ES piesaistītie finanšu līdzekļi, privātās investīcijas	2008	2010	
	b1) (alternatīva b) Jaunā atkritumu poligona projektēšanas darbi un tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrāde	Vides departaments sadarbībā Finanšu departamentu un Pilsētas attīstības departamentu		Rīgas pilsētas budžets, ES piesaistītie finanšu līdzekļi, privātās investīcijas	2008	2010	
U14.3. Nodrošināt slēgto izgāztuvju sanāciju un rekultivāciju							
Slēgto pilsētas izgāztuvju radītā piesārņojuma riska samazināšanas programma	Slēgto atkritumu izgāztuvju (Kleisti, Deglava, bīstamo atkritumu izgāztuve Daugavas kreisajā krastā, Zemgales rajons) piesārņojuma novērtēšana un sanācija - rekultivācijas pasākumu veikšana	Vides ministrija, Vides departaments	Rekultivācijas, sanācijas un slēgšanas orientējošās izmaksas 10 000 - 30 000 Ls/ha. Projektu izmaksas nosakāmas pēc izgāztuvju novērtējuma datu apkopošanas un analīzes	Rīgas pilsētas budžets, dažādi starptautiskie fondi	2004	2012	
U14.4. Sakārtot bīstamo atkritumu uzglabāšanu, transportēšanu un noglabāšanu atbilstoši ES standartu prasībām							
Sadzīves bīstamo atkritumu apsaimniekošanas programma	Sadzīves bīstamo atkritumu savākšanas sistēmas un centrālās pagaidu novietnes izveidošana Rīgas pilsētā	Vides ministrija, Vides departaments	Ls 2 108 525	Valsts budžets, atbalsts - Rīgas pilsētas budžets, Latvijas Vides aizsardzības fonds, starptautiskie fondi	2004	2007	

U14.5. Nodrošināt ūdens resursu aizsardzību un koordinēt piesārņoto ūdens objektu sanācijas pasākumus							
<i>Piesārņoto vietu sanācijas un rehabilitācijas programma</i>	Piesārņoto vietu priekšizpēte un sanācija (prioritārie Rumbula, TEC1 teritorija)	Vides departaments	Ls 200 000 katru gadu	Rīgas pilsētas budžets	2005	2012	
<i>Pazemes ūdens aizsardzības programma</i>	Rīgas pilsētas teritorijā esošo 82 metro hidrogeoloģiskās izpētes urbumu likvidācija	Vides departaments un Valsts ģeoloģijas dienests	Ls 41 000	Rīgas pilsētas budžets	2006	2010	
	Uz Rīgas pilsētas zemes esošo 70 ūdensapgādes urbumu likvidācija	Vides departaments un Valsts ģeoloģijas dienests	Ls 35 000	Rīgas pilsētas budžets	2006	2010	
<i>Virszemes ūdensobjektu monitoringa un piesārņojuma kontroles programma</i>	Rīgas pilsētas virszemes ūdens monitorings	Vides departaments	Ls 30 000 katru gadu	Rīgas pilsētas budžets	2005	2012	
	Ikgadējs konkurss skolām, kas vērsti uz skolu labiekārtojuma pilnveidošanu (rikotājs - Vides departaments)		Ls 5 000 katru gadu		2006	2012	
<i>Ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojumu attīstība Rīgā</i>	Stratēģisko aizbīdņu nomaīpa un rajonu mērīšanas apgabalu izveidošana	SIA "Rīgas ūdens"		Rīgas dome, SIA "Rīgas ūdens" un ES Kohēzijas fonds	2006	2009	
	Dalēja četa maģistrālo cauruļvadu rekonstrukcija	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Jauna kanalizācijas kolektora izbūve Hanzas ielā	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Jaunu kanalizācijas kolektoru izbūve Kalnciema un Lielirbes ielās	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Atsevišķu kanalizācijas cauruļvadu rekonstrukcija	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Sadzīves un lietus kanalizācijas sadalīšana Teikas rajonā	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Ūdensvada un kanalizācijas tīklu paplašināšana - Šampēteris, Mārupe, Dārzciems, Bolderāja, Katlakalns	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Ūdensvadatīkla datormodeļa atjaunošana	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Izpēte par cauruļvadu atjaunošanu	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Izpēte par sadzīves un lietus kanalizācijas savienojumiem	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Kanalizācijas tīklu izpēte un skalošana	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
	Turpmākās tīklu paplašināšanas iespēju izpēte	SIA "Rīgas ūdens"			2006	2009	
U14.6. Nodrošināt gaisa kvalitātes uzlabošanu							
<i>Gaisa monitoringa programma</i>			Ls 20 000 katru gadu		2006	2012	Sākot ar 2010.gada 1.janvāri gaisa kvalitāte Rīgā atbilst Eiropas savienības un LR likumdošanā noteiktajām prasībām
	Gaisa kvalitātes informācijas tablo		Ls 10 000	RD Investīciju programma	2006.	2012.	
	Esošās pašvaldības gaisa monitoringa sistēmas papildināšana ar četrām putekļu (PM10) monitoringa stacijām		Ls 72 000	RD Investīciju programma	2006	2012	
<i>Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma</i>			Ls 577 000		2006	2010	

U14.7. Labiekārtot rekreācijas teritorijas							
<i>Parku labiekārtošanas programma</i>	Jaunatnes parks Labiekārtošanas projekta izstrādāšana, paredzot lietus ūdens sistēmas novadīšanu, apgaismojuma ierīkošanu, dendroloģisko izpēti.	RD Vides departamentsPA „Rīgas dārzi un parki”;RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	8 000.00	Rīgas pilsētas budžets		2006	
	Projekta realizācija:		52 500.00			2007.-	
	Ēbeļmuižas parks Labiekārtošanas projekta izstrādāšana, paredzot apgaismojuma ierīkošanu, gājēju ceļņus, bērnu rotaļu un sporta konstrukciju uzstādīšanu, atpūtas soliņus, apstādījumu ierīkošanu.	RD Vides departamentsPA „Rīgas dārzi un parki”;RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	15 00.00	Rīgas pilsētas budžets		2005.-	
	Projekta realizācija:		250 000.00			2006.-	
	Arkādijas parka un Māras ezera apkārtnē	RD Vides departamentsPA „Rīgas dārzi un parki”;RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija		Rīgas pilsētas budžets			
	Parka rekonstrukcijas projekta izstrādāšana: Projekta reālizācija:		5 000.00 Nosakāms projekta izstrādē			2005 2006.-	
	Māras ezera gultnes izpētes darbi	RD Vides departaments;RD Zemgales priekšpilsētas izpilddirekcija	8 000.00	Rīgas pilsētas budžets		2006	
Māras ezera gultnes mehānizēta tīrīšana		Nosakāms projekta izstrādē			2007.-		
Pilsētas sabiedrisko apstādījumu (zaļo stādījumu gar ielām un iekšpagalmos) atjaunošana, uzturēšana, attīstība.	RD vides departamentsPA „Rīgas dārzi un parki”.izpilddirekcijas	80 000.00	Rīgas pilsētas budžets		2005. Katru gadu		
Jaunu parku izveidošana un labiekārtošana	RD Vides departaments, RD PAD, izpilddirekcijas	Nosakāms projekta izstrādē	RD un ES līdzfinansējums	2006.	2012.		
U14.11. Samazināt trokšņu piesārņojumu ietekmi uz pilsētas iedzīvotāju veselību							
<i>Trokšņu piesārņojuma samazināšanas programma</i>	Trokšņa monitoringa mēraparatūras iegāde un uzstādīšana esošajās gaisa monitoringa stacijās	RD Vides departaments	13 000	RD Investīciju programma	2006.	2006.	
	Autotransporta trokšņa akustiskie mērījumi Rīgā	RD Vides departaments	25 000	RD pamatbudžets	2006.	2006.	
	Ražošanas uzņēmumu, to teritoriju, naktsklubu un citu iestāžu trokšņu akustiskie mērījumi	RD Vides departaments	25 000	RD pamatbudžets	2006.	2006.	
	Trokšņu stratēģiskās kartes izstrāde	RD Vides departaments	70 000	RD pamatbudžets	2006.	2007.	
	Pasākuma plāns un rīcības programmas izstrāde trokšņu samazināšanai Rīgā	RD Vides departaments		RD pamatbudžets	2007.	2008.	
M 16 Pilsēta ar kvalitatīvu mājokli							
U16.4. Nodrošināt pašvaldības īpašumā esošo mājokļu renovāciju un infrastruktūras uzbūvēšanu un uzlabošanu							
<i>Programmas nosaukums</i>	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
<i>Mājokļu vides revitalizācijas programma</i>	Pētījums "Mājokļu revitalizācija Rīgā"	RD PAD EP	41 800	RD budžets	2006.	2006.	
	Mājokļu humanizācijas un rekonstrukcijas projektu izstrāde	RD PAD, Pilsētbūvnieks,	Tiks precizēta		2007.	2012.	

U16.5. Veicināt mājokļu pielāgošanu personām ar invaliditāti							
<i>Personām ar invaliditāti pielāgotu mājokļu attīstības programma</i>	Servisa dzīvokļu, personām ar invaliditāti, izveide jauncelāmās un renovējamās mājās	RD Labklājības departaments, RD Īpašuma departaments		RD	2006	2012	Izveidoti servisa dzīvokļi, kas nodrošina neatkarīgas dzīves iespējas personām ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem un viņu integrāciju sabiedrībā
	Pacēlēju ierīkošana personu ar kustību traucējumiem mājokļos	RD Labklājības departaments	291000	RD	2006	2009	Personas, kuras pārvietojas ar riteņkrēslu, var izkļūt no mājokļa un aktīvi iesaistīties sabiedrības dzīvē
	Mājokļa pielāgošanas nepieciešamības izpēte un analīze	RD Labklājības departaments		RD	2006	2012	Iegūta informācija par mājokļa pielāgošanas nepieciešamību
	Esošo mājokļu pielāgošana personām ar kustību traucējumiem	RD Labklājības departaments	480 000	RD	2006	2012	Pielāgoti mājokļi personām ar kustību traucējumiem, kas palielina šo personu pašaprūpes un integrācijas iespējas sabiedrībā
U16.6. Izstrādāt dzīvojamā fonda monitoringa sistēmu							
<i>Daudzdzīvokļu māju pārvaldnieku institūcijas ieviešanas programma</i>	Namu pārvaldnieka profesijas standarta projekta izstrāde. Izmaiņas normatīvajos aktos, mājas pārvaldnieka profesijas ieviešana profesijas klasifikatorā un sertificēšanas sistēmas izveide.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	997 846 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2005	2007	Privatizētā dzīvojamā fonda sakārtošana.
<i>Vienotas informācijas sistēmas par dzīvojamo fondu Rīgā izveidošanas un uzturēšanas programma</i>	Vienotas informācijas sistēmas "Mājokļu monitorings" izveide par Rīgas pilsētas daudzdzīvokļu māju pārvaldīšanu un apsaimniekošanu.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	50 500 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2003	2007	Vienota informācijas sistēma, kurā tiek fiksēta un saglabāta visa nepieciešamā informācija par privatizēto dzīvojamo fondu.
	Vienotas informācijas sistēmas "Mājokļu monitorings" izveide par Rīgas pilsētas privatizētā dzīvojamā fonda tehnisko stāvokli.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	1 290 160 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2005	2007	Vienota informācijas sistēma, kurā tiek fiksēta un saglabāta visa nepieciešamā informācija par privatizēto dzīvojamo fondu.
<i>Daudzdzīvokļu māju energoaudita un energoefektivitātes paaugstināšanas programma</i>	Direktīvas 93/76 EEK un Direktīvas 2002/91 EK ieviešana. Dzīvojamo māju energoaudītēšana, energoefektivitātes pasākumu veikšana.	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis"	514 140 Ls (plānots)	Rīgas pašvaldības aģentūras "Rīgas mājoklis" budžets	2005	2007	Ēku energosertificēšana. Enerģijas izmantošanas efektivitātes uzlabošana.
M 17 Efektīvas pārvaldes pilsēta							
U 17.1. Nodrošināt Pilsētas attīstības plānošanas dokumentos iekļauto nostādņu efektīvu darbību, plānoto aktivitāšu uzraudzību un koordināciju							
Programmas nosaukums	PROJEKTI (nepieciešamās rīcības)	Pārraudzības iestāde (atbildīgā iestāde, RD struktūrvienība)	Finansējums		Realizācijas laiks		Rezultāts (paredzamais)
			summa	avots	iesākts	pabeigts	
<i>Pilsētas pārvaldības statistikas sistēmas programma</i>	Izpēte par nepieciešamajiem indikatoriem				2006	2007	Efektīva attīstības programmu īstenošana un uzraudzība un Rīgas statistiskās informācijas apkopošana.
	Sadarbība ar resoriem						
	Monitoringa sistēmas izveide						
U17.2. Optimizēt pašvaldības darbību							
<i>RD administratīvās ēkas celtniecības programma</i>	RD administratīvās ēkas projekts:	PAD EP					Centrālās administrācijas ēka, kas kalpo kā konkrētas teritorijas attīstības veicinātājs
	1. Teritorijas paplašinātā izpēte		931 156	RD budžets	2006	2007	
	2. Projekta izstrāde		tīks precizēta	RD specbudžets	2007	2007	
	3. Ēkas būvniecība		tīks precizēta		2008	2012	

6. Attīstības programmas īstenošana un monitoring

6.1. Resursi

Lai varētu īstenot Rīgas attīstības programmā iekļautos uzdevumus, ir nepieciešami ievērojami finanšu resursi. Ir dažādi finanšu līdzekļu avoti un sadarbības formas, kas varētu tikt izmantotas pilsētas attīstības programmas īstenošanā. Daļai no programmā iekļautajiem projektiem jau ir paredzēti finanšu līdzekļi no Rīgas domes budžeta vai citiem finansēšanas avotiem, bet daļai tādu vēl nav.

Nākotnē ir paredzēts pāriet uz nulles budžetu, lai būtu efektīva budžetu līdzekļu izmantošana un novērstu līdzekļu nelietderīgu izlietošanu. Tas nozīmē, ka pamatīgāk tiks izvērtēti finansējamie projekti, novērtējot to efektivitāti. Tādējādi viens no finanšu resursiem Rīgas attīstības programmas īstenošanā ir pilsētas finansiālā līdzdalība un investīciju piesaiste. Pilsēta var piešķirt finanšu līdzekļus projektiem, izvērtējot to efektivitāti, vai arī veikt projektu atbalsta pasākumus atbilstoši pilsētas attīstības programmai, lai veicinātu programmas izpildi, ar finanšu līdzekļiem un nekustamā īpašuma nodokļa un apbūves noteikumu politiku. Īpašus atbalsta pasākumus pilsēta varētu sniegt investoriem, kas veiktu nopietnus ieguldījumus saskaņā ar Rīgas attīstības programmu pilsētas un tās iedzīvotāju attīstībā. Pilsēta varētu palielināt savus izdevumus projektu īstenošanā, ja tiktu palielināti budžeta ieņēmumi, kuru potenciāls patlaban netiek visā pilnībā izmantots. Tādējādi nepieciešams tos pārskatīt un ieviest vajadzīgās izmaiņas, kas veicinātu Rīgas budžeta ieņēmumu pieaugumu, līdz ar to varētu tikt palielināts finanšu līdzekļu apjoms projektiem.

Eiropas Savienības fondu līdzekļi ir viens no būtiskiem Rīgas attīstības programmas projektu realizēšanas finanšu avotiem. Ar fondu līdzekļu atbalstu var tikt sagatavoti dažādi projekti, lai apgūtu ES fondu līdzekļus un realizētu nozīmīgus infrastruktūras un citus projektus.

Pilsētai, sadarbojoties ar privāto sektoru jeb veidojot tā saukto publiskā privātā sektora partnerību, ir lielas iespējas realizēt pilsētas attīstības programmas projektus. Tādējādi rastos iespēja samazināt pašvaldības finansiālo risku un iejaukšanos atsevišķos sektoros un palielināt privātā sektora iesaisti pilsētas nozīmīgu nozaru attīstībā atbilstoši attīstības plānam.

Vēl viena no Rīgas attīstības programmas projektu finansēšanas iespējām ir kredīts. Programmu realizēšanai pilsētai izdevīgi ir piesaistīt lētus ilgtermiņa kredīta resursus ar skaidriem nosacījumiem, nevis dārgus un neizdevīgus īstermiņa kredīta resursus.

Papildus jau nosauktajiem resursu avotiem var kalpot ziedojumi un dāvinājumi, kuru vākšana var būt kā papildinošs finansējums kāda sabiedrībai nozīmīga projekta realizēšanai u. tml. Tādējādi varētu tikt savākti finansiālie līdzekļi, kas būtu noderīgi kādam objektam, ko pašvaldība viena vai ar sadarbības partneriem pati nav spējīga izveidot.

6.2. Vadība un pārraudzība

Rīgas attīstības programmu 2006.–2012.gadam apstiprina Rīgas dome. Lai sekotu līdzi Rīgas attīstības programmas īstenošanai, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvalde pārrauga attīstības programmas projektu realizēšanos. Rīgas domes departamentu un pārvalžu vadītājiem, kas ir atbildīgi par programmu īstenošanu, un institūcijām, kas ir atbildīgas par projektu īstenošanu, katru gadu janvārī ir jāiesniedz Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldē pārskats par projektu gaitu, rezultātiem, problēmām, iespējām u. c. Informāciju par Rīgas attīstības programmas izpildes gaitu apkopo

un analizē Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvalde, pieaicinot ekspertus. Vadoties no iesniegtajām pārskatiem par projektu gaitu, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvalde veido pārskatus par Rīgas attīstības programmas īstenošanos, par paveiktajiem un veicamajiem projektiem, problēmām, kas rodas vai var rasties to realizācijā, un ieteikumiem, kā arī nosaka projektu statusu, līdzekļu izlietojuma efektivitāti un lemj par projektu turpmāku attīstību un finanšu līdzekļu turpmāku piešķiršanu, ja projekts neiekļaujas noteiktajos termiņos vai tajā ir veiktas izmaiņas, nesaskaņojot tās ar attiecīgajām iestādēm. Visas izmaiņas un esošā situācija tiek attēlota Rīgas reģiona projektu datubāzē, kas pastāvīgi tiek precizēta un aktualizēta. Rīgas attīstības programmā ir iekļauti projekti septiņus gadus ilgam posmam. Tā kā nav iespējams paredzēt visus veicamos projektus tik garam laikposmam, periodā, kamēr programma ir spēkā, ir iespējams pieteikt jaunus projektus, kuri atbilst Rīgas attīstības programmā noteiktajiem ilgtermiņa mērķiem.

Pilsētas attīstības programmā izmantoto pētījumu saraksts

1. Esošā situācijas izpēte Rīgā (pētījums, 2003)
2. Vispārējā ekonomiskā attīstība Rīgā – problēmu un perspektīvās attīstības apzināšana (pētījums, 2003)
3. Demogrāfiskā situācija un attīstības prognozes (pētījums, 2003)
4. Rīgas pilsētas teritoriāli ekonomiskā analīze (pētījums, 2004)
5. Nekustamā īpašuma tirgus procesi un to ietekmes uz teritoriālo attīstību analīze (pētījums, 2004)
6. Iedzīvotāju mājokļu apstākļi, pieprasījums pēc mājokļiem un teritorijām to attīstībai (pētījums, 3 daļas, 2004)
7. Degradēto teritoriju izpēte un priekšlikumi šo teritoriju attīstībai Rīgā (pētījums, 1. un 2. daļa, 2004)
8. Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana (2 pētījumi, 2004)
9. Rīgas pilsētas attīstības perspektīvas starptautiskā kontekstā (pētījums, 2004)

Rīgas attīstības programma 2006. - 2012. gadam ir izstrādāta Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā, sadarbībā ar citām Rīgas pašvaldības institūcijām un to pārstāvjiem

Projekta darba grupa

- Vilnis Štrams, Pilsētas attīstības departamenta direktors
- Guntars Ruskuls, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Analītiskās plānošanas nodaļas vadītājs
- Zita Ruņģe, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Analītiskās plānošanas nodaļas galvenā speciāliste
- Māra Zīra, Pilsētas attīstības departamenta Ekonomikas pārvaldes Analītiskās plānošanas nodaļas galvenā speciāliste

Rīgas domes struktūrvienību programmu koordinatori:

- Valdis Nagobads – Labklājības departamenta direktors
- Aija Kirkuma – Labklājības departamenta Veselības aprūpes pārvaldes priekšnieka vietniece
- Austris Vasips – Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta direktora padomnieks
- Roberts Raimo – Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta Sporta virziena Sporta skolu un sporta uzņēmumu apakšvirziena galvenais speciālists
- Eva Kalviņa – Satiksmes departamenta Transporta attīstības projektu daļas vadītāja
- Olita Sproģe – Satiksmes departamenta starptautisko projektu direktore
- Sandra Inkēna – Rīgas Tūrisma koordinācijas un informācijas centra direktore
- Ingrīda Mutjanko – Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas mājoklis” Mājokļu attīstības departamenta vadītāja
- Maija Pintele – Vides departamenta Pilsētvides pārvaldes Pilsētvides uzraudzības nodaļas galvenā speciāliste – nodaļas vadītājas vietniece